

Status over grænsehandel

Bilagsrapport 2012

SKATTEMINISTERIET

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Afgiftsændringer i og omkring Danmark.....	5
1.1. Afgiftsændringer i Danmark.....	5
1.1.2 Danmark.....	5
1.1.3 Sverige	6
1.1.4 Norge.....	7
1.1.5 Tyskland	7
1.1.6 EU.....	7
1.2 Udviklingen i grænsetrafikken	8
1.2.1 Landegrænsen	8
1.2.2 Persontrafik med færger.....	11
1.2.3 Øresund.....	12
1.2.4 Flytrafik.....	14
1.2.5 Udviklingen i den samlede trafik	15
Kapitel 2. Spiritus.....	17
2.1 Udvikling i salg af spiritus	17
2.2 Udvikling i priser på spiritus.....	19
2.3 Grænsehandel med spiritus.....	25
2.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet	25
2.3.2 Skatteministeriets skøn	28
2.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark.....	30
2.4 Virkninger af afgiftsændringer	31
Kapitel 3. Tobak.....	34
3.1 Udvikling i salget af tobak.....	34
3.2 Udvikling i priser på tobak.....	38
3.2.1 Cigaretter.....	38
3.2.2 Røgtobak.....	44
3.3 Grænsehandel med tobak	47
3.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet	47
3.3.2 Illegal handel	49
3.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark.....	50

3.3.4 Sammenfatning	51
3.4 Virkning af afgiftsændringer.....	51
Kapitel 4. Øl	56
4.1 Udvikling i det afgiftspligtige salg af øl.....	56
4.2 Udvikling i priser på øl	57
4.3 Grænsehandel med øl.....	66
4.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet	66
4.3.2 Illegal handel	73
4.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark.....	74
4.3.4 Skatteministeriets skøn over grænsehandel.....	75
4.4 Virkning af afgiftsændringer.....	78
Kapitel 5. Vin.....	81
5.1 Udvikling i det afgiftspligtige salg af vin	81
5.2 Udvikling i priser på vin.....	82
5.3 Grænsehandel med vin	84
5.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet	84
5.3.2 Illegal handel	89
5.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark.....	90
5.3.4 Skatteministeriets skøn over grænsehandel.....	90
5.4 Virkning af afgiftsændringer.....	91
Kapitel 6. Sodavand	94
6.1 Udvikling i salget af sodavand	94
6.2 Udvikling i priser på sodavand.....	96
6.3 Grænsehandel med sodavand	102
6.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet	102
6.3.2 Illegal handel	107
6.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark.....	108
6.3.4 Skatteministeriets skøn over grænsehandel.....	109
6.4 Virkning af afgiftsændringer.....	111

Kapitel 7. Chokolade og slik	114
7.1 Udvikling i salg af chokolade	114
7.2 Udvikling i priser på chokolade	115
7.3 Grænsehandel med chokolade	118
7.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet	118
7.3.2 Illegal handel	124
7.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark.....	125
7.4 Virkning af afgiftsændringer.....	125
Kapitel 8. Energiprodukter	128
8.1 Udvikling i salg af energiprodukter	129
8.1.1 Benzin.....	129
8.1.2 Dieselolie	131
8.1.3 Energikoks.....	134
8.2 Udvikling i priser på energiprodukter	134
8.2.1 Benzin.....	134
8.2.2 Dieselolie	140
8.2.3 Energikoks.....	146
8.3 Grænsehandel med energiprodukter.....	149
8.3.1 Benzin.....	150
8.3.2 Dieselolie	157
8.3.3 Energikoks.....	164
8.4 Virkninger af afgiftsændringer på energiprodukter	165
8.5 Andre elementer	176
Kapitel 9. Grænsehandel med andre varer.....	177
Bilagstabeller.....	180

Kapitel 1. Afgiftsændringer i og omkring Danmark

1.1. Afgiftsændringer i Danmark

Siden udgivelsen af *Status over grænsehandel, maj 2010* er der i og omkring Danmark sket en række ændringer, der kan påvirke niveauet for grænsehandlen.

1.1.2 Danmark

I *Forårspakke 2.0* indgik en del ændringer af afgifterne for de grænsehandelsfølsomme varer. De fleste af disse ændringer trådte i kraft januar 2010. Ændringerne i forbindelse med *Forårspakke 2.0* og *Serviceeftersyn af Forårspakke 2.0* var følgende:

- 25 pct. forhøjelse af chokoladeafgiften, fra 14,20 kr. pr. kg til 17,75 kr. pr. kg. Afgiftssatsen for varer med under 0,5 g sukker pr. 100 g blev fastholdt på 14,20 kr. pr. kg.
- Omlægning af mineralvandsafgiften så afgiften på sodavand med over 0,5 g sukker pr. 100 ml blev forhøjet fra 0,91 kr. pr. liter til 1,08 kr. pr. liter, og afgiften på sodavand med under 0,5 g sukker pr. 100 ml blev sænket til 0,57 kr. pr. liter.
- Afgiften på cigaretter blev omlagt og forhøjet. Der blev lagt større vægt på værdielementet, og der blev indført en minimumsafgift. Forhøjelsen pr. 1. januar 2010 svarede til en gennemsnitlig prisstigning på 3 kr. pr. 20 stk. pakke. I juli 2010 blev afgiften igen forhøjet svarende til ca. 2 kr. i gennemsnit. Afgifterne på røgtobak og pibetobak blev begge gange forhøjet tilsvarende.
- Emballageafgiften på emballager til vin og spiritus blev sat ned med 50 pct. pr. 1. januar 2010.
- Tillægsafgiften på alkoholsodavand blev pr. 1. august 2010 ændret, således at cider også blev omfattet af afgiften. Samtidig blev alle tillægsafgiftssatserne forhøjet med 25 øre pr. liter.
- Den 1. oktober 2011 trådte den nye fedtafgift i kraft i Danmark. Afgiften beskatter mættet fedt i visse fødevarer med 16 kr. pr. kg mættet fedt. Indførelse af fedtafgiften må i et vist omfang forventes at øge forbrugernes incitament til at grænsehandle, men da afgiften hovedsageligt omfatter varer med en begrænset holdbarhed, og som kræver særlig opbevaring, forventes effekten dog at være relativt begrænset.
- Afgiften på bordvin med et alkoholindhold på mellem 6 og 15 pct. blev forhøjet fra 6,14 kr. pr. liter til 6,87 kr. pr. liter pr. 1. oktober 2011.

I forbindelse med finanslovsaftalen for 2012 mellem regeringen og Enhedslisten blev der ligeledes indført en række afgiftsstigninger på de grænsehandelsfølsomme varer. Det drejer sig om følgende ændringer:

- Afgiften på chokolade og sukkervarer blev forhøjet med 6 kr. pr. 1. januar 2012.
- Afgiften på øl blev forhøjet med 25 pct. pr. 1. januar 2012.
- Afgiften på vin blev forhøjet med 55 pct. pr. 1. januar 2012.
- Afgiften på sukkerholdig mineralvand blev forhøjet med 50 øre pr. 1. januar 2012.
- Afgiften på cigaretter blev omlagt og forhøjet pr. 1. april 2012. Omlægningen af afgiften betød, at der blev lagt størst mulig vægt på stykelementet i afgiften, og forhøjelsen svarede til en gennemsnitlig prisstigning på 3 kr. pr. 20 stk. cigaretter. Afgifterne på pipetobak og røgtobak blev samtidig forhøjet tilsvarende. Pr. 1. april 2012 blev der samtidig indført en minimumspakkestørrelse på 20 stk., hvilket bl.a. betyder, at der nu ikke længere kan købes cigaretter i 10 styks pakker.

1.1.2 Sverige

- Forhøjelse af dieselaafgiften på 20 øre.
- Omlægning af tobaksafgiften.
- Stigende svensk kronekurs.

Den svenske stat har siden 2010 hævet dieselaafgiften i Sverige med 0,20 SEK, hvilket alt andet lige har reduceret den danske forbrugers incitament til at grænsehandle brændstof i Sverige.

Den svenske stat har fra januar 2011 omlagt afgiften på cigaretter, fra en stykaafgift på 0,31 SEK og en værdiafgift på 39,2 pct. af detailhandelsprisen, til en stykaafgift på 1,27 SEK og en værdiafgift på 1 pct. af detailhandelsprisen. Det svarer til den samme afgiftsmodel, som for nyligt er indført i Danmark.

Samlet set har omlægningen betydet en afgiftsnedsettelse. En pakke med 19 styks til en detailhandelspris på 55 SEK vil tidligere have en samlet afgift på 27,45 SEK. Efter omlægningen vil den samlede afgift være 24,68 SEK.

I *Status over grænsehandel, maj 2010* var den svenske kronekurs faldende. I dag er den svenske kronekurs steget og tilbage på niveauet før 2008. Den styrkede svenske kronekurs har forbedret den svenske forbrugers købekraft i udlandet og har dermed øget svenskernes incitament til at grænsehandle i

Danmark. Samtidig betyder en stærkere svensk krone, at den danske forbrugers incitament til at grænsehandle i Sverige er faldet.

1.1.4 Norge

- Forhøjelse af afgift på chokolade.
- Forhøjelse af afgift på benzin og diesel.
- Forhøjelse af afgift på spiritus.
- Forhøjelse af afgift på tobak.
- Forhøjelse af afgift på alkoholfrie drikke tilsat sukker.

De norske punktafgifter justeres årligt i henhold til prisudviklingen, hvilket betyder, at de norske afgifter på grænsehandelsfølsomme varer er steget sammenlignet med *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Den årlige justering betyder, at de norske afgifter alt andet lige stiger i forhold til de danske punktafgifter, der ikke hidtil har været indekseret. Indekseringen af de norske punktafgifter betyder, at norske forbrugere har et øget incitament til at grænsehandle i Danmark.

1.1.5 Tyskland

Tyskland har i perioden forhøjet afgiften på cigaretter. Både den tyske styk- og værdiafgift lå lidt over de tilsvarende afgifter i Danmark i juli 2011. Dog er den vægtede gennemsnitspris og prisen på det mest populære mærke højere i Danmark end i Tyskland.

Delstatsregeringerne i Slesvig-Holstein og Mecklenburg-Vorpommern håndhæver forsat ikke de tyske pantregler i grænsehandlen. Det er således fortsat muligt for de nordiske grænsehandlende at udfylde en eksporterklæring for derved at undgå at betale pant på øl og sodavand i grænsehandlen.

1.1.6 EU

Der har i størstedelen af medlemslandene været forhøjelser af tobaksafgifterne. Typiske feriemål som Cypern, Spanien og Portugal har alle hævet deres afgifter på cigaretter siden *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Danskere har fra udgangen af december 2009 frit kunnet indføre cigaretter til eget forbrug fra samtlige EU-lande. Denne ændring fra 2009 hænger sammen med, at samtlige EU-lande fra da af skulle leve op til EU's minimumsafgiftsregler. Dette krav har bl.a. betydet afgiftsstigninger i de nye EU-lande som Rumænien, Estland og Litauen.

Selv om overgangsordningen er udløbet, og der ses afgiftsstigninger over hele Europa, viser en prissammenligning af WAP (Weighted Average Price) på tværs af Europa, at de danske cigaretter stadig er blandt Europas dyreste.

1.2 Udviklingen i grænsetrafikken

For perioden 2008 – 2011 ses et fald i personbiltrafikken ind over den dansk-tyske landegrænse. Størstedelen af reduktionen i trafikken er sket ved de østlige grænseovergange, der traditionelt benyttes af udenlandske køretøjer.

Antallet af personer, der krydser Øresund, er for første gang siden åbningen af Øresundsbron reduceret i forhold til tidligere. Faldet i trafik skyldes et fald i antallet af fritids- og ferierejsende.

Tallene for udenrigsflytrafikken viser, at antallet af charter- og rutflyrejsende fortsat er voksende, især antallet af terminerende passagerer er stigende.

1.2.1 Landegrænsen

Trafikken over den dansk-tyske landegrænse tælles maskinelt af vejdirektoratet. Det registreres ikke direkte hvilket type køretøj eller hvilken nationalitet, der er tale om. I tabel 1.1 fremgår den faktiske udvikling fra 1990 til 2001 samt Skatteministeriets skøn over udviklingen fra 2002 til 2011 baseret på de maskinelle tællinger og stikprøveundersøgelser af grænsetrafikken foretaget af Vejdirektoratet i 2000 og 2001.

Det fremgår af tabel 1.1, at de tidligere års stigende trafik ind over den danske grænse er stoppet. For perioden 2008-2011 viser udviklingen i den samlede persontrafik ind over landegrænsen en faldende tendens. Den samlede persontrafik er i perioden faldet med 360.000 personbiler til 8,1 mio. personbiler svarende til et fald på ca. 4 pct.

Det fremgår af tabel 1.1, at størstedelen af reduktionen i persontrafikken ind over landegrænsen skete fra 2008-2009 og 2009-2010 med en reduktion på henholdsvis 180.000 personbiler og 160.000 personbiler. Fra 2010-2011 ses et mindre fald i den samlede trafik ind over landegrænsen på 14.000 biler.

Tabel 1.1: Skøn over personbiltrafikken ind i Danmark ved landgrænsen 1990 til 2011

Periode	Danske	Udenlandske	I alt
		1.000 biler	
1990	4.237	2.462	6.699
1991	3.524	2.771	6.295
1992	3.226	2.905	6.131
1993	2.657	3.040	5.697
1994	2.829	3.281	6.110
1995	2.717	3.335	6.052
1996	2.742	3.209	5.951
1997	2.925	3.265	6.190
1998	3.070	3.261	6.331
1999	3.270	3.306	6.576
2000	3.356	3.234	6.590
2001	3.598	3.224	6.822
2002 ¹⁾	3.767	3.401	7.168
2003 ¹⁾	3.859	3.521	7.379
2004 ¹⁾	3.811	3.565	7.375
2005 ¹⁾	3.667	3.480	7.147
2006 ¹⁾	3.736	3.651	7.388
2007 ¹⁾	3.981	4.085	8.066
2008 ¹⁾	4.188	4.287	8.475
2009 ¹⁾	4.086	4.209	8.295
2010 ¹⁾	4.004	4.126	8.130
2011 ¹⁾	3.999	4.117	8.116

1) Tal for 2002-2011 er skøn på basis af grænsetællinger fra vejdirektoratet.

Kilde: Vejdirektoratet.

I tabel 1.2 nedenfor ses den samlede trafik inklusiv lastbiler og busser ind over landegrænsen i 2001-2011 fordelt på de enkelte grænseovergange.

Fra Vejdirektoratets analyser af trafikken over landegrænsen ved vi, at de vestlige grænseovergange traditionelt set benyttes mest af danskere, mens de østlige grænseovergange benyttes mest af udenlandske køretøjer.¹

¹ Kilde: Vejdirektoratet, Biltrafikken over den danske landegrænse i 2001

Tabel 1.2: Udviklingen i den samlede trafik ind over landgrænsen 2001-2011 fordelt på grænseovergange

	Rudbøll	Møllehus	Sæd	Pebersmark	Frøslev	Padborg	Kruså	I alt
	1.000 køretøjer							
2001	167	478	866	126	2.165	1.645	2.211	7.657
2002	175	480	828	131	2.232	1.754	2.334	7.935
2003	167	436	869	126	2.292	1.881	2.367	8.138
2004	145	355	885	115	2.368	1.924	2.369	8.161
2005	136	311	855	112	2.347	1.901	2.281	7.944
2006	127	294	895	109	2.548	1.856	2.337	8.166
2007	123	282	934	108	3.162	1.849	2.430	8.888
2008	131	287	978	112	3.226	1.868	2.766	9.368
1. kv. 2009	22	58	196	25	580	396	599	1.874
2. kv. 2009	35	74	258	29	799	494	727	2.415
3. kv. 2009	46	80	292	30	1.008	521	777	2.755
4. kv. 2009	29	71	238	28	646	484	665	2.161
2009	131	282	984	113	3.032	1.895	2.768	9.204
1. kv. 2010	19	54	191	20	559	380	571	1.793
2. kv. 2010	32	68	267	27	799	473	729	2.395
3. kv. 2010	44	78	305	21	1.045	515	754	2.761
4. kv. 2010	28	66	248	24	647	453	623	2.088
2010	123	266	1.010	91	3.050	1.821	2.676	9.038
1. kv. 2011	20	54	199	23	549	383	568	1.796
2. kv. 2011	33	80	262	28	813	467	702	2.387
3. kv. 2011	41	82	287	24	1.011	485	732	2.662
4. kv. 2011	30	78	258	25	676	459	649	2.175
2011	125	295	1.006	99	3.050	1.794	2.651	9.020

Kilde: Vejdirektoratet.

Siden *Status over grænsehandel, maj 2010* har trafikken ved den danske landegrænse været faldende. I perioden 2008-2009 er det største fald sket ved overgangen ved Frøslev, hvor trafikken ind over landegrænsen er faldet med ca. 190.000 køretøjer.

I perioden 2009-2010 har antallet af køretøjer, der passerer ind over landegrænsen, været faldende ved stort set alle overgange. Trafikken ved grænseovergangene ved Padborg og Kruså er især reduceret. Tilsammen passerede 160.000 færre køretøjer grænseovergangene ved Padborg og Kruså i perioden.

I hele perioden er ca. 95 pct. af reduktionen i trafikken sket ved de østlige grænseovergange, mens trafikken ved de vestlige grænseovergange samlet har ligget nogenlunde stabilt.

Trafikken over grænsen tyder på, at danskeres grænsehandel i Tyskland har været nogenlunde stabil, mens tyskeres grænsehandel er reduceret.

1.2.2 Persontrafik med færger

Udviklingen i grænsetrafikken med færge mellem Danmark og Sverige, Norge, Tyskland, Storbritannien, Polen og Færøerne ses af tabel 1.3.

Tabel 1.3: Udviklingen i persontrafikken via færger 2001-2011 mellem Danmark og udlandet

	Danmark- Norge	Jylland- Sverige	Rønne- Ystad	Rødby- Puttgarden	Gedser- Rostock	Havneby- List	GB, Polen og Færøerne
	1.000 passagerer						
2001	3.809	2.200	1.037	6.028	1.171	461	341
2002	3.978	2.278	1.117	6.507	1.226	413	362
2003	3.989	2.250	1.157	6.423	1.297	421	394
2004	4.020	2.073	1.224	6.743	1.265	390	277
2005	4.009	1.850	1.240	6.763	1.376	376	273
2006	4.148	1.736	1.301	6.790	1.506	365	313
2007	4.077	1.696	1.307	7.059	1.614	349	330
2008	3.508	1.586	1.310	6.757	1.644	324	304
1. kv. 2009	628	216	150	970	239	27	33
2. kv. 2009	881	369	382	1.712	420	99	75
3. kv. 2009	1.240	645	542	2.379	553	146	142
4. kv. 2009	565	217	207	1.243	306	56	38
2009	3.314	1.447	1.281	6.304	1.518	328	288
1. kv. 2010	609	212	130	966	219	27	30
2. kv. 2010	857	357	343	1.775	395	93	73
3. kv. 2010	1.333	629	525	2.359	536	153	133
4. kv. 2010	574	220	194	1.162	274	52	32
2010	3.373	1.418	1.192	6.262	1.424	325	268
1. kv. 2011	550	226	130	923	200	22	16
2. kv. 2011	908	374	376	1.699	382	92	52
3. kv. 2011	1.335	626	540	2.211	513	131	86
4. kv. 2011	579	222	215	1.194	273	48	179
2011	3.372	1.448	1.261	6.027	1.368	293	333

Kilde: Danmarks Statistik.

Samlet set faldt trafikken med færgerne med 9 pct. fra 2008-2011, jf. tabel 1.3.

Passagertallet med færge mellem Danmark og Storbritannien, Polen og Færøerne er siden 2008 faldet med 41 pct. svarende til ca. 125.000 passagerer. Den største reduktion er sket i perioden 2010-2011, hvor passagertallet på ruterne faldt med 33 pct. svarende til ca. 90.000 passagerer.

I perioden 2008-2009 er trafikken mellem Danmark og Norge samt Danmark og Sverige reduceret med hhv. 6 pct. og 9 pct. I perioden 2009-2010 skete der samlet en stigning i trafikken over Kattegat og Skagerrak med ca. 30.000 passagerer fordelt på en stigning på ca. 60.000 på strækningen Danmark-Norge samt en reduktion på ca. 30.000 på strækningen Danmark-Sverige. I 2011 steg trafikken på ruterne Danmark-Sverige med 30.000 passagerer. Samlet er trafikken mellem Danmark og Norge og Danmark og Sverige faldet med hhv. 3 og 9 pct.

Trafikken mellem Gedser og Rostock er i perioden 2008-2011 faldet med 280.000 personer svarende til et fald på 17 pct. På strækningen mellem Rødby og Puttgarden faldt persontrafikken med 730.000 passagerer svarende til et fald på ca. 10 pct.

Det generelt faldende passagertal på færgerne tyder på en generelt faldende grænsehandel for både danskere i udlandet og udlændinge i Danmark.

1.2.3 Øresund

Tabel 1.4 viser, at 2010 var det første år med negativ vækst i trafikken siden broens åbning i 2000. Udover den stadige afmatning af økonomien skyldes denne udvikling bl.a. månederne med sne og frost i starten og slutningen af 2010.

Der er sket et fald i antallet af biler, der passerede Øresundsbroen i perioden 2008-2011 på ca. 130.000 svarende til et fald på 2 pct. Samtidig er antallet af togpassagerer, der passerer broen, steget med 300.000 i perioden svarende til en stigning på 3 pct. Samlet ses en reduktion i antallet af personer, der passerede broen i 2011 i forhold til 2008 på ca. 440.000, svarende til et fald på 2 pct.

Antallet af bil-pendlere var i 2010 uforandret i forhold til 2008. Faldet i trafikken over Øresund må derfor skyldes et fald i fritidsrejser, erhvervsrejser og ferierejser. Bil-pendlerne udgjorde i 2010 42 pct. af al trafikken over Øresundsbron.

Udviklingen i ferie- og fritidstrafikken over Øresundsbron i 2010 dækker over et fald i andelen af danskere samt en stigning i andelen af svenskere over broen. Dette kan muligvis i et vist omfang skyldes udviklingen i den svenske kronekurs.

Tabel 1.4: Udviklingen i persontrafikken over Øresundsbron 2003-2011

	Antal personbiler	Antal busser	Antal passagerer i personbiler ²⁾	Antal passagerer i busser ¹⁾	Antal togpassage rer	Antal rejsende over Øresundsbron i alt
	1.000 stk.			1.000 personer		
2003	3.418	41	9.468	1.445	5.692	16.605
2004	3.908	58	10.616	2.039	6.232	18.887
2005	4.500	56	11.675	1.977	6.617	20.269
2006	5.228	57	13.244	1.990	7.786	23.002
2007	6.144	56	14.811	1.960	9.761	26.532
2008	6.503	49	15.008	1.679	10.779	27.466
1. kv. 2009	1.443	8	3.064	263	2.439	5.766
2. kv. 2009	1.699	12	3.986	436	2.842	7.264
3. kv. 2009	1.893	13	4.661	455	3.117	8.233
4. kv. 2009	1.543	9	3.336	315	2.786	6.437
2009	6.578	42	15.047	1.469	11.184	27.700
1. kv. 2010	1.399	8	2.936	280	2.405	5.621
2. kv. 2010	1.700	14	3.947	490	2.716	7.153
3. kv. 2010	1.893	13	4.660	455	3.067	8.182
4. kv. 2010	1.508	10	3.259	350	2.834	6.443
2010	6.500	45	14.802	1.575	11.021	27.398
1. kv. 2011	1.410	8	2.924	280	2.394	5.598
2. kv. 2011	1.656	13	3.804	455	2.729	6.988
3. kv. 2011	1.830	15	4.462	525	3.044	8.031
4. kv. 2011	1.479	9	3.159	315	2.933	6.407
2011	6.375	45	14.349	1.575	11.100	27.024

1) Forudsætning 35 passagerer pr. bus.

2) Tal for antal passagerer efter 2008 er skøn på basis af udviklingen de forrige år.

Kilde: Øresundsbro Konsortiet.

Persontrafikken over broen med tog er ligeledes påvirket af den økonomiske situation. Passagertallet er for første gang siden åbningen af Øresundsbroen i 2000 faldet. I 2010 var der samlet ca. 20.000 personer, der dagligt pendlede over Øresundsbroen. 95 pct. af trafikken fra pendlerne var fra Sverige til Danmark, og kun 9.500 af tog-pendlerne var svenskere.

Af tabel 1.5 fremgår det, at grænsetrafikken via Øresund med færgeruten Helsingør-Helsingborg faldt fra ca. 11 mio. passagerer i 2008 til ca. 8,6 mio. passagerer i 2011. I perioden 2008-2010 faldt passagertallet med 2,4 mio., hvorefter passagertallet igen var svagt stigende i 2011.

Den samlede grænsetrafik over Øresund var i 2011 på 35,6 mio. personer, hvilket er et fald på 2,7 mio. passagerer fra 2008 til 2011 svarende til et fald på 7 pct. Dette fald skyldes hovedsageligt faldet i passagerer med færgeruten Helsingør-Helsingborg. Trafikken over Øresundsbroen har til sammenligning været mere stabil i perioden. Over 75 pct. af den samlede trafik over Øresund foregår nu via broen.

Tabel 1.5: Udviklingen i den samlede trafik over Øresund 2003-2011

	Helsingør-Helsingborg	Øresundsbron, personbiler, busser og tog	Øresund i alt
	Mio. passagerer		
2003	11,65	16,61	28,25
2004	11,61	18,89	30,50
2005	11,02	20,27	31,29
2006	10,72	23,00	33,72
2007	10,97	26,47	37,44
2008	10,91	27,45	38,36
1. halvår 2009	4,39	13,00	17,39
2. halvår 2009	5,03	14,70	19,73
2009	9,41	27,70	37,11
1. halvår 2010	3,85	12,80	16,65
2. halvår 2010	4,68	14,60	19,28
2010	8,53	27,40	35,93
1. halvår 2011	3,90	12,60	16,50
2. halvår 2011	4,70	14,40	19,10
2011	8,60	27,00	35,60

Kilde: Danmark Statistik og Øresundsbro Konsortiet.

Overordnet kan den faldende trafik over Øresund indikere, at grænsehandlen mellem Danmark og Sverige er faldet. Andelen af pendlere i både personbil og tog har ligget stabilt i perioden, mens andelen af fritidskørsel med bil og andelen af endagsture- og indkøbsture med tog er faldet. Det tyder endvidere på, at omfanget af grænsehandel er blevet mindre, når det forudsættes, at der grænsehandles mere på fritids- og endagsture end ved pendling i hhv. bil og med tog, og at der grænsehandles større mængder med bil.

1.2.4 Flytrafik

Det fremgår af tabel 1.6, at antallet af afrejsende udenrigspassagerer samlet er faldet i perioden 2008-2010. Antallet af charterpassagerer faldt fra ca. 790.000 i 2008 til 710.000 i 2009 svarende til et fald på 12 pct. Denne udvikling kan bl.a. skyldes den generelle økonomiske afmatning i perioden. Fra 2009 til 2011 ses en stigning i antallet af charterpassagerer på ca. 40.000, svarende til en stigning på 6 pct.

Udviklingen i antallet af ruteflypassagerer er i perioden 2008-2009 faldet fra 8,96 mio. til 8,14 mio. i 2009, svarende til et fald på 9 pct. Fra 2009 til 2011 ses en stigning i antallet af ruteflypassagerer på ca. 1,27 mio., svarende til en stigning på 16 pct. Samlet ses en stigning på 5 pct. for hele perioden.

Tabel 1.6: Udvikling i antallet af afrejsende udenrigspassagerer, 2001-2011, Københavns lufthavne, Kastrup

	Non-Scheduled (charter og taxi)			Scheduled (rute)		
	I alt	heraf terminerende	heraf transit/ transfer	I alt	heraf terminerende	heraf transit/ transfer
	Mio. passagerer			Mio. passagerer		
2001	0,67	0,64	0,03	7,52	3,61	3,92
2002	0,58	0,57	0,01	7,72	3,75	3,98
2003	0,58	0,56	0,02	7,54	4,04	3,51
2004	0,65	0,63	0,03	8,11	4,81	3,30
2005	0,74	0,71	0,03	8,45	5,38	3,06
2006	0,75	0,71	0,04	8,80	5,87	2,93
2007	0,76	0,73	0,03	9,00	6,28	2,72
2008	0,79	0,76	0,03	8,96	6,35	2,61
2009	0,71	0,68	0,03	8,14	5,99	2,15
2010	0,72	0,69	0,03	8,80	6,51	2,30
2011	0,75	0,72	0,03	9,41	7,20	2,20

Kilde: Københavns Lufthavn.

I tabel 1.6 ses det også, at antallet af transit/transfer ruteflypassagerer generelt er faldet i perioden, og at antallet af transit/transfer charterpassagerer er uændret i forhold til 2008. Der har i perioden 2008-2011 været en stigning i antallet af terminerende passagerflyvninger for rutefly, mens der ses et fald for terminerende passagerflyvninger for charterfly. Samlet ses en stigning i terminerende passagerflyvninger, hvilket betyder øgede muligheder for grænsehandel.

1.2.5 Udviklingen i den samlede trafik

Den samlede persontrafik til Danmark i 2011 kan opgøres til 56,5 mio. personer mod 55,9 mio. personer i 2008. Det vil sige, at den samlede persontrafik er steget med 0,6 mio. personer, jf. tabel 1.7.

I 2011 udgjorde danskere skønsmæssigt 22,5 mio. af de indrejsende og udlændinge 34 mio.

Stigningen i passagerer i perioden skyldes fortrinsvis stigningen i passagerer gennem Kastrup Lufthavn. Yderligere ses der stigninger i trafikken med færgе til og fra Storbritannien, Polen og Færøerne samt til og fra Norge. Trafikken til og fra Tyskland og Danmark, hvor danskere traditionelt grænsehandler, er faldet i perioden.

Tabel 1.7: Sammensætning af den samlede persontrafik til Danmark i 2006 til 2011

	2009			2010			2011		
	Antal ind-rejsende personer	- heraf danskere	- heraf ud-lændinge	Antal ind-rejsende personer	- heraf danskere	- heraf ud-lændinge	Antal ind-rejsende personer	- heraf danskere	- heraf ud-lændinge
	Mio. personer								
Landegrænsen:									
-personbiler	16,22	7,99	8,23	15,93	7,85	8,08	15,89	7,83	8,06
-busser	1,47	0,72	0,75	1,58	0,78	0,80	1,58	0,78	0,80
Havneby - List, færger	0,16	0,08	0,08	0,16	0,08	0,08	0,15	0,08	0,08
Østersøen, færger	3,91	1,37	2,54	3,84	1,34	2,50	4,10	1,44	2,67
<i>I alt Tyskland</i>	<i>21,76</i>	<i>10,16</i>	<i>11,60</i>	<i>21,51</i>	<i>10,05</i>	<i>11,46</i>	<i>21,72</i>	<i>10,12</i>	<i>11,60</i>
Sverige:									
Øresund, færger	4,71	1,57	3,14	4,27	1,42	2,85	4,30	1,43	2,87
Øresund, bro	13,85	3,60	10,25	13,70	3,56	10,14	13,70	3,56	10,14
Øresund i alt	18,56	5,17	13,39	18,07	4,99	12,98	18,00	5,00	13,00
Lange ruter, Sverige	1,36	0,48	0,88	1,31	0,46	0,85	1,40	0,49	0,91
<i>I alt Sverige</i>	<i>19,92</i>	<i>5,65</i>	<i>14,27</i>	<i>19,38</i>	<i>5,44</i>	<i>13,84</i>	<i>19,40</i>	<i>5,49</i>	<i>13,91</i>
Andre:									
Norge, færger	1,66	0,46	1,20	1,69	0,47	1,22	1,69	0,47	1,22
UK, Polen og Færøerne, færger	0,14	0,07	0,07	0,13	0,07	0,06	0,17	0,09	0,08
Lufttrafik:									
Kastrup	6,66	3,66	3,00	7,20	3,96	3,24	7,92	4,36	3,56
Kastrup Transit	2,18	0,22	1,96	2,33	0,23	2,10	2,23	0,22	2,01
Andre lufthavne	1,28	1,02	0,26	1,43	1,14	0,29	1,55	1,24	0,31
<i>Lufthavne i alt</i>	<i>11,92</i>	<i>5,44</i>	<i>6,48</i>	<i>12,78</i>	<i>5,87</i>	<i>6,91</i>	<i>13,56</i>	<i>6,38</i>	<i>7,18</i>
I alt	55,40	21,79	33,61	55,49	21,90	33,49	56,54	22,54	34,00

Kilde: Danmarks Statistik, Københavns Lufthavn, Vejdirektoratet, Øresundsbro Konsortiet og egne beregninger.

Kapitel 2. Spiritus

2.1 Udvikling i salg af spiritus

Den danske afgift på spiritus er, ligesom afgifterne på tobak, øl og vin, en af de afgifter, som er harmoniseret i EU. Den harmoniserede afgift er en minimumsafgift på 40,99 kr. pr. liter ren alkohol (550 EUR pr. hl), hertil kommer, at lande med en afgift under 74,52 kr. pr. liter ren alkohol (1.000 EUR pr. hl ren alkohol) ikke må reducere afgiften, mens lande med en afgift over dette niveau ikke må reducere afgiftssatsen til under 1.000 EUR pr. hl ren alkohol. Danmark overholder minimumsafgiften ved at have en afgift på 150 kr. pr. liter ren alkohol.

Den 1. oktober 2003 blev afgiften på spiritus sat ned med 43,75 kr. pr. flaske 70 cl 40 pct. vol. for at dæmme op for den potentielle stigning i grænsehandlen, som kunne opstå ved ophøret af 24-timersreglen.

Tabel 2.1: Afgiftspligtigt salg af spiritus i drikkestyrke (40 pct. vol.)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ændring fra 2009 til 2010	Ændring fra 2010 til 2011	Ændring fra 2009 til 2011
	mio. liter (40 pct. vol)						pct.		
Januar	0,97	1,10	1,16	0,97	0,98	0,94	1	-5	-4
Februar	1,20	1,21	1,37	1,10	1,04	1,09	-6	5	-1
Marts	1,76	1,85	1,70	1,66	1,85	1,39	12	-25	-16
1. kvartal	3,93	4,15	4,23	3,73	3,87	3,42	4	-12	-8
April	1,46	1,48	1,62	1,51	1,17	1,54	-23	33	2
Maj	1,88	1,66	1,53	1,33	1,33	1,38	0	4	4
Juni	1,65	1,57	1,55	1,44	1,42	1,54	-2	9	7
2. kvartal	4,98	4,71	4,70	4,28	3,91	4,46	-9	14	4
Juli	1,53	1,69	1,62	1,44	1,26	1,37	-13	9	-5
August	1,71	1,76	1,50	1,35	1,33	1,50	-2	13	11
September	1,48	1,58	1,52	1,44	1,31	1,52	-9	16	5
3. kvartal	4,72	5,02	4,64	4,23	3,90	4,38	-8	13	4
Oktober	1,78	1,88	1,70	1,54	1,48	1,59	-4	8	3
November	2,06	2,00	1,66	1,55	1,76	1,80	13	2	16
December	2,49	2,45	2,38	2,41	2,23	2,05	-7	-8	-15
4. kvartal	6,33	6,33	5,74	5,50	5,46	5,43	-1	0	-1
I alt	19,96	20,21	19,31	17,75	17,13	17,70	-3	3	0

Anm.: Nationalregnskabsprincip

Kilde: Statsregnskabet.

Spiritusafgiften har ikke været ændret siden afgiftsnedsættelsen i 2003. I 2010 blev der indført et forbud mod salg af alkohol med et alkoholindhold på 16,5 pct. og derover til unge under 18 år. Det betyder, at unge mellem 16 og 18 ikke længere må købe spiritus, hvilket muligvis kan have medført et mindre salg af spiritus. Aldersgrænsen for køb af spiritus gælder ligeledes for spiritus

købt i udlandet, da unge under 18 år ikke må medbringe alkohol med over 16,5 pct. med hjem til Danmark fra udlandet.

Efter afgiftsnedsættelsen i 2003 og frem til 2008 lå det afgiftspligtige salg stabilt på ca. 20 mio. liter spiritus årligt, jf. Skatteministeriets tidligere grænsehandelsanalyser. I 2009 faldt salget med ca. 8 pct. og i 2010 med yderligere 3 pct. I 2011 er salget dog igen steget med godt 3 pct., således at salget i 2011 er på niveau med salget i 2009, jf. tabel 2.1.

Afgiftspligtigt salg af alkoholsodavand og cider

For færdigblandede alkoholiske drikkevarer har der siden 2005 skulle betales en tillægsafgift. Tillægsafgiften har som formål at reducere unges alkoholforbrug ved at lægge afgift på alkoholprodukter, som er særligt rettet mod unge. I august 2010 blev afgiften udvidet til også at omfatte cider, og samtidig blev afgiften forhøjet med 25 øre pr. liter. Det fremgår af tabel 2.2, at grundlaget i 2011 også er steget.

Tillægsafgiften er bestemt ud fra hvilken type alkohol, som ligger til grund for det færdige produkt – om det er øl, spiritus eller vin, og ud fra hvorvidt der er over eller under 10 pct. alkohol i produktet.

Langt de fleste af disse produkter har dog et alkoholindhold på omkring 4-5 pct.

Tabel 2.2: Afgiftspligtigt salg af alkoholsodavand

	Mængde	
	Mio. liter	Mio. liter (40 pct. vol) ¹
2005	3,4	0,38
2006	5,3	0,60
2007	5,8	0,65
2008	4,8	0,54
2009	4,1	0,46
2010	4,3	0,48
2011	9,6	1,08

1) Der er omregnet fra antal liter ifølge Punktafgiftsstatistikken til antal liter på 40 pct. vol, under antagelse af, at det gennemsnitlige alkoholindhold i alkoholsodavand er på 4,5 pct. vol.

Anm.: Nationalregnskabsprincip

Kilde: SKATs punktafgiftsstatistik (PAS)

Af tabel 2.2 fremgår det afgiftspligtige salg af alkoholsodavand opgjort på baggrund af SKATs punktafgiftsstatistik (PAS) ud fra indtægterne fra de forskellige tillægsafgifter. Det bemærkes dog, at da der også betales henholdsvis vin, øl- eller spiritusafgift af alkoholsodavand, indgår den mængde alkohol, som stammer fra det afgiftspligtige salg af alkoholsodavand, også i opgørelserne over det afgiftspligtige salg af henholdsvis øl, vin eller spiritus.

2.2 Udvikling i priser på spiritus

Danskernes grænsehandel er drevet af den prisforskel, som er mellem udlandet og Danmark. Prisforskellen opstår dels pga. forskellig afgift, moms og valutakurs, og dels fordi der er forskellig avance på spiritus alt efter, om varerne sælges i Danmark eller i udlandet og alt efter hvilken type spiritus, der er tale om. Tabellen illustrerer, hvorledes afgiftsniveauet isoleret set påvirker priser på spiritus i Danmark og de øvrige EU-lande samt Norge.

Tabel 2.3: Preiselementer for spiritus pr. juli 2011

Land	Detailpris	Afgift	Moms	Pris uden afgifter
	DKK pr. 70 cl. 40 pct. vol.			
Belgien	90,17	36,56	15,65	37,96
Danmark	99,95	42,00	19,99	37,96
Tyskland	77,53	27,19	12,38	37,96
Grækenland	109,57	51,12	20,49	37,96
Spanien	65,24	17,32	9,95	37,96
Frankrig	83,20	31,60	13,63	37,96
Irland	124,53	64,96	21,61	37,96
Italien	65,58	16,69	10,93	37,96
Cypern	58,00	12,48	7,57	37,96
Malta	75,57	26,08	11,53	37,96
Luxembourg	68,64	21,73	8,95	37,96
Holland	82,52	31,38	13,18	37,96
Østrig	70,59	20,87	11,77	37,96
Portugal	73,17	21,53	13,68	37,96
Finland	147,81	82,21	27,64	37,96
Sverige	189,32	113,50	37,86	37,96
UK	119,20	61,38	19,87	37,96
Polen	79,03	26,29	14,78	37,96
Estland	81,06	29,59	13,51	37,96
Letland	80,02	27,63	14,43	37,96
Litauen	78,22	26,69	13,58	37,96
Tjekkiet	74,78	24,35	12,46	37,96
Slovakiet	72,59	22,54	12,10	37,96
Slovenien	70,59	20,87	11,77	37,96
Ungarn	73,75	21,04	14,75	37,96
Bulgarien	59,64	11,74	9,94	37,96
Rumænien	66,48	15,65	12,87	37,96
Norge	248,14	160,55	49,63	37,96
<i>Gns. EU-27 + Norge</i>	<i>92,32</i>	<i>38,05</i>	<i>16,30</i>	<i>37,96</i>

Kilde: EU-kommissionen, Excise duty tables, July 2011 og det norske finansministerium

Som det fremgår af tabellen, er der store forskelle i afgiftsniveauet på spiritus indenfor EU. Dette på trods af, at der er indført minimumsafgift i EU. I Danmark koster en typisk flaske spiritus ca. 99,95 kr. pr. 70 cl og har et alkoholindhold på ca. 40 pct. vol. Den samme flaske spiritus koster ca. 189,32 kr. i Sverige, mens en tilsvarende flaske koster ca. 58 kr. på Cypern. Den

danske afgift ligger fortsat i den høje ende af afgiftsskalaen sammenlignet med de øvrige EU-lande. Danmark beskatter spiritus med den 5. højeste afgift i EU og med den 6. højeste afgift, når Norge er indregnet.

Norge har den højeste beskatning af spiritus sammenlignet med Danmark og de øvrige EU-lande, hvilket medfører en pris i Norge på ca. 248,14 kr. pr. flaske, ved samme pris ekskl. moms og afgifter, som i Danmark.

Udover Norge har Finland, Sverige, Storbritannien, Irland og Grækenland alle en afgift, der er højere end i Danmark, og borgerne i disse lande har derfor teoretisk set et incitament til at grænsehandle i Danmark. Danskerne har omvendt fordel af at grænsehandle i en række af de syd- og østeuropæiske lande. Tyskland har fortsat en væsentlig lavere afgift end Danmark.

Tabel 2.4: Preiselementer for spiritus i Danmark og Tyskland

	Meget billig spiritus 37,5 pct. vol.			Typisk flaske 40 pct. vol.			Dyr spiritus 40 pct. vol.		
	Dan- mark	Tysk- land	Faktisk pris i Tyskland	Dan- mark	Tysk- land	Faktisk pris i Tysk- land	Dan- mark	Tysk- land	Faktisk pris i Tysk- land
	kr. pr. flaske (70 cl)			kr. pr. flaske (70 cl)			kr. pr. flaske (70 cl)		
Detailpris	79,95	58,64	49,99	99,95	76,58	69,99	203,95	175,58	125,99
Moms	15,99	9,36	7,98	19,99	12,23	11,17	40,79	28,03	20,12
Spiritusafgift	39,38	25,49	25,49	42,00	27,19	27,19	42,00	27,19	27,19
Emballage- afgift	0,80		-	0,80	-	-	0,80	-	-
Pris uden afgift	23,79	23,79	16,52	37,16	37,16	31,63	120,36	120,36	78,68

Anm.: Priser i Tyskland er omregnet fra 1 liter til 70 cl.

Kilde: Diverse reklamer fra grænsebutikker mv. samt tilbudsaviser og prisundersøgelser i den danske detailhandel i 2011.

Det er dog ikke kun afgiftsforskelle, der driver en lavere detailsalgspris i Tyskland i forhold til Danmark. I tabel 2.4 fremgår det, at alt efter hvilken type spiritus der handles, er der stor forskel på den besparelse, som danskere kan opnå ved at købe spiritus i Tyskland.

Sammenlignet med *Status over grænsehandel, maj 2010* er de danske priser på billig spiritus steget, ligesom de tyske priser på billig spiritus er steget siden sidste status. Prisen på meget billig vodka i 2011 er omkring 49,99 kr. pr. flaske á 70 cl. i Tyskland, hvilket er en stigning på ca. 8 kr. sammenlignet med prisen i 2009. Prisforskellen mellem Danmark og Tyskland kan dermed opgøres til ca. 30 kr., og den udgøres også af forskellen i avancer.

Da moms og afgifter i Tyskland ikke er ændret, betyder det, at prisen uden moms og afgifter i Tyskland er steget fra ca. 8,97 kr. pr. flaske til ca. 16,52 kr. pr. flaske, svarende til en fordobling.

Emballageafgiften for spiritus er siden sidste rapport nedsat fra 1,6 kr. til 0,8 kr. Samtidig er prisen ekskl. moms og afgifter i Danmark siden sidste rapport steget med godt 12 kr. Dermed er prisforskellen ekskl. moms og afgifter i forhold til Tyskland steget i forhold til 2009 og kan på baggrund af priserne i tabellen ovenfor opgøres til 7,27 kr. i 2011.

Såfremt prisen ekskl. moms og afgifter var den samme i Tyskland som i Danmark, ville prisforskellen på billig spiritus kun udgøre godt 21 kr.

Det skal dog bemærkes, at priserne i tabellen ovenfor stammer fra Skatteministeriets indsamling af priser fra grænsebutikkernes tilbudsaviser mv. og derfor ikke nødvendigvis er repræsentative for den faktiske gennemsnitspris, og resultaterne bør derfor ikke overfortolkes.

Sammenlignet med billig spiritus er forskellen i prisen ekskl. moms og afgifter på en typisk flaske spiritus, i dette tilfælde Gordons Gin, mindre, mens prisforskellen ekskl. moms og afgifter er større for dyr spiritus.

En forklaring på den lavere pris ekskl. moms og afgifter i Tyskland kan være, at et godt tilbud på luksus spiritus kan være en god måde at lokke kunder til de tyske grænseforretninger. Fælles for alle tre typer spiritus er således, at prisen rensat for moms og afgifter er højere i Danmark end i Tyskland. Danskeres grænsehandel i Tyskland skyldes derfor ikke alene et højere afgiftsniveau i Danmark men også en højere pris ekskl. moms og afgifter sammenlignet med Tyskland. Den højere pris i Danmark kan skyldes højere avancer i Danmark som følge af mindre konkurrence, men den kan til dels også afspejle andre forhold, så som højere drifts- og lønudgifter i Danmark.

Tabel 2.5: Udviklingen i realpris og -afgift af spiritus

	Forbrugerpris-indeks spiritus	Realprisindeks, spiritus	Realprisindeks, alkoholiske drikkevarer	Realafgift
	2000=100			
2000	100,0	100,0	100,0	100,0
2001	101,1	98,8	97,9	97,7
2002	101,6	96,9	94,5	95,4
2003	95,2	89,0	91,5	82,8
2004	73,1	67,5	87,4	50,4
2005	72,7	66,0	84,6	49,5
2006	73,0	65,0	83,4	48,6
2007	74,4	65,1	83,3	47,7
2008	77,3	65,4	86,0	46,2
2009	79,2	66,2	87,4	45,6
2010	79,7	65,1	86,4	44,6
2011	79,3	63,2	84,0	43,5

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel 2.5 viser udviklingen i realpris og afgift for spiritus i Danmark. Fra 2009 til 2011 er realprisen på spiritus faldet med 5 pct. Realprisfaldet drives hovedsageligt af faldet i realafgiften, der ligeledes er faldet med 5 pct. siden 2009. Til sammenligning er realprisen på alkoholiske drikkevarer herunder også øl og vin faldet med 4 pct.

Skatteministeriet foretager i forbindelse med denne statusrapport, jf. tabel 2.6 en sammenlignende undersøgelse af spirituspriserne i Tyskland og Danmark. Undersøgelsen er som tidligere nævnt baseret på relativt få observationer, og bør derfor ikke overfortolkes. I forhold til priserne i den seneste rapport, er priserne i Danmark generelt faldet, mens prisudviklingen i Tyskland har været mere blandet.

Tabel 2.6: Priser på spiritus i Danmark og Tyskland 2011

	Danmark		Tyskland	
	Tilbud	Normalpris	Tilbud	Normalpris
	kr. pr. flaske (70 cl)			
Jägermeister	99,95	130,95	76,87	83,97
Gordon's gin	99,95	109,95	69,99	76,97
Baileys	99,95	130,95	69,99	94,99
Smirnoff Red	99,95	128,95	69,99	89,99
Billig vodka	79,95	79,95	42,87	59,99
Bacardi, hvid rom	99,95	145,95	77,36	89,99

Anm.: Priserne i Tyskland er omregnet fra 1 liter til 70 cl.

Kilde: Diverse reklamer fra grænsekiosker mv. samt tilbudsaviser og prisundersøgelser i den danske detailhandel 2011.

Som det fremgår af tabel 2.7 er prisen i Danmark ca. 40 pct. højere end i Tyskland, mens prisen ekskl. moms og afgifter stadig er op til ca. 25 pct. højere i Danmark sammenlignet med Tyskland. Forskellen i moms og afgifter

kan altså kun forklare en del af prisforskellen, da der er betydelige prisforskelle, selv når man ser bort fra forskelle i moms og afgifter.

Tabel 2.7 Preiselementer for en flaske Smirnoff Red (37,5 pct. vol. 70 cl)

	Danmark		Tyskland	
	Tilbud	Normalpris	Tilbud	Normalpris
	kr. pr. flaske (70 cl)			
Detailpris	99,95	128,95	69,99	89,99
Moms	19,99	25,79	11,17	14,37
Afgift	39,38	39,38	25,48	25,48
Emballageafgift	0,80	0,80	-	-
Pris uden moms og afgift	39,79	62,99	33,33	50,14

Kilde: Diverse reklamer fra grænsekiosker mv. samt tilbudsaviser og prisundersøgelser i den danske detailhandel 2011.

Det skal igen understreges, at Skatteministeriets prisundersøgelse er foretaget på et spinkelt grundlag. Umiddelbart tyder Danmarks Statistiks prisindeks på, at priserne i Danmark er faldet, og Skatteministeriets prisundersøgelse på at priserne er steget sammenlignet med 2009. Det er derfor svært at få et klart billede af den reelle prisudvikling i Danmark, og det samme er som nævnt tilfældet, når man ser på udviklingen i de tyske priser i forhold til den forrige rapport.

Der er derfor ikke et entydigt billede af, hvorvidt danskernes fordel ved at grænsehandle spiritus er steget eller faldet i forhold til den seneste grænsehandelsrapport.

Ser man på gennemsnitsprisen for spiritus i grænsehandlen opgjort på baggrund af TNS Gallups undersøgelse, jf. tabel 2.9 i næste afsnit, tyder det dog på, at gennemsnitsprisen for spiritus, som danskere har grænsehandlet, ikke kun i Tyskland, men også fra andre lande, er faldet markant i 2010 og 2011 sammenlignet med tidligere år.

Priselementer for cider

I tabel 2.8 nedenfor fremgår priselementerne for en Somersby cider i Danmark og Tyskland. Der er taget udgangspunkt i en tilbudspris i Danmark på 48 kr. for 4 stk. á 33 cl. og en pris i Tyskland på 105,95 kr. pr. 24 stk. á 33 cl.

Det fremgår af tabellen, at ved samme pris ekskl. moms og afgifter som i Danmark, ville en dåse cider koste 6,83 kr. i Tyskland. Den faktiske pris er dog noget lavere, da en dåse cider kun koster 4,41 kr. pr. stk. ved køb af 24.

Tabel 2.8: Priselementer for cider i Danmark og Tyskland

	Somersby 4,7 pct. alkohol		
	Danmark	Tyskland	Faktiske pris i Tyskland
		kr. pr. 33 cl. dåse	
Detailpris	12,00	6,83	4,41
Moms	2,40	1,09	0,70
Afgift	1,29	-	-
Tillægsafgift	2,48	-	-
Emballageafgift	0,10	-	-
Pris uden afgift	5,74	5,74	3,71

Kilde: Prisindsamlinger i diverse tilbudsaviser i Danmark og Tyskland i 2011 samt egne beregninger.

2.3 Grænsehandel med spiritus

2.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet

GfK og TNS Gallups undersøgelse for Skatteministeriet

Tabel 2.9 viser resultaterne af GfKs og TNS Gallups interviewundersøgelse om danskeres grænsehandel med spiritus.

Tabel 2.9: Danskeres grænsehandel med spiritus ifølge GfK og TNS Gallup

	2006	2007	2008	2009 ¹	2010	2011
<i>Mængde:</i>	Mio. liter					
Øvrige Danmark	4,22	3,42	3,28	3,58	3,38	2,91
Grænseland	0,4	0,79	0,16	0,14	0,23	0,22
<i>Danmark i alt</i>	<i>4,63</i>	<i>4,21</i>	<i>3,44</i>	<i>3,73</i>	<i>3,60</i>	<i>3,14</i>
Hovedstad	0,73	0,51	0,63		0,56	0,49
Øvrige						
Østdanmark	0,78	0,89	0,68		0,65	0,57
Fyn	0,4	0,42	0,36		0,36	0,41
Syddjylland	1,22	1,02	0,36		0,62	0,54
Østjylland	0,92	0,7	0,73		0,77	0,54
Vestjylland	0,44	0,36	0,36		0,31	0,25
Nordjylland	0,13	0,3	0,32		0,33	0,33
<i>Danmark i alt</i>	<i>4,63</i>	<i>4,21</i>	<i>3,44</i>	<i>3,73</i>	<i>3,60</i>	<i>3,14</i>
- fra Tyskland	3,12	2,89	1,54		2,17	1,85
- fra andre	1,50	1,32	1,90		1,43	1,29
<i>Værdi:</i>	Mio. kr.					
Danmark i alt	614	540	434	499	411	363
- heraf grænseland	41	47	18	16	24	25
- heraf øvrige DK	573	587	416	483	387	338
<i>Danmark i alt 2012-niveau</i>	<i>686</i>	<i>580</i>	<i>451</i>	<i>545</i>	<i>427</i>	<i>370</i>
<i>Pris pr. liter</i>	Kr. pr. liter					
Danmark i alt	132,6	128,3	126,2	133,8	114,1	115,7
Grænselandet	102,5	59,5	112,5	108,2	104,7	112,7

1) Tallene er opregnet til helår på baggrund af data fra 3. og 4. kvartal, af samme årsag er grænsehandlen i 2009 ikke fordelt på landsdele og købsland.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

Undersøgelsen viser, at grænsehandel med spiritus fortsat er faldende. Grænsehandlen er steget svagt fra 2008 til 2009, for derefter igen at falde i 2010 og 2011, hvor grænsehandlen med spiritus ifølge TNS Gallup udgør 3,14 mio. liter. Faldet er hovedsageligt sket i det øvrige Danmark, mens grænsehandlen i grænselandet steg i 2010 og kun faldt marginalt med 0,01 mio. liter i 2011.

Siden 2008 er den del af grænsehandlen, som stammer fra Tyskland, steget, mens den del af grænsehandlen, der stammer fra andre lande, er faldet, hvilket er den modsatte udvikling af, hvad der fremgik af den forrige rapport.

Målt i værdi er grænsehandlen ifølge undersøgelsen faldet med ca. 70 mio. kr. i forhold til 2008, svarende til godt 16 pct. Dette fald er dog sammensat af en stigning på 65 mio. kr. i 2009 svarende til 15 pct., og et samlet fald i 2010 og 2011 på henholdsvis 87 og 49 mio. kr. svarende til henholdsvis 18 og 12 pct. i forhold til året før.

Den gennemsnitlige literpris i 2010 og 2011 har dermed været henholdsvis 114 og 116 kr., mens prisen i 2008 og 2009 var henholdsvis 126 og 134 kr. pr. liter. Det kan afspejle, at der har været et markant prisfald i perioden, men det kan også betyde, at danskere i højere grad har købt billigere spiritus i 2010 og 2011, når de har grænsehandlet spiritus.

Den seneste undersøgelse understøtter tendensen fra tidligere undersøgelser om, at danske borgere i grænselandet køber spiritus betydeligt billigere end det øvrige Danmark. Om årsagen er, at borgere i grænselandet er bedre til at finde de bedste priser, eller om de i højere grad køber billig spiritus frem for den dyrere spiritus, fremgår ikke af data.

Tabel 2.10: Danskeres grænsehandel med alkoholsodavand og cider ifølge TNS Gallup

	2008	2009 ¹	2010 ²	2011
<i>Mængde:</i>	Mio. liter			
Øvrige Danmark	1,19	2,77	4,46	3,88
Grænseland	0,06	0,14	0,26	0,22
<i>Danmark i alt</i>	<i>1,26</i>	<i>2,90</i>	<i>4,72</i>	<i>4,10</i>
<i>Værdi:</i>	Mio. kr.			
Danmark i alt	29,1	110,6	70,5	57,7
- heraf grænseland	1,0	3,2	3,2	2,9
- heraf øvrige DK	28,1	107,3	67,3	54,8
<i>Danmark i alt 2012-niveau</i>	<i>30</i>	<i>121</i>	<i>73</i>	<i>59</i>
<i>Pris pr. liter</i>	kr.			
Danmark i alt	24,3	40,0	15,8	14,9
Øvrige Danmark	23,5	38,8	15,1	14,1
Grænselandet	15,5	23,4	12,3	13,1

1) Tallene er opregnet til helår på baggrund af data fra 3. og 4. kvartal.

2) Fra og med 2. kv. 2010 er tallene opgjort inkl. cider.

Kilde: TNS Gallup.

Ifølge TNS Gallups interviewundersøgelse udgjorde grænsehandlen med alkoholsodavand og cider 4,7 mio. liter i 2010 og er siden faldet til 4,1 mio. liter i 2011, jf. tabel 2.10. Værdien er ligeledes faldet fra 70,5 mio. kr. i 2010

til 58 mio. kr. i 2011. Det er ikke muligt direkte at sammenligne med tidligere år, da grænsehandlen med cider først blev en del af undersøgelsen i 2010.

Udviklingen i grænsehandel med alkoholsodavand ifølge ConsumerScan fremgår af tabel 2.11.

Tabel 2.11: Grænsehandel med færdigblandet drik med alkohol ifølge GfKs ConsumerScan

	Mængde			Værdi				Pris	
	Total	Dan- mark	Tysk- land	Total	Dan- Mark	Tysk- land	Total 2012- niveau	Dan- Mark	Tysk- land
	Mio. liter			Mio. kr.				Kr. pr. liter	
1. halvår 2006	0,20	0,20	0,00	7,46	7,41	0,05		37,43	12,63
2. halvår 2006	0,26	0,26	0,00	10,77	10,66	0,11		40,77	93,57
Året 2006	0,46	0,46	0,00	18,23	18,07	0,16	20	39,33	32,81
1. halvår 2007	0,26	0,25	0,01	9,46	9,35	0,11		37,00	17,86
2. halvår 2007	0,55	0,55	0,00	11,05	11,00	0,04		20,08	19,04
Året 2007	0,81	0,80	0,01	20,50	20,35	0,15	22	25,42	18,18
1. halvår 2008	0,31	0,19	0,12	11,29	7,92	3,37		42,13	27,45
2. halvår 2008	0,32	0,32	-	11,10	11,10	-		34,34	-
Året 2008	0,63	0,51	0,12	22,39	19,02	3,37	23	37,21	27,45
1. halvår 2009	0,26	0,26	-	10,83	10,83	-		41,74	-
2. halvår 2009	0,34	0,34	-	14,55	14,55	-		42,71	-
Året 2009	0,60	0,60	-	25,38	25,38	-	28	42,29	-
1. halvår 2010	0,23	0,20	0,03	10,50	9,56	0,94		47,35	28,94
2. halvår 2010	0,40	0,35	0,04	10,06	8,80	1,25		24,98	27,99
Året 2010	0,63	0,55	0,08	20,56	18,36	2,19	21	33,13	28,39
1. halvår 2011	0,17	0,17	-	8,72	8,72	-		51,79	-
2. halvår 2011	0,22	0,21	0,00	6,48	6,20	0,28		28,83	109,87
Året 2011	0,39	0,38	0,00	15,20	14,92	0,28	16	38,91	109,87

Kilde: GfKs ConsumerScan.

ConsumerScan-undersøgelsen viser, at der siden sidste rapport er sket et fald i grænsehandel med alkoholsodavand fra 0,12 mio. liter i 2008 til 0,00 mio. liter i 2011, jf. tabel 2.11. Den ikke eksisterende grænsehandel med alkoholsodavand skyldes sandsynligvis, at de spiritusbaserede alkoholsodavand er pålagt en tysk tillægsafgift. Denne afgift omfatter dog kun spiritusbaserede alkoholsodavand, mens de øl- og vinbaserede alkoholsodavand som f.eks. cider går fri.

Tabel 2.12: Grænsehandel med cider ifølge GfKs ConsumerScan

	Mængde			Værdi				Pris	
	Total	Dan- mark	Tysk- land	Total	Dan- Mark	Tysk- land	Total 2012- niveau	Dan- Mark	Tysk- land
	Mio. liter			Mio. kr.				Kr. pr. liter	
1. halvår 2006	3,98	3,88	0,10	26,78	26,28	0,50		6,77	5,04
2. halvår 2006	4,23	4,16	0,07	28,46	27,92	0,55		6,72	7,36
<i>Året 2006</i>	<i>8,21</i>	<i>8,04</i>	<i>0,17</i>	<i>55,24</i>	<i>54,19</i>	<i>1,05</i>	<i>62</i>	<i>6,74</i>	<i>6,03</i>
1. halvår 2007	3,34	3,29	0,04	23,27	22,75	0,53		6,91	12,17
2. halvår 2007	3,43	3,35	0,09	24,89	24,32	0,57		7,27	6,65
<i>Året 2007</i>	<i>6,77</i>	<i>6,64</i>	<i>0,13</i>	<i>48,16</i>	<i>47,07</i>	<i>1,09</i>	<i>52</i>	<i>7,09</i>	<i>8,52</i>
1. halvår 2008	3,44	3,39	0,06	25,13	24,78	0,35		7,31	6,30
2. halvår 2008	4,79	4,50	0,28	45,92	42,45	3,47		9,43	12,30
<i>Året 2008</i>	<i>8,23</i>	<i>7,89</i>	<i>0,34</i>	<i>71,05</i>	<i>67,23</i>	<i>3,82</i>	<i>74</i>	<i>8,52</i>	<i>11,31</i>
1. halvår 2009	5,73	5,22	0,52	71,54	64,36	7,18		12,34	13,90
2. halvår 2009	5,64	5,13	0,51	75,92	66,83	9,09		13,02	17,84
<i>Året 2009</i>	<i>11,37</i>	<i>10,35</i>	<i>1,03</i>	<i>147,46</i>	<i>131,19</i>	<i>16,27</i>	<i>161</i>	<i>12,68</i>	<i>15,86</i>
1. halvår 2010	4,46	3,59	0,88	62,10	52,70	9,40		14,70	10,73
2. halvår 2010	3,47	3,03	0,44	51,34	45,56	5,78		15,03	13,24
<i>Året 2010</i>	<i>7,93</i>	<i>6,62</i>	<i>1,31</i>	<i>113,44</i>	<i>98,26</i>	<i>15,18</i>	<i>118</i>	<i>14,85</i>	<i>11,57</i>
1. halvår 2011	3,74	3,11	0,64	46,28	38,17	8,11		12,28	12,75
2. halvår 2011	2,53	2,33	0,20	31,90	29,35	2,55		12,60	12,48
<i>Året 2011</i>	<i>6,28</i>	<i>5,44</i>	<i>0,84</i>	<i>78,18</i>	<i>67,52</i>	<i>10,66</i>	<i>80</i>	<i>12,42</i>	<i>12,68</i>

Kilde: GfKs ConsumerScan.

I tabel 2.12 ovenfor fremgår grænsehandlen med cider, opgjort på baggrund af ConsumerScan. Grænsehandlen med cider udgjorde ifølge denne undersøgelse 0,8 mio. liter, hvilket er et fald i forhold til året før på ca. 0,5 mio. liter. Værdien af grænsehandlen med cider er ligeledes faldet fra 2010 til 2011. Generelt ligger tallene fra ConsumerScan på et noget lavere niveau, end hvad der fremgår af TNS Gallups undersøgelse.

2.3.2 Skatteministeriets skøn

Da ConsumerScan undersøgelsen ikke dækker grænsehandel med spiritus, er TNS Gallup Skatteministeriets eneste kilde til et skøn over grænsehandlen med spiritus. Skatteministeriet skønner derfor, på baggrund af TNS Gallup, at grænsehandlen med spiritus udgjorde 3,8 mio. liter i 2009, faldt til 3,6 mio. liter i 2010 og er siden faldet yderligere til 3,2 i 2011, jf. tabel 2.13.

Skatteministeriet har ikke nye oplysninger vedr. den illegale handel med spiritus, som bl.a. pga. dens lyssky natur er svært at skønne over, men i lyset af det relativt lave niveau for grænsehandlen med spiritus, skønnes den illegale handel med spiritus heller ikke at have et væsentligt omfang.

Tabel 2.13: Skatteministeriets skøn over grænsehandlen med spiritus

	Status over grænsehandel 2010 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2010	Status over grænsehandel 2012 for 2011
	Mio. liter 40 pct. vol. spiritus			
TNS Gallups interviewundersøgelse	3,4	3,73	3,60	3,14
Skatteministeriets skøn	4,4	3,8	3,6	3,2

Kilde: TNS Gallup og egne beregninger.

I tabel 2.14 fremgår Skatteministeriets skøn over grænsehandlen med alkoholsodavand og cider. På baggrund af TNS Gallups undersøgelse kan grænsehandlen med disse varer skønnes at udgøre ca. 4,75 mio. liter i 2010 faldende til 4 mio. liter i 2011.

Tabel 2.14: Sammenligning af skøn over grænsehandlen med alkoholsodavand inkl. cider

	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter			
TNS Gallups interview undersøgelse	1,26	2,90	4,72	4,10
ConsumerScan	0,46	1,03	1,39	0,84
Skatteministeriets skøn		3,00	4,75	4,00
Illegal handel			2,00	4,00
Skatteministeriets skøn inkl. illegal handel		3,00	6,75	8,00

Kilde: TNS Gallup, GfK ConsumerScan, Dansk Erhverv og egne beregninger.

Skatteministeriets skøn over den illegale handel har hidtil primært været baseret på oplysninger fra SKAT vedr. pantkontroller mv., og den illegale handel har dermed primært omhandlet varer, der blev solgt i kiosker og grønthandlere mv.

Der foregår imidlertid også illegal handel, som sker via private f.eks. via arbejdspladser, private adresser og varevogne. Denne illegale handel har hidtil ikke indgået i skatteministeriets skøn over den illegale handel, og i forbindelse med igangsættelsen af denne rapport blev det derfor drøftet med de relevante brancher, hvordan denne handel kunne afdækkes.

På den baggrund har Dansk Erhverv som tidligere nævnt foretaget en undersøgelse af danskernes illegale handel i 2011, hvor også privates videresalg indgår.² Undersøgelsen omfatter også cider, og den samlede illegale handel med cider opgøres til 4 mio. liter. At den illegale handel med cider skulle udgøre 4 mio. liter, og altså lige så meget som grænsehandlen med alkoholsodavand og cider virker umiddelbart som et overkantsskøn, særligt set i lyset af at det afgiftspligtige salg af denne type produkter i 2011

² Dansk Erhvervs Perspektiv 2012 "Illegal handel med nydelsesmidler".

udgjorde 9,6 mio. liter. Det kan dog ikke afvises, at den illegale handel med cider rent faktisk skulle udgøre 4 mio. liter. i 2011. Fra medio 2010 blev cider omfattet af tillægsafgiften på alkoholsodavand og det er formentlig herefter, at der har været en markant vækst i den illegale handel, så den i 2010 skønnes at udgøre 2 mio. liter, svarende til det halve af 2011. I 2009 skønnes der ikke at have været illegal handel med cider mv.

Da Skatteministeriet ikke har andre kilder til den illegale handel med cider, skønnes det således, at den samlede grænsehandel med cider og alkoholsodavand inkl. illegal handel udgjorde 6,75 mio. liter i 2010 og 8 mio. liter i 2011.

2.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark

TNS Gallups undersøgelser for Skatteministeriet indeholder oplysninger om danskeres grænsehandel med grænsehandelsfølsomme varer, men viser ikke hvorledes udlændinges grænsehandel udvikler sig i Danmark. På spiritusområdet er det specielt svenskeres og nordmænds indkøb, som er interessante. Det skal bemærkes, at nordmænd kun må indføre 1 liter spiritus i forbindelse med en udenlandsrejse, mens svenskerne ligesom danskerne fra EU må indføre 10 liter spiritus til eget forbrug.

SoRAD³ (Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning) ved Stockholms Universitet undersøger jævnligt svenskernes grænsehandel med øl, vin og spiritus via en interviewundersøgelse.

Heri indgår forbruget af spiritus pr. indbygger samt hvor stor en del heraf, som udgøres af grænsehandlet og smuglet spiritus. Grænsehandlen er ligeledes opdelt på, hvilket land spiritussen stammer fra. Ved hjælp af befolkningstal fra Statistisk Centralbyrå og en antagelse om, at det gennemsnitlige alkoholindhold i spiritus udgør 40 pct., kan man dermed opgøre svenskernes grænsehandel med spiritus fra Danmark til 1,2 mio. liter i 2010, Det er herudover antaget, at nordmænd mv. grænsehandler ca. 1 mio. liter spiritus i Danmark om året. Dermed kan udlændinges grænsehandel med spiritus i Danmark opgøres, som det fremgår af tabel 2.15 nedenfor.

Tabel 2.15: Udlændinges grænsehandel med spiritus i Danmark

Grænsehandel	2007	2008	2009	2010	2011
Mængder:			Mio. liter		
Spirit	3,25	3,00	2,75	2,25	2,25

Kilde: SoRAD og egne beregninger.

³ www.sorad.su.se "Tal om alkohol 2010"

Udlændinge skønnes ikke at grænsehandle cider og andre alkoholsodavand i Danmark i nævneværdigt omfang.

2.4 Virkninger af afgiftsændringer

På baggrund af analyserne i de forrige afsnit antages følgende om forbruget af spiritus i Danmark.

Tabel 2.16: Forudsætninger om forbrug af spiritus i Danmark

	40 pct. vol. spiritus
	Mio. liter
Salg i Danmark	17,70
- heraf salg til udlændinge	2,25
= salg af alm. spiritus til danskere i Danmark	15,45
Dansk grænsehandel	3,20
- heraf Tyskland	1,90
- heraf Øst- og Sydeuropa mv.	1,30
<i>Dansk forbrug</i>	<i>18,65</i>

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Danskernes samlede forbrug af spiritus kan opgøres til 18,65 mio. liter. Heraf er 3,2 mio. liter grænsehandlet, mens 15,45 mio. liter er købt i Danmark. Det er lagt til grund, at grænsehandlen fordeler sig med 1,9 mio. liter fra Tyskland, mens 1,3 mio. liter handles i "taxfree" samt Øst- og Sydeuropa.

Det antages, at prisen i Danmark er 100 kr. pr. flaske, mens prisen i Tyskland er 81 kr. Desuden antages det, at besparelsen ved at købe spiritus i "taxfree" og Øst- og Sydeuropa er 23 kr. pr. flaske, og at svenskere kan spare 95 kr. ved at handle i Danmark frem for i Sverige, jf. tabel 2.17.

Tabel 2.17: Priser i Danmark og udlandet

	Pr. flaske 70 cl 40 pct. vol.
	Kr.
Pris i Danmark	100
Pris i Tyskland	81
Pris i Sverige	195
Pris i Øst-, Sydeuropa og "taxfree"	77

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Ved en dansk pris på 77 kr. pr. liter og derunder er det antaget, at danskerne stadig grænsehandler 0,2 mio. liter i Øst-, Sydeuropa og "taxfree", ligesom en pris på 81 kr. pr. liter og derunder fortsat vil udløse en grænsehandel i Tyskland på 0,1 mio. liter. Det er udtryk for en "naturlig" grænsehandel, som

er uafhængig af pris og afgiftsforskelle men i højere grad er begrundet i andre forhold som f.eks. køb af lokale produkter mv.

Beregningerne i tabel 2.18 nedenfor viser, at en nedsættelse af afgiften svarende til et prislefald på 10 kr. pr. flaske inklusiv moms, vil medføre at grænsehandlen falder med ca. 1,6 mio. liter, mens udlændingenes grænsehandel i Danmark vil stige med 0,4 mio. liter. Det danske forbrug stiger med 0,6 mio. liter. Den hjemvendte grænsehandel og et større forbrug af spiritus betyder, at salget til danskere stiger med 2,2 mio. liter. Samlet vil en nedsættelse på 10 kr. pr. flaske altså betyde, at det afgiftspligtige salg stiger med 2,6 mio. liter.

Tabel 2.18: Virkninger af danske afgiftsændringer på spiritus

Dansk pris	Dansk forbrug	- heraf købt i DK	- heraf købt i udlandet	Udenlandsk købt i DK	Netto-provenu ¹⁾	Samfund netto	- heraf danske borgeres andel	Helbreds-omkostninger	Fald i grænsehandlen	Selvfinansierungsgrad
kr. pr. 70 cl	mio. liter drikkestyrke 40 pct. vol.				mio. kr.					Pct.
105,0	18,1	14,1	4,0	2,3	-4	-75	-84	13	-89	104
102,5	18,2	14,6	3,6	2,4	0	-36	-43	6	-44	100
100,0	18,4	15,2	3,2	2,5	0	0	0	0	0	0
97,5	18,6	15,8	2,8	2,6	-4	34	44	-6	44	93
95,0	18,7	16,3	2,4	2,7	-12	66	90	-13	89	89
92,5	18,9	16,9	2,0	2,8	-23	95	137	-19	133	85
90,0	19,1	17,4	1,6	2,9	-39	122	186	-26	178	81
87,5	19,2	18,0	1,2	3,0	-58	147	237	-32	222	78
85,0	19,4	18,5	0,9	3,1	-81	169	289	-38	267	74
82,5	19,5	19,1	0,5	3,2	-109	189	343	-45	311	70
80,0	19,7	19,4	0,3	3,3	-154	190	395	-51	329	63

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Den lavere afgift vil give et samlet provenutab på ca. 39 mio. kr. Tabet dækker dog både over en provenugevinst og et provenutab. Provenugevinsten opstår som følge af en stigning i danskernes forbrug samt en lavere dansk grænsehandel og en større udenlandsk grænsehandel i Danmark. Dertil kommer, at et højere salg i Danmark af spiritus også udløser et større provenu på emballageafgiften. Provenutabet består dels af et tab på spiritusafgiften pga. den lavere sats, og dels ved at en lavere afgift på spiritus vil flytte en del forbrug fra ølsalget. Det medfører færre indtægter fra ølafgiften. Det er i beregningerne antaget, at en nedsættelse af spiritusafgiften med 10 kr. pr. flaske inklusive moms vil udløse et merforbrug af spiritus på 0,65 mio. liter i drikkestyrke, heraf vil 0,25 mio. liter dog være pga. et lavere ølforbrug.

En lavere afgift vil betyde, at danske borgere får en samfundsøkonomisk gevinst på ca. 186 mio. kr., mens det højere alkoholforbrug vil medføre sundhedsomkostninger på ca. 26 mio. kr. Det er lagt til grund, at

sundhedsomkostningerne kan opgøres til 160 kr. pr. liter ren alkohol i faktorpriser og 200 kr. pr. liter i forbrugerpriser. For samfundet som helhed vil en afgiftsnedsættelse på 10 kr. pr. flaske betyde en gevinst på ca. 122 mio. kr.

En nedsættelse af afgiften svarende til et prisfald på 10 kr. pr. flaske har en selvfinansieringsgrad på ca. 81 pct.

Af tabel 2.18 fremgår ligeledes konsekvenserne af en afgiftsstigning. Hvis afgiften på spiritus hæves svarende til en prisstigning på 2,50 kr. pr. flaske, vil forbruget falde med 0,2 mio. liter, salget i Danmark til danskere vil falde med 0,6 mio. liter, mens danskeres køb af spiritus i udlandet vil stige med 0,4 mio. liter. Det vil ikke medføre et større nettoprovenu, men samfundet som helhed vil tabe 36 mio. kr. Der vil være en helbredsmæssig gevinst på ca. 6 mio. kr. som følge af det lavere forbrug.

Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsstigning svarende til en prisstigning på 2,50 kr. pr. flaske er 100 pct., da det umiddelbare provenu, der ville være ved afgiftsstigningen mistes som følge af adfærdændringer, og dermed bliver det forventede nettoprovenu som følge af afgiftsstigningen 0, jf. tabel 2.18.

Kapitel 3. Tobak

3.1 Udvikling i salget af tobak

Afgiften på cigaretter og tobak er harmoniseret i EU. Danmark skal derfor ligesom de øvrige medlemslande overholde EU's minimumssatser. Minimumssatserne er bestemt enten som procent af detailprisen eller som en mindstepris pr. 1.000 stk. cigaretter eller pr. kg. tobak.

Afgiften på cigaretter er, blevet ændret to gange i løbet af 2010. Med virkning fra 1. januar 2010 blev afgiften dels omlagt, så der kom større vægt på værdielementet, og dels forhøjet svarende til en gennemsnitlig stigning på 3 kr. pr. 20 styk pakke.

Med virkning fra 1. juli 2010 blev afgiften yderligere forhøjet svarende til en gennemsnitlig prisstigning på 2 kr. per 20 styk cigaretter.

Forhøjelserne skønnedes at medføre, at tobaksafgiftsprovenuet i 2010 samlet skulle stige med knap 500 mio. kr., men som det fremgår af tabel 3.1, blev der i 2010 tale om en markant større stigning i tobaksafgiftsprovenuet i forhold til 2009. Det skal ses i lyset af det meget store provenu i 2. kvartal 2010, som for det første afspejler, at British American Tobacco (BAT) ophørte med at producere cigaretter i Danmark per 1. juli 2010, og for det andet at den sidste forhøjelse havde virkning fra 1. juli 2010, hvorfor det store provenu sandsynligvis også afspejler en vis hamstring.

Provenuet fra tobaksafgifterne i 2011 blev derimod stort set som forventet, omend det blev lidt lavere end de to forhøjelser skulle tilsige, hvilket skal ses i lyset af det meget store provenu i 2010.

Selvom provenuet i 2010 og 2011 bl.a. som følge af afgiftsforhøjelserne, er større end i de foregående år, er der tale om et markant fald i mængden af afgiftsberigtigede cigaretter, jf. tabel. 3.2. Det samme gør sig gældende for pibetobak, mens der i 2011 er sket en stigning i de afgiftsberigtigede mængder af rulletobak. Det kan sandsynligvis forklares ved, at afgiftsforhøjelserne har fået flere rygere til at gå over til hjemmerulning.

Samlet er der dog tale om et faldende afgiftspligtigt salg af tobak, hvilket alt andet lige tyder på, at cigaretforbruget er faldet. Da det afgiftspligtige salg kun er en del af det samlede danske forbrug, må man først tillægge danskernes grænsehandel i udlandet og eventuelt illegal handel og desuden fradrage den grænsehandel, som foretages af udlændinge, for derved at komme frem til det samlede danske forbrug.

Tabel 3.1: Udvikling i tobaksafgiftsprovenu

	Cigaretter mv.	Cigarer mv.	Pibetobak mv. 1)	Cigaret- papir ²⁾	Total	Absolutte ændring ift. samme periode året før
mio. kr.						
1. kv. 2005	1.510	14	115	9	1.648	-125
2. kv. 2005	1.933	13	141	8	2.096	425
3. kv. 2005	1.607	14	115	8	1.745	-96
4. kv. 2005	1.605	13	111	8	1.737	-55
2005	6.655	54	482	34	7.226	149
1. kv. 2006	1.790	13	130	8	1.940	292
2. kv. 2006	1.701	12	111	8	1.832	-264
3. kv. 2006	1.681	13	116	8	1.818	73
4. kv. 2006	1.678	12	114	9	1.813	76
2006	6.851	49	471	33	7.403	178
1. kv. 2007	1.951	11	105	7	2.074	133
2. kv. 2007	1.540	11	94	7	1.653	-179
3. kv. 2007	1.749	12	94	9	1.864	46
4. kv. 2007	1.575	11	95	5	1.685	-128
2007	6.815	44	388	29	7.276	-128
1. kv. 2008	1.728	10	87	6	1.831	-243
2. kv. 2008	1.620	10	81	7	1.718	65
3. kv. 2008	1.674	11	32	9	1.725	-138
4. kv. 2008	1.594	9	188	4	1.795	109
2008	6.616	40	388	26	7.069	-207
1. kv. 2009	1.566	6	85	7	1.664	-166
2. kv. 2009	1.604	9	85	7	1.705	-13
3. kv. 2009	1.717	8	82	7	1.815	89
4. kv. 2009	1.873	10	104	6	1.993	199
2009	6.760	33	356	28	7.177	108
1. kv. 2010	1.883	9	87	7	1.985	321
2. kv. 2010	2.609	9	115	7	2.740	1.035
3. kv. 2010	1.575	8	124	6	1.713	-102
4. kv. 2010	1.794	9	93	8	1.903	-91
2010	7.860	33	418	28	8.340	1.163
1. kv. 2011	1.393	7	101	6	1.507	-478
2. kv. 2011	1.881	8	101	7	1.998	-742
3. kv. 2011	2.071	9	127	7	2.214	501
4. kv. 2011	1.661	8	99	8	1.776	-127
2011	7.005	32	429	29	7.495	-846

1) Inklusive tobak til hjemmerulning.

2) Cigarettepapirafgiften er en del af forbrugsafgiftsloven.

Anm. Der er anvendt en delvis mekanisk metode til opdeling på de forskellige poster, der kan sløre billedet i perioder med store ekstraordinære betalinger og refusioner.

Kilde: Statsregnskabet.

Tabel 3.2: Udvikling i de afgiftsberigtigede mængder tobak i Danmark

	Cigaretter	Cigarer mv.	Pibetobak (grov)	Rulletobak (fin)	Cigaretpapir
	mio. stk.		mio. g		mio. stk.
1. kv. 2005	1.812	24	126	143	224
2. kv. 2005	2.321	27	166	164	212
3. kv. 2005	1.927	26	136	134	205
4. kv. 2005	1.927	26	119	139	205
2005	7.986	103	546	580	846
1. kv. 2006	2.135	22	134	167	191
2. kv. 2006	2.031	24	143	117	203
3. kv. 2006	2.010	25	136	135	203
4. kv. 2006	2.003	23	126	141	216
2006	8.178	93	541	559	813
1. kv. 2007	2.319	20	121	124	184
2. kv. 2007	1.830	23	86	131	186
3. kv. 2007	2.082	23	98	119	226
4. kv. 2007	1.881	22	102	119	127
2007	8.112	88	407	494	724
1. kv. 2008	2.052	18	87	115	154
2. kv. 2008	1.927	21	84	105	166
3. kv. 2008	1.992	23	40	34	221
4. kv. 2008	1.894	20	170	216	98
2008	7.865	82	381	470	639
1. kv. 2009	1.864	15	87	110	187
2. kv. 2009	1.925	18	89	108	181
3. kv. 2009	2.041	19	99	94	183
4. kv. 2009	2.205	19	109	133	161
2009	8.035	72	384	445	712
1. kv. 2010	1.921	15	89	70	173
2. kv. 2010	2.690	17	83	126	181
3. kv. 2010	1.494	17	98	99	161
4. kv. 2010	1.713	17	68	79	195
2010	7.818	67	338	374	710
1. kv. 2011	1.327	14	43	115	159
2. kv. 2011	1.780	20	67	93	184
3. kv. 2011	1.947	16	68	133	176
4. kv. 2011	1.557	18	67	90	207
2011	6.611	68	245	431	727

Anm. Bogføringsprincip.

Kilde: Statsregnskabet.

Tabel 3.2 viser de afgiftsberigtigede mængder opgjort på baggrund af provenuet. På tobaksområdet giver det dog ikke et særligt præcist billede af udviklingen i de solgte mængder, da afgiften afregnes ud fra stempelmærker, som skal påsættes tobaksvarer inden salg.

Tabel 3.3: Udvikling i påsatte stempelmærker

	Cigaretter	Cigarer mv.	Pibetobak (grov)	Rulletobak (fin)	Cigaretpapir
	mio. stk.		mio. gram		mio. stk.
1. kv. 2005	1.754	24	135	146	224
2. kv. 2005	2.371	27	146	171	212
3. kv. 2005	1.933	26	129	121	205
4. kv. 2005	1.908	26	134	140	205
2005	7.965	103	544	577	846
1. kv. 2006	1.961	22	117	143	191
2. kv. 2006	2.038	24	121	142	203
3. kv. 2006	2.143	25	120	133	203
4. kv. 2006	2.074	23	121	135	216
2006	8.216	93	479	552	813
1. kv. 2007	2.330	20	109	130	184
2. kv. 2007	1.744	23	106	124	186
3. kv. 2007	2.122	23	110	111	226
4. kv. 2007	1.742	22	98	118	127
2007	7.938	88	423	483	724
1. kv. 2008	1.910	18	92	115	154
2. kv. 2008	1.962	21	103	115	166
3. kv. 2008	1.948	23	96	112	221
4. kv. 2008	2.083	20	100	118	98
2008	7.903	82	390	459	639
1. kv. 2009	1.789	15	79	105	187
2. kv. 2009	2.026	18	87	108	181
3. kv. 2009	1.936	19	90	107	183
4. kv. 2009	2.116	19	83	119	161
2009	7.868	71	340	439	712
1. kv. 2010	1.987	15	66	89	173
2. kv. 2010	2.784	17	73	147	181
3. kv. 2010	1.178	17	80	78	161
4. kv. 2010	1.753	17	82	101	195
2010	7.702	67	301	415	710
1. kv. 2011	1.337	14	60	100	159
2. kv. 2011	1.797	20	67	109	184
3. kv. 2011	1.940	16	66	97	176
4. kv. 2011	1.830	18	67	112	207
2011	6.904	68	259	418	727

Anm.: Tabellen viser mængderne opgjort på baggrund af påsatte stempelmærker i perioderne.

Kilde: SKAT, på baggrund af producenter og importører.

Når stempelmærkerne afhentes hos SKAT, bliver afgiften bogført i statsregnskabet, men der kan gå noget tid, før mærkerne kommer i brug, og afgiften skal betales. Derfor er udviklingen i de påførte stempelmærker et lidt bedre udtryk for, hvorledes det afgiftspligtige salg udvikler sig, jf. tabel 3.3.

Af tabel 3.3 fremgår det, at salget af cigaretpapir og dermed hjemmerulning frem til og med 2010 har været faldende, mens der i 2011 er sket en lille stigning. Denne udvikling bekræftes også af salgstal fra Tobaksindustrien, jf.

tabel 3.4. Salgstallene ligger på niveau med udviklingen i de påsatte stempelmærker i tabel 3.3.

Tabel 3.4: Årligt salg af røgtobak i Danmark ifølge Tobaksindustrien

	Finskåren	Grovskåren
	Mio. gram	
2000	1.027	1.024
2001	929	898
2002	888	824
2003	843	732
2004	655	625
2005	571	539
2006	533	474
2007	472	415
2008	445	372
2009	425	342
2010	401	283
2011	418	257

Kilde: Tobaksindustrien.

Hjemmerulning er siden 2000 faldet til under det halve i Danmark. Det kan bl.a. begrundes med, at der siden 2004 er kommet flere billigmærker på det danske marked. Billigcigaretterne har bidt sig fast på det danske marked, og det gør hjemmerulning mindre attraktiv. Afgiftsforhøjelserne i 2010 har betydet, at prisen på 20 styk hjemmerullede cigaretter er steget med det samme som 20 styk fabriksfremstillede cigaretter i gennemsnit, og det har medvirket til den begrænsede stigning i salget af finskåren tobak til hjemmerulning.

3.2 Udvikling i priser på tobak

EU's tobaksdirektiver sikrer, at der sker en vis minimumsbeskatning af tobaksvarer i medlemslandene. Det er et krav, at afgiften mindst skal være 64 euro pr. 1.000 stk. cigaretter. Der er også krav om, hvor stor en andel af prisen på cigaretter, der skal være afgift, og hvor stor stykafgiften skal være i forhold til værdiafgiften. For røgtobak og andre tobaksprodukter er der også minimumsafgifter. I de tidligere grænsehandelsrapporter er EU-reglerne for tobak beskrevet nærmere.

3.2.1 Cigaretter

På trods af EU-regler er der stor forskel på afgiftssatserne indenfor EU, jf. tabel 3.5.

Tabel 3.5: Punktafgifter og moms for cigaretter i juli 2011

Land	Stykafgift	Værdiafgift	Moms
	DKK pr. 20 stk.	Pct. af detailværdi	Pct. af detailværdi
Belgien	2,37	52,41	17,36
Danmark	13,50	21,65	20,00
Tyskland	13,53	21,94	15,97
Grækenland	2,93	52,45	18,70
Spanien	1,89	57,00	15,25
Frankrig	2,92	56,99	16,39
Irland	27,34	18,25	17,36
Italien	1,14	54,57	16,67
Cypern	5,96	40,00	13,04
Malta	5,66	47,00	15,25
Luxembourg	2,52	47,84	13,01
Holland	20,22	8,59	15,97
Østrig	5,07	42,00	16,67
Portugal	10,29	23,00	18,70
Finland	2,61	52,00	18,70
Sverige	20,53	1,00	20,00
Storbritannien ¹⁾	26,62	16,50	16,67
Polen	5,99	31,41	18,70
Estland	5,72	33,00	16,67
Letland	5,25	34,00	18,03
Litauen	5,70	25,00	17,36
Tjekkiet	6,53	28,00	16,67
Slovakiet	8,30	23,00	16,67
Slovenien	3,04	45,15	16,67
Ungarn	5,31	28,40	20,00
Bulgarien	7,70	23,00	16,67
Rumænien	7,67	21,00	19,35
Norge	42,89	0,00	20,00
Gns. EU-27 + Norge	9,61	32,33	17,23

Anm.: Stykafgifter er opgjort i danske kroner for 20 stk. Beløbene kan afvige en smule på grund af kursudsving og afrunding. Moms og værdiafgifter er opgjort i procent af detailpris.

Kilde: EU-Kommissionen, Excise Duty Tables, july 2011, Finansdepartementet i Norge samt British American Tobacco.

Ud over forskellige satser er der også forskel på, om medlemslandene har valgt at lægge størst vægt på stykelementet eller størst vægt på værdielementet.

I forbindelse med *Forårspakke 2.0* er sammensætningen i den danske afgift på cigaretter ændret, således at værdielementet har fået en større vægt. Afgiften frem til 2010 har således været fordelt på en stykafgift på 63,66 øre pr. stk., og en værdiafgift på 13,61 pct. af detailprisen inkl. moms. Det blev med forhøjelsen i juli 2010 ændret til en stykafgift på 67,5 øre pr. stk. og en værdiafgift på 21,65 pct. af detailprisen.

Dermed blev sammensætningen stort set identisk med den, som Tyskland har, jf. tabel 3.5. EU-regler forhindrer medlemsstaterne i at indføre en cigaretafgift

udelukkende baseret på en stykafgift. Stykafgiften må maksimalt udgøre 76,5 pct. af den samlede afgiftsbelastning inklusiv moms. Sverige har valgt at lægge størst mulig vægt på stykelementet indenfor rammerne af EU-reglerne.

I forbindelse med aftalen om finansloven for 2012 blev det aftalt at forhøje afgifterne på cigaretter og røgtobak per. 1. april 2012 svarende til en gennemsnitlig prisstigning på 3 kr. per 20 styk. Samtidig blev det besluttet, at den danske afgiftsstruktur skulle ændres, så der ligesom i Sverige blev lagt størst mulig vægt på stykelementet. Fra 1. april 2012 udgør stykafgiften på cigaretter således 116,65 øre pr. styk, og værdiafgiften udgør 1 pct. af detailprisen.

Danskere har traditionelt hovedsageligt røget danskproducerede cigaretter, og når de grænsehandler, har de valgt at grænsehandle de kendte danske cigaretmærker. Tabel 3.6 viser priselementer for 20 stk. Prince i udvalgte lande.

Det fremgår, at det ikke kun er afgiftsforskelle, som giver incitament til at grænsehandle cigaretter for danskere. Der er for eksempel en avanceforskel på 2,9 kr. ekskl. moms på en pakke Prince købt i Danmark sammenlignet med Polen. Det er den samlede prisforskel, som driver grænsehandlen. Det er uden betydning for en forbruger, om prisforskellen skyldes en højere afgift eller en højere avance.

Tabel 3.6: Preiselementer for Prince i landets pris juli 2011

Land	Detailpris	Stykafgift	Værdiafgift	Moms	Pris uden afgifter
	DKK pr. 20 stk.				
Danmark	39,0	13,5	8,4	7,8	9,2
Tyskland	37,3	13,5	8,2	6,0	9,6
Grækenland	29,8	2,9	15,6	5,6	5,7
Spanien	29,8	1,9	17,0	4,5	6,4
Finland	38,9	2,6	20,2	7,3	8,8
Sverige	43,2	20,5	0,4	8,6	13,6
Polen	24,7	6,0	7,8	4,6	6,3
Norge	87,5	42,9	0,0	17,5	27,1
<i>Gennemsnit</i>	<i>41,28</i>	<i>12,99</i>	<i>9,71</i>	<i>7,74</i>	<i>10,85</i>

Anm.: Prince forhandles ikke i alle europæiske lande, men primært i de lande som er danskeres foretrukne rejsemål samt de nordiske lande.

Kilde EU-Kommissionen, Excise Duty Tables, july 2011, finansdepartementet i Norge samt British American Tobacco.

Det fremgår af tabel 3.7, at hvis prisen uden moms og afgift var den samme i de øvrige EU lande og i Norge, som den er i Danmark, ville den danske pris på cigaretter ligge over gennemsnittet, og dermed har Danmark en beskatning, der er højere end gennemsnittet i EU inkl. Norge.

Selv om billigcigaretter har haft deres indtog på det danske cigaretmarked, er billigcigaretter ikke specielt billige i forhold til de øvrige EU-lande, som tabel 3.8 viser. Det er f.eks. interessant, at danskere på ferie i Letland og Litauen har mulighed for at købe billig cigaretter til halv pris i forhold til i Danmark.

Tabel 3.7: Preiselementer for en pakke cigaretter i EU og Norge ved samme pris uden afgift som i Danmark for en gennemsnitscigaret

Land	Detailpris	Stykafgift	Værdi- afgift	Moms	Pris uden afgifter
	DKK pr. 20 stk.				
Belgien	30,02	2,37	15,73	5,21	6,70
Danmark	34,62	13,50	7,50	6,92	6,70
Tyskland	32,59	13,53	7,15	5,20	6,70
Grækenland	33,38	2,93	17,51	6,24	6,70
Spanien	30,97	1,89	17,65	4,72	6,70
Frankrig	36,14	2,92	20,60	5,92	6,70
Irland	52,86	27,34	9,65	9,18	6,70
Italien	27,28	1,14	14,88	4,55	6,70
Cypern	26,96	5,96	10,79	3,52	6,70
Malta	32,75	5,66	15,39	4,99	6,70
Luxembourg	23,55	2,52	11,26	3,06	6,70
Holland	35,68	20,22	3,07	5,70	6,70
Østrig	28,47	5,07	11,96	4,75	6,70
Portugal	29,15	10,29	6,70	5,45	6,70
Finland	31,77	2,61	16,52	5,94	6,70
Sverige	34,47	20,53	0,34	6,89	6,70
Storbritannien	49,86	26,62	8,23	8,31	6,70
Polen	25,45	5,99	7,99	4,76	6,70
Estland	24,67	5,72	8,14	4,11	6,70
Letland	24,91	5,25	8,47	4,49	6,70
Litauen	21,51	5,70	5,38	3,73	6,70
Tjekkiet	23,91	6,53	6,70	3,99	6,70
Slovakiet	24,87	8,30	5,72	4,15	6,70
Slovenien	25,51	3,04	11,52	4,25	6,70
Ungarn	23,27	5,31	6,61	4,65	6,70
Bulgarien	23,86	7,70	5,49	3,98	6,70
Rumænien	24,10	7,67	5,06	4,66	6,70
Norge	61,98	42,89	0,00	12,40	6,70
<i>Gns. EU-27 + Norge</i>	30,02	2,37	15,73	5,21	6,70

Kilde: EU-Kommissionen og finansdepartementet i Norge.

Markedsandelen for den mest efterspurgte klasse af cigaretter (Prince m.fl.) har været faldende gennem flere år, jf. *Status over grænsehandel, juni 2007*. I 1. kvartal 2005 havde Prince m.fl. en markedsandel på 34,4 pct. I 1. kvartal 2011 var denne markedsandel faldet til 12 pct., jf. tabel 3.9. Forklaringen på tab af markedsandele skal primært findes i fremkomsten af billigcigaretter på det danske marked, og billigcigaretter har som noget nyt i flere kvartaler i 2010 og 2011 været den mest efterspurgte priskategori.

Tabel 3.8: Detailpris for billigste mærke i en række EU-lande, juli 2011

Land	Detailpris for billigste mærke	Vejet detailpris (WAP)	Besparelse
Belgien	-	33,74	-
Danmark	29,50	34,62	5,12
Tyskland	30,21	34,25	4,04
Grækenland	19,95	23,33	3,38
Spanien	24,78	24,82	0,04
Frankrig	-	40,24	-
Irland	54,05	63,12	9,07
Italien	29,08	30,55	1,48
Cypern	22,96	24,37	1,41
Malta	24,60	28,02	3,42
Luxembourg	25,87	26,84	0,97
Holland	-	35,28	-
Østrig	26,84	28,23	1,39
Portugal	-	25,71	-
Finland	31,31	32,21	0,90
Sverige	33,53	37,01	3,48
Storbritannien	-	46,73	-
Polen	-	17,30	-
Estland	16,10	16,43	0,33
Letland	14,84	16,48	1,64
Litauen	14,06	16,10	2,05
Tjekkiet	19,61	20,71	1,10
Slovakiet	18,94	19,79	0,85
Slovenien	19,31	19,67	0,36
Ungarn	16,33	16,48	0,15
Bulgarien	16,28	16,77	0,49
Rumænien	-	17,82	-
Norge	65,03	81,28	16,25
<i>Gennemsnit</i>	<i>26,34</i>	<i>29,57</i>	<i>2,76</i>

Kilde: British American Tobacco og EU-Kommissionens Excise Duty Tables, juli 2011.

Tabel 3.9: Markedsandele og priser for cigaretter i Danmark

Periode	Pris for den mest efterspurgte prisklasse	Pris i gennemsnit	Cigaretter mere end 5 kr. billigere	Cigaretter mere end 4 kr. billigere	Cigaretter mere end 3 kr. billigere	Cigaretter mere end 2 kr. dyrere	Markedsandel for den mest efterspurgte prisklasse
	kr. pr. 20 stk.		Pct. af marked				
1.kvt.2005	31,00	28,93	8,4	30,4	38,2	0,0	34,4
2.kvt.2005	31,00	28,85	10,5	31,2	37,1	0,1	32,6
3.kvt.2005	31,00	29,02	17,2	34,9	34,9	1,3	35,8
4.kvt.2005	31,00	28,83	13,3	34,5	34,5	0,1	33,7
1.kvt.2006	31,50	29,53	24,3	36,2	36,2	3,5	25,2
2.kvt.2006	31,50	29,58	30,4	35,7	35,7	3,5	30,5
3.kvt.2006	31,50	29,39	17,3	40,2	40,2	3,3	30,8
4.kvt.2006	31,50	29,56	13,3	37,4	37,4	3,7	30,5
1.kvt.2007	32,00	30,09	20,3	28,8	34,1	3,4	26,8
2.kvt.2007	32,00	30,15	20,4	21,1	32,1	3,5	32,2
3.kvt.2007	32,00	29,89	18,2	28,1	34,1	3,5	36,6
4.kvt.2007	32,00	29,44	23,4	36,7	42,9	2,4	23,9
1.kvt.2008	32,50	30,21	21,0	31,4	33,1	3,3	27,0
2.kvt.2008	32,50	30,00	24,9	35,0	35,0	2,3	29,8
3.kvt.2008	32,50	29,94	25,0	35,7	41,1	3,0	31,8
4.kvt.2008	33,00	30,10	26,1	33,4	35,9	2,0	34,0
1.kvt.2009	33,00	29,93	28,7	38,7	38,7	1,4	29,4
2.kvt.2009	33,00	28,92	29,7	37,2	37,2	0,5	32,2
3.kvt.2009	33,00	30,03	30,5	38,1	38,1	1,0	29,0
4.kvt.2009	33,00	31,24	28,5	38,2	38,2	22,4	18,6
1.kvt.2010	37,00	33,67	43,7	43,7	44,0	5,8	25,7
2.kvt.2010	37,00	32,70	47,8	49,5	52,0	1,6	31,1
3.kvt.2010	31,00	35,03	0,0	0,0	0,0	56,4	24,6
4.kvt.2010	31,00	34,36	0,0	0,0	0,3	42,4	21,1
1.kvt.2011	38,00	34,62	46,5	54,6	54,6	3,8	12,0
2.kvt.2011	31,58	35,24	0,0	0,0	1,6	49,0	20,0
3.kvt.2011	31,58	35,93	0,0	0,0	0,8	57,7	14,4
4.kvt.2011	40,00	36,14	47,0	54,5	54,5	1,7	18,6

Anm. Markedsandelen for den mest efterspurgte prisgruppe er unaturlig lav i 3. kv. 2004, 1. kv. 2006 og 1. kv. 2007, fordi prisen på Prince er steget i de tre perioder.

Kilde: SKAT.

Der er fortsat penge at spare ved at hjemmerulle. Tabel 3.10 viser eksempler på, hvor meget der kan spares ved at hjemmerulle cigaretter sammenlignet med at købe dem. I forhold til de billigste cigaretmærker f.eks. LA Red kan der spares ca. 7 kr. per 20 stk. ved at rulle af Opal tobak og papir.

Der kan spares 15,97 kr. pr. 20 stk. cigaretter ved at anvende grænsehandlet Opal tobak og cigaretpapir.

Tabel 3.10: Eksempler på besparelse ved hjemmerulning i Danmark

Mærke for fabriksfremstillede cigaretter	Prisen for 20 fabriksfremstillede cigaretter	Røgtobak mærke	Prisen for 20 gram røgtobak	Prisen for 20 stk. cigaret papir	Besparelse pr. pakke
	kr.			kr.	
LA Red	32,63	Escort original, DK	25,90	2,70	4,04
LA Red	32,63	Escort original, TY	16,92	1,18	14,53
LA Red	32,63	Opal, DK	22,94	2,55	7,15
LA Red	32,63	Opal, Tyskland	15,86	0,80	15,97
North State	36,84	Escort original DK	25,90	2,70	8,25
Prince	39,47	Escort original DK	25,90	2,70	10,88

Anm.: Der er omregnet fra en pris for 19 stk. til 20 stk. cigaretter.

Kilde: www.sartorvet.dk og grænsebutikker i Flensburg.

3.2.2 Røgtobak

EU-reglerne giver medlemsstaterne mulighed for at vælge mellem en vægtafgift eller en værdiafgift eller en kombination af disse, når røgtobakken beskattes. Som for cigaretter er der en minimumsafgift.

Som det fremgår af tabel 3.11, er der stor forskel på, om de forskellige EU-lande har valgt at lægge mest vægt på værdi- eller vægtafgiften. Højafgiftslandene har dog generelt valgt at lægge mest vægt på vægtafgiften, Frankrig er dog en undtagelse. Sammenlignet med *Status over grænsehandel, maj 2010* har en stor del af landene i tabel 3.11 valgt at hæve afgiften på finskåren røgtobak, herunder Danmark. Samlet set er den gennemsnitlige vægtafgift steget med ca. 1,40 kr., mens den gennemsnitlige værdiafgift er omtrent uændret.

Tabel 3.11: Afgiftssatser for finskåren røgtobak, juli 2009

Land	Vægtafgift	Værdiafgift	Moms
	kr. pr. 20 gram	Pct. af detailværdi	Pct. af detailværdi
Belgien	1,19	31,50	17,36
Danmark	13,05	N/A	20,00
Tyskland	6,21	14,30	15,97
Grækenland	N/A	67,00	18,70
Spanien	1,19	41,50	15,25
Frankrig	N/A	58,57	16,39
Irland	32,83	N/A	17,36
Italien	N/A	56,00	16,67
Cypern	8,94	N/A	15,00
Malta	11,24	N/A	15,25
Luxembourg	0,83	31,50	13,04
Holland	7,52	13,00	15,97
Østrig	N/A	50,00	16,67
Portugal	N/A	60,00	18,70
Finland	1,49	52,00	18,70
Sverige	25,22	N/A	20,00
Storbritannien	26,09	N/A	16,97
Polen	3,87	31,41	18,70
Estland	8,32	N/A	16,67
Letland	7,14	N/A	18,03
Litauen	6,00	N/A	17,36
Tjekkiet	8,18	N/A	15,00
Slovakiet	9,98	N/A	16,97
Slovenien	5,96	N/A	19,35
Ungarn	N/A	52,00	20,00
Bulgarien	9,91	N/A	16,67
Rumænien	12,07	N/A	19,35
Norge	41,01	N/A	20,00
<i>Gns. EU-27+Norge</i>	<i>8,87</i>	<i>19,96</i>	<i>17,36</i>

Kilde: EU-kommissionen, Excise duty tables og finansdepartementet i Norge.

Den danske afgift på finskåren tobak er hverken speciel høj eller speciel lav, jf. tabel 3.12. Det er dog værd at bemærke, at afgiften på den tyske røgtobak fortsat er lavere end i Danmark, og afgiftsforskellen giver dermed incitament for danskerne til at grænsehandle røgtobak i Tyskland.

Tabel 3.12: Priselementer for finskåren tobak til dansk pris uden afgift

Land	Detailpris	Vægtafgift	Værdiafgift	Moms	Pris uden afgift og moms
			kr. pr. 20 gram		
Belgien	17,32	1,19	5,45	3,01	7,67
Danmark	25,90	13,05	0,00	5,18	7,67
Tyskland	19,90	6,21	2,85	3,18	7,67
Grækenland	53,63	0,00	35,93	10,03	7,67
Spanien	20,49	1,19	8,50	3,12	7,67
Frankrig	30,63	0,00	17,94	5,02	7,67
Irland	49,01	32,83	0,00	8,51	7,67
Italien	28,06	0,00	15,72	4,68	7,67
Cypern	19,54	8,94	0,00	2,93	7,67
Malta	22,31	11,24	0,00	3,40	7,67
Luxembourg	15,33	0,83	4,83	2,00	7,67
Holland	21,38	7,52	2,78	3,41	7,67
Østrig	23,01	0,00	11,51	3,84	7,67
Portugal	36,01	0,00	21,60	6,73	7,67
Finland	31,26	1,49	16,26	5,85	7,67
Sverige	41,12	25,22	0,00	8,22	7,67
UK	40,67	26,09	0,00	6,90	7,67
Polen	23,14	3,87	7,27	4,33	7,67
Estland	19,18	8,32	0,00	3,20	7,67
Letland	18,07	7,14	0,00	3,26	7,67
Litauen	16,54	6,00	0,00	2,87	7,67
Tjekkiet	18,64	8,18	0,00	2,80	7,67
Slovakiet	21,26	9,98	0,00	3,61	7,67
Slovenien	16,90	5,96	0,00	3,27	7,67
Ungarn	27,39	0,00	14,24	5,48	7,67
Bulgarien	21,09	9,91	0,00	3,52	7,67
Rumænien	24,48	12,07	0,00	4,74	7,67
Norge	60,84	41,01	0,00	12,17	7,67
<i>Gns. EU-27 + Norge</i>	27,25	8,87	5,89	4,83	7,67

Kilde: EU-Kommissionen og Finansdepartementet i Norge.

Som det fremgår af tabel 3.13 herunder, skyldes prisforskellen til Tyskland dog ikke kun det forhold, at den danske afgift er højere end i Tyskland, men også det forhold at avancen er højere i Danmark. Avanceforskellen er således ca. 31 kr. pr. 300 gram Escort, og på billigtobakken er avanceforskellen ca. 7 kr. pr. 300 gram. I *Status over grænsehandel, maj 2010* udgjorde avanceforskellene hhv. ca. 28 kr. og 13 kr., og der er således sket en stigning for så vidt angår Escort og et fald for Opal, som trækker i hver sin retning i forhold til incitamentet til grænsehandel.

Tabel 3.13: Priser og afgifter for 300 gram finskåren røgtobak

Mærke	Land	Detail-pris	Vægt-afgift	Værdi-afgift	Punkt-afgift i alt	Moms	Pris uden afgift
Escort finskåren	kr. pr. 300 gram						
	Danmark	388,50	195,75	-	195,75	77,70	115,05
	Tyskland	254,02	93,12	36,32	129,44	40,56	84,02
Opal finskåren	kr. pr. 300 gram						
	Danmark	344,12	195,75	-	195,75	68,82	79,54
	Tyskland	238,10	93,12	34,05	127,16	38,02	72,92

Anm: Priserne er omregnede fra andre standardstørrelser til 300 g.

Kilde: www.Sartorvet.com og grænsebutikker i Flensburg.

3.3 Grænsehandel med tobak

3.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet

Grænsehandel med cigaretter ifølge GfK og TNS Gallup

Danskerne grænsehandel med cigaretter har været faldende fra 2007 til og med 2010, når der ses på resultaterne fra GfKs og TNS Gallups interviewundersøgelse, jf. tabel 3.14. Denne udvikling er dog vendt i 2011, hvor der er sket en stigning, hvilket formentlig skyldes afgiftsforhøjelserne i 2010. Niveauet i 2011 er dog stadig lavere end i 2008 og 2009, men det er nok i højere grad udviklingen end niveauet, man bør tillægge betydning, da udviklingen er i overensstemmelse med det forventede som følge af afgiftsforhøjelserne i 2010.

Ifølge en undersøgelse der er udarbejdet af KPMG, udgjorde forbruget af ikke dansk afgiftsberigtigede cigaretter i Danmark i 2009 og 2010 hhv. 500 mio. stk. og 650 mio. stk.⁴ De 500 mio. stk. i 2009 svarer omtrent til skønnet på 450 mio. stk. i *Status over grænsehandel, maj 2010*. Undersøgelsen viser dog samtidig, at omtrent halvdelen af de ikke afgiftsberigtigede cigaretter var illegale og altså ikke lovligt grænsehandlede. Dette kan dog ikke bekræftes af andre kilder, jf. afsnit 3.3.2.

En dansk grænsehandel på 650 mio. stk. cigaretter i 2010 svarer nogenlunde til det forventede som følge af afgiftsforhøjelserne i 2010. Afgiftsforhøjelserne var dog som følge af hamstring lang tid om at slå igennem i priserne, hvilket har medvirket til at begrænse grænsehandlen i 2010, så den i 2011 må forventes at være højere end i 2010.

⁴ KPMG (2011): Project Star 2010 Results.

Tabel 3.14: Grænsehandel med cigaretter ifølge GfK og TNS Gallup

	Cigaretter	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
		Mio. stk.							
Grønland	Danske mærker	37	13	18	6	1	1	2	4
	Udenlandske mærker	1	6	4	2	2	0	0	1
	<i>I alt</i>	38	19	22	8	3	1	2	5
Øvrige Danmark	Danske mærker	224	198	167	285	146	86	76	122
	Udenlandske mærker	118	88	67	118	86	115	55	69
	<i>I alt</i>	342	287	235	403	232	201	130	191
Danmark i alt	Danske mærker	261	212	185	291	147	87	77	126
	Udenlandske mærker	119	94	71	120	88	115	55	70
	<i>I alt</i>	380	306	256	411	235	202	132	196
- heraf hovedstaden		117	87	86	117	73		37	79
- heraf øvrige Østdanmark		46	43	70	120	51		27	54
- heraf Fyn		37	29	8	78	7		15	9
- heraf Syddanmark		70	48	32	22	15		10	10
- heraf Østjylland		39	26	38	34	41		18	22
- heraf Vestjylland		40	26	8	25	25		17	12
- heraf Nordjylland		31	46	13	16	25		8	10

Anm.: Tallet for 2004 er fremkommet ved opregning af 4.kvt. jf. *Status over grænsehandel, juni 2005*. Tilsvarende er tallet for 2009 fremkommet ved opregning af 3. og 4. kv.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

På den baggrund skønnes det, at grænsehandelen med cigaretter i 2010 og 2011 udgjorde hhv. 600 mio. stk. og 650 mio. stk. Skønnet på 450 mio. stk. i 2009 fastholdes uændret, jf. tabel 3.17.

Grænsehandel med røgtobak ifølge GfK og TNS Gallup

Grænsehandlen med røgtobak er i 2010 og 2011 faldet markant i forhold til 2008 og 2009 ifølge GfK og TNS Gallup, jf. tabel 3.15. Det store fald er dog ikke fortsat fra 2010 til 2011, hvor niveauet er omtrent det samme, hvilket kan skyldes afgiftsforhøjelserne på tobak i 2010.

Det meget store fald i grænsehandlen med røgtobak i 2008-2011 i forhold til 2007 kan kun delvist bekræftes af andre kilder. Det er derfor muligt, at en del af faldet skyldes, at interviewundersøgelsen fra 2008 og frem er internetbaseret, og at undersøgelsen herved ikke længere når de samme grænsehandlende, som da interviewene var telefonbaseret.

Tabel 3.15: Grænsehandel med røgtobak ifølge GfK og TNS Gallup

	Røgtobak	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
		Mio. gram							
Grænselandet	Rulletobak	58	38	38	17	8	2	13	8
	Pibetobak	0	0	2	2	0	0	0	1
	<i>I alt</i>	58	38	40	19	8	2	13	9
Øvrige Danmark	Rulletobak	126	98	165	179	82	115	62	51
	Pibetobak	7	9	0	9	15	12	1	11
	<i>I alt</i>	133	107	165	189	97	127	63	61
Danmark i alt	Rulletobak	184	136	203	196	90	117	75	59
	Pibetobak	8	9	3	12	15	12	1	12
	<i>I alt</i>	192	145	206	208	105	129	76	70
- heraf hovedstad		0	9	2	51	5		6	5
- heraf øvrige Østdanmark		7	21	8	47	15		9	11
- heraf Fyn		35	31	57	33	10		7	7
- heraf Sydjylland		135	42	99	30	21		40	23
- heraf Østjylland		15	27	11	28	23		7	12
- heraf Vestjylland		0	6	20	3	10		4	7
- heraf Nordjylland		0	9	10	16	22		4	5

Anm.: Tallet for 2004 er fremkommet ved opregning af 4.kvt. jf. Status for grænsehandel 2005. Tilsvarende er tallet for 2009 fremkommet ved opregning af 3. og 4 kvrt.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

Oplysninger fra Tobaksindustrien

Tobaksindustrien har været behjælpelig med en opgørelse af grænsehandlen med røgtobak i Tyskland. Som det fremgår af tabellen herunder, viser denne opgørelse også en faldende tendens frem til og med 2010. Mens der, som det var tilfældet med cigaretter, ses en stigning i grænsehandlen med røgtobak og cigaretpapir i 2011, hvilket også er i overensstemmelse med det forventede som følge af afgiftsforhøjelserne i 2010. Tendensen er således stort set den samme, som fremgår af TNS Gallups undersøgelser, omend der ikke ses en stigning i 2011 i TNS Gallups undersøgelse.

Tabel 3.16: Salg af røgtobak mv. i grænseforretninger i Tyskland ifølge Tobaksindustrien

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. gram											
Finskåren røgtobak	364	457	475	475	477	376	301	293	235	176	170	197
	Mio. stk.											
Cigaretpapir	692	714	714	718	598	459	375	563	460	430	345	400

Kilde: Tobaksindustrien.

3.3.2 Illegal handel

Illegal handel med cigaretter omfatter bl.a. privates videresalg af lovligt grænsehandlede cigaretter og egentlig smugling i f.eks. en container eller en lastbil, hvilket er det, der kan kaldes professionel smugling.

Det er dog vurderingen, at den illegale handel med cigaretter udgør en meget begrænset andel af det samlede cigaretforbrug. Det skyldes for det første, at beslaglæggelserne af illegale cigaretter foretaget af SKAT har været faldende og således udgjorde ca. 10 mio. stk. i 2008 og ca. 2,4 mio. stk. i 2009 og under 2 mio. stk. i 2010 og 2011. For det andet indikerer oplysninger fra Tobaksindustrien også, at andelen er meget begrænset. På den baggrund skønnes det, at den illegale handel med cigaretter er mindre end 1 pct. af det samlede cigaretforbrug.

3.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark

Med afgiftsforhøjelserne i 2010 fik Danmark afgifter på cigaretter, der lå på samme niveau som i Tyskland. Priserne i Danmark og Tyskland kom dermed stort set på samme niveau, jf. tabel 3.8, og tyskere havde derfor ikke længere noget større incitament til at grænsehandle cigaretter i Danmark.

Den vejede gennemsnitspris for 20 styk cigaretter i Danmark er også ved at komme på niveau med Sverige, idet den kun er ca. 2,4 kr. lavere i 2011, jf. tabel 3.8. Svenskernes incitament til at grænsehandle i Danmark er dermed også blevet reduceret som følge af afgiftsforhøjelserne i 2010, uanset at Sverige også har foretaget afgiftsændringer siden 2009.

Nordmænd kan fortsat opnå en ganske betydelig besparelse ved at købe cigaretter i Danmark, idet den vejede gennemsnitspris i Norge udgør godt 81 kr. per 20 styk, mens den i Danmark udgør ca. 34,5 kr. per 20 styk.

Samlet må det således forventes, at der er sket en kraftig reduktion i udlændinges køb af cigaretter i Danmark, hvilket især kan tilskrives, at tyskere er ophørt med at grænsehandle cigaretter i Danmark.

Herudover er besparelsen for svenskere blevet reduceret, så de også vil reducere deres køb af cigaretter i Danmark. Dette bekræftes også af en undersøgelse af tobaksforbruget i Sverige, der peger på, at svenskernes køb af cigaretter i Danmark i 2010 udgjorde omkring 50 mio. stk., som faldt til ca. 25 mio. stk. i 2011.⁵

Det skønnes således, at udlændingenes grænsehandel i Danmark i 2010 udgjorde 150 mio. stk., som i 2011 er reduceret yderligere, så det skønnes at udgøre 75 mio. stk.

⁵ Tal om Tobak 2010, Forskningsrapport nr. 63, SoRAD, Stockholm 2011. www.sorad.su.se

3.3.4 Sammenfatning

Der har siden 2005 været en faldende tendens i forbruget af cigaretter og den er i 2010 og 2011 blevet forstærket som følge af afgiftsforhøjelserne på cigaretter i 2010, jf. tabel 3.17.

Afgiftsforhøjelserne i 2010 har dog også medført, at grænsehandlen er steget og at forbruget af hjemmerullede cigaretter er steget i 2011 i forhold til 2010, ligesom også salget af finskåren tobak er steget.

Udlændinges køb af cigaretter skønnes også at være faldet i 2010 og 2011 i forhold til 2009 som følge af afgiftsforhøjelserne i 2010.

De illegale cigaretter udgør fortsat en meget begrænset andel af det samlede forbrug af cigaretter i Danmark svarende til under 1 pct. af det samlede forbrug.

Tabel 3.17: Udvikling i cigaretforbruget 2000-2011

År	Salg af cigaretter i DK	- heraf til udlændinge	Samlet grænsehandel cigaretter	Salg af grovskåren tobak	Salg af finskåren røgtobak	Til pipe-rygning ²⁾	Grænsehandel røgtobak	Samlet hjemmerulning	Danskeres samlede forbrug af cigaretter ³⁾
	Mio. stk.			Mio. gram			Mio. stk.		
2000	7.050	50	900	1.025 ¹⁾	1.050 ¹⁾	475	450	2.050	9.950
2001	7.200	50	900	925 ¹⁾	925 ¹⁾	450	475	1.875	9.925
2002	7.150	50	900	825	900	425	475	1.775	9.775
2003	7.875 ³⁾	75	800	725	850	400	475	1.650	10.250
2004	8.175 ⁵⁾	85	625	675	725	375	450	1.475	10.190
2005	7.975 ⁵⁾	100	500	550	575	350	375	1.150	9.525
2006	8.225	200	500	475	550	325	300	1.000	9.525 ⁶⁾
2007	7.950	300	500	425	475	300	300	900	9.050
2008	7.900	300	475	400	475	275	250	850	8.925
2009	7.875	300	450	350	425	250	175	700	8.725
2010	7.500 ⁶⁾	150	600	300	400	225	175	650	8.600
2011	7.100 ⁶⁾	75	650	275	425	200	200	700	8.375

1) Der er korrigeret for hamstringer op til afgiftsforhøjelsen i januar 2001, idet 2 x 75 mio. gram er flyttet fra 2000 til 2001.

2) Forbrug til pipe-rygning er skøn især for tidligere år, mens niveauet i 2003 er bekræftet af Tobaksindustrien.

3) Cigarettsalget bør muligvis reduceres med 150-175 mio. stk. i 2003, heraf ca. 100 mio. stk., der muligvis bør overføres til 2004, og resten på grund af engangslagerforskydninger mv.

4) Eksklusive danskeres forbrug i udlandet.

5) Der bør muligvis korrigeres for ca. 105 mio. stk. for hamstring i 2004 før afgiftsforhøjelsen pr. 9. januar 2005.

6) Som følge af hamstring og ophøret af dansk produktion af cigaretter er der overført 200 mio. cigaretter fra 2010 til 2011.

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

3.4 Virkning af afgiftsændringer

Tabel 3.18 viser hvilke prisantagelser, der ligger til grund for skønnene over afgiftsændringer nedenfor. De vejede gennemsnitspriser i tabel 3.8 i Danmark, Tyskland, Sverige og Norge er lagt til grund i tabel 3.18. Det er

således antaget, at priserne pr. 20 stk. cigaretter i Tyskland og Danmark er omtrent de samme, og der er derfor ikke incitament for danskere til at grænsehandle i Tyskland eller for tyskere til at grænsehandle i Danmark. Nordmænd og svenskere kan derimod spare henholdsvis ca. 46,5 kr. i gennemsnit og knap 2,5 kr. i gennemsnit ved at købe cigaretter i Danmark. Det skal i øvrigt bemærkes, at der er begrænsninger på indførsel af cigaretter fra Danmark til Norge. Grænsen er 200 stk. cigaretter.

Ved indkøb i Danmark kan en dansker spare ca. 7 kr. ved at hjemmerulle cigaretter frem for at købe dem fabriksfremstillet afhængig af hvilket fabriksfremstillet mærke der ryges, jf. tabel 3.10. Danskerne kan yderligere spare ca. 8 kr. pr. 20 stk. ved at grænsehandle røgtobak i Tyskland til hjemmerulning i Danmark.

Tabel 3.18: Antagelser om priser for tobaksmarkedet

	Kr. pr. 20 stk.
Vejet gennemsnitspris i Danmark	34,62
Vejet gennemsnitspris i Tyskland	34,25
Vejet gennemsnitspris i Norge	81,28
Vejet gennemsnitspris Sverige	37,01
Gennemsnitspris "taxfree", Øst- og Sydeuropa	20,00
Dansk pris røgtobak til hjemmerulning	24,40
Cigarethylster hjemmerullet (20 stk.)	2,60
Tysk pris røgtobak til hjemmerulning	16,00
	Øre pr. stk.
Dansk cigaretafgift i gennemsnit	104,98
Dansk afgift på hjemmerullet cigaret med hylster i gennemsnit ¹⁾	68,50

1) Det er antaget, at ca. 85 pct. er hjemmerullet af finskåret tobak og 15 pct. er rullet af grov tobak.
Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Forudsætningerne om tobaksmarkedet i Danmark fremgår af tabel 3.19, og danskernes forbrug af fabriksfremstillede cigaretter udgør 7.675 mio. stk., heraf vil 7.025 mio. stk. være købt i Danmark. De hjemmerullede cigaretter vil udgøre 700 mio. stk., således at det samlede forbrug er 8.375 mio. stk. i 2011, jf. tabel 3.17. Udlændinges grænsehandel i Danmark udgør 75 mio. stk.

Tabel 3.19: Tobaksmarkedet

	Cigaretter	Finskåren Røgtobak	Groft skåret røgtobak
	Mio. stk.	Mio. gram	
Dansk salg med afgift	7.100	425	275
- salg til udlændinge	75	>0	>0
= Salg i Danmark til danskere	7.025	425	275
+ Grænsehandel i Tyskland	0	200	>0
+ Grænsehandel "taxfree", Syd- og Østeuropa	650	>0	>0
<i>Beregnet dansk forbrug</i>	7.675	625	275
- heraf pibetobak			200

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Ifølge beregningerne, der blev lavet i forbindelse med *Status over grænsehandel, maj 2010*, var den nuværende pris på Prince på 39 kr. per 20 stk. så langt, som man kunne gå uden betydelig risiko for, at der indtrådte ketchupeffekter i grænsehandlen og dermed provenutab ved at hæve afgifterne yderligere.

Beregningerne er imidlertid lavet med udgangspunkt i priser, der var gældende i juli 2009, og prisudviklingen siden da har medført en stigning i nettoprisindekset på 4,4 pct. Det indebærer, at hvis den samme beregning skulle laves i dag, ville man skulle fremskrive de 39 kr. per 20 stk. Når de 39 kr. i dag fremskrives med prisudviklingen, kommer de til at udgøre 40,5 kr., som alt andet lige vil være den højeste pris, man kan hæve til, inden der er betydelig risiko for, at der udløses ketchupeffekter. Det skyldes, at Lafferpunktet, som er ved de 39 kr. per 20 stk. i den tidligere beregning, må antages at forskydes over tid i takt med den almindelige prisudvikling, fordi cigaretter ellers vil blive relativt billigere end øvrige varer i Danmark, og derfor må antages at blive mindre attraktive at grænsehandle eller smugle i forhold til andre varer.

Udover at prisudviklingen i Danmark taler for, at den højeste pris, inden der er betydelig risiko for ketchupeffekter, nu er 40,5 kr. per 20 stk., så er der også i EU sket en stigning i gennemsnitspriserne på cigaretter fra juli 2009 til juli 2011. Prisstigningen har været størst i nogle af de EU lande, hvor danskerne traditionelt holder ferie og i den forbindelse grænsehandler fra, dvs. Spanien, Grækenland, Portugal med flere.

Dette betyder ligeledes, at Lafferpunktet har forrykket sig, da de stigende priser i de øvrige EU-lande må forventes at trække den pris op, hvor risikoen for ketchupeffekter opstår, således at det også taler for, at prisen i hvert fald er rykket til ca. 40,5 kr. per 20 styk. Når Lafferpunktet forskydes med 1,5 kr. per 20 styk pakke, vil det kun være den efterfølgende forhøjelse, der

beregningsteknisk medfører stor risiko for ketchupeffekter og dermed store ændringer i grænsehandlen.

I de nye beregninger, som fremgår af tabel 3.20 nedenfor, er der taget udgangspunkt i genberegningen af resultaterne til Forebyggelseskommissionen fra Status over grænsehandel, maj 2010, og det er således antaget:

Pris for 20 styk Prince: 39 kr. – 40,5 kr.

- 1) Danskernes grænsehandel med cigaretter i taxfree og Syd- og Østeuropa: For hver krone prisen stiger, øges grænsehandelen med 45 mio. stk. cigaretter.
- 2) Danskernes grænsehandel med cigaretter i Tyskland: Der handles ikke i Tyskland grundet den lille prisforskel.
- 3) Danskernes grænsehandel med røgtobak i Tyskland: For hver krone prisen stiger, øges den grænsehandlede andel med $(0,69-0,22)/7,5=0,063$.
- 1) Udlændinges køb af cigaretter i Danmark: for hver krone prisen på 20 stk. cigaretter stiger, falder udlændinges køb i Danmark med 30 mio. stk.

Pris for 20 styk Prince: 40,5 kr. – 46,5 kr.

Herfra er det antaget, at der nås et niveau for den illegale og grænsehandlede andel af forbruget af cigaretter og røgtobak på hhv. 27 pct. og 69 pct. svarende til situationen i England i 2003-2004, dvs. der indregnes ketchupeffekt. Ved de 40,5 kr. er andelen af grænsehandlede og smuglede cigaretter beregnet til 0,0941 og for røgtobak til 0,22.

- 1) For hver krone prisen stiger, er det som udgangspunkt antaget, at andelen af grænsehandlede og smuglede cigaretter stiger med $(0,27-0,0941)/6 = 0,029$, således at den ved en pris på 46,5 kr. per 20 styk udgør 27 pct. Ved en pris på 43 kr. per 20 styk er det antaget, at danskerne begynder at grænsehandle cigaretter i Tyskland startende med 80 mio. stk.
- 2) For hver krone prisen stiger, er det antaget, at den illegale og grænsehandlede andel af røgtobak stiger med $(0,69-0,22)/7,5=0,063$, således at den ved en pris på 46,5 kr. per 20 styk udgør 69 pct.
- 3) Fra en pris på 42 kr. er det antaget, at den andel af grænsehandlede cigaretter, der stammer fra Tyskland, gradvist stiger op til 45 pct. af den samlede grænsehandlede og smuglede andel af cigaretforbruget.

Forudsætningerne er dermed stort set identiske med dem i *Status over grænsehandel, maj 2010*. Det mest centrale er dog, at den pris, som man højst kan gå op til, inden der er betydelig risiko for ketchupeffekter, er forudsat at være 40,5 kr. per 20 styk, hvilket som nævnt skyldes den hjemlige prisudvikling og prisudviklingen på cigaretter i EU.

Det fremgår af tabel 3.20, at med ovennævnte forudsætninger vil en forhøjelse af afgifterne svarende til en prisstigning på 3 kr. per 20 stk. medføre et nettoprovenu på 37 mio. kr. Det svarer stort set til det provenu, der blev lagt til grund i forbindelse med den afgiftsforhøjelse, som er trådt i kraft pr. 1. april 2012. De opdaterede skøn vedr. grænsehandel og forbrug mv. har således ikke ændret på, at en forhøjelse svarende til en gennemsnitlig prisstigning på 3 kr. per 20 stk. er så langt, som man kan gå, uden at der opnås et provenutab.

Tabel 3.20: Forventede virkninger af afgiftsændringer på cigaretter og tobak

Pris Prince	Dansk for- brug	Ud- læn- dinges køb i DK	Dansk køb i Tysk- land	Dansk køb Syd- europa mv.	Dansk salg til dan- skere	Dansk salg	Dansk køb i Tysk- land	Netto- provenu	Netto sam- fund	Ændring i grænse- handel	Selv- finan- sie- rings- grad
kr. pr. 20 stk.	Mio. stk. cigaretter					Mio. gram Røgtobak		Mio. kr.			pct.
46,5	7.505	0	912	1.115	5.479	267	595	-752	-2.271	2.342	132
46,0	7.517	0	694	1.182	5.640	294	571	-564	-2.007	2.018	126
45,0	7.539	0	498	1.162	5.878	350	520	-358	-1.636	1.621	119
44,1	7.560	0	289	1.154	6.117	407	468	-163	-1.272	1.213	110
43,0	7.584	0	80	1.144	6.360	464	416	-18	-919	804	101
42,0	7.607	0	0	1.051	6.555	522	363	37	-656	531	96
41,0	7.630	15	0	830	6.800	581	309	140	-329	267	77
40,5	7.641	30	0	719	6.922	610	282	199	-159	135	57
40,0	7.652	44	0	696	6.955	640	255	143	-105	90	56
39,0	7.675	75	0	650	7.025	700	200	0	0	0	0

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Kapitel 4. Øl

4.1 Udvikling i det afgiftspligtige salg af øl

Den danske afgift på øl er ligesom spiritus og tobak en af de afgifter, som er harmoniseret i EU. Minimumafgiften er på 0,139 kr. pr. alkoholgrad eller 13,90 kr. pr. liter ren alkohol. Den danske ølafgift er pr. 1. januar 2012 forhøjet fra 50,90 kr. pr. liter ren alkohol til 63,60 kr. pr. liter ren alkohol og ligger således langt over EU minimumssatsen.

Afgiften frem til januar 2012 på 50,90 kr. pr. liter ren alkohol svarer til 0,77 kr. pr. 33 cl almindelig pilsnerstyrke (4,6 pct. vol.). Med forhøjelsen i 2012 er afgiften pr. 33 cl øl med pilsnerstyrke steget med 20 øre til 0,97 kr.

Tabel 4.1: Provenu fra salg af øl, 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Æn- dring fra 2009 til 2010	Æn- dring fra 2010 til 2011	Æn- dring fra 2009 til 2011
	mio. kr.						pct.		
Januar	63	64	65	57	48	50	-16	+5	-12
Februar	73	72	79	63	60	57	-5	-4	-10
Marts	95	95	81	82	90	76	+9	-16	-8
1. kvartal	231	232	225	202	198	183	-2	-7	-9
April	83	87	84	87	67	75	-23	+12	-14
Maj	104	104	99	83	72	82	-13	+13	-1
Juni	100	100	98	89	96	91	+8	-5	+3
2. kvartal	287	291	281	259	235	248	-9	+6	-4
Juli	103	96	100	89	84	68	-5	-19	-23
August	107	104	87	82	79	85	-3	+7	+4
September	85	77	80	75	69	73	-8	+6	-2
3. kvartal	295	277	266	245	232	226	-5	-3	-8
Oktober	92	96	83	83	71	69	-15	-2	-17
November	101	97	86	77	85	80	+10	-6	+3
December	92	86	88	82	75	78	-8	+4	-5
4. kvartal	285	280	257	242	230	227	-5	-1	-6
I alt	1.098	1.080	1.031	949	895	885	-6	-1	-7

Anm.: Nationalregnskabsprincip

Kilde: Statsregnskabet.

Indtægterne fra ølafgiften viser i lighed med tidligere år en faldende tendens, som dog lader til at være aftagende. Fra 2008 til 2009 faldt provenuet med 8 pct., fra 2009 til 2010 med 6 pct. og fra 2010 til 2011 med 1 pct., således at provenuet i 2011 var blot 10 mio. kr. lavere end året før.

Den samme faldende tendens afspejler sig i det afgiftspligtige salg i tabel 4.2. Det afgiftspligtige salg af øl faldt ligesom indtægterne med 6 pct. i 2010 og 1 pct. i 2011. Dermed fortsætter udviklingen mod lavere volumen, som i de to foregående rapporter. Som nævnt lader det dog til, at den faldende tendens har været aftagende siden sidste rapport.

En mulig forklaring på det faldende ølsalg og faldende provenu kan være udviklingen i udbuddet af dyrere gourmet øl, som har betydet, at forbrugerne bruger det samme beløb på at købe øl, men i stedet køber de dyrere flasker. I kraft af at ølafgiften er en mængdeafgift, vil det alt andet lige medføre, at provenuet fra afgiften falder, da det samlede ølsalg falder.

Tabel 4.2. Udvikling i det afgiftsberigtigede salg af øl 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Æn- dring fra 2009 til 2010	Æn- dring fra 2010 til 2011	Æn- dring fra 2009 til 2011
	mio. liter pilsnerækvivalenter						pct.		
Januar	27	28	28	24	21	22	-16	5	-12
Februar	31	31	34	27	25	24	-5	-4	-10
Marts	40	41	35	35	38	33	9	-16	-8
1. kvartal	99	99	96	86	84	78	-2	-7	-9
April	35	37	36	37	29	32	-23	12	-14
Maj	45	45	42	36	31	35	-13	13	-1
Juni	43	43	42	38	41	39	8	-5	3
2. kvartal	123	124	120	111	100	106	-9	6	-4
Juli	44	41	43	38	36	29	-5	-19	-23
August	46	45	37	35	34	36	-3	7	4
September	36	33	34	32	29	31	-8	6	-2
3. kvartal	126	118	114	105	99	97	-5	-3	-8
Oktober	39	41	36	36	30	30	-15	-2	-17
November	43	42	37	33	36	34	10	-6	3
December	39	37	37	35	32	33	-8	4	-5
4 kvartal	122	119	110	103	98	97	-5	-1	-6
I alt	469	461	440	405	382	378	-6	-1	-7

Anm.: Nationalregnskabsprincip

Kilde: Statsregnskabet.

4.2 Udvikling i priser på øl

I praksis er det udelukkende i Tyskland, at danskere grænsehandler øl, hvor prisforskellen til Danmark er en væsentlig faktor.

Før i tiden var det sådan, at prisen på øl på tværs af landegrænsen ikke umiddelbart kunne sammenlignes. Det skyldtes bl.a., at der i Danmark hovedsageligt blev solgt øl i pilsnerstyrke på genbrugsemballager (flasker), mens der i Tyskland i langt højere grad blev solgt stærkere øl, og at hovedparten af øllen i Tyskland blev solgt i engangsemballager (dåser).

De øl, der i dag sælges i Danmark, sælges nu i højere grad end tidligere på dåser, således at salget af øl på dåser ifølge tal fra ConsumerScan i 2011 udgjorde knap 30 pct. af den samlede mængde øl solgt i 2011, sammenlignet med ca. 20 pct. af den samlede mængde i 2009.

Samtidig er andelen af stærk øl, der sælges i Danmark, ifølge tal fra ConsumerScan steget fra ca. 15 til godt 20 pct., mens andelen af stærk øl i grænsehandlen er faldet tilsvarende.

Disse ændringer vil alt andet lige betyde, at øl, som sælges i grænsehandlen, i højere grad er direkte sammenlignelige med øl, som sælges i Danmark, og det må derfor i endnu højere grad end tidligere være prisforskellen, der er afgørende for omfanget af danskeres grænsehandel i Tyskland.

Tabel 4.3: Preiselementer for en ramme pilsnerøl (24 stk. 33 cl)

	Danmark	Tyskland
	kr. pr. ramme	
Detailpris	86,4	63,1
- heraf moms	17,3	10,1
- heraf afgift	18,5	4,9
- heraf emballageafgift	2,4	-
Pris ekskl. moms og afgift	48,2	48,2

Anm.: Der er taget udgangspunkt i almindelig dansk pilsnerstyrke, dvs. 4,6 pct. vol. og 10,5 Platograder.
Kilde: 2011-gennemsnitspris for pilsnerøl i Danmark fra GfK ConsumerScan samt egne beregninger.

Af tabel 4.3 ovenfor fremgår gennemsnitsprisen i 2011 for pilsnerøl i Danmark. Prisen er rensat for moms og afgifter, og på baggrund af denne pris er prisen i Tyskland, ved samme pris ekskl. moms og afgifter (avance mv.) som i Danmark, beregnet. På den måde kan man se, hvor stor en del af den lavere pris i Tyskland, der skyldes afgifts- og momsforskel.

Den afgiftsbetingede prisforskel på en ramme øl i Danmark og Tyskland, som i Danmark koster 86,4 kr., kan opgøres til 23,3 kr., heraf udgør afgiftsforskellen inkl. emballageafgiften 16,1 kr., mens ca. 7,2 kr. skyldes forskellen i momssatsen, som er 19 pct. i Tyskland og 25 pct. i Danmark.

Det er imidlertid ikke udelukkende afgiftsforskelle landene imellem, der er afgørende for grænsehandlen. Det er den samlede prisforskel, der er afgørende for danskeres beslutning om at grænsehandle. Avanceforskelle har ligeså stor betydning set med forbrugernes øjne. Høje avancer i et land kan betyde, at selv uden afgifter vil det være økonomisk interessant for landets borgere at grænsehandle i et naboland med lavere avancer. De faktiske prisforskelle mellem Danmark og Tyskland er derfor afgørende for udviklingen i grænsehandlen.

Ved den faktiske gennemsnitspris på 6,8 kr. pr. liter pilsnerøl svarende til 54 kr. pr. ramme med 24 stk. pilsnerøl á 33 cl i Tyskland, jf. tabel 4.11, udgør prisen ekskl. moms og afgifter 40,6 kr. mens, som det ses i tabellen ovenfor, den i Danmark udgør 48,2 kr.

I forhold til *Status over grænsehandel, maj 2010* lader det til, at forskellen i prisen ekskl. moms og afgifter imellem Danmark og Tyskland er faldet betragteligt.

Skatteministeriet har undersøgt priserne for forskellige øl i københavnske supermarkeder. Det skal bemærkes, at der i visse tilfælde kun findes få observationer. Der kan således ikke drages konklusioner alene ud fra enkelte tabeller.

Tabel 4.4: Tilbudspriser for en kasse med 30 flasker à 33 cl samt for en dåse af 33 cl.

		1 kasse Carlsberg Hof eller Grøn Tuborg			1 dåse Carlsberg eller Grøn Tuborg
	Tilbudssuge			Tilbudssuge	
Bilka	5	94,95	Bilka	23	3,54
	14	109,50	Føtex	38	4,44
	23	87,00	Irma	5	5,00
	28	94,95		23	5,42
Føtex	1	99,95		39	5,42
	5	99,95	Kvickly	14	4,16
	10	89,95		23	4,58
Kvickly	32	94,95		39	4,44
	5	84,95	Netto	5	5,83
				10	5,83
				32	4,58
				39	4,58
			SuperBrugsen	23	4,44
			28	4,44	
			32	4,58	
<i>Uvejlet gennemsnit</i>		95,13	<i>Uvejlet gennemsnit</i>		4,75

Anm. Priserne på dåser er angivet i stykpris, selvom de i flere tilfælde indgår i et mængdetilbud.

Kilde: Diverse tilbudsaviser .

I forhold til den forrige rapport ses det, at den uvejede gennemsnitlige tilbudspris på en kasse Carlsberg eller Tuborg er faldet med godt 10 kr. fra 105,51 i 2009, jf. *Status over grænsehandel, maj 2010*, til 95,13 kr. i 2011, jf. tabel 4.4.

Tabel 4.5: Normalprissammenligning på Tuborg Guld i perioden 2004-2011

	2004	2005	2006	2007	2009	2011	2004-2011
	kr. pr. flaske (33 cl)						Ændring i pct.
Bilka	6,70	6,70	6,95				
ISO	7,60	7,40					
Kvickly	8,25	7,25	7,25	7,75			
Føtex	7,15	7,15	7,50	8,25			
Superbrugsen	7,40	7,25	7,50		8,5		
Irma						9,0	
<i>Uvejet gennemsnit</i>	<i>7,42</i>	<i>7,15</i>	<i>7,30</i>	<i>8,00</i>	<i>8,5</i>	<i>9,0</i>	<i>21,3</i>

Kilde: Skatteministeriets prisundersøgelse i københavnske supermarkeder.

Det ses af tabel 4.5, at der i lighed med den forrige rapport kun er indsamlet pris på Tuborg Guld fra en detailkæde.

På det noget begrænsede sammenligningsgrundlag kan det bemærkes, at prisen for Tuborg Guld modsat udviklingen i tilbudsprisen for Grøn Tuborg og Carlsberg Hof i tabel 4.4, er steget med ca. 6 pct.

Som nævnt i de forrige rapporter er de traditionelle mærker af stærk øl blevet udsat for en stigende konkurrence fra både inden- og udenlandske specialøl. Det gælder både i de danske supermarkeder og i grænsehandlen.

Ligeledes fortsætter udviklingen hen imod færre af de klassiske 33 cl. flasker til flere 33 cl. dåser, hvor prisen ikke er direkte sammenlignelig, bl.a. fordi øl på dåse generelt er dyrere end på flaske.

Tabel 4.6: Tilbuds- og normalpriser på 33 cl-pantflaske "discountøl" 4,6 pct. vol. i Danmark 2009 og 2011

	Type	Pris	
		2009	2011
		kr. pr. stk.	
Fakta	Dansk Pilsner	2,25	2,50
Superbrugsen	Pokal Pilsner	3,75	3,20
	Vestfyens Pilsner	2,5	
Kvickly	Vestfyens Pilsner	2,5	
Netto	Harboe pilsner		2,48
<i>Uvejet gennemsnit</i>		<i>2,75</i>	<i>2,73</i>

Kilde: Skatteministeriets prisundersøgelse i københavnske supermarkeder april 2011.

Når det gælder prisen på discountøl i danske supermarkeder, tyder det på, på baggrund af det noget begrænsede sammenligningsgrundlag, at normalprisen

er uændret i forhold til prisen i 2009, som den fremgår af den forrige rapport, jf. tabel 4.6.

Tabel 4.7 Udvikling i realprisindekset for øl

	Forbrugerprisindeks for øl	Realprisindeks for øl	Realafgift
	2000=100		
2000	100,0	100,0	100,0
2001	98,8	96,6	97,7
2002	96,0	91,6	95,4
2003	95,7	89,4	93,4
2004	95,1	87,8	92,7
2005	93,3	84,7	79,1
2006	93,7	83,4	77,6
2007	95,5	83,6	76,3
2008	106,5	90,2	73,8
2009	112,1	93,7	72,8
2010	111,9	91,4	71,2
2011	114,3	90,8	69,3

Kilde: Danmarks Statistiks og egne beregninger.

Forbrugerprisindekset for øl steg med 5 pct. fra 2008 til 2009, faldt med 0,2 pct. fra 2009 til 2010 og steg med 2 pct. fra 2010 til 2011. Samlet har der været en stigning i forbrugerprisindekset for øl på godt 7 pct. i perioden fra 2008 til 2011 jf. tabel 4.7.

Når der tages højde for den generelle prisudvikling, har realprisen på øl ligeledes været stigende fra 2008 til 2009, mens realprisindekset har været faldende i resten af perioden frem til 2011. Der er tale om et fald i realprisindekset for øl på godt 3 pct. fra 2009-2011, men inkl. stigningen i 2009 har der i hele perioden fra 2008-2011 været en svag stigning på under 1 pct.

Realafgiften har været faldende i hele perioden siden 2000 og frem til og med 2011, men er dog steget med 22,7 pct. i 2012, svarende til at afgiften pr. 1. januar 2012 blev forhøjet med 25 pct. Det bemærkes dog, at realafgiften på øl til trods for afgiftsstigningen i 2012 ligger 15 pct. lavere end i 2000 og kun godt 7 pct. højere end realafgiften ved den sidste afgiftsændring i 2005.

Det skal bemærkes, at forbrugerprisindekset belyser udviklingen i de faktiske detailpriser, som forbrugeren skal betale for den pågældende vare. Det betyder, at både udsalgspriser og generelt lavere priser på den pågældende vare, afspejles i udviklingen i forbrugerprisindekset på varen.

Prisen på øl i tyske grænseforretninger

Som beskrevet i tidligere rapporter er det fortsat karakteristisk, at stort set alle ølsorter, med undtagelse af specialøl på flaske, kun sælges i hele rammer i grænsebutikkerne, og der bliver i grænsehandelsforretninger ikke gjort forskel på Carlsberg og Tuborg. Øl fra Royal Unibrew er dog typisk lidt billigere end Carlsberg og Tuborg, og sælges nu i et større omfang i grænsehandlen end tidligere. Det er det samme mønster, som Skatteministeriet har observeret i danske forretninger.

I grænsehandlen sælges langt de fleste øl på tilbud med 72 stk., dvs. 3 rammer af 24 stk.

Tabel 4.8: Gennemsnitspris for Carlsberg Hof eller Grøn Tuborg på 33 cl dåse i Tyskland

	2005/2006	2007	2009	2011
		kr.pr. tilbud 72 stk.		
SK Discount		159,99		
Calle Grenz-shop			169,95	168,98
Fleggaard	159,95		169,95	169,95
Købmandsgården		179,95	169,95	164,25
Nilsen Discount	159,95		159,95	159,99
Otto Duborg		159,95	175,5	164,99
Poetzsch			169,95	168,29
Scandinavian Park			175,5	159,99
<i>Uvejet gennemsnit pr. dåse</i>	2,22	2,31	2,36	2,29

Kilde: Tilbudssaviser fra diverse grænsebutikker.

Skatteministeriets prisundersøgelse tyder på, at prisen på Carlsberg og Tuborg i grænsehandelsforretningerne er faldet i forhold til den forrige rapport, jf. tabellen ovenfor. Prisen på Carlsberg og Tuborg er faldet med gennemsnitligt 7 øre pr. dåse i forhold til 2009.

Gennemsnitsprisen for mærkevareguldøl i grænsehandlen er siden sidste rapport faldet med 42 øre pr. dåse ved køb af 72 stk., hvilket er et markant større fald, end hvad der har været tilfældet for øl af pilsnerstyrke. Den store forskel kan dog også skyldes de meget få observationer, som ligger til grund for gennemsnitspriserne i tabel 4.8 og 4.9.

Tendensen kan dog heller ikke umiddelbart bekræftes af tal fra ConsumerScan, når man ser på udviklingen i priserne fra 2009 til 2011, men hvis man ser på prisudviklingen over en længere årrække, er det tydeligt, at prisudviklingen har været stærkere for pilsnerøl end for stærkt øl, jf. tabel 4.11.

Tabel 4.9: Gennemsnitspris for mærkevareguldøl i 33 cl dåser i de tyske grænsehandelsforretninger i 2011

	24 stk.	48 stk.	72 stk.
	Kr. pr. tilbud		
Calle Grenz-shop			(179,95) 139,95
Fleggaard		129,95	179,95
Købmandsgården	(59,95)	(129,95)	(179,95)
Nilsen Discount			129,99
Otto Duborg	(64,99)		
Poetzsch			
Scandinavian Park			(179,99)
<i>Uvejet gennemsnit pr. dåse</i>	(2,6)	(2,71) 2,71	(2,5) 2,08

Anm.: Tal i parentes er fra *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Kilde: Tilbudsaviser fra diverse grænsebutikker.

Mens Skatteministeriets prisundersøgelse viser, at prisen på mærkevareøl og stærkøl, som nævnt ovenfor, har været faldende i forhold til den forrige *Status over grænsehandel*, er prisen på discountøl uændret i forhold til den forrige undersøgelse, jf. tabel 4.10.

Tabel 4.10: Tilbuds- og normalpriser på 33 cl discountpilsnerøl på dåse 4,6 pct. vol. (Slots Pilsner) i Tyskland

	2004/2005	2005/2006	2007	2009	2011
	Kr. pr. tilbud 72 stk.				
Calle Grenz-shop	99,95	99,95		119,95	120,00
Fleggaard	99,95	99,95	99,95	119,95	119,95
Købmandsgården	99,95	89,95	109,95	119,95	119,95
Nilsen Discount			104,95	119,99	118,99
Otto Duborg	99,95	89,95		119,95	119,99
Poetzsch				114,95	119,99
Scandinavian Park			109,99	124,99	121,24
<i>Uvejet gennemsnit</i>	<i>1,39</i>	<i>1,32</i>	<i>1,48</i>	<i>1,67</i>	<i>1,67</i>

Kilde: Tilbudsaviser fra de pågældende tyske grænsebutikker.

Ud fra de priser som Skatteministeriet har observeret, har der altså været en tendens til faldende eller uændrede priser på discount- og mærkevareøl i grænsehandelsforretningerne, hvilket alt andet lige må have øget besparelsen for dem, som grænsehandler.

Prisen på øl købt i Danmark og Tyskland målt ved GfKs ConsumerScan

I tabellen nedenfor er angivet hvilke priser, der er betalt for øl i Danmark og i grænsehandlen fra 2005 til og med 2011, målt på halve og hele år.

Tabel 4.11: Prisen på øl købt i Danmark og i Tyskland 2005-2011

	Øl indkøb			Øltype			Emballage	
	Danmark	Tyskland heraf		Tyskland heraf				
	øl	dansk	tysk	pilsnerøl	stærkt øl	andet øl	glasflaske	dåse
	kr. pr. liter							
1. halvår 2005	9,4	5,0	9,4	4,1	7,0	6,5	5,7	4,8
2. halvår 2005	9,5	5,6	10,1	5,2	6,9	6,2	5,6	5,7
Året 2005	9,5	5,3	9,8	4,7	7,0	6,3	5,7	5,3
1. halvår 2006	11,2	6,3	11,1	6,2	6,8	6,5	6,2	6,7
2. halvår 2006	11,8	5,9	10,1	4,3	7,1	6,4	6,2	5,8
Året 2006	11,5	6,0	10,6	5,2	7,0	6,4	6,2	6,2
1. halvår 2007	11,9	5,6	12,6	5,1	7,2	5,8	5,3	6,0
2. halvår 2007	11,7	6,0	10,5	5,6	7,3	6,2	5,6	6,5
Året 2007	11,8	5,8	11,6	5,3	7,2	6,0	5,4	6,2
1. halvår 2008	12,8	5,5	10,4	6,2	6,8	5,4	4,7	6,3
2. halvår 2008	13,3	6,1	12,9	5,7	6,4	6,8	6,3	6,1
Året 2008	13,1	5,8	12,0	5,8	6,6	6,0	5,4	6,2
1. halvår 2009	13,2	6,6	10,1	6,2	6,7	7,2	6,1	7,3
2. halvår 2009	13,0	6,4	12,6	6,8	8,3	6,2	6,0	7,3
Året 2009	13,1	6,4	10,9	6,7	7,5	6,6	6,0	7,3
1. halvår 2010	13,5	6,2	11,2	6,0	6,4	6,7	5,9	6,4
2. halvår 2010	13,3	6,7	10,5	6,3	7,5	7,3	6,6	6,9
Året 2010	13,4	6,5	10,6	6,1	7,0	7,1	6,3	6,7
1. halvår 2011	13,6	7,2	9,6	7,2	8,0	7,1	6,3	7,5
2. halvår 2011	13,9	6,4	11,4	6,3	7,5	6,7	6,4	6,6
Året 2011	13,7	6,9	10,4	6,8	7,7	7,0	6,3	7,0

Kilde: ConsumerScan.

I Danmark er prisen på øl ifølge forbrugere tilknyttet GfKs ConsumerScan panel steget med ca. 60 øre pr. liter fra 2009 til 2011, mens prisen i Tyskland er steget med 50 øre for dansk øl, svarende til en prisstigning på ca. 5-6 pct. i både Danmark og Tyskland. I samme periode er prisen på tysk øl i Tyskland faldet med 50 øre svarende til et prisfald på 5 pct.

Generelt er det vanskeligt at sammenligne priser på tværs af landegrænser. Priserne er markant lavere i Tyskland, men der er forskel på besparelsen alt efter mærke, emballageform og alkoholstyrke.

Tabel 4.12: Udviklingen i prisdifferencen for en kasse/ramme øl i Danmark og i Tyskland 2002-2011

År	Danmark		Tyskland		Prisdifference ml. Danmark og Tyskland	
	Gnst.	Dåser	Gnst.	Dåser	Gnst.	Dåser
	Kr. pr. kasse/ramme				Prisdifference pr. kasse/ramme	
2002	95	61	68	58	27	3
2003	95	61	62	51	33	10
2004	96	66	60	48	36	18
2005	95	75	55	41	40	34
2006	114	123	61	49	53	74
2007	117	115	60	49	58	66
2008	129	122	59	49	70	73
2009	129	121	67	58	63	63
2010	132	119	67	53	65	66
2011	136	122	69	55	66	66

Anm.: Gennemsnitsprisen er for alt øl og opregnet til prisen på en kasse med 30 stk. á 33 cl, mens dåseprisen fra 2006 og frem er prisen for øl på dåse opregnet til prisen på en ramme med 24 stk. á 33 cl.

Kilde: ConsumerScan og egne beregninger.

I gennemsnit er prisen på en kasse øl i Tyskland steget med godt 2 kr. fra 67 kr. i 2009 til 69 kr. i 2011. Samtidig er prisen i Danmark steget med knap 7 kr. Prisdifferencen mellem Danmark og Tyskland er således steget med godt 3 kr. når man sammenligner gennemsnitsprisen på en kasse øl.

I samme periode er prisen for en ramme dåseøl à 24 stk. i Tyskland faldet fra en pris på 58 kr. til 55 kr., og da prisen i Danmark samtidig er steget med 1 kr., er prisdifferencen på en ramme dåser med 24 stk. steget med godt 3 kr.

Fordelen for danske forbrugere ved at grænsehandle stiger, når prisforskellen mellem Danmark og Tyskland stiger. På baggrund af tabel 4.12, kan det skønnes, at danskernes incitament til at grænsehandle er steget i forhold til 2009. Hvis man derimod sammenligner med 2008, ses det, at prisdifferencen på en kasse øl ved gennemsnitsprisen er faldet med 4 kr., mens prisdifferencen for en ramme dåseøl er faldet med 7 kr. Hvilket alt andet lige peger i retning af et mindsket incitament til at grænsehandle i forhold til 2008.

Prisforskellen for den prisbeviste grænsehandler udgør således ifølge ConsumerScan i størrelsesordenen 60-70 kr. pr. kasse og tilsvarende pr. ramme. I de følgende beregninger forudsættes en pris pr. kasse øl i Danmark på 136 kr. og på 122 kr. pr. ramme à 24 stk., Mens de tilsvarende priser i Tyskland forudsættes at være 69 kr. for en kasse med 30 stk. og 55 kr. for en ramme med 24 stk.

Prisen på øl i Sveriges Systembolag

Både svenskere og nordmænd tager til Danmark for at grænsehandle øl. Ifølge det svenske Systembolaget er prisen for en Carlsberg 33 cl. flaske i Sverige markant højere end i den forrige status. Der har været en prisstigning fra

10,30 SEK inkl. moms og pant til 12,50 SEK inkl. moms og pant, som udgør 0,60 SEK. Det svarer i danske kroner til en prisstigning fra 8 kr. til 9,82 kr. ekskl. pant, det vil sige en prisstigning på over 20 pct.

Til sammenligning er den gennemsnitlige pris i Danmark 13,7 kr. pr. liter svarende til 4,52 kr. for 33 cl. øl, jf. tabel 4.11. Svenskerne kan altså fortsat spare penge ved at grænsehandle øl i Danmark, men den største besparelse ved at grænsehandle opnår svenskerne fortsat ved at grænsehandle i Tyskland.

4.3 Grænsehandel med øl

4.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet

GfK og TNS Gallups undersøgelse for Skatteministeriet

Gallups undersøgelse af grænsehandel med øl fremgår af tabel 4.13.

Tabel 4.13: Grænsehandlen med øl ifølge GfK og TNS Gallup

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter					
I alt øvrige Danmark	100,4	73,7	78,3	119,8	106,1	86,6
- Engangs-	96,5	69,4	67,5	98,9	96,0	77,6
- Genbrugs-	3,9	4,3	10,8	20,9	10,1	9,0
Grænseland i alt	20,8	12,0	6,0	8,6	11,8	10,5
- Engangs-	17,2	8,4	4,6	5,7	9,7	8,6
- Genbrugs-	3,6	3,7	1,4	2,9	2,1	1,9
<i>Danmark i alt</i>	<i>121,2</i>	<i>85,7</i>	<i>84,3</i>	<i>128,4</i>	<i>117,9</i>	<i>97,1</i>
- Engangs-	113,7	77,8	72,1	104,6	105,7	86,2
- Genbrugs-	7,5	7,9	12,2	23,8	12,2	10,9
<i>Danmark i alt</i>	<i>121,2</i>	<i>85,7</i>	<i>84,3</i>	<i>128,4</i>	<i>117,9</i>	<i>97,1</i>
Hovedstad	12,2	6,9	10,5		9,7	7,2
Øvrige Østdanmark	23,2	11,9	14		20,7	16,0
Fyn	11,7	8,2	9,2		11,5	11,1
Sydjylland	37,4	26,3	13,6		25,4	23,4
Østjylland	25,5	15,7	18,2		27,2	21,4
Vestjylland	6,7	10,6	10,7		12,4	9,1
Nordjylland	4,5	6,1	8,2		11,0	8,7
<i>Værdi:</i>	Mio. kr.					
Danmark i alt	662,0	522,2	600,7	1.044,5	775,4	573,8
Grænseland	110,0	72,1	40,8	62,5	77,7	63,3
Øvrige Danmark	552,0	450,2	559,9	982,0	697,7	510,5
<i>Danmark i alt 2012-niveau</i>	<i>739</i>	<i>561</i>	<i>624</i>	<i>1.141</i>	<i>805</i>	<i>585</i>
<i>Pris:</i>	Kr. pr. liter					
<i>Hele Danmark</i>	5,5	6,1	7,1	8,1	6,6	5,9
Grænselandet	5,3	6,0	6,8	7,3	6,6	6,0

Anm.: 2009 er opregnet på basis af oplysninger fra 3. og 4. kvartal, og derfor er fordelingen på landsdele ligeledes udeladt i 2009.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

Grænsehandlen med øl er ifølge TNS Gallups undersøgelse steget med ca. 15 pct. fra 2008 til 2011. Denne stigning er sammensat af en voldsom stigning i 2009 på ca. 44 pct. og fald på henholdsvis 10 og 20 pct. i 2010 og 2011. Den voldsomme stigning i 2009 skal dog muligvis forklares ved dataproblemer i forbindelse med undersøgelsen for 2009. Dels er 2009 opregnet på baggrund af 2 kvartaler og dels var data for 3. kvartal 2009 præget af meget ekstreme observationer, som ligeledes blev beskrevet i den forrige rapport.

Ser man på fordelingen på landsdele, fremgår det, at stigningen i grænsehandlen fra 2008 til 2011 særligt skal findes i Sydjylland, hvor de grænsehandlende i 2008 tegnede sig for godt 16 pct. af grænsehandlen med øl, udgjorde de i 2011 mere end 24 pct., svarende til en fjerdedel af den samlede danske grænsehandel med øl. Grænsehandlen på Fyn og i Østjylland udgør ligeledes en stigende andel af den samlede grænsehandel, mens andelen af grænsehandlen i de øvrige landsdele er faldet. De grænsehandlende i Hovedstaden tegnede sig i 2008 for godt 12 pct. af den samlede grænsehandel med øl, men udgjorde kun godt 7 pct. af den samlede grænsehandel med øl i 2011.

Værdien af den samlede grænsehandel faldt med ca. 4 pct. fra 2008-2011, hvilket dermed betyder, at den pris, som de adspurgte i Gallups undersøgelse oplyser at have betalt for øl i grænsehandlen, har været faldende. Den gennemsnitlige literpris var i 2008 7,1 kr., mens den ifølge undersøgelsen for 2011 var 5,9 kr. pr. liter.

Det fremgår af tabel 4.13, at gennemsnitsprisen for de grænsehandlende i grænselandet i 2011 er højere end den gennemsnitlige pris for hele landet. Dette er et skift i forhold til tidligere år, og umiddelbart i modstrid med hvad man ville forvente, da det umiddelbart ville forventes, at de grænsehandlende som bor tæt på grænsen er bedre til at finde de gode tilbud.

Engangsemballagen for øl udgjorde 94 pct. af grænsehandlen i 2006, mens den i 2008 kun udgjorde 86 pct. I den forrige *Status over grænsehandel* blev det skønnet, at den faldende tendens for engangsemballager, som gik imod forventningerne om udviklingen i grænsehandlen fordelt på emballager, kunne skyldes, at der blev solgt flere specialøl i grænsehandlen som ofte blev solgt på flaske frem for på dåse. Det lader dog til, at den faldende tendens for engangsemballager, hvis man ser bort fra 2009 hvor data var præget af flere ekstreme observationer, jf. *Status over grænsehandel, maj 2010*, igen er ophørt, da andelen af engangsemballager i grænsehandlen ifølge Gallups tal i både 2010 og 2011 ligger på ca. 90 pct.

I forhold til den forrige *Status over grænsehandel* er Gallups tal for 2009 nu baseret på både 3. og 4. kvartal. Data for 3. kvartal 2009 er behæftet med betydelig usikkerhed, hvilket ligeledes slår igennem, når der opregnes til helår på baggrund af de to kvartaler, og resultatet for 2009 bør derfor tolkes med forsigtighed jf. en uddybende forklaring i *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Det ses, at der sker en markant stigning i grænsehandlen fra 2008 til 2009, hvor grænsehandlen stiger med 44 mio. liter og 444 mio. kr. Herefter er grænsehandlen igen faldet med 10 mio. liter i 2010 og 21 mio. liter i 2011, tilsvarende faldt værdien af grænsehandlen med øl med 296 mio. kr. i 2010 og 202 mio. kr. i 2011. Grænsehandlen udgør ifølge Gallup 97,1 mio. liter øl til en værdi af 573,8 mio. kr. i 2011. Det er 13 mio. liter mere men 27 mio. kr. mindre end i 2008. Det peger alt andet lige på, at de, der har grænsehandlet i 2011, har kunnet købe øllet til en lavere pris end i 2008.

GfKs ConsumerScan

Stigningen i grænsehandlen fra 2008 til 2009, som fremgår af Gallups tal, kan ikke umiddelbart genfindes i tallene fra ConsumerScan. Ifølge ConsumerScan er danskernes grænsehandel med øl i Tyskland faldet hvert år siden 2008. ConsumerScans undersøgelse viser dermed den samme udvikling fra 2009 til 2011 som Gallups interviewundersøgelse ovenfor.

Generelt viser ConsumerScan et lavere niveau af grænsehandel end GfK og TNS Gallup. Skatteministeriet har i *Rapport om grænsehandel 2004* gjort rede for årsagen til det lavere niveau for grænsehandel. Årsagen er hovedsagelig, at opgørelsen ikke indeholder f.eks. indkøb til firmafester, samt hvem der indberetter oplysningerne i ConsumerScan. Undersøgelsen er derfor i højere grad god til at vise udvikling i grænsehandlen og i mindre grad til at fastlægge niveau for grænsehandlen.

Ifølge tallene fra ConsumerScan er andelen af det samlede ølsalg som købes i Tyskland, faldende fra 2008 til 2010, mens andelen igen er steget i 2011, således at knap 16 pct. af det samlede ølsalg købes på den anden side af grænsen, jf. tabel 4.14.

Tabel 4.14: Grænsehandel med øl ifølge ConsumerScan

	Øl i alt	Øl købt i Danmark	Øl købt i Tyskland			Andel grænsehandels-øl
			I alt	- heraf dansk øl	- heraf udenlandsk øl	
			Mio. liter			Pct.
1. halvår 2006	71,3	59,0	12,3	11,9	0,44	17,3
2. halvår 2006	79,4	63,1	16,3	16,0	0,38	20,6
Året 2006	150,7	122,1	28,7	27,9	0,82	19,0
1. halvår 2007	64,7	54,8	9,9	9,6	0,36	15,3
2. halvår 2007	68,6	59,3	9,4	9,0	0,35	13,7
Året 2007	133,4	114,0	19,3	18,6	0,71	14,5
1. halvår 2008	61,9	50,2	11,7	11,4	0,28	18,9
2. halvår 2008	65,0	53,8	11,2	10,7	0,48	17,2
Året 2008	127,0	104,1	22,9	22,1	0,76	18,0
1. halvår 2009	55,3	48,0	7,3	6,4	0,89	13,2
2. halvår 2009	70,5	57,7	12,8	12,4	0,41	18,2
Året 2009	125,8	105,7	20,1	18,8	1,30	16,0
1. halvår 2010	57,5	49,8	7,7	7,4	0,26	13,3
2. halvår 2010	62,9	53,0	9,9	8,7	1,18	15,8
Året 2010	120,4	102,8	17,6	16,1	1,44	14,6
1. halvår 2011	53,4	43,9	9,5	9,1	0,42	17,8
2. halvår 2011	55,2	47,6	7,6	7,2	0,36	13,7
Året 2011	108,6	91,5	17,1	16,3	0,78	15,7

Kilde: GfKs ConsumerScan.

Ifølge ConsumerScan købes der nu mest øl på dåse. Udviklingen i emballagetyper ifølge ConsumerScan stemmer dermed godt overens med udviklingen ifølge Gallups interviewundersøgelse. Faldet i glasflasker på bekostning af en stigning i grænsehandlen med øl på dåse i 2010 og 2011 er dog større i ConsumerScan opgørelsen.

Hvor grænsehandlen med dåser og flasker i 2008 udgjorde omkring 40 pct., er andelen af øl på dåse i 2011 steget til ca. 60 pct. mens andelen af øl på flaske kun udgør knap 20 pct., jf. tabel 4.15.

Tabel 4.15: Opdeling af grænsehandel med øl ifølge ConsumerScan på emballage- og øltype

	Glas- flaske	Dåse	Andet	Pilsnerøl	Stærkt øl	Andet øl	Øl købt i Tyskland
	Mio. liter						
1. halvår 2006	4,9	5,8	1,7	4,1	2,5	5,8	12,3
2. halvår 2006	6,3	7,6	2,5	4,1	2,5	9,8	16,3
<i>Året 2006</i>	<i>11,2</i>	<i>13,3</i>	<i>4,2</i>	<i>8,2</i>	<i>5,0</i>	<i>15,5</i>	<i>28,7</i>
1. halvår 2007	3,0	5,7	1,2	2,9	1,6	5,4	9,9
2. halvår 2007	3,3	4,2	1,9	2,6	1,4	5,5	9,4
<i>Året 2007</i>	<i>6,4</i>	<i>9,9</i>	<i>3,1</i>	<i>5,5</i>	<i>3,0</i>	<i>10,9</i>	<i>19,3</i>
1. halvår 2008	5,0	4,1	2,7	1,7	1,0	9,0	11,7
2. halvår 2008	3,8	5,6	1,9	2,9	1,8	6,5	11,2
<i>Året 2008</i>	<i>8,7</i>	<i>9,6</i>	<i>4,6</i>	<i>4,6</i>	<i>2,8</i>	<i>15,5</i>	<i>22,9</i>
1. halvår 2009	3,0	2,2	2,1	0,8	1,3	5,2	7,3
2. halvår 2009	5,2	5,0	2,7	3,1	1,4	8,3	12,8
<i>Året 2009</i>	<i>8,2</i>	<i>7,2</i>	<i>4,7</i>	<i>3,9</i>	<i>2,7</i>	<i>13,5</i>	<i>20,1</i>
1. halvår 2010	1,9	4,7	1,0	2,7	1,5	3,4	7,7
2. halvår 2010	2,6	5,4	2,0	2,0	1,9	6,0	9,9
<i>Året 2010</i>	<i>4,5</i>	<i>10,1</i>	<i>3,0</i>	<i>4,7</i>	<i>3,4</i>	<i>9,4</i>	<i>17,6</i>
1. halvår 2011	1,7	4,7	3,1	3,7	1,1	4,7	9,5
2. halvår 2011	1,4	5,5	0,6	3,2	1,3	3,1	7,6
<i>Året 2011</i>	<i>3,2</i>	<i>10,2</i>	<i>3,7</i>	<i>6,9</i>	<i>2,4</i>	<i>7,8</i>	<i>17,1</i>

Kilde: GfKs ConsumerScan.

Ifølge ConsumerScan er danskernes køb af øl i Danmark faldet med ca. 3 pct. fra 2009 til 2010, og med ca. 11 pct. fra 2010 til 2011. Generelt viser resultaterne fra ConsumerScan, at der købes stadig mindre øl i Danmark. Dermed bekræfter ConsumerScan tendensen til stagnerende eller vigende salg af øl i Danmark, som også fremgår af opgørelsen over det afgiftspligtige salg i tabel 4.2.

Tabel 4.16: Opregning af skøn fra ConsumerScan 2004 -2009

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter					
Salg i Danmark	469	461	440	405	382	378
- salg til udlændinge	25	20	20	15	10	10
= <i>Salg i Danmark til danskere</i>	444	441	420	385	372	368
Skønsmæssigt til ikke-husholdninger	135	135	126	116	112	110
Salg til danske husholdninger i Danmark	309	306	285	250	260	258
Salg til danske husholdninger iflg. ConsumerScan	122	114	104	106	103	92
Opregningsfaktor	2,5	2,7	2,7	2,4	2,5	2,8
Grænsehandel iflg. ConsumerScan	28,9	19,6	22,9	20,1	17,6	17,1
<i>Grænsehandel opregnet husholdninger</i>	73	53	63	48	45	48

1) Skønsmæssigt fastsat til 1/3 af salget i Danmark.

Kilde: GfKs ConsumerScan og egne beregninger.

Ved hjælp af ConsumerScan kan grænsehandlen opregnes ud fra oplysninger om det afgiftspligtige salg. Opregningen fremgår af tabel 4.16.

For 2011 kan grænsehandel med øl opgøres til 48 mio. liter ud fra ConsumerScan. Det fremgår, at grænsehandel med øl er faldet med ca. 15 mio. liter siden 2008 svarende til et fald på over 20 pct. Denne udvikling står i kontrast til Gallups interviewundersøgelse, som for samme periode viser en stigning i grænsehandlen på ca. 15 pct.

Ifølge tabel 4.17 er andelen af husholdninger, som grænsehandler øl steget fra 2008 til 2009, men er siden faldet markant frem til 2011. Antal handler pr. køber har været stigende i hele perioden 2008 til 2011, mens mængder pr. handel faldt markant fra 2008 til 2009 og har siden ligget på 33-35 liter pr. handel. Samlet peger udviklingen altså på, at der er færre husholdninger, som køber øl i grænsehandlen, men de der gør det, handler oftere og i mindre mængder af gangen.

Tabel 4.17: Ølindkøbsvaner i Danmark og i grænselandet

	Andel husholdninger, der køber øl		Handler pr. køber		Mængde pr. handel	
	I alt	Grænsehandel	I alt	Grænsehandel	I alt	Grænsehandel
	Pct.		Stk.		Liter	
1. halvår 2006	59,5	6,3	7,0	2,1	6,8	36,3
2. halvår 2006	66,8	7,1	7,3	2,5	6,5	36,9
Året 2006	74,0	9,8	12,2	3,2	6,6	36,6
1. halvår 2007	58,1	5	7,0	2,4	6,3	32,5
2. halvår 2007	64,1	5,1	6,9	2,2	6,1	32,6
Året 2007	72,8	7,4	11,6	3,2	6,2	32,5
1. halvår 2008	54,4	4,2	7,2	2,3	6,2	48,0
2. halvår 2008	61,5	5,5	7,0	2,1	5,9	37,8
Året 2008	69,8	7,4	11,8	2,9	6,1	42,4
1. halvår 2009	53,3	4	6,7	2,0	6,0	35,9
2. halvår 2009	60,4	6	7,2	2,4	6,3	34,9
Året 2009	68,0	7,8	11,7	2,8	6,2	35,3
1. halvår 2010	52,2	4,3	7,2	2,1	5,9	32,6
2. halvår 2010	59,2	4,8	7,2	2,4	5,7	33,9
Året 2010	67,5	6,9	11,9	3,0	5,8	33,2
1. halvår 2011	51,7	3,8	6,9	2,4	5,8	39,9
2. halvår 2011	58,3	4,3	7,1	2,2	5,2	31,2
Året 2011	67,0	5,8	11,5	3,2	5,5	35,4

Kilde: GfKs ConsumerScan

Omkring 65,1 pct. af alle danske husstande købte øl i 2011, jf. tabel 4.18. I Danmark køber danskere i gennemsnit knap 5 liter øl pr. handel, hvorimod der købes ca. 35 liter eller godt 4 rammer à 24 stk. i grænsehandlen. Der er købt øl 20 mio. gange, hvoraf 0,5 million gange er grænsehandel, svarende til ca. 2 pct. af det samlede antal ølhandler.

Tabel 4.18: Indkøbsvaner for øl i grænsehandel og i Danmark i 2011

2011	Grænsehandel	Dansk køb	Total
	Mio. liter		
Samlet køb	17,1	91,5	108,6
	Liter		
Mængde pr. handel	35,4	4,7	5,5
	Mio. stk.		
Antal handler	0,5	19,4	19,9
	Stk.		
Handel pr. køber	3,2	11,5 ¹	11,5
	Mio. stk.		
Antal købere	0,15	1,68 ¹	1,73
	Pct.		
Andel af husstande	5,8	65,1 ¹	67,0 ¹

1) Beregnet under forudsætning af, at en tredjedel af dem, der grænsehandler, har forsynet sig 100 pct. fra udlandet.
Kilde: GfKs ConsumerScan og egne beregninger.

5,8 pct. af husstandene købte i 2011 øl i grænsehandlen, men til gengæld udgjorde den grænsehandlede mængde ca. 16 pct. af den samlede mængde øl købt i detailhandel.

4.3.2 Illegal handel

Skatteministeriet skønnede i *Status over grænsehandel, maj 2010*, at den illegale handel med øl udgjorde 5 mio. liter. Dette skøn var baseret på SKATs oplysninger om gennemsnitlige træfprocenter ved pant- og afgiftskontroller sammenholdt med niveauet i tidligere rapporter.

Det fremgik i den forrige rapport, at træfprocenten ifølge SKAT i gennemsnit lå på ca. 20 pct. i 2007 og 2008 og ca. 30 pct. i 2009.

Ifølge de seneste oplysninger vedr. træfprocenter ved pant- og afgiftskontroller fra SKAT, er træfprocenten steget, således at træfprocenten for pantkontroller i 2010 var over 30 pct., mens træfprocenten for afgiftskontroller var knap 50 pct.

Det er ikke muligt direkte at konkludere ud fra disse oplysninger, da de i høj grad også afhænger af, hvordan SKAT tilrettelægger kontrolindsatsen. Kontrolindsatsen afhænger af, hvor mange kontroller der udføres, og i hvor høj grad de er målrettet steder og handlende, hvor der er den største sandsynlighed for, at pant- og afgiftsreglerne ikke er overholdt.

Skatteministeriets skøn over den illegale handel har hidtil primært været baseret på ovennævnte oplysninger fra SKAT og den illegale handel har dermed primært omhandlet, varer der blev solgt i kiosker og grønthandlere mv.

Der foregår imidlertid også illegal handel som sker via private f.eks. via arbejdspladser, private adresser og varevogne. Denne illegale handel har hidtil ikke indgået i Skatteministeriets skøn over den illegale handel og i forbindelse med igangsættelsen af denne rapport blev det derfor drøftet med de relevante brancheorganisationer, hvordan denne handel kunne afdækkes.

På den baggrund har Dansk Erhverv som tidligere nævnt foretaget en undersøgelse af danskernes illegale handel i 2011, hvor også privates videresalg indgår.⁶ I denne undersøgelse fremgår det, at den illegale handel med øl i Danmark i 2011 udgjorde 37 mio. liter.

⁶ Dansk Erhverv, Perspektiv: Illegal handel med nydelsesmidler, april 2012.

Den illegale handel ligger ifølge Dansk Erhvervs undersøgelse væsentligt højere end Skatteministeriets tidligere estimater, men da den illegale handel i sagens natur er svær at få kortlagt fuldstændig, kan det ikke afvises, at handlen rent faktisk har et omfang i denne størrelsesorden, ikke mindst i lyset af at Skatteministeriet ikke tidligere har haft skøn over privates videresalg.

På den baggrund skønnes den illegale handel med øl inkl. privates videresalg til 35 mio. liter i 2011, jf. nedenstående tabel. Da den illegale handel hermed inkluderer privates videresalg i 2011 i modsætning til tidligere år vil der være tale om databrud medmindre man bagudrettet korrigerer tallene for den illegale handel, så de også tager højde for privates videresalg. Det er gjort ved at antage, at den illegale handel i de foregående år udgjorde samme andel af grænsehandlen som i 2011, jf. tabel 4.19.

Tabel 4.19: Danskeres illegale handel med øl

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter								
Ulovligt indførte øl	35	35	33	33	26	28	35	39	35

Kilde: Dansk Erhverv, SKAT og Skatteministeriets egne beregninger

4.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark

Det svenske institut SoRAD⁷ følger i deres ”Tal om alkohol”, hvoraf den seneste er fra 2010, svenskeres forbrug af alkohol generelt og dermed også svenskeres forbrug af øl. I denne undersøgelse er svenskernes forbrug opdelt på, hvor øllet kommer fra, herunder hvor meget der er grænsehandlet og smuglet. Heraf fremgår desuden, hvilke lande den grænsehandlede øl stammer fra.

Svenskerne købte i 2010 17 pct. af deres grænsehandlede øl i Danmark. Tyskland er dog stadig suverænt svenskeres foretrukne land for grænsehandel med øl, da 2/3 af svenskeres grænsehandel med øl i 2009 og 2010 stammer herfra.

Når tallene for forbrug pr. indbygger ifølge ”Tal om alkohol” opregnes med befolkningstal fra Statistisk Centralbyrå,⁸ og der omregnes fra 100 pct. ren alkohol til pilsnerstyrke (4,6 pct.), kan det skønnes, at svenskeres grænsehandel i Danmark udgjorde knap 9 mio. liter. i 2010. Hertil skal lægges nordmændenes grænsehandel med øl i Danmark, som dog må skønnes at have et noget mindre omfang end svenskernes handel.

⁷ SoRAD Centrum för socialvetenskaplig alkohol- og drogforskning www.sorad.su.se

⁸ www.scb.se

Betragtes grænsetrafikken over Øresund med færgeruten Helsingør-Helsingborg og over Øresundsbron, er antallet af passagerer faldet hvert år siden 2008, og det samme er delvist tilfældet for persontrafikken med færge mellem Danmark og Norge, hvor trafikken er faldet med 4 pct. fra 2008 til 2011.

Samlet skønnes det derfor, at udlændinges grænsehandel med øl i Danmark er faldet i forhold til den forrige *Status over grænsehandel*, og skønnes at udgøre ca. 10 mio. liter i 2010 og 2011, jf. tabellen nedenfor.

Tabel 4.20: Udlændinges grænsehandel med øl i Danmark

Grænsehandel	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Mængder:</i>	Mio. liter						
Øl	25	25	20	20	15	10	10

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger på baggrund af SoRAD og Statistisk Centralbyrå.

4.3.4 Skatteministeriets skøn over grænsehandel

I *Status over grænsehandel, maj 2010* skønnede Skatteministeriet, at den samlede grænsehandel med øl var ca. 85 mio. liter.

Skatteministeriet har i forbindelse med denne grænsehandelsanalyse bedt Deloitte undersøge de danske bryggeriers salg af drikkevarer til de tyske grænsebutikker. Denne undersøgelse er blevet lavet med henblik på at få et mere retvisende skøn over danskernes grænsehandel med disse varer, da danskere, som det også fremgår af tallene fra ConsumerScan tidligere i dette kapitel, i høj grad køber dansk øl, når de grænsehandler. Dermed må der være en vis sammenhæng mellem de to størrelser.

Herudover er Danmarks Statistik siden *Status over grænsehandel, maj 2010* begyndt at offentliggøre eksporten af øl til Tyskland fra 2010 og frem. Resultatet af disse to undersøgelser fremgår af tabel 4.21 nedenfor.

Eksporttallene fra Danmarks Statistik i tabel 4.21 dækker eksporten af øl fra Danmark til hele Tyskland, mens Deloitte opgørelsen kun dækker den del af øl eksporten, som sælges til grænsehandelsbutikkerne. Alligevel er der et sammenfald mellem de to opgørelser, som viser, at det samlede salg fra Danmark til Tyskland i 2010 var i størrelsesordenen 180 mio. liter øl.

Det er dog langt fra kun danskere, som køber dansk øl i de tyske grænsehandelsbutikker. Derfor bør både eksporttal og salgstallene fra Deloitte's undersøgelse nedjusteres med et skøn for den handel med dansk øl, som foretages af svenskere og nordmænd og evt. tyskere.

Tabel 4.21: Eksporten af øl til Tyskland, opgjort af Deloitte og Danmarks Statistik

	2009	2010	2011
<i>Mængder:</i>		Mio. liter	
Øl eksport til Tyskland ifølge Danmarks Statistik		179,6	192,3
Ølsalg til grænsebutikkerne ifølge Deloitte opgørelse	188,8	183,5	

Kilde: Deloitte's undersøgelse af bryggeriernes salgstal for Skatteministeriet og Danmarks Statistik.

Ifølge Sveriges Bryggerier eksporterede de svenske bryggerier 38,6 mio. liter cider og øl i 2009 og 43,8 mio. liter øl og cider til den tyske grænsehandel i 2010 og tilsvarende i 2011.⁹ Heraf skønnes godt 96 pct., på baggrund af fordelingen af salget af øl og cider i Sverige i 2010 ifølge SoRAD, at være øl.

SoRAD skønner, at 67 pct. i 2009 og 64 pct. i 2010 af svenskernes grænsehandel med øl stammer fra Tyskland, og det er antaget, at den illegale handel med øl i Sverige hovedsageligt stammer fra Tyskland. Herudover skønnes det, at nordmænd grænsehandler ca. 10 mio. liter dansk øl i den tyske grænsehandel.

Når der på den baggrund tages højde for andre landes grænsehandel med dansk øl i Tyskland, kan danskernes køb af dansk øl i Tyskland, ifølge Deloitte undersøgelsen af bryggeriernes salg til grænsebutikkerne og ifølge Danmarks Statistiks eksporttal, nedjusteres med knap 58 mio. liter i 2009 og knap 35 mio. liter i 2010 og 2011, som det er gjort i tabel 4.22 nedenfor.

⁹ www.sverigesbryggerier.se

Tabel 4.22: Sammenligning af skøn

Kilder	Status over grænsehandel 2007 for 2006	Status over grænsehandel 2010 for 2007	Status over grænsehandel 2010 for 2008	Status over grænsehandel 2010 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2010	Status over grænsehandel 2012 for 2011
	Mio. liter						
GfK og TNS Gallups interviewundersøgelse	121	86	84	129	128	118	97
ConsumerScan tillagt 25 pct.	94	66	79	50	59	56	60
Deloitte undersøgelse af bryggeriernes salg ekskl. skøn for svensk og norsk handel ¹					131	149	
Danmarks Statistiks eksporttal ekskl. skøn for svensk og norsk handel ¹						145	155
Skatteministeriets skøn over grænsehandlen	95	75	80	80	100	110	100
Skatteministeriets skøn inkl. illegal handel	105	85	85	85	135	149	135

1) svenskeres og nordmænds og evt. tyskeres grænsehandel med dansk øl i Tyskland skønnes i 2009 at udgøre 58 mio. liter og 35 mio. liter i 2010 og 2011, heraf er nordmændenes og evt. tyskernes grænsehandel med dansk øl i Tyskland skønsmæssigt fastsat til 10 mio. liter årligt.

Kilde: GfK, TNS Gallup, Deloitte, Danmarks Statistik, Dansk Erhverv og egne beregninger.

Skatteministeriet skønner på baggrund af de ovenstående kilder, at grænsehandel med øl udgjorde 100 mio. liter i 2009, 110 mio. liter i 2010 og 100 mio. liter i 2011. Hertil skal lægges skønnet for den illegale handel med øl, således at det skønnes, at den samlede grænsehandel og illegale handel med øl i Danmark i 2009 udgjorde 135 mio. liter, 149 mio. liter i 2010 og 135 mio. liter i 2011.

I tabel 4.23 nedenfor er det samlede danske ølforbrug opregnet på basis af skøn for grænsehandlen, illegal handel, udlændinges handel og det afgiftspligtige salg. Det fremgår af tabellen, at det danske ølforbrug har været faldende siden 2006, således at det i 2011 skønnes at udgøre 503 mio. liter.

Tabel 4.23: Oversigt over danskeres samlede forbrug af øl

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter					
Salg i Danmark	469	461	440	405	382	378
- salg til udlændinge	25	20	20	15	10	10
= salg i Danmark til danskere	444	441	420	390	372	368
+ illegal handel	33	26	28	35	39	35
+ grænsehandel	95	75	80	100	110	100
Danskeres forbrug i alt	572	542	528	525	521	503

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger

4.4 Virkning af afgiftsændringer

Det er i forhold til *Status over grænsehandel, maj 2010* antaget, at prisen i Danmark er steget fra 124 til 136 kr. pr. kasse med 30 stk. I Tyskland er prisen faldet til 69 kr. pr. kasse med 30 stk. Fordelen for danskerne ved at købe øl i Tyskland er således steget til 67 kr. pr. kasse med 30 stk. Fordelen ved at grænsehandle i Tyskland som følge af den manglende håndhævelse af pantreglerne antages, som i den forrige rapport, i gennemsnit at udgøre 15 kr. pr. kasse. Det antages, at prisen på en kasse øl i Sverige er 206 kr., således at fordelene for svenskere ved indkøb i Danmark udgør ca. 70 kr. pr. kasse.

Forudsætningerne om ølmarkedet fremgår af tabel 4.24.

Tabel 4.24: Forudsætninger om ølmarkedet i 2011

	I alt	- heraf pilsnerøl	- heraf guldøl
		Mio. liter	
Salg med afgift	362	307	54
Salg til svenskere	9	4	5
Salg til danskere med afgift	353	303	50
Dansk grænsehandel	123	84	39
Dansk forbrug	476	387	89
		Mio. liter ren alkohol	
Salg med afgift	17,4	14,1	3,2
Salg til svenskere	0,5	0,2	0,3
Salg til danskere med afgift	16,9	14,0	3,0
Dansk grænsehandel	6,2	3,8	2,4
Dansk forbrug	23,1	17,8	5,3
		Mio. liter pilsnerækvivalenter	
Salg med afgift	378	307	71
Salg til svenskere	10	4	6
Salg til danskere med afgift	368	303	65
Dansk grænsehandel	135	84	51
Dansk forbrug	503	387	116

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Det er antaget, at ca. 15 pct. af salget i Danmark består af guldøl. For at kunne foretage beregningerne er salget af guldøl omregnet til øl i pilsnerstyrke (4,6 pct. vol.). Svenskeres indkøbsmønster har traditionelt været anderledes end danskeres. Det er som i den forrige rapport forudsat i beregningerne, at svenskere køber 60 pct. guldøl. Der er i den forbindelse taget højde for, at ca. 15 pct. af salget er guldøl.

Det er ligesom i de forrige rapporter antaget, at forbruget af øl vil stige med 1,13 mio. liter ved et prisfald på ca. 1 kr. pr. kasse, heraf vil 0,13 mio. liter være som følge af et mindre spiritussalg.

Ud fra disse antagelser er effekten af afgiftsændringer på øl beregnet i tabel 4.25 nedenfor. Udgangspunktet for beregningerne er 2011 og derfor eksklusiv afgiftsforhøjelsen pr. 1. januar 2012, som fremgår i kursiv i tabellen.

Tabel 4.25: Samfundsøkonomiske virkninger af ændring af ølafgiften

Afgift	Dansk pris	Dansk forbrug	- heraf købt i DK	- heraf købt i udlandet	Svensk køb i DK	Nettoprovenu	Samfund netto	Danske borgere	Helbredsomkostninger	Selvfinansieringsgrad
Kr. pr. liter ren alkohol	Kr. pr. kasse	Mio. liter pilsner Ækvivalenter				Mio. kr.				Pct.
86,6	156	480	312	168	7,1	351	-57	-557	149	44
82,2	154	483	319	164	7,5	318	-45	-494	131	42
77,8	151	486	326	160	7,8	283	-34	-429	113	40
73,4	149	489	332	156	8,2	244	-24	-362	94	38
69,6	147	491	339	152	8,5	208	-17	-303	78	36
65,9	145	493	344	149	8,8	172	-11	-246	63	35
63,6	143	495	348	147	9,0	148	-8	-210	53	34
50,9	136	503	368	135	10,0	0	0	0	0	0
46,5	134	506	375	131	10,4	-57	0	75	-18	26
42,1	131	509	382	127	10,7	-117	-2	151	-37	24
37,7	129	511	389	123	11,1	-179	-5	229	-55	22
33,3	126	514	396	119	11,4	-245	-10	309	-74	20

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Det fremgår af tabel 4.25, at afgiftsstigningen pr. 1. januar 2012 svarende til en prisstigning på ca. 7 kr. pr. kasse, skønnes at medføre, at forbruget falder med ca. 8 mio. liter, mens svenskere vil købe ca. 1 mio. liter mindre. Hertil kommer, at danskeres grænsehandel stiger med ca. 12 mio. liter.

Afgiftsstigningen vil medføre et nettoprovenu til staten på ca. 148 mio. kr. og mindre helbredsomkostninger på ca. 53 mio. kr. som følge af færre alkoholskader ved det lavere forbrug. De danske borgere taber ca. 210 mio. kr. som følge af den højere afgift og større forvridninger af forbruget. Samfundet får set under ét et økonomisk tab på ca. 8 mio. kr.

Kapitel 5. Vin

5.1 Udvikling i det afgiftspligtige salg af vin

Afgift på vin er også en af de afgifter, som er harmoniseret i EU. Afgiftssatserne er minimumssatser. For almindelig bordvin er minimumssatsen 0.

Siden *Status over grænsehandel, maj 2010* er der gennemført to afgiftsstigninger i Danmark. Frem til oktober 2011 var afgiften 6,14 kr. pr. liter almindelig bordvin, herefter og frem til 1. januar 2012 udgjorde afgiften 6,87 kr. pr. liter. Afgiften er pr. 1. januar 2012 forhøjet til 10,62 kr. pr. liter almindelig bordvin svarende til en stigning på 55 pct.

For mousserende vin og frugtvin, dvs. champagne og lignende, betales der en tillægsafgift på 3,06 kr. pr. liter.

Tabel 5.1: Udvikling i salg af vin fra 2006-2011 opgjort ved provenu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ændring fra 2009 til 2010	Ændring fra 2010 til 2011	Ændring fra 2009 til 2011
	mio. kr.						pct.		
Januar	68	69	73	67	69	64	+3	-8	-5
Februar	64	66	69	66	69	68	+4	0	+4
Marts	74	76	67	83	89	88	+8	-1	+7
1. kvartal	206	211	209	216	227	220	+6	-3	+2
April	76	87	105	77	96	87	+25	-10	+13
Maj	98	97	94	117	99	102	-15	+3	-13
Juni	94	94	96	93	92	89	-1	-4	-5
2. kvartal	268	277	295	287	288	278	0	-3	-3
Juli	84	89	96	115	109	82	-5	-25	-29
August	89	94	95	81	85	98	+4	+16	+20
September	77	80	87	73	86	83	+18	-3	+14
3. kvartal	250	264	279	269	280	263	+4	-6	-2
Oktober	91	90	91	103	82	93	-20	+13	-10
November	93	95	91	73	91	106	+25	+17	+46
December	97	95	101	106	104	173	-2	+67	+64
4. kvartal	281	280	283	281	276	372	-2	+35	+32
I alt	1.004	1.032	1.066	1.053	1.071	1.133	+2	+6	+8

Anm.: Nationalregnskabsprincip

Kilde: Statsregnskabet.

Statens indtægter fra afgiften på vin er stigende, jf. tabel 5.1. Samlet er indtægterne steget med 8 pct. i forhold til *Status over grænsehandel, maj 2010*. I 2010 steg provenuet med 2 pct., mens provenuet i 2011 steg med 6 pct. Specielt er provenuet for december 2011 højt. Her ses en stigning på 67

pct. i forhold til året før. Stigningen kan muligvis forklares af hamstring i forbindelse med den vedtagne afgiftsstigning fra januar 2012.

Tabel 5.2 nedenfor viser udviklingen i det afgiftsberigtigede salg af vin opgjort i bordvinsækvivalenter.

Tabel 5.2: Udvikling i det afgiftsberigtigede salg af vin 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ændring fra 2009 til 2010	Ændring fra 2010 til 2011	Ændring fra 2009 til 2011
	mio. liter bordvinsækvivalenter						pct.		
Januar	11,0	11,3	11,9	10,9	11	10	+3	-9	-5
Februar	10,4	10,7	11,3	10,7	11	11	+4	0	+4
Marts	12,1	12,4	10,9	13,5	15	14	+8	-1	+7
1. kvartal	33,5	34,4	34,1	35,1	37,0	35,9	+5	-3	+2
April	12,4	14,1	17,0	12,6	16	14	+20	-11	+13
Maj	16,0	15,8	15,4	19,0	16	17	-18	+2	-13
Juni	15,3	15,3	15,7	15,2	15	14	-1	-4	-5
2. kvartal	43,7	45,2	48,1	46,8	46,8	45,2	0	-4	-3
Juli	13,6	14,5	15,7	18,7	18	13	-5	-33	-29
August	14,5	15,3	15,5	13,3	14	16	+4	+14	+20
September	12,6	13,1	14,1	11,9	14	14	+15	-3	+14
3. kvartal	40,7	43,0	45,4	43,9	45,6	42,9	4	-6	-2
Oktober	14,8	14,6	14,8	16,7	13	13	-25	+1	-19
November	15,2	15,4	14,9	11,9	15	15	20	+4	+30
December	15,7	15,5	16,4	17,1	17	25	-1	+33	+47
4 kvartal	45,7	45,5	46,1	45,7	45,0	54,2	-2	+17	+19
I alt	163,6	168,1	173,6	171,5	174,4	178,1	+2	+2	+4

Anm.: Mængde beregnet af provenu opgjort ved nationalregnskabsprincip.

Anm.: Mængden i mio. liter er opgjort i såkaldte bordvinsækvivalenter, hvilket svarer til vin med mellem 6 og 15 pct. volumen.

Kilde: Statsregnskabet.

Det afgiftsberigtigede salg af vin afspejles i indtægterne. Både i 2010 og 2011 steg salget af vin opgjort i mio. liter med 2 pct. Tallene for december 2011 viser en stigning på 33 pct. i forhold til året før, denne stigning kan som nævnt hænge sammen med hamstring umiddelbart inden afgiftsstigningen pr. 1. januar 2012.

Når de to tabeller ovenfor sammenlignes, ses det, at ændringen i provenuet for december 2011 er højere end mængdeændringen i den tilsvarende periode, dette skyldes afgiftsstigningen i oktober 2011.

5.2 Udvikling i priser på vin

Tyskland er danskernes foretrukne rejsemål, når det gælder om at grænsehandle vin. Dette er særligt interessant, da Tyskland er ét af 15 EU-lande, som ikke har afgift på vin.

Tabel 5.3: Preiselementer for en flaske bordvin 75 cl i 2011

	Danmark	Tyskland
	kr. pr. flaske	
Detailpris	31,3	22,7
Moms	6,3	3,6
Afgift	5,2	
Emballageafgift	0,8	
Pris ekskl. moms og afgift	19,1	19,1

Anm.: Der er taget udgangspunkt i gennemsnitsprisen for vin i 2011 ifølge oplysninger fra ConsumerScan, samt afgiftssatsen for vin med et alkoholindhold på mellem 6 og 15 pct. pr. 1. oktober 2011 på 6,87 kr. pr. liter.
Kilde: ConsumerScan og egne beregninger.

Prisen for en flaske vin er ca. 31 kr. i gennemsnit i Danmark. Når moms og afgifter fratrækkes, og prisen uden moms og afgifter tillægges tysk moms, fremgår det, at den afgiftsbetingede prisforskel udgør ca. 9 kr. pr. flaske, jf. tabel 5.3. Da avancer mv. varierer på tværs af landegrænser, vil den afgiftsbetingede prisforskel dog ikke nødvendigvis svare til den faktiske prisforskel.

Udviklingen i prisen for en liter vin i Danmark fremgår af tabel 5.4 nedenfor. Udviklingen i prisen viser en stigning på ca. 5 pct. i 2010 i forhold til prisen i 2009 og en reduktion på ca. 1 pct. i 2011. Gennemsnitsprisen for vin i Danmark er ifølge tallene fra ConsumerScan 41,69 kr. pr. liter svarende til ca. 31 kr. for en flaske med 75 cl. Sammenlignet med prisen i 2009, hvor gennemsnitsprisen for en flaske med 75 cl var ca. 30 kr., er gennemsnitsprisen for en flaske vin i Danmark således steget med ca. 3 pct. fra 2009 til 2011.

Tabel 5.4: Udviklingen i priser på vin 2006 til 2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	kr. pr. liter					
Bordvin i alt	38,13	38,87	38,78	38,26	40,43	40,15
- heraf Danmark	40,37	40,75	40,94	40,18	42,14	41,69
- heraf Tyskland	21,38	23,45	21,45	21,92	22,51	23,69
<i>Rødvin:</i>						
- heraf Danmark	40,71	41,09	41,04	40,51	42,64	42,16
- heraf Tyskland	20,80	20,44	21,11	21,91	21,24	25,34
Dyr vin, Tyskland	56,56	66,08	47,52	50,32	52,66	49,59
Billig vin, Tyskland	17,15	16,19	16,34	16,16	15,99	17,44

Kilde: ConsumerScan.

Udviklingen i gennemsnitsprisen for en liter vin i Tyskland viser en stigning på ca. 3 pct. i 2010 i forhold til prisen i 2009 og en stigning på ca. 5 pct. i 2011. Gennemsnitsprisen for en liter vin i Tyskland i 2011 er ifølge ConsumerScan 23,69 kr., svarende til 18 kr. for en flaske med 75 cl. I 2009 var den tilsvarende pris for en flaske med 75 cl ca. 16 kr. Gennemsnitsprisen for en flaske vin i Tyskland er således steget med ca. 13 pct. fra 2009 til 2011.

Denne udvikling behøver dog ikke at afspejle den faktiske prisudvikling, men det kan også være et tegn på, at forbrugerne i højere grad har købt dyrere vine, når de har grænsehandlet i perioden 2010-2011 sammenlignet med *Status over grænsehandel, maj 2010*.

I efterfølgende beregninger forudsættes det, at den danske pris på vin er ca. 31 kr. pr. flaske a 75 cl, og, at den tyske pris er ca. 18 kr. pr. flaske i 2011.

5.3 Grænsehandel med vin

5.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet

GfK og TNS Gallups undersøgelse for Skatteministeriet

I tabel 5.5 nedenfor fremgår det, at grænsehandlen med vin i grænselandet opgjort i mio. liter er steget i både 2010 og 2011 med henholdsvis knap 60 pct. og 9 pct. Det er især grænsehandlen med rødvin, der er steget i perioden. For det øvrige Danmark er grænsehandlen faldet med henholdsvis 12 pct. i 2010 og 1 pct. i 2011. Den geografiske forskel i udviklingen af grænsehandlen kan muligvis forklares ved de stigende brændstofpriser, der reducerer gevinsten ved at grænsehandle, jo større afstandene er.

For den samlede grænsehandel ses en stigning på ca. 5 pct. i 2009 efterfulgt af et fald på ca. 7 pct. i 2010. Grænsehandlen med vin var uændret fra 2010 til 2011 og ligger nu under niveauet fra *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Betragtes værdien af grænsehandlen med vin, ses det, at den samlede værdi er faldet med ca. 5 pct. i 2011 i forhold til i 2009, samtidig med at mængden er faldet med 7 pct. frem til 2011.

Tabel 5.5: Grænsehandel med vin 2006-2011 ifølge GfK og TNS Gallup

Vintyper	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Mængde:</i>						Mio. liter
I alt øvrige Danmark	20,3	23,4	18,6	19,8	17,4	17,3
- rødvin	15,1	17,0	13,4	14,5	12,5	12,2
- anden vin	5,2	6,4	5,3	5,3	4,9	5,0
Grænseland i alt	3,8	3,4	1,5	1,4	2,2	2,4
- rødvin	2,8	3,4	1,0	1,0	1,7	1,8
- anden vin	1,0	1,2	0,5	0,4	0,6	0,6
<i>Danmark i alt</i>	<i>24,1</i>	<i>26,8</i>	<i>20,2</i>	<i>21,2</i>	<i>19,7</i>	<i>19,7</i>
- rødvin	17,8	19,2	14,4	15,5	14,2	14,1
- anden vin	6,3	7,7	5,8	5,7	5,5	5,6
<i>Danmark i alt</i>	<i>24,1</i>	<i>26,8</i>	<i>20,2</i>	<i>21,2</i>	<i>19,7</i>	<i>19,7</i>
- Hovedstad	1,8	2,0	2,2		2,1	1,5
- Øvrige Østdanmark	3,6	4,1	3,5		3,2	2,6
Fyn	2,7	2,4	2,4		2,1	2,7
Syddjylland	7,0	7,6	3,1		4,7	4,9
Østjylland	4,8	5,7	4,4		3,7	4,1
Vestjylland	1,5	3,5	2,8		1,9	2,1
Nordjylland	2,8	1,5	1,8		2,0	1,8
<i>Værdi:</i>						Mio. kr.
Danmark i alt	882	1.086	779	766	753	728
Grænseland	115	125	56	49	92	87
Øvrige Danmark	766	960	723	717	661	642
<i>Danmark i alt 2012-niveau</i>	<i>985</i>	<i>1.167</i>	<i>810</i>	<i>837</i>	<i>782</i>	<i>742</i>

Anm.: 2009 er opregnet på basis af oplysninger fra 3. og 4. kvartal, og derfor er fordelingen på landsdele ligeledes udeladt i 2009.

Anslået forbrug er beregnet ved at antage, at forbruget pr. dansker er det samme.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

GfKs ConsumerScan

Tilsvarende TNS Gallups interviewundersøgelse viser opgørelsen fra ConsumerScan, at grænsehandlen med vin er faldet fra 9 mio. liter i 2009 til 7,4 mio. liter i 2010, og et yderligere fald til 7,0 mio. liter i 2011. Dermed fortsættes udviklingen, som blev observeret i *Status over grænsehandel, maj 2010* og dermed har danskernes grænsehandel med vin ifølge ConsumerScan været faldende siden 2006.

Tabel 5.6: Køb af vin ifølge ConsumerScan

	Vin købt i udland opdelt efter type:				Vin købt i Danmark	Vin i alt
	- heraf rødvin	- heraf hvidvin	- heraf Rosévin	I alt		
	Mio. liter					
1. halvår 2006	4,2	1,2	0,1	5,5	45,4	50,9
2. halvår 2006	4,7	1,4	0,1	6,3	42,5	48,8
<i>Året 2006</i>	<i>9,0</i>	<i>2,6</i>	<i>0,2</i>	<i>11,7</i>	<i>87,9</i>	<i>99,7</i>
1. halvår 2007	4,0	1,2	0,1	5,3	43,8	49,1
2. halvår 2007	4,1	1,0	0,0	5,1	41,8	46,9
<i>Året 2007</i>	<i>8,1</i>	<i>2,1</i>	<i>0,2</i>	<i>10,4</i>	<i>85,6</i>	<i>96,0</i>
1. halvår 2008	3,5	1,3	0,1	4,9	40,4	45,2
2. halvår 2008	3,9	0,9	0,1	4,9	38,3	43,2
<i>Året 2008</i>	<i>7,4</i>	<i>2,2</i>	<i>0,2</i>	<i>9,8</i>	<i>78,7</i>	<i>88,5</i>
1. halvår 2009	2,8	1,0	0,1	3,8	40,0	43,8
2. halvår 2009	3,7	1,1	0,3	5,2	37,1	42,3
<i>Året 2009</i>	<i>6,5</i>	<i>2,1</i>	<i>0,4</i>	<i>9,0</i>	<i>77,1</i>	<i>86,2</i>
1. halvår 2010	2,2	1,2	0,2	3,6	39,7	43,3
2. halvår 2010	3,0	0,7	0,1	3,8	37,8	41,6
<i>Året 2010</i>	<i>5,2</i>	<i>1,9</i>	<i>0,3</i>	<i>7,4</i>	<i>77,5</i>	<i>84,9</i>
1. halvår 2011	2,2	0,9	0,1	3,2	38,6	41,8
2. halvår 2011	2,8	1,0	0,1	3,8	36,7	40,5
<i>Året 2011</i>	<i>5,0</i>	<i>1,9</i>	<i>0,2</i>	<i>7,0</i>	<i>75,3</i>	<i>82,3</i>

Kilde: GfKs ConsumerScan.

Samlet set er grænsehandlen ifølge ConsumerScan faldet med ca. 28 pct. i perioden 2008 til 2011.

Tabel 5.7: Grænsehandel med vin ifølge ConsumerScan fordelt efter værdi og type

	Vin købt i udland	- heraf højst 25 kr. pr. flaske	- heraf mindst 26 kr. pr. flaske	Hedvin i alt	Vin købt i Danmark	Vin i alt
	Mio. liter					
1. halvår 2006	5,5	4,9	0,5	0,2	45,4	50,9
2. halvår 2006	6,3	5,6	0,7	0,1	42,5	48,8
<i>Året 2006</i>	<i>11,7</i>	<i>10,5</i>	<i>1,3</i>	<i>0,3</i>	<i>87,9</i>	<i>99,7</i>
1. halvår 2007	5,3	4,6	0,7	0,1	43,8	49,1
2. halvår 2007	5,1	4,3	0,8	0,2	41,8	46,9
<i>Året 2007</i>	<i>10,4</i>	<i>8,9</i>	<i>1,5</i>	<i>0,3</i>	<i>85,6</i>	<i>96,0</i>
1. halvår 2008	4,9	3,8	1,0	0,2	40,4	45,2
2. halvår 2008	4,9	4,3	0,6	0,3	38,3	43,2
<i>Året 2008</i>	<i>9,8</i>	<i>8,2</i>	<i>1,6</i>	<i>0,5</i>	<i>78,7</i>	<i>88,5</i>
1. halvår 2009	3,8	3,0	0,8	0,5	40,0	43,8
2. halvår 2009	5,2	4,5	0,7	0,7	37,1	42,3
<i>Året 2009</i>	<i>9,0</i>	<i>7,5</i>	<i>1,5</i>	<i>1,2</i>	<i>77,1</i>	<i>86,2</i>
1. halvår 2010	3,6	3,0	0,6	0,9	39,7	43,3
2. halvår 2010	3,8	3,1	0,7	0,6	37,8	41,6
<i>Året 2010</i>	<i>7,4</i>	<i>6,1</i>	<i>1,3</i>	<i>1,5</i>	<i>77,5</i>	<i>84,9</i>
1. halvår 2011	3,2	2,6	0,6	0,7	38,6	41,8
2. halvår 2011	3,8	3,1	0,7	0,4	36,7	40,5
<i>Året 2011</i>	<i>7,0</i>	<i>5,7</i>	<i>1,4</i>	<i>1,0</i>	<i>75,3</i>	<i>82,3</i>

Kilde: GfKs ConsumerScan.

Ifølge ConsumerScan udgør rødvin ca. 71 pct. af grænsehandlen med vin, og ca. 81 pct. af den grænsehandlede vin er såkaldt billig vin til højst 25 kr. pr. flaske. I *Status over grænsehandel, maj 2010* blev det påpeget, at andelen af den samlede grænsehandel med vin for disse to typer vin havde været faldende, og denne tendens er altså fortsat i 2010 og 2011.

Tabel 5.8: Opregning af skøn fra ConsumerScan

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter					
Salg i Danmark	164	168	174	171	174	178
- salg til svenskere	10	8	8	6	4	4
salg i Danmark til danskere	154	160	166	165	170	174
Skønsmæssigt til ikke-husholdninger ¹	27	29	30	30	31	31
Salg til danske husholdninger i Danmark	127	131	136	136	140	143
Salg til danske husholdninger iflg. ConsumerScan	87,9	85,6	78,7	77,1	77,5	75,3
Opregningsfaktor	1,44	1,5	1,7	1,8	1,8	1,9
Grænsehandel iflg. ConsumerScan	11,7	10,4	9,8	9,0	7,4	7,0
Grænsehandel opregnet husholdninger	16,8	15,9	17,0	15,9	13,4	13,4

1) Salget til ikke-husholdninger skønnes at udgøre 18 pct. af salget i Danmark til danskere.

Kilde: GfKs ConsumerScan og egne beregninger.

Af tabel 5.8 fremgår, at den opregnede grænsehandel ifølge tallene fra ConsumerScan kan opgøres til godt 13 mio. liter i 2010 og 2011. Det svarer til et fald på ca. 21 pct. siden 2008. Det skal dog bemærkes, at ConsumerScan typisk undervurderer den samlede grænsehandel.

Udviklingen ifølge ConsumerScan afviger fra udviklingen ifølge TNS Gallups interviewundersøgelse, som viser en stigning i den samlede grænsehandel med vin i 2009, hvorefter grænsehandlen falder i 2010. Begge kilder viser dog et konstant niveau for grænsehandlen med vin fra 2010 til 2011.

Betragtes danskeres indkøbsvaner for vin i grænsehandlen og i Danmark i tabel 5.9, ses det, at en faldende andel af danskere grænsehandler vin. Derved fortsætter den faldende tendens i andelen af husholdninger, der grænsehandler vin, som blev observeret i *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Danske husholdninger køber i gennemsnit 4,0 liter vin pr. handel i 2011, når de handler i Danmark, svarende til ca. 6 flasker pr. handel. Tilsvarende køber danske husholdninger, når de grænsehandler, i gennemsnit 10,1 liter vin pr. handel svarende til 13 flasker pr. handel.

Tabel 5.9: Indkøbsvaner for vin i grænsehandel og i Danmark i 2009 - 2011 ifølge GfKs ConsumerScan

	Grænsehandel			Dansk køb			Total		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Samlet køb	9,0	7,4	7,0	77,1	77,5	75,3	86,2	84,9	82,3
Mængde pr. handel	10,0	10,7	10,1	3,9	3,9	4,0	4,1	4,1	4,2
Antal handler	0,9	0,7	0,7	19,9	19,9	18,9	20,8	20,6	19,6
Handler pr. køber	5,0	4,2	5,1	12,5	12,6	12,8	13,0	13,0	13,3
Antal købere	0,2	0,2	0,1	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6	1,5
Andel af husstande	7,1	6,4	5,3	61,9	60,7	56,5	62,6	61,3	57,0

Anm.: Under forudsætning af, at 20 pct. af dem der grænsehandler vin, forsyner sig 100 pct. fra udlandet.

Kilde: GfKs ConsumerScan og egne beregninger.

I 2011 købte ca. 57 pct. af danskere vin fordelt på 19,6 mio. handler, heraf var ca. 4 pct. foretaget i udlandet. Det er ca. 5,3 pct. af samtlige husholdninger, der grænsehandler, og ca. 9 pct. af den samlede vinhandel er grænsehandel.

I forhold til 2009 er andelen af danskere, der køber vin, reduceret fra ca. 63 pct. i 2009 til 57 pct. i 2011. Tilsvarende er antallet af handler faldet fra 20,8 mio. handler i 2009 til 19,6 mio. handler i 2011, ligesom der ses en tendens til, at mængden pr. handel er svagt stigende.

Grænsehandelen med vin viser en tilsvarende tendens i andelen af husholdninger der grænsehandler vin samt antallet af handler. Mængden pr. handel er steget fra 2009 til 2010, hvorefter mængden igen er faldet i 2011, men ligger dog stadig lidt over niveauet for 2009.

Der ses den samme tendens fra tidligere års undersøgelser, at grænsehandlende generelt køber en større mængde, men de handler ikke så ofte.

5.3.2 Illegal handel

I gruppen af typiske grænsehandelsvarer er vin traditionelt blandt de varer, hvor den illegale handel er mindst.

At vin er mindre populær som vare i den illegale handel, kan skyldes flere forhold. Større prisforskelle over landegrænserne øger generelt incitamentet til grænsehandel. Prisforskelle skyldes forskellige niveauer af afgifter eller avancer mv. eller en kombination af begge. I modsætning til øl opfattes vin

formentlig i mindre grad som en standardvare, hvilket gør vinen vanskeligere at videresælge.

I *Status over grænsehandel, maj 2010* vurderede Skatteministeriet omfanget af den illegale handel med vin til at udgøre ca. 2-4 mio. liter. Denne vurdering tog afsæt i tidligere vurderinger, hvor det var antaget, at den illegale handel med vin blev skønnet til at udgøre 1-2 pct. af det samlede forbrug.

Skatteministeriet har ikke grundlag for at ændre denne vurdering, og det kan derfor med betydelig usikkerhed skønnes, at den illegale handel med vin udgør omkring 2 mio. liter. Dette skøn er indeholdt i Skatteministeriets samlede skøn for danskeres grænsehandel med vin.

5.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark

Skatteministeriets kilde til vurdering af udlændinges køb af vin i Danmark er det svenske institut SoRAD¹⁰, som opgør svenskernes alkoholforbrug i deres publikation ”Tal om alkohol”, hvoraf den seneste er fra 2010. Heri fremgår svenskernes samlede forbrug af vin opgjort i antal liter ren alkohol pr. indbygger over 14 år. I undersøgelsen er ligeledes opgjort, hvor stor en del af forbruget der kan henføres til grænsehandel, samt hvilke lande denne grænsehandel stammer fra. Med en antagelse om at vinen i gennemsnit har en alkoholprocent på 12, kan svenskernes grænsehandel med vin i Danmark i 2010 opgøres til knap 3 mio. liter, og hvis det herudover antages, at nordmænd mv. grænsehandler 1 mio. liter vin i Danmark, skønnes udlændinges samlede grænsehandel med vin i Danmark at udgøre 4 mio. liter. Dette er et fald i forhold til tidligere, jf. tabel 5.10, og en fortsættelse af den faldende tendens, som også er observeret i de foregående rapporter.

Tabel 5.10: Udlændinges grænsehandel med vin i Danmark

Grænsehandel	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter						
Vin	11	10	8	8	6	4	4

Kilde: SoRAD og egne beregninger.

5.3.4 Skatteministeriets skøn over grænsehandel

I *Status over grænsehandel, maj 2010* skønnede Skatteministeriet, at danskere grænsehandler 20 mio. liter vin i 2009.

Af nedenstående tabel fremgår Skatteministeriets tidligere og nuværende kilder til vurdering af danskeres grænsehandel med vin samt de skønnede mængder.

¹⁰ SoRAD Centrum för socialvetenskaplig alkohol- og drogforskning www.sorad.su.se

Tabel 5.11: Sammenligning af skøn over grænsehandel med vin

Kilder:	Status over grænsehandel 2007 for 2006	Status over grænsehandel 2010 for 2007	Status over grænsehandel 2010 for 2008	Status over grænsehandel 2010 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2010	Status over grænsehandel 2012 for 2011
	Mio. liter						
GfK og TNS Gallups interviewundersøgelse	24,1	26,8	20,2	21,2	21,2	19,7	19,7
GfKs ConsumerScan	17,5	16,2	17,3	14,1	15,9	13,3	13,3
GfK for VSOD	20,0						
<i>Skatteministeriets skøn</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>

Kilde: GfKs ConsumerScan, TNS Gallup og egne beregninger.

De to undersøgelser, der ligger til grund for Skatteministeriets skøn over grænsehandlen med vin, viser samme tendens i grænsehandlen. TNS Gallups undersøgelse for Skatteministeriet viser, at grænsehandlen med vin falder fra 21,2 til 19,7 mio. liter fra 2009 til 2010 svarende til et fald på ca. 1,5 mio. liter, og at grænsehandlen ligger stabilt fra 2010 til 2011 på 19,7 mio. liter.

Interviewundersøgelsen står over for ConsumerScan, som, når tallet opregnes, tilsvarende viser et fald fra 15,9 til 13,3 mio. liter fra 2009 til 2010 svarende til 2,5 mio. liter. Tallene fra ConsumerScan viser ligesom dem fra TNS Gallup, at grænsehandlen ligger stabilt fra 2010 til 2011 på 13,3 mio. liter.

Det vurderes ud fra de to kilder, at grænsehandlen med vin fortsat ligger på et niveau omkring 20 mio. liter i 2009, 2010 og 2011.

5.4 Virkning af afgiftsændringer

Antagelserne om markedet for vin i Danmark fremgår af tabel 5.12 herunder. Danskeres forbrug af vin skønnes at være ca. 194 mio. liter, hvoraf ca. 20 mio. liter er købt i udlandet.

Tabel 5.12: Forudsætning om markedet for vin i Danmark

	Mio. liter
Salg af vin med dansk afgift	178
- Salg til udlændinge	-4
= Vin solgt i Danmark til danskere	174
+ Vin købt i grænsehandelen	20
= Dansk forbrug	194

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

I de følgende beregninger er det antaget, at prisen på vin i Danmark er 31 kr. pr. flaske. I Tyskland købes vin til 18 kr. pr. flaske. Svenskere kan spare 15 kr. pr. flaske ved at købe i Danmark frem for i Sverige, jf. tabel 5.13.

Det er endvidere antaget, at forbruget af vin stiger med 1,5 mio. liter for hver krone, prisen på vin falder i Danmark. Der er indregnet effekten på emballageafgift tillige med den almindelige punktafgift. Der henvises til *Rapport om grænsehandel 2004* for en nærmere gennemgang af beregningerne.

Tabel 5.13: Priser i Danmark og udlandet

	Pr. flaske 75 cl bordvin
	Kr.
Pris i Danmark	31
Pris i Tyskland	18
Pris i Sverige	46

Kilde: ConsumerScan og egne beregninger.

Under disse antagelser kan effekten af en afgiftsnedsættelse beregnes som i tabel 5.14 med udgangspunkt i den gældende afgiftssats fra oktober 2011. Afgiftsstigningen på vin, som trådte i kraft i januar 2012, fremgår med kursiv i tabellen.

Tabel 5.14: Samfundsøkonomiske virkninger af ændring af vinafgiften

Afgifts-sats Bordvin	Dansk pris	Dansk forbrug	- heraf købt i DK	- heraf købt i udlandet	Svensk køb i DK	Netto- provenu	Samfund netto	Danske borgere	Helbreds- omkost- ninger	Selv- finan- sierings- grad
Kr. pr. liter	Kr. pr. 75 cl	Mio. liter				Mio. kr.				Pct.
12,25	36,31	186,5	159,1	27,5	2,6	700	-51	-896	145	27
11,61	35,71	187,4	160,8	26,6	2,8	626	-40	-794	128	26
11,01	35,14	188,3	162,5	25,7	2,9	554	-30	-696	112	25
<i>10,62</i>	<i>34,78</i>	<i>188,8</i>	<i>163,6</i>	25,2	3,0	507	-25	-633	101	24
6,87	31,27	194,1	174,1	20,0	4,0	0	0	0	0	0
6,34	30,77	194,9	175,6	19,3	4,1	-79	0	93	-14	17
5,80	30,27	195,6	177,1	18,5	4,3	-160	-2	187	-29	16
5,27	29,77	196,4	178,6	17,8	4,4	-243	-4	282	-43	15
4,74	29,27	197,1	180,1	17,0	4,6	-328	-8	378	-58	14

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

I tabel 5.14 fremgår det, at afgiftsstigningen pr. 1. januar 2012 svarende til en prisstigning på ca. 3,5 kr. pr. flaske skønnes at medføre et mindre forbrug på ca. 5,3 mio. liter. Grænsehandlen vil stige med ca. 5,2 mio. liter, og det afgiftspligtige salg til danskere vil falde med 10,5 mio. liter. Hertil kommer,

at udlændinge vil mindske grænsehandlen i Danmark med ca. 1 mio. liter. Efter disse adfærdseffekter vil det give staten et nettoprovenu på ca. 507 mio. kr. For de danske borgere vil afgiftsstigningen medføre et tab på ca. 633 mio. kr., men der vil være ca. 101 mio. kr. i sparede sundhedsmkostninger som følge af, at danskerne sænker deres forbrug af alkohol efter afgiftsstigningen. Netto for samfundet vil afgiftsstigningen derfor medføre et tab på ca. 25 mio. kr.

Kapitel 6. Sodavand

6.1 Udvikling i salget af sodavand

Afgiften på sodavand er modsat de ovenfor nævnte afgifter ikke harmoniseret i EU. Sodavandsafgiften er udelukkende en national afgift.

I det omfang at afgiftsændringer kommer til udtryk i ændrede priser, har specielt sodavandssalget vist sig at være meget følsomt over for afgiftsændringer. I 2001 blev afgiften på sodavand hævet fra 1 kr. til 1,65 kr., hvilket medførte, at det danske salg faldt drastisk, samtidig med at der opstod en egentlig grænsehandel med sodavand. Afgiften blev i januar 2007 sænket fra 1,15 kr. pr. liter til 0,91 kr. pr. liter. Fra 1. januar 2010 har afgiften været differentieret, således at afgiften på sodavand med et sukkerindhold på over 0,5 g pr. 100 ml. fra 1. januar 2010 og frem til 1. januar 2012 har været 1,08 kr. pr. liter, mens afgiften for sodavand med et sukkerindhold på højst 0,5 g pr. 100 ml. fra 1. januar 2010 har været 0,57 kr. pr. liter. Afgiften på sodavand med et sukkerindhold på over 0,5 g pr. 100 ml. blev pr. 1. januar 2012 forhøjet til 1,58 kr. pr. liter.

I tabel 6.1 er udviklingen i det afgiftspligtige salg opgjort på baggrund af indtægterne fra mineralvandsafgiften.

Tabel 6.1: Udvikling i det afgiftspligtige salg 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ¹	Æn- dring fra 2009 til 2010	Æn- dring fra 2010 til 2011	Æn- dring fra 2009 til 2011
	Mio. liter						Pct.		
Januar	30,5	31,1	34,9	29,5	25,0	25,4	-15	+1	-14
Februar	31,3	30,5	32,3	29,7	29,4	30,5	-1	+4	+3
Marts	35,9	39,9	35,1	34,2	41,0	37,0	+20	-10	+8
<i>1. kvartal</i>	<i>97,7</i>	<i>101,5</i>	<i>102,4</i>	<i>93,3</i>	<i>95,5</i>	<i>92,8</i>	+2	-3	0
April	34,8	38,4	38,9	40,6	31,5	38,8	-22	+23	-5
Maj	44,8	45,4	42,8	37,5	33,0	42,9	-12	+30	+14
Juni	36,1	45,6	39,7	41,1	40,4	39,4	-2	-3	-4
<i>2. kvartal</i>	<i>115,7</i>	<i>129,4</i>	<i>121,4</i>	<i>119,3</i>	<i>104,9</i>	<i>121,0</i>	-12	+15	+1
Juli	43,5	48,4	42,5	40,7	41,4	34,5	+2	-17	-15
August	45,7	38,2	39,3	59,2	38,1	42,2	-36	+11	-29
September	33,8	33,4	35,6	36,8	32,9	34,2	-11	+4	-7
<i>3. kvartal</i>	<i>122,9</i>	<i>120,0</i>	<i>117,4</i>	<i>136,7</i>	<i>112,4</i>	<i>110,9</i>	-18	-1	-19
Oktober	35,5	35,5	36,4	30,1	32,3	33,5	+7	+4	+11
November	33,8	34,6	27,6	30,8	33,5	33,6	+9	+1	+9
December	41,2	37,9	41,5	43,0	40,4	42,3	-6	+5	-2
<i>4. kvartal</i>	<i>110,4</i>	<i>107,9</i>	<i>105,5</i>	<i>103,9</i>	<i>106,2</i>	<i>109,4</i>	+2	+3	+5
I alt	446,7	458,8	446,7	453,2	418,9	434,2	-8	+4	-4

1)I 2010 og 2011 er det antaget, at 67,5 pct. af sodavandssalget var sodavand med over 0,5 g sukker pr. 100 ml., svarene til fordelingen ifølge Skatteministeriets punktafgiftsstatistik.

Note: Mængder opgjort efter nationalregnskabsprincippet

Kilde: Statsregnskabet.

Af tabellen herunder fremgår udviklingen i danskeres smag for sodavand. Danskere drikker fortsat mest cola-produkter, men andelen har dog været faldende de seneste år til fordel for læskedrikke med smag af lemon/lime og citrus.

Tabel 6.2: Udvikling i smagsretninger for læskedrikke med kulsyre

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	Pct.									
Cola	60,8	61,2	63,8	63,3	64	64	67	67	63	62
Lemon/lime	14,2	14,1	13,4	14	15	15	15	17	16	15
Appelsin	8,9	8,9	8,1	8,3	9	10	9	9	10	10
Diverse ¹	8,5	8,8	8,8	8,8	6	11	9	7	11	8
Hvid vand m. aroma	4,1	3,5	2,9	2,8	3					
Hvid vand	3,5	3,5	3	2,8	3					
Citrus										5
<i>I alt</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Anm. Opgjort alene for mærkevarer.

1) Fra og med 2006 er "diverse" inkl. "hvid vand m. aroma" og "Hvid vand".

Kilde: www.bryggeriforeningen.dk.

I den forrige rapport blev det på baggrund af tabellen nedenfor konkluderet, at forbruget af mineralvand og kildevand uden kulsyre var stigende, og at det måtte skyldes, at danskerne i stigende grad var begyndt at drikke flaskevand uden kulsyre frem for postevand. Det lader dog til, at denne tendens igen er vendt, da salget af mineralvand uden kulsyre har været faldende siden 2008. I samme periode har salget af mineralvand og kildevand med kulsyre ligeledes været faldende, men der har dog været en mindre stigning i salget i 2011.

Tabel 6.3: Udvikling i salget af vand uden aroma

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter								
Mineralvand og kildevand uden kulsyre	67,9	65,6	82,7	88,1	109,1	119,7	95,8	79,4	78,7
Mineralvand og kildevand med kulsyre	22,8	19,1	27,2	40,0	33,2	39,4	33,4	32,0	34,9
<i>I alt</i>	<i>90,7</i>	<i>84,7</i>	<i>109,9</i>	<i>128,1</i>	<i>142,4</i>	<i>159,0</i>	<i>129,2</i>	<i>111,4</i>	<i>113,6</i>

Anm.: Tallene fra 2005 og frem er opdateret i forhold til *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Kilde: Danmarks Statistik.

6.2 Udvikling i priser på sodavand

Tidligere var Danmark et af de få europæiske lande, som havde en afgift på sodavand, men i de seneste år har flere lande indført lignende afgifter. Udover Danmark har Finland, Frankrig, Letland, Kroatien, Belgien, Holland og Norge afgift på sodavand. Herudover har Ungarn i 2011 indført en afgift på udvalgte fødevarer med et højt indhold af sukker, salt eller koffein, som bl.a. er målrettet sukkerholdig sodavand.

I forhold til grænsehandelsproblematikken er det dog interessant, at Sverige ikke har afgift på sodavand, og at der tillige er en lavere momssats på 12 pct. på levnedsmidler, som sodavand er omfattet af. I Tyskland er det heller ikke afgift på sodavand, men her er sodavand ikke omfattet af den lave momssats,

og der betales derfor 19 pct. i moms. I Norge udgjorde afgiften på sodavand i 2011 2,81 NOK eller 2,69 DKK pr. liter, men også i Norge er sodavand omfattet af den reducerede momssats på 14 pct.

Tabel 6.4: Preiselementer for mærkevarer sodavand i Danmark, Tyskland, Sverige og Norge ved samme pris ekskl. moms og afgifter som i Danmark

Land	Detailpris	Moms	Afgift	Emballage-afgift	Pris uden moms og afgifter
			Kr. pr. liter		
Danmark	15,67	3,13	1,08	0,32	11,13
Tyskland	13,25	2,12			11,13
Sverige	12,47	1,34			11,13
Norge	16,89	2,07	2,69	0,99	11,13

Anm.: Der er taget udgangspunkt i prisen i 2011 for 1½ liter sukkerholdig mærkevarer sodavand til 23,50 kr. i engangsemballage.

Kilde: EU-kommissionen, det norske finansministerium, og normalprisen i Føtex i uge 38/2011.

Tages der udgangspunkt i den samme pris uden moms og afgift som i Danmark, vil sodavand i Danmark fortsat være dyrere end i Sverige og Tyskland, mens den høje norske afgift til trods for den lavere momssats gør at sodavand i Norge er relativt dyrere end i Danmark.

På mærkevarer sodavand til 15,67 kr. pr. liter i Danmark vil moms og afgiftsforskellen kunne forklare 2,42 kr. af prisforskellen til Tyskland og 3,20 kr. af prisforskellen til Sverige, jf. tabel 6.4.

På discountsodavand til 5,71 kr. pr. liter i Danmark er forskellen i forhold til Tyskland 1,94 kr. pr. liter og 2,16 kr. pr. liter i forhold til Sverige, jf. tabel 6.5.

Tabel 6.5: Preiselementer for discountsodavand i Danmark, Tyskland, Sverige og Norge ved samme pris uden moms og afgifter som i Danmark

Land	Detailpris	Moms	Afgift	Emballageafgift	Pris uden moms og afgifter
			Kr. pr. liter		
Danmark	5,71	1,14	1,08	0,32	3,17
Tyskland	3,77	0,60			3,17
Sverige	3,55	0,38			3,17
Norge	7,81	0,96	2,69	0,99	3,17

Anm.: Der er taget udgangspunkt i tilbudsprisen på 59,95 for 7x1½ liter discountsodavand i engangsemballage.

Kilde: EU-kommissionen, det norske finansministerium og tilbudsprisen i Kvickly i uge 32/2011.

Forbrugerprisen på sodavand og juice er i 2009, 2010 og 2011 steget med henholdsvis 0, 2 og 6 pct. svarende til et realprisfald på henholdsvis 2 og 1 pct. i 2009 og 2010 og en realprisstigning på 3 pct. i 2011, jf. tabel 6.6. I samme periode er realafgiften faldet, med mellem 1 og 2 pct. årligt.

Tabel 6.6: Udvikling i pris på sodavand og juice

	Forbrugerprisindeks	Realprisindeks	Realafgift
		2000=100	
2000	100,0	100,0	100,0
2001	112,1	109,5	161,2
2002	117,0	111,6	157,4
2003	115,3	107,7	107,5
2004	109,6	101,2	106,2
2005	110,4	100,1	104,3
2006	117,5	104,7	102,4
2007	125,8	110,1	80,0
2008	136,6	115,7	77,0
2009	136,0	113,6	76,0
2010	138,2	112,9	74,7
2011	146,7	116,6	74,1

Kilde: Danmarks Statistik Statistikbank, Forbrugerprisindeks og egne beregninger.

Fra 2010 og frem er det i beregningen af realafgiften antaget, at sodavand med et sukkerindhold på over 0,5 g pr. 100 ml udgør 67,5 pct. af sodavandssalget, jf. kommentar til tabel 7.1.

Dette er en noget mere beskeden udvikling, end når man sammenligner med Skatteministeriets miniundersøgelse af normalpriser på mærkevarer sodavand, jf. tabel 6.7. Af tabellen fremgår, at normalprisen på sodavand er steget med ca. 2 kr. i gennemsnit sammenlignet med en tilsvarende undersøgelse fra forrige rapport. Det svarer til en prisstigning på ca. 10 pct. siden 2009.

Tabel 6.7: Normalprissammenligning for 1½ liter Coca-Cola i returflaske

	Status over grænsehandel juni 2006	Status over grænsehandel juni 2007	Status over grænsehandel maj 2010	Status over grænsehandel 2012 (for 2011)
	Kr.			
Bilka	15,50	16,50		21,31
Irma	17,95	18,50	21,00	
ISO				
OBS				
Superbest				21,50
Superbrugsen	17,95	18,50	20,75	23,95
Fakta	15,50			
Favør				
Føtex	16,95	17,50	20,75	23,50
Kvickly	16,95	17,50	20,75	23,95
Netto	15,50			
<i>Uvejet gennemsnit</i>	<i>16,61</i>	<i>17,70</i>	<i>20,81</i>	<i>22,84</i>

Kilde: Normalpriser opgjort på baggrund af oplysninger fra tilbudsaviser i de ovenstående detailforretninger i 2011 samt tidligere grænsehandelsrapporter.

Tabel 6.8: Tilbudspriser på 1½ liter Coca-Cola i 2011

	1 stk.	2 stk.	3 stk.	4 stk.	5stk.
	Kr.				
Bilka	8,95		35,00		
Føtex	11,00	29,00	49,95	50,00	
Irma					
Kvickly			54,95		49,95
Superbrugsen	10,00				
Superbest		34,95			
<i>Uvejet gennemsnit</i>	<i>9,98</i>	<i>15,99</i>	<i>15,54</i>	<i>12,50</i>	<i>9,99</i>

Kilde: Tilbudskataloger fra de ovenstående detailforretninger.

Til gengæld har der ikke været den samme udvikling i tilbudspriserne på 1½ liter Coca-Cola, jf. tabel 6.8. Tilbudsprisen for henholdsvis 3, 4 og 5 stk. er faldet siden *Status over grænsehandel, maj 2010*, mens tilbudsprisen pr. stk. for 1 og 2 stk. er steget, jf. *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Skatteministeriets prissammenligning på discountsodavand i tabel 6.9 viser den modsatte udvikling, som normalprissammenligningen for mærkevarerodavand i tabel 6.7. Prisen på discountvand er faldet med 7 pct. siden 2009. Der er dog tale om meget få observationer, som ligger til grund for de beregnede gennemsnitspriser i tabel 6.7, 6.8 og 6.9, og den udvikling, som fremgår af disse tabeller er derfor behæftet med betydelig større usikkerhed, end den udvikling der fremgår af tallene fra ConsumerScan i tabel 6.10.

Tabel 6.9: Prissammenligning af discountsodavand i returflaske – normalpris

	Emballage- størrelse	Pris i 2011	Pris i 2011	Pris i 2009	Pris i 2007	Pris i 2006
	Liter	Kr. pr. stk				Kr. pr. liter
Bilka	2				4,48	4,63
Føtex	2			5,48	4,63	5,25
Netto	2	9,00	4,50	5,48	4,33	-
Superbrugsen	1,5	13,20	6,60	7,97	5,67	5,30
Kvickly	2	8,32	5,55	5,48	4,25	5,30
Fakta	2			5,48	4,38	4,63
ISO	1,5				6,17	
<i>Uvejet gennemsnit</i>		<i>10,17</i>	<i>5,55</i>	<i>5,98</i>	<i>4,84</i>	<i>5,02</i>

Kilde: Normalpriser opgjort på baggrund af oplysninger fra tilbudsaviser i de ovenstående detailforretninger i 2011 samt tidligere grænsehandelsrapporter.

ConsumerScan tallene, som fremgår af tabel 6.10, viser den modsatte tendens, end hvad der fremgik af den forrige rapport, nemlig at prisen på sodavand har været svagt faldende i Danmark, mens prisen i Tyskland er steget.

Tabel 6.10: Udvikling i priser på sodavand 2005-2011

	Sodavand i alt		Sodavand m. smag	
	Danmark	Tyskland	Danmark	Tyskland
	kr. pr. liter			
1. halvår 2006	6,62	4,84	6,96	4,88
2. halvår 2006	6,87	5,74	7,28	5,77
<i>Året 2006</i>	<i>6,75</i>	<i>5,33</i>	<i>7,12</i>	<i>5,37</i>
1. halvår 2007	6,85	5,31	7,24	5,36
2. halvår 2007	6,82	4,88	7,22	4,93
<i>Året 2007</i>	<i>6,83</i>	<i>5,10</i>	<i>7,23</i>	<i>5,15</i>
1. halvår 2008	7,47	4,35	7,92	4,37
2. halvår 2008	7,63	5,17	8,07	5,25
<i>Året 2008</i>	<i>7,55</i>	<i>4,71</i>	<i>7,99</i>	<i>4,76</i>
1. halvår 2009	7,42	5,16	7,81	5,24
2. halvår 2009	7,37	5,18	7,77	5,31
<i>Året 2009</i>	<i>7,39</i>	<i>5,17</i>	<i>7,78</i>	<i>5,28</i>
1. halvår 2010	7,50	5,34	7,89	5,40
2. halvår 2010	7,19	5,39	7,65	5,47
<i>Året 2010</i>	<i>7,35</i>	<i>5,37</i>	<i>7,77</i>	<i>5,44</i>
1. halvår 2011	7,17	5,63	7,69	5,65
2. halvår 2011	7,47	5,89	7,94	5,90
<i>Året 2011</i>	<i>7,31</i>	<i>5,75</i>	<i>7,81</i>	<i>5,76</i>

Kilde: ConsumerScan.

Det er specielt prisen for sodavand på dåse i Tyskland, som er steget fra 2009 til 2011, mens prisen for sodavand i plastflasker har været faldende, jf. tabel 6.11. Sodavand på dåse udgør langt størstedelen af den samlede mængde sodavand solgt i grænsehandlen, svarende til knap 83 pct. i 2011 ifølge tallene

fra ConsumerScan, jf. tabel 6.15. Omkring 8 pct. blev solgt i plastflasker, mens de sidste 9 pct. af de grænsehandlede sodavand ifølge oplysningerne fra ConsumerScan ikke er fordelt på emballagetyper.

Tabel 6.11: Udvikling i priser på sodavand i Tyskland fordelt på emballagetype

	Små sodavand <99 cl	Store sodavand >100 cl	Sodavand glas	Sodavand plast	Sodavand dåse
	Kr. pr. liter				
1. halvår 2006	5,17	3,91	5,94	3,34	5,12
2. halvår 2006	5,97	4,74	3,28	4,09	5,89
Året 2006	5,63	4,29	4,75	3,67	5,56
1. halvår 2007	5,42	4,74	3,79	5,12	5,35
2. halvår 2007	4,94	4,42	3,62	4,53	4,88
Året 2007	5,18	4,60	3,76	4,86	5,12
1. halvår 2008	4,33	4,46	24,00	4,36	4,31
2. halvår 2008	5,25	4,32	3,64	4,21	5,22
Året 2008	4,76	4,41	4,08	4,28	4,73
1. halvår 2009	5,38	3,92	-	4,10	5,29
2. halvår 2009	5,39	3,94	5,24	3,57	5,38
Året 2009	5,39	3,94	5,24	3,80	5,34
1. halvår 2010	5,42	5,10	6,05	4,00	5,42
2. halvår 2010	5,67	4,78	5,98	3,51	5,63
Året 2010	5,53	4,92	6,01	3,71	5,52
1. halvår 2011	5,74	5,14	-	4,15	5,70
2. halvår 2011	6,18	4,35	4,57	2,99	6,18
Året 2011	5,94	4,81	4,57	3,53	5,92

Kilde: ConsumerScan.

Prisen på store sodavand over 1 liter i grænsehandlen er steget fra 3,94 kr. pr. liter i 2009 til 4,81 kr. pr. liter i 2011. Denne udvikling står dog i kontrast til prisudviklingen på sodavand i plastflasker, hvor prisen er faldet fra 3,80 kr. pr. liter i 2009 til 3,53 kr. pr. liter i 2011.

Tyskland er dog ikke det eneste land, hvor der for danskere kan være besparelser ved at købe sodavand. Priserne i Sverige er som nævnt lavere end de danske, bl.a. på grund af den nedsatte moms på fødevarer herunder sodavand, og fordi Sverige ikke som Danmark har afgift på sodavand. I maj 2012. kunne man f.eks. få 5x2 liter mærkevarer sodavand i City Gross til 49 SEK, svarende til ca. 40,50 DKK for 5x2 liter eller godt 4 kr. pr. liter.

Sammenlignet med tilbudsprisen på 9,99 kr. pr. 1½ liter mærkevarer sodavand i Danmark ved køb af fem stk. i tabel 6.8 ovenfor, svarende til en literpris på 6,66 kr., er der altså en besparelse på ca. 2,50 kr. pr. liter sodavand ved køb i Sverige.

6.3 Grænsehandel med sodavand

6.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet

GfK og TNS Gallups interviewundersøgelse

Gallups interviewundersøgelse viser, at grænsehandlen med sodavand har været stigende hvert år fra 2008 til 2011, jf. tabel 6.12.

Tabel 6.12: GfK og TNS Gallups interviewundersøgelse

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Mængde:</i>	Mio. liter					
<i>I alt øvrige Danmark</i>	86,5	101,4	80,3	90,1	97,4	102,3
- genbrugsflasker, stor	11,3	1,9	2,4	2,5	2,7	2,4
- genbrugsflasker, små	4,1	4,0	13,7	12,3	12,8	14,6
- dåser, store	1,4	0,9	2,3	6,1	4,2	5,3
- dåser, små	69,7	94,7	61,9	69,2	77,8	80,1
<i>Grænseland i alt</i>	20,9	11,3	5,9	6,9	9,6	10,7
- genbrugsflasker, stor	1,3	0,7	0,4	0,3	0,5	0,5
- genbrugsflasker, små	0,5	0,5	0,7	1,6	1,4	1,6
- dåser, store	0,2	0,1	0,1	0,2	0,4	0,5
- dåser, små	18,9	10,0	4,7	4,7	7,3	8,1
<i>Danmark i alt</i>	107,3	112,7	86,2	97,0	107,1	113,0
- genbrugsflasker, stor	12,6	2,6	2,8	2,9	3,1	2,9
- genbrugsflasker, små	4,6	4,5	14,5	13,9	14,2	16,2
- dåser, store	1,6	0,9	2,3	6,4	4,7	5,8
- dåser, små	88,6	104,7	66,6	73,9	85,1	88,1
<i>Danmark i alt</i>	107,3	112,7	86,2	97,0	107,1	113,0
Hovedstad	18,9	8,4	10,4		10,0	11,4
Øvrige Øst Danmark	11,2	21,7	13,5		18,6	19,8
Fyn	10,6	12,0	9,5		11,0	12,7
Sydjylland	33,0	21,9	13,2		23,9	24,3
Østjylland	18,0	26,0	18,7		22,6	21,4
Vestjylland	10,2	13,6	10,8		9,1	12,5
Nordjylland	5,4	9,1	10,1		12,0	10,9
<i>Værdi:</i>	Mio. kr.					
- genbrugsflasker, stor	26,2	14,3	15,4	20,7	16,5	13,7
- genbrugsflasker, små	21,3	33,7	77,3	83,9	81,0	99,2
- dåser, store	33,5	4,8	25,0	54,5	22,9	25,6
- dåser, små	426,2	478,4	360,6	608,5	474,5	519,0
<i>Danmark i alt</i>	507,2	531,1	478,3	767,7	594,9	657,5
Grænseland	101,5	56,1	31,2	37,7	57,3	61,0
Øvrige Danmark	405,7	475,0	447,1	730,0	537,6	596,4
<i>Værdi i alt 2012-niveau</i>	566	571	497	839	618	671
<i>Pris:</i>	Kr. pr. liter					
Hele Danmark	4,7	4,7	5,6	7,9	5,6	5,8
Grænselandet	4,9	5,0	5,3	5,4	5,9	5,7
Øvrige Danmark	4,7	4,7	5,6	8,1	5,5	5,8

Anm.: 2009 er opregnet på basis af oplysninger fra 3. og 4. kvartal, og derfor er fordelingen på landsdele ligeledes udeladt i 2009.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

Fra 2007 til 2008 viser Gallups tal dog et fald på hele 24 pct., så til trods for en stigende grænsehandel med sodavand i hvert af de efterfølgende år, er omfanget af grænsehandel med sodavand ifølge Gallup i 2011 på samme niveau som i 2007.

Særligt i grænselandet har der været en stigning i grænsehandlen med sodavand, hvor grænsehandlen er steget med henholdsvis 17, 39 og 11 pct. i 2009, 2010 og 2011, svarende til en samlet stigning i grænsehandlen med sodavand i grænselandet siden 2008 på godt 80 pct. Til sammenligning er grænsehandlen i det øvrige Danmark steget med 27 pct. i samme periode.

Fordelt på emballager ses det, at den største stigning i grænsehandlen med sodavand skal findes i salget af sodavand på små dåser, men der har ligeledes været en fremgang i grænsehandlen med sodavand i små genbrugsflasker, hvilket primært skyldes udviklingen i 2011, hvor grænsehandlen med denne type emballager steg med 14 pct. Denne udvikling står i kontrast til ConsumerScan-tallene nedenfor, hvor grænsehandlen med plastflasker har været faldende, mens grænsehandlen med glasflasker ikke har et nævneværdigt omfang.

GfKs ConsumerScan

GfKs ConsumerScan-tal er normalt gode til at beskrive en udvikling og prisniveau, men er ikke så pålidelig, hvad angår omfanget af grænsehandel. ConsumerScan-tal for sodavand fremgår af tabel 6.13.

Tallene fra ConsumerScan viser ikke den samme stigning, som kunne ses ud fra tallene fra Gallup. Ifølge ConsumerScan er der tale om et markant fald i grænsehandel med sodavand fra 2008 til 2009, en stigning i 2010 og igen et fald fra 2010 til 2011. Samlet har der således været et fald på over 20 pct. i grænsehandlen med sodavand fra 2008 til 2011. Samtidig viser tallene, at danskeres samlede køb af sodavand er steget med godt 1 pct., hvilket betyder, at det danske salg er steget med knap 5 pct. Den beskedne stigning i salget i Danmark er sammensat af en stigning i 2009, et fald i 2010 og igen en stigning i 2011.

Tabel 6.13: Grænsehandel med sodavand ifølge GfKs ConsumerScan

	Sodavand i alt	Sodavand købt i Danmark	Sodavand købt i Tyskland	- heraf sodavand med smag	Andel grænse handels-sodavand af total sodavand
	Mio. liter				Pct.
1. halvår 2006	131,4	117,9	13,5	13,2	10,2
2. halvår 2006	137,7	121,6	16,1	16,0	11,7
<i>Året 2006</i>	<i>269,0</i>	<i>239,5</i>	<i>29,6</i>	<i>29,2</i>	<i>11,0</i>
1. halvår 2007	130,4	116,3	14,1	13,8	10,8
2. halvår 2007	117,9	104,2	13,7	13,4	11,6
<i>Året 2007</i>	<i>248,3</i>	<i>220,5</i>	<i>27,8</i>	<i>27,3</i>	<i>11,2</i>
1. halvår 2008	116,5	99,6	16,9	16,5	14,5
2. halvår 2008	109,3	95,9	13,4	12,9	12,2
<i>Året 2008</i>	<i>225,8</i>	<i>195,5</i>	<i>30,2</i>	<i>29,4</i>	<i>13,4</i>
1. halvår 2009	106,6	96,6	10,0	9,7	9,4
2. halvår 2009	115,2	101,7	13,5	12,9	11,7
<i>Året 2009</i>	<i>221,7</i>	<i>198,3</i>	<i>23,4</i>	<i>22,6</i>	<i>10,6</i>
1. halvår 2010	108,4	95,5	12,9	12,5	11,9
2. halvår 2010	105,0	92,1	13,0	12,3	12,3
<i>Året 2010</i>	<i>213,5</i>	<i>187,6</i>	<i>25,9</i>	<i>24,9</i>	<i>12,1</i>
1. halvår 2011	116,9	104,0	12,9	12,8	11,0
2. halvår 2011	111,7	100,9	10,8	10,5	9,7
<i>Året 2011</i>	<i>228,6</i>	<i>204,9</i>	<i>23,7</i>	<i>23,3</i>	<i>10,4</i>

Kilde: ConsumerScan

Den samme udvikling ses til dels i provenuet fra sodavandsafgiften. Dog er det samlede salg af sodavand opgjort på baggrund af afgiftsprovenuet, jf. tabel 6.1, faldet fra 2008 til 2011 med knap 3 pct.

Tabel 6.14: Opregning af skøn fra ConsumerScan

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter					
Salg i Danmark	447	459	447	453	419	434
Skønsmæssigt til ikke-husholdninger	80	80	80	82	75	78
Salg til danske husholdninger i Danmark	367	379	367	372	343	356
Salg til danske husholdninger iflg. ConsumerScan	239	220	196	198	188	205
Opregningsfaktor Grænsehandel	1,5	1,7	1,9	1,9	1,8	1,7
iflg. ConsumerScan	29,1	27,9	30,1	23,4	25,9	23,7
<i>Grænsehandel opregnet husholdninger</i>	<i>45</i>	<i>48</i>	<i>56</i>	<i>44</i>	<i>47</i>	<i>41</i>

Kilde: ConsumerScan og egne beregninger.

ConsumerScan tallene vil, pga. den måde de indsamles på, medføre, at grænsehandlen og de øvrige tal undervurderes. Opregnes tallene i forhold til det afgiftspligtige salg opnås følgende skøn for grænsehandlen med sodavand på baggrund af tallene fra ConsumerScan, som fremgår af tabel 6.14.

Tabel 6.15: Sodavand købt i Tyskland fordelt på emballagetype

	Små sodavand på en liter og derunder	Store sodavand på over en liter	Sodavand, glas	Sodavand, plast	Sodavand, dåse	Sodavand købt i Tyskland i alt
	Mio. liter					
1. halvår 2006	9,9	3,6	0,1	1,7	9,7	13,5
2. halvår 2006	13,1	3,0	0,1	1,3	12,9	16,1
<i>Året 2006</i>	<i>23,0</i>	<i>6,6</i>	<i>0,1</i>	<i>3,0</i>	<i>22,6</i>	<i>29,6</i>
1. halvår 2007	11,9	2,2	0,0	1,1	11,8	14,1
2. halvår 2007	12,1	1,6	0,0	0,9	12,0	13,7
<i>Året 2007</i>	<i>24,0</i>	<i>3,8</i>	<i>0,0</i>	<i>2,1</i>	<i>23,8</i>	<i>27,8</i>
1. halvår 2008	14,3	2,6	0,0	0,7	14,2	16,9
2. halvår 2008	12,2	1,1	0,1	0,8	12,0	13,4
<i>Året 2008</i>	<i>26,5</i>	<i>3,7</i>	<i>0,1</i>	<i>1,5</i>	<i>26,3</i>	<i>30,2</i>
1. halvår 2009	8,4	1,5	-	1,1	8,4	10,0
2. halvår 2009	11,4	2,0	0,0	1,5	11,3	13,5
<i>Året 2009</i>	<i>19,9</i>	<i>3,6</i>	<i>0,0</i>	<i>2,6</i>	<i>19,7</i>	<i>23,4</i>
1. halvår 2010	9,9	3,0	0,0	1,0	9,7	12,9
2. halvår 2010	9,0	4,0	0,0	1,3	8,9	13,0
<i>Året 2010</i>	<i>18,8</i>	<i>7,0</i>	<i>0,0</i>	<i>2,3</i>	<i>18,6</i>	<i>25,9</i>
1. halvår 2011	10,6	2,3	-	0,9	10,6	12,9
2. halvår 2011	9,1	1,7	0,0	1,0	9,1	10,8
<i>Året 2011</i>	<i>19,7</i>	<i>4,0</i>	<i>0,0</i>	<i>2,0</i>	<i>19,6</i>	<i>23,7</i>

Kilde: ConsumerScan.

Som det fremgår af tabellen ovenfor, er grænsehandlen med sodavand i glasflasker tilsyneladende ophørt, mens andelen af sodavand, der sælges på plastflasker, er steget, og andelen af sodavand, der sælges på dåser, er faldet svagt. Langt størstedelen af grænsehandlen med sodavand foregår dog stadig i dåser, og i 2011 fordelte grænsehandlen med sodavand sig på knap 83 pct. dåser, godt 8 pct. på plastflasker, 0 pct. på glasflasker, mens de sidste 9 pct. af de grænsehandlede sodavand ifølge oplysningerne fra ConsumerScan ikke var fordelt på emballagetype.

Tabellen herunder viser, hvordan handlen med sodavand fordeler sig. Det fremgår, som det ligeledes må forventes, at der handles langt større mængder pr. gang i grænsehandlen sammenlignet med handlen i Danmark, mens der handles langt oftere i Danmark end i grænsehandlen. Det fremgår, at andelen af husstandene der grænsehandlede sodavand i 2011 udgjorde 5,7 pct., mens 81,6 pct. af husstandene købte sodavand i enten Danmark eller grænsehandlen.

Tabel 6.16: Indkøbsvaner for sodavand i grænsehandel og i Danmark i 2006-2008 ifølge GfKs ConsumerScan

2011	Grænsehandel	Dansk køb	Total
		Mio. liter	
Samlet køb	23,7	204,9	228,6
		Liter	
Mængde pr. handel	35,9	4,9	5,3
		Mio. stk.	
Antal handler	0,7	42,1	42,7
		Stk.	
Handel pr. køber	4,5	20,4 ¹	20,3
		Mio. stk.	
Antal købere	0,15	2,06 ¹	2,11
		Pct.	
Andel af husstande	5,7	79,7 ¹	81,6

1) Under forudsætning af at 33 pct. af de grænsehandlende forsyner sig 100 pct. fra udlandet.
Kilde: ConsumerScan.

Danmarks Statistiks eksporttal

En anden kilde til belysning af udviklingen i grænsehandlen med sodavand er eksporttal fra Danmarks Statistik. Tallene kan give en indikation af, hvorledes grænsehandlen udvikler sig.

Af tabellen herunder fremgår det, at eksporten med sodavand til Tyskland fra 2008 til 2009 faldt med ca. 25 pct., men fra 2009 til 2010 og igen fra 2010 til 2011 steg med ca. 60 pct., således at den i 2011 udgjorde knap 67 mio. liter.

Stigningen i eksporttallene fra Danmarks Statistik stemmer overens med udviklingen ifølge Gallup, om end stigningen i grænsehandlen ifølge Gallup har været mere moderat end stigningen i eksporttallene fra Danmarks Statistik.

Ifølge eksporttallene fra Danmarks Statistik er den gennemsnitlige literpris på sodavand faldet i både 2010 og 2011, således at prisen pr. liter sodavand, som blev eksporteret i 2011, var ca. 0,23 kr. eller 4 pct. lavere end literprisen i 2008.

Tabel 6.17: Udviklingen i eksporten af mineralvand til Tyskland ifølge udenrigshandelsstatistikken

	Mængde	Værdi	Gennemsnitlig literpris
	1.000 liter	1.000 kr.	DKK
<i>I alt 2003</i>	25.085	90.620	3,61
<i>I alt 2004</i>	18.612	87.089	4,68
<i>I alt 2005</i>	15.494	71.084	4,59
<i>I alt 2006</i>	17.002	78.318	4,61
<i>I alt 2007</i>	50.482	227.798	4,51
<i>I alt 2008</i>	34.415	170.509	4,95
1. kvartal 2009	10.644	52.473	4,93
2. kvartal 2009	6.682	31.907	4,77
3. kvartal 2009	4.561	25.589	5,61
4. kvartal 2009	4.002	22.248	5,56
<i>I alt 2009</i>	25.889	132.217	5,11
1. kvartal 2010	4.309	24.235	5,62
2. kvartal 2010	5.416	27.291	5,04
3. kvartal 2010	15.632	72.637	4,65
4. kvartal 2010	16.007	75.213	4,70
<i>I alt 2010</i>	41.364	199.377	4,82
1. kvartal 2011	14.109	68.517	4,86
2. kvartal 2011	12.071	58.508	4,85
3. kvartal 2011	14.539	68.267	4,70
4. kvartal 2011	26.225	120.475	4,59
<i>I alt 2011</i>	66.945	315.767	4,72

Kilde: Danmarks Statistik.

6.3.2 Illegal handel

Skatteministeriet skønnede i *Status over grænsehandel, maj 2010*, at den illegale handel med sodavand udgjorde 5 mio. liter. Dette skøn var baseret på SKATs oplysninger om gennemsnitlige træfprocenter ved pant- og afgiftskontroller sammenholdt med niveauet i tidligere rapporter.

Det fremgik i den forrige rapport, at træfprocenten ifølge SKAT i gennemsnit lå på ca. 20 pct. i 2007 og 2008, mens den i 2009 var på ca. 30 pct.

Ifølge de seneste oplysninger vedr. træfprocenter ved pant- og afgiftskontroller fra SKAT, er træfprocenten steget, således at træfprocenten for pantkontroller i 2010 var over 30 pct. mens træfprocenten for afgiftskontroller var knap 50 pct.

Det er ikke muligt direkte at konkludere ud fra disse oplysninger, da de i høj grad også afhænger af, hvordan SKAT tilrettelægger kontrolindsatsen. Kontrolindsatsen afhænger af, hvor mange kontroller der udføres, og i hvor høj grad de er målrettet steder og handlende, hvor der er den største sandsynlighed for, at pant- og afgiftsreglerne ikke er overholdt.

Skatteministeriets skøn over den illegale handel har hidtil primært været baseret på ovennævnte oplysninger fra SKAT og den illegale handel har dermed primært omhandlet, varer der blev solgt i kiosker og grønthandlere mv.

Der foregår imidlertid også illegal handel som sker via private f.eks. via arbejdspladser, private adresser og varevogne. Denne illegale handel har hidtil ikke indgået i Skatteministeriets skøn over den illegale handel og i forbindelse med igangsættelsen af denne rapport blev det derfor drøftet med de relevante brancheorganisationer, hvordan denne handel kunne afdækkes.

På den baggrund har Dansk Erhverv som tidligere nævnt foretaget en undersøgelse af danskernes illegale handel i 2011, hvor også privates videresalg indgår.¹¹ I denne undersøgelse fremgår det, at den illegale handel med sodavand i Danmark i 2011 udgjorde 30,7 mio. liter.

Den illegale handel ligger ifølge Dansk Erhvervs undersøgelse væsentligt højere end Skatteministeriets tidligere estimater, men da den illegale handel i sagens natur er svær at få kortlagt fuldstændig, kan det ikke afvises, at handlen rent faktisk har et omfang i denne størrelsesorden, ikke mindst i lyset af at Skatteministeriet ikke tidligere har haft skøn over privates videresalg.

På den baggrund skønnes den illegale handel med sodavand inkl. privates videresalg til 30 mio. liter i 2011, jf. nedenstående tabel. Da den illegale handel hermed inkluderer privates videresalg i 2011 i modsætning til tidligere år vil der være tale om databrud medmindre man bagudrettet korrigerer tallene for den illegale handel så de også tager højde for privates videresalg. Dette er gjort, ved at antage, at den illegale handel udgjorde samme andel af grænsehandlen i de foregående år som i 2011, jf. tabel 6.18.

Tabel 6.18: Danskeres illegale handel med sodavand

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ulovligt Indførte sodavand	21	25	25	25	25	26	27	30

Kilde: Dansk Erhverv, SKAT og Skatteministeriets egne beregninger.

6.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark

Danmark er som nævnt et af de lande i EU, som har en afgift på sodavand. I kapitel 4 fremgår det, at Norge overgår Danmark, når det gælder sodavandsafgift, og til trods for den lavere moms på sodavand i Norge kan nordmændene have en økonomisk gevinst ved at grænsehandle både

¹¹ Dansk Erhverv, Perspektiv: Illegal handel med nydelsesmidler, april 2012.

mærkevare- og discountsodavand i Danmark. Det vurderes ikke, at omfanget af denne grænsehandel har en nævneværdig betydning. Udlændinges grænsehandel med sodavand i Danmark skønnes derfor i lighed med tidligere år at være meget tæt på nul.

6.3.4 Skatteministeriets skøn over grænsehandel

I *Status over grænsehandel, maj 2010* skønnede Skatteministeriet, at den samlede grænsehandel med sodavand var ca. 100 mio. liter, heraf 5 mio. liter illegal handlet sodavand.

Både tallene fra Gallup og fra Danmarks Statistik tyder på en stigning i grænsehandlen med sodavand, mens tallene fra ConsumerScan, jf. tabel 6.14, tegner et mere blandet billede. Tallene fra ConsumerScan viser hverken en entydig stigning eller et entydigt fald i grænsehandlen med sodavand over perioden 2008-2011 og i sammenligning med den forrige rapport.

Skatteministeriet har i forbindelse med denne grænsehandelsanalyse, som nævnt i kapitel 4 vedr. øl, bedt Deloitte undersøge de danske bryggeriers salg af drikkevarer til de tyske grænsebutikker. Undersøgelsen er foregået ved, at bryggerierne har indsendt revisorpåtegnede oplysninger om virksomhedens salg af drikkevarer til grænsebutikkerne. Undersøgelsen er blevet lavet, med henblik på at få et mere retvisende skøn over danskernes grænsehandel, da en stor del af de varer, som danskere køber syd for grænsen, er de samme, som de ville købe i Danmark, og derfor ofte er varer, som eksporteres fra Danmark til grænsebutikkerne med henblik på salg til danskere og andre skandinaver. Det vil sige, at der bør være en vis sammenhæng mellem det, som sælges fra danske virksomheder til grænsebutikkerne, og det danskere grænsehandler i de samme butikker. Dette viste sig at være tilfældet for øl i kapitel 4, når der ligeledes blev taget højde for grænsehandlen, der foretages af andre nationaliteter, og den illegale handel.

I Deloittes undersøgelse vedrørende sodavand er der ikke udelukkende tale om dansk producerede drikkevarer, som eksporteres til grænsebutikkerne fra Danmark, men ligeledes et estimat for virksomhedens eller koncernens samlede salg af drikkevarer til grænsebutikkerne. Det vil sige, at tallene også omfatter bryggeriers skøn over virksomhedens salg af eksempelvis sodavand, der produceres på et tysk bryggeri, og som sælges til de tyske grænsehandelsbutikker.

Ifølge undersøgelsen solgte de danske bryggerier i 2009 194,3 mio. liter afgiftspligtige læskedrikke til grænsehandelsbutikkerne, og i 2010 var tallet steget til 209,7 mio. liter.

Ændringen i Deloitte-tallene stemmer således godt overens med den udvikling, som fremgår af Skatteministeriets øvrige kilder, om end niveauet ligger betydeligt højere. Det kan skyldes, at der ikke er en direkte sammenhæng mellem de danske bryggeriers salg til grænsebutikkerne og den grænsehandel der foretages af danske grænsehandlende. Der kan bl.a. være tale om transithandel, hvor læskedrikkene videresælges til andre butikker, end grænsebutikkerne, f.eks. fordi grænsebutikkerne har kunnet opnå en mere fordelagtig indkøbspris.

Hertil kommer at, det fremgår af afrapporteringen fra Deloitte til Skatteministeriet, at en større del af det oplyste salg af læskedrikke ikke er omfattet af en revisorerklæring.

Som det fremgår ovenfor, har svenskerne ikke, som det er tilfældet med f.eks. øl, incitament til at grænsehandle sodavand, da sodavand i Sverige er omfattet af den lave fødevareoms. Nordmændene vil dog stadig have et vist incitament til at grænsehandle sodavand i Tyskland, om end det må antages at være mere oplagt for dem at grænsehandle sodavand i Sverige. Den store niveauforskel mellem Deloitte-tallene og de øvrige kilder kan således ikke forklares ved de øvrige landes grænsehandel med sodavand.

Såfremt danskernes grænsehandel med sodavand reelt udgjorde 210 mio. liter, ville det svare til, at ca. hver tredje sodavand der drikkes i Danmark, inkl. den der sælges på restauranter og caféer mv., er købt i de tyske grænsebutikker, i og med at det afgiftspligtige salg af læskedrikke i Danmark i 2011 kunne opgøres til 434 mio. liter.

De forskellige kilder samt Skatteministeriets skøn for grænsehandlen med sodavand fremgår af tabel 6.19 nedenfor.

Tabel 6.19: Sammenligning af skøn over grænsehandel ekskl. ulovlig sodavand

	Status over grænsehandel 2010 for 2007	Status over grænsehandel 2010 for 2008	Status over grænsehandel 2010 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2010	Status over grænsehandel 2012 for 2011
	Mio. liter					
GfK og TNS Gallups interviewundersøgelse	112,69	86,24	121,58	97	107	113
ConsumerScan Eksporttal fra Danmarks Statistik	48	56	40	44	47	41
Deloitte undersøgelse af bryggeriernes salg	50	35	30-35	26	41	67
Illegal handel	5	5	5	194	210	30
Skatteministeriets skøn over Grænsehandlen	95	95	95	26	27	30
Skatteministeriets skøn inkl. illegal handel	100	100	100	100	105	115
	100	100	100	126	132	145

Kilde: Danmarks Statistik, GfK ConsumerScan, TNS Gallup, Deloitte, Dansk Erhverv og egne beregninger.

På baggrund af det afgiftspligtige salg, skønnet for grænsehandel og illegal handel kan det samlede forbrug af sodavand i Danmark opgøres, jf. tabellen nedenfor.

Tabel 6.20. Udviklingen i forbruget af læskedrikke

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Mio. liter					
Salg sodavand	447	459	447	453	419	434
Salg hvid vand m. og u. kulsyre	130	150	160	130	110	110
Grænsehandel sodavand	95	95	95	100	105	115
Illegal handel	25	25	25	26	27	30
<i>Forbrug i alt</i>	<i>697</i>	<i>729</i>	<i>727</i>	<i>709</i>	<i>661</i>	<i>689</i>
<i>Forbrug i alt ekskl. hvid vand</i>	<i>567</i>	<i>579</i>	<i>567</i>	<i>579</i>	<i>551</i>	<i>579</i>

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

6.4 Virkning af afgiftsændringer

Til brug for beregningerne vedrørende sodavand er følgende antaget:

Tabel 6.21: Markedet for sodavand

	Mio. liter
Afgiftspligtigt salg	434
Dansk køb af illegal sodavand	30
Dansk grænsehandel	115
<i>Dansk forbrug</i>	<i>579</i>

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Danskeres forbrug består dels af et afgiftspligtigt salg på 434 mio. liter og den illegale handel skønnes at udgøre ca. 30 mio. liter. Dertil skal lægges en dansk grænsehandel på 115 mio. liter. Samlet kan danskernes forbrug af sodavand opgøres til ca. 579 mio. liter.

Tabel 6.22: Forudsætninger for markedet for sodavand

Fordel ved grænsehandel i Tyskland udgør for 1 liter mineralvand:	
- forskel i mineralvandsafgift og moms heraf	1,14 kr. pr. liter
- forskel i moms af tysk pris uden afgift	0,29 kr. pr. liter
- forskel i avance og moms heraf	0,13 kr. pr. liter
Prisforskel i alt	1,56 kr. pr. liter
Fordel ved ikke håndhævet tysk pant	1,50 kr. pr. liter
Fordel i alt	3,06 kr. pr. liter
Dansk pris på sodavand	7,31 kr. pr. liter
Tysk pris	5,75 kr. pr. liter
Emballageafgift pr. liter	32 øre pr. liter

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Det er antaget, at engangsemballage udgør 60 pct. af mineralvandsmarkedet, og at den tyske dåsepant ikke håndhæves.¹² Det er desuden antaget, at 1/3 af det afgiftspligtige salg af sodavand i Danmark er sukkerfri, og dermed omfattet af den lave afgiftssats, mens 2/3 af det afgiftspligtige salg i Danmark består af sukkerholdig sodavand, som er omfattet af den høje afgiftssats.

Det er desuden antaget, at ved en dansk pris på 3 kr. pr. liter, vil danskere købe sodavand i udlandet svarende til 4,7 mio. liter – uanset den udenlandske pris, og på ulovligt indført sodavand er det antaget, at der kan spares afgift plus forskellen i engrosprisen ved salg. Det antages desuden, at der kun betales moms af en tredjedel af den ulovligt solgte mængde som sælges i kiosker og lignende, og derved kan besparelsen ved ulovligt indført sodavand skønnes til 2,79 kr. pr. liter. Det antages, at hvis prisen falder svarende til besparelsen på 2,79 kr. pr. liter, vil den ulovlige indførsel af sodavand ophøre.

¹² Ifølge Dansk Retursystem A/S Årsregnskab 2010 udgjorde engangsemballage 60 pct. og genpåfyldelig emballage 40 pct. af de rapporterede emballer i 2010.

Tabel 6.23: Virkninger af afgiftsændringer på sodavand

Afgift	Dansk pris	Dansk forbrug	heraf købt i DK med dansk afgift	heraf købt i Tyskland	Ulovlig indførsel til Danmark	Netto-provenu-gevinst	Netto samfund	- heraf danske borgere	Selv-finansierings-grad
	Kr. pr. liter		Mio. liter				Mio. kr.		
1,55	8,12	560	385	136	39	170	-104	-274	39
1,43	7,96	564	395	132	37	142	-81	-223	37
1,35	7,87	566	400	129	36	124	-68	-193	36
1,28	7,78	568	406	127	35	107	-57	-163	35
1,24	7,72	569	409	126	34	95	-49	-144	34
0,91	7,31	579	434	115	30	0	0	0	0
0,71	7,06	585	449	109	27	-65	26	91	25
0,51	6,81	591	464	102	25	-137	48	185	21
0,31	6,56	597	479	96	22	-214	68	283	18
0,11	6,31	603	494	89	19	-298	85	383	14
0,00	6,18	506	502	86	18	-345	93	437	12

Anm.: Der henvises til *Rapport om grænsehandel 2004* vedrørende metode.
Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Nedsættes afgiften på sodavand med 50 øre inklusive moms i forhold til den gennemsnitlige afgift i 2011, dvs. fra 91 øre til 51 øre, stiger det indenlandske salg med ca. 30 mio. liter. Heraf vil ca. 13 mio. liter være som følge af, at grænsehandlen i Tyskland falder, og at den ulovlige indførsel falder med 5 mio. liter, mens danskeres forbrug af sodavand vil stige med ca. 12 mio. liter. Afgiftsnedsættelsen vil medføre et provenutab for staten på ca. 137 mio. kr., men de danske borgere vinder derimod 185 mio. kr.

Det betyder, at samfundet som helhed vil vinde 48 mio. kr. ved en afgiftsnedsættelse. Umiddelbart er der tale om en beskedent samfundsøkonomisk gevinst sammenlignet med et relativt stort provenutab. Der er ikke taget højde for de samfundsøkonomiske omkostninger ved et øget sodavandsforbrug, men dette burde ideelt set modregnes i den samfundsøkonomiske gevinst. Selvfinansieringsgraden ved afgiftsnedsættelsen er på 21 pct.

Kapitel 7. Chokolade og slik

7.1 Udvikling i salg af chokolade

Afgiften på chokolade og slik er ligesom mineralvandsafgiften en national afgift. Afgiften blev ændret i forbindelse med *Forårspakke 2.0*, hvor afgiften blev forhøjet og differentieret. For varer med over 0,5 g sukker pr. 100 g blev afgiften forhøjet til 17,75 kr. pr. kg, mens afgiften for varer med under 0,5 g sukker pr. 100 g blev fastholdt på 14,20 kr. pr. kg. Afgiften er i forbindelse med aftalen om finansloven 2012 forhøjet med 6 kr. pr. kg pr. 1. januar 2012, således at satserne nu udgør henholdsvis 23,75 og 20,20 kr. pr. kg.

Det fremgår af tabel 7.1 herunder, at salget af chokolade og slik udgjorde ca. 87 mio. kg i 2011. Der har været en stigning i det afgiftspligtige salg af chokolade og slik i forhold til 2009, hvor salget var på det laveste niveau siden 2003. Salget i 2010 på 84 mio. kg svarede til, at hver dansker inklusiv spædbørn spiste 15,1 kg chokolade og slik. I 2011 steg dette tal til 15,6 kg, hvilket dog stadig er lavere end i 2008, hvor det afgiftspligtige salg svarede til, at hver dansker i gennemsnit spiste 15,7 kg chokolade og slik.

Der er dog kun tale om det afgiftspligtige salg. For at opgøre forbruget skal der lægges grænsehandel og illegal handel med slik og chokolade til det afgiftspligtige salg, og endelig skal der fratrækkes den eventuelle grænsehandel, som udlændinge foretager i Danmark

Af tabel 7.1 ses endvidere en stor stigning i provenuet mellem 2009 og 2010. Denne udvikling skyldes ovennævnte afgiftsændring i forbindelse med *Forårspakke 2.0*, der havde virkning fra januar 2010.

Tabel 7.1: Udvikling i provenu og mængde for chokolade og slik i perioden 2000-2011

	Provenu ¹⁾				Mængde ²⁾
	Vægtafgift	Råstofafgift	Dækningsafgift	I alt	Vægtafgift
	mio. kr.				1.000 tons
2000	1.205	59	76	1.340	85
2001	1.181	64	71	1.316	83
2002	1.222	72	48	1.342	86
2003	1.180	81	65	1.327	83
2004	1.233	96	39	1.369	87
2005	1.252	94	60	1.406	88
2006	1.260	91	61	1.412	89
2007	1.287	93	46	1.426	91
2008	1.220	113	47	1.380	86
2009	1.190	125	31	1.347	84
2010	1.458	141	51	1.650	84
2011	1.528	163	58	1.749	87

1) Provenuet er opgjort efter faktisk salgstidspunkt.

2) Eksklusiv råstof- og dækningsafgift.

Kilde: Statsregnskabet.

7.2 Udvikling i priser på chokolade

Forbrugerprisen på chokolade og slik er siden 2008 steget med ca. 8 procentpoint og i alt med ca. 28 procentpoint siden 2000, jf. tabel 7.2 nedenfor. Afgiften på chokolade og slik har, frem til afgiftsstigningen i forbindelse med *Forårspakke 2.0*, ikke været ændret siden 1998, og derfor er realafgiften siden 2000 faldet med over 20 procentpoint. Den lavere realafgift burde alt andet lige medføre en lavere realpris på chokolade, men som det fremgår af tabellen, har dette ikke været tilfældet. Realprisen er faldet en smule siden den sidste grænsehandelsrapport, men den ligger stadig ca. 2 pct. point over udgangspunktet i 2000.

Tabel 7.2: Udvikling i pris på chokolade, sukkervarer og marmelade mv.

	Forbrugerprisindeks	Realprisindeks	Realafgift	
			< 0,5 g	> 0,5 g
		2000 = 100		
2000	100	100	100	-
2001	102	100	98	-
2002	105	101	95	-
2003	109	102	93	-
2004	110	102	92	-
2005	111	100	91	-
2006	112	100	89	-
2007	114	100	88	-
2008	121	102	85	-
2009	123	103	84	-
2010	127	104	82	82
2011	128	102	80	79

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den samme prisudvikling på chokolade fremgår af tallene fra ConsumerScan, jf. tabel 7.3 herunder. Priserne fra ConsumerScan er priser, som er indscannet af forbrugere, der indgår i ConsumerScan-panelet. Der er således tale om et gennemsnit af de faktiske priser.

ConsumerScan-tallene viser, at prisen på et kilo chokolade i Danmark er steget med ca. 8 pct. siden *Status over grænsehandel, maj 2010*. I samme periode er prisen på et kilo chokolade i Tyskland steget med ca. 16 pct., og dermed er prisforskellen mellem Danmark og Tyskland siden *Status over grænsehandel, maj 2010* faldet med 4 pct.

I perioden ses store udsving i prisforskellen. I 2010 var forskellen godt 45 kr. pr. kg chokolade, hvor den i 2011 er ca. 39 kr. Den store prisforskel i 2010 kan skyldes afgiftsstigningen i Danmark, der påvirkede gennemsnitsprisen i Danmark i 1. halvår 2010. I 2. halvår 2010 steg de tyske priser på chokolade mere end de danske, og dermed mindskedes prisforskellen i forhold til Danmark. Ændringerne i gennemsnitsprisen kan dog også skyldes, at indkøbskurven sammensættes anderledes.

Ifølge ConsumerScan er gennemsnitsprisen på chokolade i Danmark i 2011 ca. 100 kr. pr. kg. Til sammenligning er prisen på chokolade i Tyskland 61,38 kr. og altså knap 39 kr. lavere.

Tabel 7.3: Udvikling i pris på chokolade og slik

	Chokolade		Slik	
	Danmark	Tyskland	Danmark	Tyskland
	kr. pr. kg		kr. pr. kg	
2005	85,90	52,44	-	-
2006	86,13	52,63	-	-
2007	87,13	51,28	-	-
2008	92,17	56,92	66,84	36,29
1. halvår 2009	94,40	52,94	68,67	35,50
2. halvår 2009	93,69	58,88	67,51	34,97
2009	94,04	56,57	68,06	35,13
1. halvår 2010	100,28	51,80	72,60	38,00
2. halvår 2010	100,48	58,20	72,89	38,20
2010	100,38	55,35	72,75	38,11
1. halvår 2011	99,91	60,59	73,23	42,06
2. halvår 2011	101,52	61,78	74,26	55,64
2011	100,76	61,38	73,77	50,62

Anm.: Data fra ConsumerScan indeholder fra 2008 data om salg af slik.
Kilde: ConsumerScan.

Ved en pris på 100 kr. pr. kilo udgør prisen på chokolade ekskl. moms og afgift 62,25 kr. pr. kg, hvilket er højere end den gennemsnitlige tyske detailpris inkl. moms, og kun lidt lavere end den svenske detailpris, inkl. moms, jf. tabel 7.4. Det tyder på, at avancen på chokolade og slik er højere i Danmark end i udlandet.

I tabel 7.4 herunder fremgår priselementer ved de givne priser fra ConsumerScan. I både Sverige og Tyskland er chokolade og slik omfattet af en reduceret momssats. I Tyskland er satsen 7 pct., mens satsen i Sverige er 12 pct.

Tabel 7.4: Preiselementer og prissammenligning på chokolade mellem Danmark, Tyskland og Sverige

	Danmark	Tyskland	Faktisk pris Tyskland	Sverige	Faktisk pris Sverige
	Kr. pr. kg				
Detailpris inkl. moms og afgift	100,76	67,26	61,38	70,40	65,62
Moms	20,15	4,40	4,02	7,54	7,03
Afgift	17,75	-	-	-	-
Pris ekskl. moms og afgift	62,86	62,86	57,36	62,86	58,59

Kilde: ConsumerScan, svenske detailhjemmesider og egne beregninger.

Ud over Sverige og Tyskland køber danskere dog også chokolade og slik i mange andre lande f.eks. i forbindelse med rejser mv. Grænsehandlen med

chokolade og slik kan være drevet af andre forhold end en lavere pris. For eksempel kan en tur til Belgien indebære køb af belgisk chokolade, fordi belgierne er kendt for deres gode chokolade. Dertil kommer, at en grænsehandelstur, hvor mor og far køber vin og øl, også kan betyde, at børnene får lov til at grænsehandle. Børnenes indkøb vil måske i endnu højere grad end deres forældres indkøb være styret af lyst frem for pris.

7.3 Grænsehandel med chokolade

7.3.1 Danskeres grænsehandel i udlandet

Grænsehandel ifølge GfK og TNS Gallup

Det fremgår af tabel 7.5 herunder, at værdien af den samlede grænsehandel med chokolade og slik er faldet i 2011 sammenlignet med 2008. Samlet er værdien faldet med 17 pct. ifølge TNS Gallups undersøgelse. Der ses dog en mindre stigning i værdien af grænsehandlen med chokolade og slik fra 2010 til 2011 svarende til ca. 4 pct.

Tabel 7.5: Grænsehandel med chokolade og slik ifølge GfK og TNS Gallup

	Grænselandet	Øvrige Danmark	I alt	I alt 2012-niveau
		Mio. kr.		
2004	57,6	470,7	528,3	657
2005	57,5	412,9	470,4	555
2006	81,2	421,9	503,1	562
2007	60,6	575,2	635,8	683
2008	42,2	763,5	805,7	837
2009	61,7	1.607,8	1.669,5	1.824
2010	49,5	593,6	643,1	668
2011	57,0	610,1	667,1	680

Anm.: I GfK og TNS Gallups undersøgelser indgår ikke oplysninger om den grænsehandlede mængde. 2009 er opregnet på baggrund af 3. og 4. kvrt., og 3. kvrt. 2009 var præget af mange ekstreme observationer, hvilket kan forklare det høje niveau i 2009, jf. *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

Mens den samlede værdi af grænsehandlen i hele landet er faldet med 17 pct. fra 2008 til 2011, er værdien af grænsehandlen for danskere, som bor tæt ved grænsen, steget med 15 mio. kr. svarende til 35 pct. De modsatte tendenser kan være en kombination af afgiftsstigningerne i forbindelse med *Forårspakke 2.0* og de stigende brændstofpriser i de seneste år. Stigende afgifter øger den mulige besparelse ved at grænsehandle, hvilket øger incitamentet til at grænsehandle, mens stigende brændstofpriser reducerer incitamentet til at grænsehandle ved at øge transportomkostningerne. Derved reduceres den mulige besparelse ved at grænsehandle, for de der bor længere fra grænsen.

På baggrund af tabel 7.6 nedenfor, kan man beregne den gennemsnitlige pris på grænsehandlen med slik og chokolade under ét. Prisen i 2009 udgjorde 46,71 kr. pr. kg, i 2010 46,78 kr. pr. kg og i 2011 57,04 kr. pr. kg. Med disse priser kan værdien af grænsehandlen med slik og chokolade ifølge TNS Gallup omregnes til 35,7 mio. kg i 2009, 13,7 mio. kg i 2010 og 11,7 mio. kg i 2011. Dermed har der været et fald i grænsehandlen med chokolade og slik i forhold til skønnet for 2008, hvor grænsehandlen blev skønnet til 16,8 mio. kg.

Grænsehandel ifølge ConsumerScan

Tabel 7.6: Grænsehandel med chokolade og slik ifølge ConsumerScan

	Mængde			Værdi			
	Chokolade og slik i alt	Heraf købt i DK	Heraf købt i udlandet	Chokolade og slik i alt	Heraf købt i DK	Heraf købt i udlandet	I alt 2012-niveau
	Mio. kg			Mio. kr.			
1. halvår 2006	9,1	8,5	0,5	778,6	752,7	25,9	
2. halvår 2006	9,9	9,1	0,8	856,8	811,1	45,8	
2006	19,0	17,7	1,4	1.635,4	1.563,8	71,6	1.826
1. halvår 2007	8,8	8,2	0,6	765,3	735,9	29,5	
2. halvår 2007	9,5	8,8	0,7	831,3	792,7	38,6	
2007	18,3	17,0	1,3	1.596,6	1.528,6	68,0	1.716
1. halvår 2008	16,4	15,1	1,3	1.328,9	1.273,0	55,9	
2. halvår 2008	17,7	16,2	1,6	1.464,8	1.386,2	78,6	
2008	34,1	31,3	2,8	2.793,7	2.659,2	134,5	2.903
1. halvår 2009	16,9	16,1	0,8	1.389,8	1.351,1	38,7	
2. halvår 2009	19,7	18,1	1,5	1.607,4	1.534,0	73,4	
2009	36,6	34,2	2,4	2.997,2	2.885,1	112,1	3.274
1. halvår 2010	17,6	16,4	1,2	1.551,9	1.498,3	53,6	
2. halvår 2010	18,4	16,9	1,5	1.616,4	1.543,6	72,8	
2010	36,0	33,3	2,7	3.168,3	3.041,9	126,3	3.290
1. halvår 2011	17,6	16,6	1,0	1.553,5	1.498,4	55,1	
2. halvår 2011	19,8	18,1	1,7	1.767,2	1.668,3	98,9	
2011	37,4	34,7	2,7	3.320,6	3.166,6	154,0	3.387

Anm.: Fra 2008 og frem, er tallene inkl. slik, mens tallene før 2008 kun indeholder oplysninger om chokolade. Tallene før og efter 2008 er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Kilde: ConsumerScan.

ConsumerScan har siden *Status over grænsehandel, maj 2010* udvidet deres undersøgelser til også at omfatte handlen med slik. Tabellerne med baggrund i ConsumerScans tal indeholder derfor fra 2008 og frem summen af handelen med chokolade og slik. Tallene før og efter 2008 i tabel 7.6 er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Ifølge ConsumerScan har grænsehandlen været relativt stabil omkring 2,7 mio. kg i perioden med et fald på 14 pct. mellem 2008 og 2009, hvorefter niveauet igen steg med 13 pct. i 2010. Værdien af grænsehandlen er faldet fra 2008 til 2009, og herefter har værdien været stigende. Samlet er værdien af grænsehandlen steget med 14 pct. fra 2008 til 2011, mens mængden er faldet

med ca. 4 pct. I samme tabel fremgår det, at mængden af chokolade og slik købt i Danmark er steget med 11 pct. fra 2008 til 2011, mens værdien er steget med 19 pct. Samlet ses det ifølge tallene fra ConsumerScan, at væksten i handlen med chokolade og slik skyldes et større køb i Danmark. Denne udvikling bekræftes af udviklingen i det afgiftspligtige salg, jf. tabel 7.1, hvor der ses en mindre stigning i den afgiftspligtige mængde.

Tallene fra ConsumerScan bekræfter ligeledes udviklingen ifølge TNS Gallup, hvoraf det fremgår, at værdien af grænsehandlen med chokolade og slik har været stigende fra 2010 til 2011, men dog lavere end niveauet i 2008. ConsumerScan viser, at mængden trods et fald i 2009, i 2011 ligger nær niveauet for 2008.

En grænsehandel på 2,7 mio. kg. virker umiddelbart i underkanten af, hvad man kan forvente, men ConsumerScan-tallene undervurderer generelt grænsehandel og indkøb, jf. at det danske køb skulle være 34,7 mio. kg, mens det afgiftspligtige salg i Danmark udgør 87 mio. kg, jf. tabel 7.1. Ved opregning i forhold til afvigelsen på det afgiftspligtige salg kan grænsehandlen på baggrund af ConsumerScan opgøres til 5,6 mio. kg slik og chokolade, jf. tabel 7.7 herunder.

Tablet 7.7: Grænsehandel af chokolade og slik opregnet efter Consumer-Scan

	2008	2009	2010	2011
	Mio. kg			
Salg i Danmark	86,0	84,0	84,0	87,0
- heraf til ikke-husholdninger	12,5	12,5	12,5	12,5
Salg til udlændinge	2,0	2,0	2,0	2,0
Salg til danske husholdninger	71,5	69,5	69,5	72,5
Salg til danske husholdninger, ConsumerScan	31,1	34,2	33,3	34,7
Opregningsfaktor	2,3	2,0	2,1	2,1
Grænsehandel iflg. ConsumerScan	2,8	2,4	2,7	2,7
Grænsehandel opregnet	6,4	4,9	5,6	5,6

Anm.: Data fra ConsumerScan indeholder fra 2008 summen af grænsehandel af chokolade og slik, hvorimod tidligere tal kun indeholdt data for grænsehandel med chokolade.

Kilde: ConsumerScan og egne beregninger.

Ifølge tabel 7.7 er grænsehandlen mellem 2008 og 2009 faldet med 23 pct., hvorefter den igen er steget med 14 pct. i 2010. For hele perioden 2008 til 2011 ses et fald på 13 pct. De opregnede tal viser dermed samme tendens, som i tabel 7.5 og tabel 7.6 ovenfor.

På grund af dataproblemer i 2009 kan det være svært at sige, hvornår grænsehandlen begyndte at stige igen. Tallene fra ConsumerScan og opregningen i tabel 7.7 viser, at der skete et fald i mængden i 2009, hvorefter niveauet igen har været stigende. ConsumerScan-tallene viser et samlet fald fra 2008 til 2011 på 4 pct., tallene fra TNS Gallup viser et fald på 32 pct. i

samme periode, mens de opregnede tal i tabel 7.7 viser et samlet fald på 13 pct. over perioden.

Tabel 7.8: Indkøbsvaner ifølge ConsumerScan for chokolade

	Andel af husholdninger, der køber chokolade		Handler pr. køber		Mængde pr. handel	
	Total	Grænsehandel	Total	Grænsehandel	Total	Grænsehandel
	Pct.		Stk.		Kg	
1. halvår 2006	81,0	5,8	11,0	3,7	0,41	0,98
2. halvår 2006	81,1	7,1	11,4	4,5	0,43	1,02
2006	88,0	9,7	20,6	5,5	0,42	1,01
1. halvår 2007	78,5	4,9	11,2	4,7	0,40	1,02
2. halvår 2007	79,3	5,8	11,4	5,8	0,42	0,87
2007	86,4	7,9	20,7	7,1	0,41	0,93
1. halvår 2008	81,0	5,4	11,7	4,0	0,39	1,11
2. halvår 2008	83,8	7,2	11,9	4,9	0,41	1,01
2008	88,1	8,9	22,1	6,4	0,40	1,05
1. halvår 2009	81,5	4,7	11,2	4,2	0,38	1,01
2. halvår 2009	82,6	8,0	12,6	4,8	0,40	0,82
2009	88,0	9,9	22,2	5,9	0,39	0,88
1. halvår 2010	82,7	5,3	12,4	4,6	0,37	1,01
2. halvår 2010	84,7	7,0	12,2	5,2	0,38	0,85
2010	89,9	9,2	22,9	6,5	0,37	0,91
1. halvår 2011	82,4	5,2	12,5	6,2	0,37	0,73
2. halvår 2011	86,0	6,4	13,0	5,4	0,38	1,05
2011	89,4	8,6	24,1	7,8	0,38	0,90

Kilde: ConsumerScan.

I tabel 7.8 ovenfor fremgår det, at ca. 89 pct. af husholdningerne har handlet chokolade i 2011, hvilket er nær ved den samme andel som i 2008. Til gengæld er andelen af husholdninger, der grænsehandler chokolade i 2011, faldende efter at være steget fra 2008 til 2009. I 2011 grænsehandlede 8,6 pct. af de danske husholdninger chokolade sammenlignet med 8,9 i 2008. Udviklingen i antal handler viser efter at være faldet fra 2008 til 2009 en stigende tendens, mens mængden pr. handel i grænsehandlen er faldet i forhold til i 2008.

Tabel 7.9: Indkøbsvaner ifølge ConsumerScan for slik

	Andel af husholdninger, der køber slik		Handler pr. køber		Mængde pr. handel	
	Total	Grænsehandel	Total	Grænsehandel	Total	Grænsehandel
	Pct.		Stk.		Kg	
1. halvår 2008	57,7	4,0	8,9	3,4	0,53	1,82
2. halvår 2008	60,5	4,8	8,6	3,7	0,54	1,45
2008	69,2	7,1	15,0	4,5	0,54	1,61
1. halvår 2009	61,2	2,5	10,2	3,0	0,50	1,67
2. halvår 2009	65,3	5,5	10,3	3,1	0,52	1,69
2009	72,9	6,9	17,8	3,6	0,51	1,68
1. halvår 2010	62,2	4,1	10,2	3,4	0,48	1,53
2. halvår 2010	67,9	5,2	9,6	3,4	0,50	1,54
2010	73,6	7,3	17,4	4,3	0,49	1,53
1. halvår 2011	63,6	3,8	10,1	3,1	0,46	1,41
2. halvår 2011	66,7	4,6	11,0	3,4	0,46	1,83
2011	73,4	6,8	18,7	4,1	0,46	1,65

Kilde: ConsumerScan.

I tabel 7.9 fremgår det, at ca. 73 pct. af husholdningerne har handlet slik i 2011, hvilket er en stigende andel i forhold til i 2008. Andelen af husholdninger, der grænsehandlede slik i 2011, er på 6,8 pct., hvilket er nær ved samme andel som i 2008, hvor 7,1 pct. grænsehandlede slik. Antallet af handler pr. køber har i hele perioden været lavere end i 2008. I 2011 grænsehandlede hver køber ca. 4 gange, mens mængden pr. handel i 2011 ligger nær samme niveau som i 2008.

Tabel 7.10: Indkøbsvaner ifølge ConsumerScan for chokolade og slik, 2009-2011

	Grænsehandel			Dansk køb			Total		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Samlet køb	Mio. kg								
chokolade	1,3	1,4	1,5	18,2	18,5	19,4	19,5	19,9	20,9
Slik	1,1	1,3	1,2	16,0	14,8	15,1	17,0	16,1	16,3
Mængde pr. handel	Kg								
chokolade	0,9	0,9	0,9	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Slik	1,7	1,5	1,7	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5
Antal handler	Mio. stk.								
chokolade	1,5	1,6	1,7	48,6	52,2	53,4	50,1	53,7	55,1
Slik	0,6	0,8	0,7	32,8	32,0	34,8	33,4	32,8	35,5
Handler pr. køber	Stk.								
chokolade	5,9	6,5	7,8	21,7	22,3	23,3	22,2	22,9	24,1
Slik	3,6	4,3	4,1	17,5	17,0	18,3	17,8	17,4	18,7
Antal købere	Mio. stk.								
chokolade	0,3	0,2	0,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Slik	0,2	0,2	0,2	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Andel af husstande	Pct.								
chokolade	9,9	9,2	8,6	87,0	89,0	88,5	88,0	89,9	89,4
Slik	6,9	7,3	6,8	72,2	72,9	72,7	72,9	73,6	73,4

Anm.: Det er antaget at 10 pct. udelukkende køber slik i grænsehandel.

Kilde: ConsumerScan.

Modsat tidligere rapporter indeholder tabel 7.10 tal for handel med både slik og chokolade. I de foregående rapporter har tallene alene omfattet handel med chokolade. Tabellen viser, at andelen af husstande, der grænsehandlede chokolade og slik, er faldet i 2011 i forhold til 2008. Det fremgår, at den samlede mængde chokolade er steget i både 2010 og 2011, mens mængden for slik steg i 2010 og faldt igen i 2011. Det ses, at antal købere har været stabilt i perioden, således at ændringen i det samlede køb må skyldes ændringer i antal handler og i handler pr. køber.

Tabel 7.11: Sammenligning af skøn over grænsehandel med chokolade og slik

	Status over grænsehandel 2010 for 2007	Status over grænsehandel 2010 for 2008	Status over grænsehandel 2010 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2009	Status over grænsehandel 2012 for 2010	Status over grænsehandel 2012 for 2011
	Mio. kg					
GfK og TNS Gallups interview undersøgelse	12,3	14,1	48,7	35,7	13,7	11,7
ConsumerScan	5,7	5,8	5,0	4,9	5,6	5,6
Skatteministeriets skøn	6,00	6,25	6,25	6,25	6,25	6,00
Illegal handel (afrundet)					0,80	0,75
<i>I alt inkl. illegal handel</i>	<i>6,00</i>	<i>6,25</i>	<i>6,25</i>	<i>6,25</i>	<i>7,25</i>	<i>6,75</i>

Anm.: mængden for grænsehandel for GfK og TNS Gallups interview undersøgelse er beregnet på baggrund af gennemsnitspriser beregnet på baggrund af data fra ConsumerScan i tabel 7.6.

Kilde: GfK, TNS Gallup, ConsumerScan, Dansk Erhverv og egne beregninger.

TNS Gallup interviewundersøgelser peger på et fald i grænsehandlen fra 2008 og frem til 2011 dog med en betydelig stigning i 2009, som sandsynligvis kan forklares med dataproblemer i 2009. ConsumerScan peger på et fald i grænsehandlen fra 2008 til 2009, hvorefter mængden igen stiger i 2010 og ligger fast på dette niveau i 2011.

På trods af afgiftsstigningen i 2010 viser tallene fra både TNS Gallup og ConsumerScan, at den grænsehandlede mængde er reduceret i 2011 i forhold til 2008. En del af forklaringen kan være den store prisstigning på slik i Tyskland fra 2010 til 2011. Skatteministeriet har på den baggrund valgt at fastholde skønnet på 6,25 mio. kg i 2010 og derefter reducere skønnet til 6 mio. kg i 2011.

Hertil kommer, at omfanget af den illegale handel med chokolade og slik ifølge en undersøgelse fra Dansk erhverv i 2011 kunne opgøres til 0,75 mio. kg, jf. afsnit 7.3.2 nedenfor. Når dette estimat tillægges skønnet på baggrund af de øvrige kilder, bliver Skatteministeriets samlede skøn for grænsehandlen med slik og chokolade inkl. illegal handel henholdsvis 7,25 mio. kg i 2010 og 6,75 mio. kg i 2011.

7.3.2 Illegal handel

Skatteministeriets skøn over den illegale handel med chokolade og slik har hidtil primært været baseret på oplysninger fra industrien, jf. *Status over grænsehandel, juni 2007*.

I forbindelse med denne rapport har Dansk Erhverv som tidligere nævnt fået foretaget en undersøgelse af den illegale handel med visse nydelsesmidler og

herunder også med chokolade og slik. Ifølge denne undersøgelse kan den illegale handel med slik og chokolade i 2011 opgøres til 0,75 mio. kg.¹³

Dette skøn er noget lavere end de tidligere skøn, men det er omvendt nok mere retvisende da grundlaget for skønnet er baseret på et mere sikkert grundlag. Derfor lægges dette skøn også til grund for de tidligere år, hvor det antages, at den illegale handel hvert år udgør samme andel af grænsehandlen som i 2011, jf. tabel 7.12.

Tabel 7.12: Danskeres illegale handel med chokolade og slik

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ulovligt	Mio. kg								
Indførte sodavand	0,69	0,72	0,72	0,72	0,75	0,78	0,78	0,78	0,75

Kilde: Dansk Erhverv og Skatteministeriets egne beregninger.

7.3.3 Udlændinges grænsehandel i Danmark

Skønnet over grænsehandlen med chokolade foretaget af udlændinge i Danmark fastholdes på 2 mio. kg. I Norge er afgiften på chokolade steget siden den sidste status, men da den nedsatte moms på fødevarer i Norge på 14 pct. fortsat er væsentligt lavere end i Danmark, vurderes det ikke at have haft en væsentlig betydning

7.4 Virkning af afgiftsændringer

På baggrund af analyserne i de forrige afsnit kan markedet for chokolade og slik i 2011 skønnes at være som i tabel 7.13.

Tabel 7.13: Markedet for chokolade og slik i 2011

	Mio. kg
Afgiftspligtigt salg	87,00
- heraf salg til udlændinge	2,00
Salg til danskere	85,00
Dansk køb af illegal chokolade	0,75
Dansk grænsehandel	6,00
<i>Dansk forbrug</i>	<i>91,75</i>

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Markedet for chokolade og slik er ændret i forhold til *Status over grænsehandel, maj 2010*. Det indenlandske salg er lidt højere end i 2008, og Skatteministeriets skøn for grænsehandlen er faldet i forhold til forrige rapport på trods af afgiftsomlægningen og stigningen i forbindelse med *Forårspakke 2.0*.

¹³ Dansk Erhvervs Perspektiv 2012: "Illegal handel med nydelsesmidler".

Forudsætninger om priser mv. fremgår af tabel 7.14.

Tabel 7.14: Priser på chokolade og slik i Danmark og Tyskland i 2011

Fordel ved grænsehandel i Tyskland udgør for 1 kg chokolade:	
- forskel i chokoladeafgift og moms heraf	22,19 kr. pr. kg
- forskel i moms af tysk pris uden afgift	9,54 kr. pr. kg
- forskel i pris uden afgift og moms heraf	2,87 kr. pr. kg
Prisforskel i alt	34,60 kr. pr. kg
Pris i Danmark	91,30 kr. pr. kg
Pris i udlandet	56,70 kr. pr. kg
Pris i ulovlig handel	59,70 kr. pr. kg

Anm.: Det er som i forrige rapport antaget, at det ulovlige chokolade er købt i Tyskland til tysk pris inkl. moms med en fortjeneste på 3 kr. pr. kg.

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Det er antaget at ved en pris på eller under 57 kr. pr. kg i Danmark, vil danskere grænsehandle 2 mio. kg chokolade og slik i udlandet – uanset udenlandsk pris. Desuden vil udlændinges grænsehandel stige med 0,1 mio. kg, hver gang prisen i Danmark falder med 5 kr. pr. kg.

I lighed med tidligere rapporter, er det antaget, at der betales moms af det ulovlige slik og chokolade hver tredje gang.

Tabel 7.15: Virkninger af afgiftsned sættelser på slik og chokolade

Afgift	Dansk pris	Dansk forbrug	heraf købt i DK	heraf købt i udlandet	heraf købt som ulovligt	Udenlandsk købt i Danmark	Nettoprovenu	Nettosamfund	heraf danske borgere	Selvfinansieringsgrad
kr. pr. kg				Mio. kg				Mio. kr.		pct.
27,39	103	88,1	79,5	7,4	1,2	1,8	664	-129	-793	22
25,97	102	88,7	80,3	7,2	1,1	1,8	574	-105	-679	20
24,61	100	89,2	81,1	7,0	1,1	1,9	485	-84	-570	19
23,75	99	89,5	81,6	6,9	1,0	1,9	429	-71	-500	19
17,75	91	91,8	85,0	6,0	0,75	2,0	0	0	0	0
15,75	89	92,5	86,1	5,7	0,6	2,1	-152	19	171	13
13,75	86	93,2	87,3	5,4	0,5	2,1	-308	36	345	12
11,75	84	94,0	88,5	5,1	0,4	2,2	-469	51	520	11
9,75	81	94,9	89,7	4,8	0,4	2,2	-635	64	699	9
7,75	79	95,8	91,0	4,5	0,3	2,3	-805	74	880	8
5,75	76	96,7	92,2	4,3	0,2	2,3	-981	82	1.063	7
3,75	74	97,6	93,6	4,0	0,1	2,4	-1.162	88	1.250	5
0,00	69	99,5	96,1	3,4	-0,1	2,4	-1.517	90	1.608	2

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

I tabel 7.15 fremgår, hvorledes en afgiftsændring vil påvirke handlen med slik og chokolade. Forhøjes afgiften i forhold til 2011-niveau svarende til en prisstigning på 12 kr. pr. kg, vil det danske forbrug falde med 3,7 mio. kg. Grænsehandlen vil stige med 1,4 mio. kg, den illegale handel vil stige med 0,5

mio. kg, mens udlændinges grænsehandel i Danmark vil falde med 0,2 mio. kg. Det danske salg vil ifølge beregningerne falde med 5,5 mio. kg.

Afgiftsforhøjelsen medfører et merprovenu på 664 mio. kr., mens de danske borgere taber 793 mio. kr. Samfundet som helhed taber 129 mio. kr.

Selvfinansieringsgraden er dog kun 22 pct. ved en afgiftsforhøjelse på 12 kr. inkl. moms. I forhold til afgiften i 2011 på 17,75 kr. pr. kg.

Kapitel 8. Energiprodukter

Energiprodukter kan ligesom andre afgiftsbelagte varer være udsat for grænsehandel. Energiprodukter dækker i denne rapport benzin, diesel og energikoks. Fyringsolie kan i princippet også være omfattet af grænsehandel. Indførsel af større mængder fyringsolie er dog ulovlig ifølge EU's cirkulationsdirektiv, og der ses derfor bort herfra i rapporten.

Udvikling i grænsehandel med benzin og diesel samt energikoks er senest undersøgt i *Status over grænsehandel, maj 2010*. I denne rapport tog analysen om grænsehandel med energiprodukter udgangspunkt i tilsvarende analyser i *Rapport om grænsehandel 2004 og 2001*.

Grænsehandel er generelt drevet af prisforskelle mellem ind- og udland. Prisforskelle mellem lande kan opstå ved forskelle i avance, moms, afgifter mv. Det er derfor yderst relevant at undersøge niveauet af grænsehandel på baggrund af afgiftsforskelle på energiprodukter i Danmark og udlandet.

Historisk er der sket en række ændringer i de danske afgifter på benzin og diesel, herunder opsplitning af beskatning i en energikomponent og i en CO₂ komponent.

Endvidere blev det med *Forårspakke 2.0* besluttet at forhøje afgifterne på energiprodukter undtagen motorbrændstof. For energikoks indebærer det en stigning i afgiften med 15 pct.

Herudover er energikoks ligesom andre energiprodukter omfattet af en årlig indeksering både vedrørende energiafgift, CO₂-afgift og svovlafgift. Med forårspakken fortsættes indekseringen af energiafgifterne, herunder CO₂-afgiften, også efter 2015.

Ud over afgiftsændringer er der andre forhold, der kan komme til at påvirke grænsehandlen. Pr. 1. januar 2010 er der krav om iblanding af biobrændstoffer i motorbrændstoffer. Dette har resulteret i, at blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer og svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer er blevet den nye standard for motorbrændstoffer.

Meromkostningerne ved produktion af motorbrændstof inklusiv biobrændstof kan muligvis også have en andel i evt. prisforskelle på tværs af lande. Det skal dog nævnes, at biobrændstoffer, der anvendes som motorbrændstof, er fritaget for CO₂-afgift, hvilket igen kan have indflydelse på mulig prisforskelle.

8.1 Udvikling i salg af energiprodukter

8.1.1 Benzin

Benzinmarkedet omfatter mange forskellige benzintyper med forskelligt blyindhold, oktantal, virkningsformer mv. I mineralolieafgiftsloven skelnes der dog udelukkende mellem tre benzintyper: blyholdig benzin, blyfri benzin og blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer. Blyfri benzin er defineret som benzin med et blyindhold på højst 0,013 g pr. liter.

I juni 2009 vedtog Folketinget en lov om bæredygtige biobrændstoffer¹⁴. Loven medførte, at alle benzinselskaber fra juli 2010 skulle blande mindst 4,8 pct. biobrændstof i benzinen. Benzinen med mindst 4,8 pct. biobrændstof har stort set erstattet den nuværende benzin og er altså den nye standard for blyfri benzin.

Tabel 8.1: Udviklingen i salget af benzin 1980-2011

	Salg af benzin	Ændring i salg
	Mio. liter	
1990	2.094	
2000	2.623	529
2001	2.492	-131
2002	2.512	20
2003	2.555	43
2004	2.550	-5
2005	2.481	-68
2006	2.440	-41
2007	2.431	-9
2008	2.328	-104
2009	2.186	-142
2010	2.089	-97
2011	1.982	-107

Note: Nationalregnskabsprincippet.

Kilde: Energi og olieforum samt egne beregninger.

Som det fremgår af tabel 8.1 skete der fra 1990-2000 en kraftig stigning i benzinsalget. I denne periode steg salget med over 500 mio. liter. Årsagen hertil kan især tilskrives, at den danske afgift blev sænket, mens den tyske afgift samtidig blev forhøjet med en deraf følgende gunstig effekt på grænsehandlen.

Fra 2000 har salget samlet set været svagt faldende indtil 2008. Siden 2008 er der årligt sket et relativt stort fald i benzinsalget på ca. 100 mio. liter om året.

¹⁴ Lov om bæredygtige biobrændstoffer og om reduktion af drivhusgasser fra transport (Biobrændstofloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 674 af 21. juni 2011

De markante årlige fald i benzinsalget fra 2008 og frem til 2011 kan bl.a. tilskrives en forbedring af benzinbilers brændstoføkonomi samt et skift til dieselbiler pga. bilpakken fra 2007.¹⁵ Faldet i benzinsalg i de seneste år kan dog især tilskrives den økonomiske lavkonjunktur, som for alvor satte ind i 2. halvår 2008.

Denne udvikling stemmer overens med udviklingen i Vejdirektoratets trafikindeks, jf. tabel 8.2. Vejtrafikindekset beskriver udviklingen i den samlede vejtrafik og er baseret på data fra tællesteder fordelt over hele landet.

Tabel 8.2: Biltrafikkens udvikling pr. kvartal, hele landet

	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
	Procent i forhold til samme periode året før			
2001	-1,7	-0,3	0,4	0,3
2002	1,4	2,9	2,5	2,1
2003	0,9	1,4	1,6	1,8
2004	2,7	1,3	0,5	2,2
2005	0,1	2,7	0,5	0,4
2006	2,3	0,8	2,4	4,2
2007	4,6	3,4	2,9	1,8
2008	1,3	2	-1,1	-1
2009	-1,3	-2,2	-0,6	-2,1
2010	-4,4	-0,4	0,5	-1,0
2011	3,2	0,3	-0,6	3,5

Kilde: Vejdirektoratet og egne beregninger

Det fremgår således, at fra 3. kvartal 2008 falder trafikindekset, og dette fortsætter ind i 2010. I 2011 har trafikindekset været stigende. Der har især været relativ høj vækst i vejtrafikken i 1. og 4. kvartal i 2011.

Det fremgår af tabel 8.3, at statens afgiftsindtægter fra benzin har været faldende siden 2006, hvor de samlede afgiftsindtægter fra benzin udgjorde ca. 9 mia. kr. I perioden er de optjente indtægter fra benzin faldet med ca. 16,5 pct. og udgjorde i 2011 godt ca. 7,7 mia. kr. Afgiftsindtægterne i 2011 viser desuden, at benzinen med mindst 4,8 pct. biobrændstof er den nye standard for blyfri benzin.

¹⁵ Bilpakken indeholdt en omlægning af bilafgifterne med henblik på at reducere CO2-udledningerne. Personbiler, der kører langt på literen, herunder dieselbiler, blev tilgodeset i omlægningen.

Tabel 8.3: Udvikling i afgiftsindtægter fra benzin

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ændring 2006-2011
			Mio. kr.				Pct.
Optjente indtægter fra benzin	9.260	9.154	8.898	8.700	8.029	7.731	-16,5 %
Afgiftssats blyholdig benzin øre/l (a)	450	450	458,1/455	463,2	456,7	464,9	
Afgiftssats blyfri benzin øre/l (b)	385	385	391,9/388,9	395,9	388,1	395,1	
Afgiftssats blyfri benzin med dampretur øre/l	382	382	388,9	-	-	-	
Afgiftssats blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer øre/l (dieselækvivalenter)	-	-	-	-	381,5	388,4	
Bruttoindtægt fra salg af blyfri benzin ¹	9.364	9.255	8.995	8.713	8.028	7.732	-17,4 %
Blyfri benzin	466	907	4.735	8.705	3.340	11	
Blyfri benzin med dampretur	8.897	8.348	4.260	7	-	-	
Blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer	-	-	-	-	4.688	7.721	

1) Samlet forbrug af blyfri benzin, blyfri benzin med dampretur og blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer (a), (b): Satsændring i 2008 pr. 19.6.2008

Anm.: Optjente indtægter er indtægterne, der er forårsaget af aktivitet i det pågældende år. Bogførte indtægter afviger herfra på grund af periodeforskydninger. På grund af, at usikkerhed ved periodisering kan indtægterne afvige med +/- 100 mio. kr. i det enkelte år fra det, der svarer til det sande forbrug.

Kilde: Skatteministeriet

Afgiftsindtægterne fra benzin er således faldet fra 2010 til 2011 samtidig med at trafikindekset er stigende. Det understøtter delvis baggrunden for det observerede fald i benzinsalg, nemlig benzinbilers forbedrede brændstoføkonomi, samt at der er sket et skift fra benzin- til dieslbiler.

8.1.2 Dieselolie

Benzin dominerer især personbilmarkedet, mens diesel dominerer varebilernes brændstofforbrug. Afgiften på diesel er lavere end afgiften på benzin, hvorfor det gælder, at erhvervsmæssig transport beskattes lempeligere end forbrugerens transport. Dette skyldes bl.a. hensyn til grænsehandel og international konkurrence.

Diesel anvendes dog i større omfang også til personbilmarkedet, hvor afgiftsfordelen mellem benzin og diesel søges udlignet via den såkaldte udligningsafgift, som er et tillæg til andre bilafgifter for lettere dieselskøretøjer.

I mineralafgiftsloven differentieres dieselaftgifterne efter svovlindholdet. Endvidere blev der som følge af Lov om bæredygtige biobrændstoffer (Biobrændstofloven) indført en afgift på svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer, som er mindre end afgiften på svovlfri diesel. Svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer er på vej til at udfase alm. svovlfri diesel.

Tabel 8.4: Udvikling i afgiftsindtægter fra olieprodukter

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ændring 2006-2011
	Mio. kr.						Pct.
Optjente indtægter fra olieprodukter	8.098	8.570	8.847	9.005	9.206	9.254	14,3 %
Afgiftssats svovlfri diesel øre/l	248,7	248,7	248,7	259,8	247,9	252,4	
Afgiftssats svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer øre/l	-	-	-	-	246,6	251,1	
Afgiftssats fyringsolie øre/l	185,7	185,7	189,0	192,4	205,6	209,3	
Bruttoindtægt fra salg af autodiesel ¹	7.139	7.987	8.650	8.194	7.997	8.553	19,8 %
Svovlfri diesel	7.139	7.987	8.650	8.194	7.996	4.424	
Svovlfattig diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer	-	-	-	-	1	4.129	

1) Autodiesel henviser til svovlfri diesel samt svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer

Anm.: Optjente indtægter er indtægterne, der er forårsaget af aktivitet i det pågældende år. Bogførte indtægter afviger herfra på grund af periodeforskydninger. På grund af, at usikkerhed ved periodisering kan indtægterne afvige med +/- 100 mio. kr. i det enkelte år fra det, der svarer til det sande forbrug.

Som det fremgår af tabel 8.4 udgør biodiesel omtrent en lige så stor andel af afgiftsindtægterne for autodiesel som alm. svovlfri diesel i 2011.

Derudover ses det af tabel 8.4, at de samlede indtægter fra olieprodukter er steget med godt 14 pct. i perioden 2006-2011. Denne stigning er i overvejende grad drevet af en stigning i indtægter fra autodiesel, som i samme periode er steget med knap 20 pct.

Ud fra statens afgiftsindtægter (brutto) på autodiesel er det muligt at angive et niveau for det afgiftspligtige salg af autodiesel. Af tabel 8.5 fremgår det, at det samlede afgiftspligtige salg af autodiesel er steget i perioden 2006-2011 med omtrent 500 liter.

Ligeledes fremgår det, at den nye standard for autodiesel, svovlfri diesel med minimum 6,8 pct. biobrændstoffer udgjorde knap halvdelen af salget af autodiesel i 2011.

Tabel 8.5: Udvikling i afgiftspligtige salg af autodiesel

	Svovlfri diesel	Svovlfattig diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer	I alt
	Mio. liter		
2006	2.871	-	2.871
2007	3.212	-	3.212
2008	3.478	-	3.478
2009	3.154	-	3.154
2010	3.226	-	3.226
2011	1.753	1.644	3.397

Anm.: Autodiesel henviser til svovlfri diesel samt svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer

Kilde: Skatteministeriet (PAS regnskab).

Statens afgiftsindtægter kan dog ikke benyttes som en præcis opgørelse af mængden af solgt diesel. Det skyldes dels, at afgifterne bogføres forskudt i forhold til, hvornår salget har fundet sted, dels at nogle erhverv har mulighed for forskellige afgiftsfritagelses- og godtgørelsesordninger for dieselforbrug. Begge disse forhold kan forårsage usikkerhed i statistikken for det afgiftspligtige salg.

Endvidere er autodiesel teknisk set det samme som fyringsolie, hvorfor der traditionelt har været store udfordringer ved at fordele salg af gas- og dieselolie på, hvad der blev anvendt til motorformål, og hvad der blev anvendt til opvarmningsformål. Dette forhold skaber også usikkerhed i statistikkerne over udviklingen af det afgiftspligtige salg. Se bl.a. *Status over grænsehandel, maj 2010* for nærmere beskrivelse af denne problemstilling.

Oliebranchens statistik giver også et overblik over det årlige salg af forskellige olieprodukter. Som det ses af tabel 8.6 opdeles salget af olieprodukter i tre kategorier i perioden 2008-2011:

- Autodiesel.
- Anden gas- og dieselolie.
- Fyringsolie.

Salget af fyringsolie afhænger naturligt af antal boliger med oliefyr som primær opvarmningskilde, ligesom det afhænger af temperaturudsving. Antallet af boliger, som er olieopvarmet, er generelt faldende, hvorfor salget af fyringsolie også er faldende. Det ses dog af tabel 8.6, at der i 2010 var et relativt stort forbrug af fyringsolie. Dette hænger sammen med, at 2010 var et ekstraordinært koldt år.

Tabel 8.6: Udviklingen i salget af de forskellige olieprodukter

	Autodiesel	Anden gas- og dieselolie	Fyringsolie
		1.000 m ³	
2008	3.166	822	720
2009	3.029	866	704
2010	3.101	815	769
2011	3.228	713	601

Anm.: 1.000 m³ diesel svarer til 1 mio. liter.

Kilde: Energi og olieforum www.eof.dk

Som det fremgår af tabel 8.6, har salget af autodiesel været stigende i perioden 2009-2011. Salget udgjorde således 3.228 mio. liter i 2011. Denne udvikling stemmer godt overens med udviklingen i bilparken, hvor diesel i stigende omfang vinder frem på personbilmarkedet.

8.1.3 Energikoks

Energikoks omtales og markedsføres under forskellige benævnelser. I afgiftssystemet omtales produktet generelt som jordoliekoks, hvorimod det i miljøsammenhænge ofte omtales petroleumskoks. I denne rapport benævnes produktet udelukkende som energikoks.

Det samlede danske privatforbrug af energikoks vedrører dels fra salg i Danmark, og dels fra grænsehandel, som ikke er belastet med danske afgifter, så længe der er tale om køb til eget forbrug.

Det danske salg, og dermed det afgiftspligtige salg, kan opgøres ud fra de statslige afgiftsindtægter fra energikoks som angivet i tabel 8.7.

Tabel 8.7: Udviklingen i salget af energikoks

	TJ (Tera Joule)	Ton	Ændring i pct.
2006	9,9	317	
2007	11,6	369	16 %
2008	8,5	270	-27 %
2009	10,1	322	19 %
2010	7,2	230	-29 %
2011	5,8	186	-19 %

Anm.: Til omregning fra TJ (1 Tera Joule = 1000 GJ) til ton anvendes en brændværdi på 31,40 GJ/ton, jf. Energistatistik 2010.

Kilde: Skatteministeriet.

Heraf fremgår det, at salget i Danmark i perioden 2006-2011 har varieret omkring et gennemsnitligt niveau på knap 300 tons.

I 2011 faldt det afgiftspligtige salg dog til 186 ton, hvilket ligger relativt langt fra det gennemsnitlige niveau for den opgjorte periode.

8.2 Udvikling i priser på energiprodukter

8.2.1 Benzin

Den samlede afgift på benzin inkluderer en specifik afgift på energiindholdet i benzin, som anført i mineralolieafgiftsloven, og en CO₂-afgift. CO₂-afgiften blev indført i 1992 med det formål at nedbringe udledningen af CO₂. Afgiftens størrelse blev fastsat efter energiproduktens udledning af kuldioxid således, at afgiften pr. enhed energi svarede til 100 kr. pr. ton udledt CO₂.

Ved lov nr. 462 af 9. juni 2004 skete der en nedsættelse af afgiftsbelastningen til 90 kr. pr. ton udledt CO₂. Energiafgifterne blev samtidig hævet med et beløb, svarende til det, som CO₂-afgiften blev nedsat med. Afgiftsjusteringerne havde virkning fra 1. januar 2005

Som anført i *Status over grænsehandel, maj 2010* blev der i 2007 indført indeksering af energiafgifterne og CO₂-afgiften bl.a. for benzin, hvilket indebærer, at afgifterne indtil 2015 årligt forhøjes med 1,8 pct., svarende til den forventede udvikling i nettoprisindekset. Fra 2009 videreførtes denne praksis, således at energi- og CO₂-afgiften følger og afspejler udviklingen i nettoprisindekset.

Tabel 8.8: Udviklingen i dansk afgift på blyfri benzin

	Energiafgift	CO ₂ -afgift	I alt
	Øre pr. liter		
2004	404,0	-	404,0
2005	388,9	22,0	410,9
2006	382,0	22,0	404,0
2007	382,0	22,0	404,0
2008	388,9	22,4	411,3
2009	395,9	22,8	418,7
2010 ¹	388,1/381,5	37,3/35,5	425,4/418,8
2011 ¹	395,1/388,4	37,9/36,1	433,0/426,3
2012 ¹	402,2/395,4	38,6/36,7	440,8/432,1

Anm.: Uden dampretur øges afgiften med yderligere 3 øre pr. liter. Fra 1. januar 2008 blev differentieringen vedrørende dampretur ophævet, men således at satsen blev fastsat til den hidtidige sats for dampretur.

1) Fra 2010 til 2012 er angivet afgiftssatser for hhv. blyfri benzin/blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstof.

Kilde: Skatteministeriet.

Som det fremgik af afsnit 8.1 er blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstof den nye standard for blyfri benzin. Den samlede benzin afgift for blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstof udgør således ca. 4,32 kr. pr. liter i 2012, jf. tabel 8.8.

Det er ikke kun de danske afgiftsforhold, der er interessante i forhold til grænsehandel – ligeså afgørende er ændringer i de udenlandske moms- og afgiftsforhold. I forhold til grænsehandel med benzin er det især moms- og afgiftsforholdene i Tyskland og Sverige, som er interessante.

Afgiftssatsen for benzin har i Tyskland været uændret siden 2003, jf. tabel 8.9. Satsen har i den periode ligget på et niveau svarende til ca. 4,88 DKK pr. liter. Den tyske momssats er derimod blevet forhøjet fra 16 pct. til 19 pct. pr. 1. januar 2007.

I Sverige er afgiften forhøjet stort set hvert år i perioden 2000-2012. I 2009 var den svenske kurs meget lav, hvilket medførte, at den svenske benzinafgift opgjort i danske kroner blev reduceret fra 4,11 DKK pr. liter i 2008 til 3,86 DKK pr. liter i 2009, på trods af at afgiften blev forhøjet med 0,23 SEK pr. liter.

Tabel 8.9: Udviklingen i afgiften på benzin i Tyskland og Sverige

	Tyskland		Sverige	
	DKK pr. liter	Euro pr. liter	DKK pr. liter	SEK pr. liter
2003	4,86	0,65	3,84	4,71
2004	4,87	0,65	3,91	4,79
2005	4,88	0,65	3,98	4,96
2006	4,88	0,65	4,02	4,99
2007	4,88	0,65	4,08	5,06
2008	4,88	0,65	4,11	5,29
2009	4,87	0,65	3,87	5,52
2010	4,87	0,65	4,30	5,50
2011	4,88	0,65	4,54	5,50
2012	4,87	0,65	4,75	5,65

Anm.: Årsagen til at den tyske afgiftssats varierer mellem intervallet 4,86-4,88 skyldes omregning fra euro til DKK.
Kilde: www.bundesfinanzministerium.de og www.skatteverket.se.

Som det også fremgår af tabel 8.9, svarer den svenske afgift på benzin på 5,65 SEK pr. liter i 2012 til 4,75 DKK pr. liter

Af tabel 8.8 og 8.9 fremgår det dermed, at den danske benzinafgift på ca. 4,41 kr. pr. liter i 2012 er lavere end både den tyske på ca. 4,88 DKK pr. liter og den svenske på 4,75 DKK pr. liter benzinafgift opgjort i danske kroner.

Den samlede benzinpris i Danmark, Tyskland og Sverige er altså generelt stigende i alle tre lande, jf. tabel 8.10.

Tabel 8.10: Udviklingen i gennemsnitlig forbrugerpris for 95 oktan blyfri benzin i Danmark, Tyskland og Sverige samt avanceforskelle

	Benzinpris Danmark	Benzinpris Tyskland	Benzinpris Sverige	Dansk merbrutto-avance i forhold til Tyskland	Dansk merbrutto-avance i forhold til Sverige
	DKK pr. liter				
medio jan. 2005	8,17	8,27	8,21	0,25	0,02
medio jan. 2006	9,45	9,42	8,99	0,29	0,33
medio jan. 2007	8,74	8,98	8,48	0,30	0,33
medio jan. 2008	10,18	10,31	9,62	0,25	0,54
medio jun. 2008	11,43	11,30	10,96	0,42	0,49
medio jan. 2009	8,41	8,60	7,23	0,19	0,58
medio jun. 2009	10,24	10,07	8,96	0,42	0,63
medio jan. 2010	10,34	10,02	9,18	0,46	0,72
medio jun. 2010	10,99	10,64	10,16	0,45	0,69
medio jan. 2011	11,60	11,10	11,22	0,57	0,66
medio feb. 2011	11,50	10,93	11,35	0,64	0,57
medio mar. 2011	12,17	12,13	11,79	0,17	0,70
medio apr. 2011	12,38	12,42	11,86	0,09	0,73
medio maj 2011	12,29	11,54	11,82	0,77	0,69
medio jun. 2011	12,16	11,37	11,51	0,80	0,78
medio jul. 2011	12,36	11,45	11,67	0,90	0,75
medio aug. 2011	11,90	11,07	11,39	0,84	0,65
medio sep. 2011	12,40	11,58	11,87	0,81	0,74
medio okt. 2011	12,09	11,56	11,41	0,58	0,78
medio nov. 2011	11,94	11,14	11,33	0,81	0,74
medio dec. 2011	11,72	11,17	11,24	0,60	0,67

Kilde: http://ec.europa.eu/energy/reports/Oil_Bulletin_Prices_History.xls.

Ligeledes fremgår det, at Tyskland og Sverige generelt har lavere benzinpriser end Danmark.

Benzinpriserne i Sverige har i perioden 2006-2008 være omtrent 3-5 pct. lavere end i Danmark. Denne prisforskel forøgedes i 2009 og starten af 2010, hvor den tidligere nævnte svage svenske kronekurs medførte en relativ større forskel mellem de danske og svenske benzinpriser. Derved opstod et ganske betragteligt incitament til at grænsehandle benzin i Sverige, da benzinprisen var mere end 10 pct. lavere.

Denne udvikling ophørte dog i løbet af 2010, hvor den svenske krone stabiliseredes, og de svenske benzinpriser har herefter igen været omtrent 3-5 pct. lavere end de danske.

Som det fremgik af *Status over grænsehandel, maj 2010*, kunne den årlige danske indeksering af energifgifterne, herunder afgifterne på benzin, betyde, at en evt. prisfordel ved køb i Tyskland ville blive forøget i takt med indekseringen.

Som det fremgår af tabel 8.10, har prisforskellen på benzin mellem Danmark og Tyskland været højere i 2010-2011, end det tidligere har været tilfældet. Således var der i perioden 2005-2009 relativ stor variation i prisforskellen og fordelene. I 2010 og 2011 har den tyske benzinpris dog været mere end 3 pct. lavere end den danske med undtagelse af marts-april i 2011.

Denne forskel skyldes delvis indekseringen af de danske benzinafgifter, da den tyske benzinafgift som nævnt har været fast siden 2003.

Dertil kommer udviklingen af de internationale benzinpriser, der siden 2003 har været stigende. Denne udvikling trækker alt andet lige i retning af en større prisforskel mellem Danmark og Tyskland grundet den relativt lavere tyske moms. En stigning i de internationale benzinpriser på 2 kr. vil isoleret set medføre en stigning i den danske benzinpris grundet moms på benzin på 0,5 kr. (25 pct. af 2 kr.), hvor det vil medføre en stigning i den tyske benzinpris på 0,38 kr. (19 pct. af 2 kr.)

Prisforskellen på benzin mellem Danmark og Sverige/Tyskland vil ligeledes være påvirket af forskelle i landenes avancer på benzinsalget.

Som det fremgår af tabel 8.10, har Danmark generelt højere bruttoavancer på benzin i forhold til både Sverige og Tyskland. Denne forskel i avancer mellem Danmark og Sverige har været stigende siden 2005, og den danske bruttoavance var i 2011 omkring 70 øre højere end den svenske bruttoavance.

Samme tendens har været gældende i forhold til sammenligning mellem danske og tyske bruttoavancer, jf. tabel 8.10. Forskellen i bruttoavancer har dog ikke været på et stabilt niveau i 2011, men svinger mellem 0,09-0,9 DKK pr. liter; dog er den danske bruttoavance konstant højere end den tyske.

En del af forklaringen på de højere danske bruttoavancer kan findes ved, at danskere i højere grad end tyskere efterspørger tilgængelighed af tankningsmuligheder, og derfor er der mindre spredning af danske tankstationer. Dette øger omkostningerne for leverandører, hvilket kan afspejles i højere avancer.

Herudover skal det bemærkes, at VE-direktivets målsætning om 10 pct. vedvarende energi i transportsektoren i 2020 kan skabe prisforskelle mellem landene, da landene selv kan vælge fremgangsmåden til at indfri EU-målet. Det er i Danmark implementeret ved tvungen iblanding af biobrændstoffer. I såvel Sverige som Tyskland har regeringen fremmet biobrændstof ved særlige afgiftsrabatter. Dette vil forårsage en øget grænsehandel, da meromkostningerne ved produktion af benzin inklusiv biobrændstof vil blive godtgjort ved afgiftsrabatter, hvor det ved tvungen iblanding vil blive overvæltet i prisen.

Det skal dog nævnes, at biobrændstoffer, der anvendes som motorbrændstof, er fritaget for CO₂-afgift. Dermed svares der ikke CO₂-afgift af den del af benzinen, som er biobrændstof.

Endelig skal det pointeres, at der kan være små forskelle i benzinkvaliteten i de tre lande. Selv små kvalitetsforskelle i sammenligningsgrundlaget kan afspejles i prisen, hvorfor der skal tages forbehold for de specifikke prisforskelle i datagrundlaget.

Af tabel 8.11 fremgår priselementer for de 27 EU-medlemslande opgjort pr. 27. februar 2012. Af tabellen ses, at især de nye medlemslande har lave afgifter på benzin. Således har Polen, Bulgarien, Cypern og Rumænien alle afgiftssatser under 3 DKK pr. liter, hvor EU-gennemsnittet er 3,98 DKK pr. liter. Landene med de højeste benzinafgifter inkluderer Holland, Italien, Grækenland og Storbritannien, som alle har afgifter over 5 DKK pr. liter.

Når man sammenligner priserne eksklusiv moms og afgifter, ses det, at Danmark har den højeste benzinpris, når moms og afgifter fratrækkes listepriisen. Således fremgår det, at den danske pris eksklusiv moms og afgifter er 6,05 DKK pr. liter, hvor de nærmeste herefter er Belgien og Spanien, som har priser eksklusiv moms og afgifter på henholdsvis 5,76 og 5,70 DKK pr. liter.

Årsagerne til den relativ høje benzinpris eksklusiv moms og afgifter i Danmark kan, som tidligere anført, bl.a. begrundes ud fra højere avancer og krav om tvungen iblanding af biobrændstoffer.

Tabel 8.11: Priselementer for blyfri benzin i EU-landene

	Listepris	Moms	Afgift	Pris ekskl. moms og afgifter
	DKK pr. liter			
Østrig	10,68	1,78	3,92	4,98
Belgien	12,51	2,17	4,58	5,76
Bulgarien	9,46	1,58	2,71	5,17
Cypern	9,70	1,27	2,76	5,68
Tjekkiet	10,80	1,80	3,82	5,18
Danmark	12,99	2,60	4,34	6,05
Estland	10,22	1,70	3,15	5,37
Finland	12,28	2,30	4,65	5,33
Frankrig	11,97	1,96	4,57	5,44
Tyskland	12,34	1,97	4,88	5,49
Grækenland	13,12	2,45	5,11	5,56
Ungarn	10,84	2,30	3,15	5,38
Irland	11,14	2,08	4,53	4,52
Italien	13,13	2,28	5,25	5,60
Letland	10,51	1,90	3,22	5,39
Litauen	10,33	1,79	3,24	5,30
Luxembourg	10,36	1,35	3,45	5,56
Malta	10,56	1,61	3,50	5,45
Holland	12,96	2,07	5,49	5,40
Polen	10,04	1,88	2,97	5,18
Portugal	12,28	2,30	4,36	5,63
Rumænien	9,53	1,85	2,65	5,04
Slovakiet	11,34	1,89	4,25	5,20
Slovenien	10,69	1,78	3,69	5,22
Spanien	10,65	1,62	3,32	5,70
Sverige	12,65	2,53	4,77	5,35
Storbritannien	11,99	2,00	5,12	4,87
Gennemsnit	11,30	1,96	3,98	5,36

Anm.: Priserne er aflæst pr. 27. februar 2012.

Kilde: EU-Kommissionen, Excise duty tables og http://ec.europa.eu/energy/reports/Oil_Bulletin_Prices_History.xls.

8.2.2 Dieselolie

Den samlede afgift på diesel inkluderer en specifik dieselaftgift, som anført i mineralolieafgiftsloven og en CO₂-afgift. CO₂-afgiften blev indført i 1992 med det formål at nedbringe udledningen af CO₂. Afgiftens størrelse blev fastsat efter de forskellige energiprodukters udledning af kuldioxid således, at afgiften pr. enhed energi svarede til 100 kr. pr. ton udledt CO₂.

Ved lov nr. 462 af 9. juni 2004 skete der en nedsættelse af afgiftsbelastningen til 90 kr. pr. ton udledt CO₂. Energiafgifterne blev samtidig hævet med et

beløb, svarende til det, som CO₂-afgiften blev nedsat med. Afgiftsjusteringerne havde virkning fra 1. januar 2005.

Som tidligere nævnt blev der i 2007 indført indeksering af energiafgifterne herunder de forskellige afgifter på dieselprodukter og CO₂-afgiften, hvilket indebar, at afgifterne indtil 2015 årligt forhøjes med 1,8 pct., svarende til den forventede udvikling i nettoprisindekset. Denne praksis videreførtes fra 2009, således at energiafgifterne og CO₂-afgiften følger og afspejler udviklingen i nettoprisindekset.

Pr. 1. januar 2010 skete en omlægning af CO₂-afgiften og energiafgiften, der bl.a. indebar, at CO₂-afgiften på afgiftspligtige brændsler blev forhøjet til 150 kr. pr. ton udledt CO₂ (2008-niveau), svarende til det forventede prisniveau i det europæiske kvotemarked.

Pr. 1. januar 2010 indførtes endvidere en ny afgiftssats på svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer. For at fremme brugen af biobrændstoffer i drivmidler, er biobrændstoffer, der anvendes som motorbrændstof, fritaget for CO₂-afgift. Dermed svares der ikke CO₂-afgift af den del af autodiesel, som er biobrændstof. Svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer er blevet den nye standard for autodiesel, hvilket også fremgår af afsnit 8.1.

Den samlede dieselafgift for diesel med 6,8 pct. biobrændstof udgør således ca. 2,96 kr. pr. liter i 2012, jf. tabel 8.12.

Tabel 8.12: Afgiftssatser for diesel i perioden 2004 til 2012

	Gas- og dieselolie (motorbrændstof)	Let diesel	Svovlfattig diesel	Autodiesel (svovlfri/svovlfri m. biobrændstof)
	Øre pr. liter			
2004	303,0	293,0	275,0	-
2005	303,0	293,0	275,0	273,0
2006	303,0	293,0	275,0	273,0
2007	303,0	293,0	275,0	273,0
2008	308,4	298,2	279,9	273,4
2009	314,0	303,7	285,0	285,0
2010	318,7	308,2	289,2	289,2 / 285,1
2011	324,5	313,8	294,4	294,4 / 290,1
2012	330,4	319,5	299,8	299,8 / 295,6

Anm.: Satser er inkl. CO₂-afgift. CO₂-afgiften er ensartet på tværs af dieselprodukterne på nær svovlfri m. 6,8 pct. biobrændstof, som har en lavere CO₂-afgift.

Kilde: Skatteministeriet.

I Tyskland har afgiften være uændret, siden den grønne skattereform blev indført i 2003. Til sammenligning er afgiften i Danmark på trods af indekseringen fortsat betydeligt lavere end i Tyskland.

Tabel 8.13: Afgiftssatser for tysk diesel i perioden 2004 til 2012

	Svovlholdig diesel		Svovlfattig diesel	
	Euro pr. liter	DKK pr. liter	Euro pr. liter	DKK pr. liter
2004	0,486	3,61	0,470	3,50
2005	0,486	3,61	0,470	3,50
2006	0,486	3,62	0,470	3,51
2007	0,486	3,62	0,470	3,51
2008	0,486	3,62	0,470	3,50
2009	0,486	3,62	0,470	3,51
2010	0,486	3,62	0,470	3,50
2011	0,486	3,62	0,470	3,50
2012	0,486	3,62	0,470	3,50

Anm.: Fra 1.11.2001 blev kravet til svovlfattig diesel ændret til max 50 mg svovl pr. kg (50 ppm). Fra 2002 til 2003 er kravet til svovlfattig diesel ændret til maks. 10 mg svovl pr. kg. (10 ppm).

Kilde: Deutsche Bundesministerium der Finanzen.

Hvis der tages udgangspunkt i afgiftssatserne for svovlfattig diesel for både Danmark og Tyskland, jf. tabel 9.12 og 9.13, ses det, at afgiftsforskellen inklusiv moms er faldet fra knap 74 øre pr. liter i 2007 (hvor den tyske momssats blev forhøjet fra 16 pct. til 19 pct.) til ca. 42 øre pr. liter i 2012.

Af tabel 8.14 fremgår, hvorledes afgifterne for diesel har udviklet sig i Sverige i perioden 2004-2012. Heraf fremgår det, at den svenske afgift har været konstant stigende i perioden. Afgiften er således steget med 1,34 SEK pr. liter siden 2004.

Tabel 8.14: Afgiftssatser for diesel i Sverige

	Miljøklasse 1	
	SEK pr. liter	DKK pr. liter
2004	3,33	2,72
2005	3,65	2,93
2006	3,67	2,95
2007	3,72	3,00
2008	4,16	3,23
2009	4,34	3,05
2010	4,34	3,39
2011	4,54	3,75
2012	4,67	3,93

Anm.: Den svenske diesel miljøklasse 1 forudsættes at svare til den danske svovlfri diesel.

Kilde: www.skatteverket.se.

Endvidere ses det af tabel 9.14, at den svenske afgift på diesel ikke har været konstant stigende i DKK. Det skyldes, som også tidligere nævnt, den svage svenske kronekurs i 2009 og til dels i 2010.

Priserne på diesel har indtil medio 2010 været lavere i Danmark sammenlignet med Tyskland, jf. tabel 8.15. Siden medio 2010 har priserne på

diesel dog været højere i Danmark i forhold til Tyskland – forskellen har tilmed haft en stigende tendens den resterende periode frem til ultimo 2011. I perioden medio 2010 til ultimo 2011 har prisdifferensen konstant (på nær april 2011) været større end 10 øre pr. liter, hvilket skaber et vist incitament for grænsehandel med diesel.

Dette skal ses i forhold til, at prisdifferens i diesel i højere grad end benzin er genstand for øget grænsehandel, da international dieseldreven lastbilstransport har et stort potentiale for grænsehandel grundet store brændstofstanke og relativ hyppig grænsetrafik.

De danske dieselpriser har derimod i hele perioden (på nær i 2009, hvor den svenske kronkurs var relativt svag) været lavere end de svenske dieselpriser. I 2011 har priserne på diesel i Danmark ligget 3-11 pct. under priserne på diesel i Sverige.

Tabel 8.15: Dieselpriser i Danmark, Tyskland og Sverige

	Dieselpris Danmark	Dieselpris Tyskland	Dieselpris Sverige	Dansk merbrutto-avance i forhold til Tyskland	Dansk merbrutto-avance i forhold til Sverige
			DKK pr. liter		
medio jan. 2005	6,76	7,21	7,27	-0,04	-0,14
medio jan. 2006	8,02	8,16	8,44	0,16	-0,13
medio jan. 2007	7,36	7,80	7,91	0,11	-0,12
medio jan. 2008	8,85	9,39	9,22	-0,05	0,26
medio jun. 2008	10,94	11,09	11,36	0,20	0,25
medio jan. 2009	7,56	8,07	7,51	-0,08	0,20
medio jun. 2009	8,01	8,08	7,93	0,27	0,20
medio jan. 2010	8,41	8,54	8,44	0,15	0,26
medio jun. 2010	9,30	9,17	9,53	0,33	0,29
medio jan. 2011	10,09	9,91	10,94	0,30	0,16
medio feb. 2011	10,15	10,28	11,23	0,03	0,05
medio mar. 2011	10,69	10,58	11,59	0,22	0,16
medio apr. 2011	10,71	10,68	11,68	0,19	0,15
medio maj 2011	10,24	10,12	11,00	0,24	0,20
medio jun. 2011	10,70	10,52	11,11	0,31	0,47
medio jul. 2011	10,71	10,26	11,05	0,55	0,51
medio aug. 2011	10,30	9,94	10,99	0,48	0,24
medio sep. 2011	10,71	10,24	11,12	0,56	0,45
medio okt. 2011	10,68	10,49	11,29	0,32	0,29
medio nov. 2011	10,99	10,58	11,59	0,49	0,32
medio dec. 2011	10,66	10,36	11,45	0,41	0,19

Kilde: http://ec.europa.eu/energy/reports/Oil_Bulletin_Prices_History.xls.

Ligesom det var tilfældet med forskelle i benzinpriser, jf. afsnit 8.2.1., kan flere faktorer påvirke og generere prisdifferens på diesel, herunder den danske indeksering af afgifter på diesel, stigende oliepriser og avanceforskelle.

Som det fremgår af tabel 8.15 har Danmark generelt højere bruttoavancer på diesel i forhold til både Sverige og Tyskland. Således er forskellen i bruttoavancer mellem Danmark og Tyskland større end prisforskellen. Det vil sige, at hvis de danske bruttoavancer var tilsvarende de tyske bruttoavancer, ville prisen på diesel i Danmark være lavere end prisen på diesel i Tyskland.

Årsager til de højere danske bruttoavancer kan evt. ligesom for benzin være spredning af tankstationer, indhold af biobrændstof og forskelle i dieselkvalitet.

Af tabel 8.16 fremgår priselementer for de 27 EU-medlemslande opgjort pr. 27. februar 2012. Af tabellen ses, at især de nye medlemslande har lave afgifter på diesel. Således har Polen, Bulgarien, Cypern og Rumænien alle afgiftssatser under 3 DKK pr. liter, hvor EU-gennemsnittet er 3,09 DKK pr. liter. Landene med de højeste dieselafgifter inkluderer Italien og Sverige, som har afgifter på diesel på henholdsvis 4,43 og 3,94 DKK pr. liter.

Når man sammenligner priserne eksklusiv moms og afgifter, ses det, at Danmark har en relativ høj dieselpri, når moms og afgifter fratrækkes listepri. Således fremgår det, at den danske pris eksklusiv moms og afgifter er 6,19 DKK pr. liter, hvor Grækenland har den højeste pris eksklusiv moms og afgifter på 6,26 DKK pr. liter.

Årsagerne til den relativ høje dieselpri eksklusiv moms og afgifter i Danmark kan, som tidligere anført, begrundes ud fra højere avancer og krav om tvungen iblanding af biobrændstoffer.

Pr. den 27. februar 2012 er den danske dieselpri 11,46 DKK pr. liter, hvilket svarer til en placering i den øvre ende sammenlignet med andre europæiske lande.

Tabel 8.16: Priselementer for diesel (laveste afgift) i EU-landene

	Listepris	Moms	Afgift	Pris ekskl. moms og afgifter
	DKK pr. liter			
Østrig	10,57	1,76	3,26	5,55
Belgien	11,23	1,95	3,19	6,09
Bulgarien	9,35	1,56	2,40	5,39
Cypern	9,88	1,29	2,54	6,05
Tjekkiet	10,96	1,83	3,26	5,87
Danmark	11,46	2,29	2,97	6,19
Estland	10,48	1,75	2,93	5,80
Finland	11,79	2,21	3,45	6,14
Frankrig	10,71	1,76	3,28	5,68
Tyskland	11,30	1,80	3,51	5,99
Grækenland	11,62	2,17	3,18	6,26
Ungarn	11,19	2,38	2,90	5,90
Irland	11,08	2,07	3,72	5,28
Italien	12,74	2,21	4,43	6,10
Letland	10,41	1,88	2,61	5,92
Litauen	9,97	1,73	2,25	5,98
Luxembourg	9,45	1,23	2,46	5,76
Malta	10,04	1,53	2,85	5,65
Holland	10,76	1,72	3,26	5,78
Polen	10,20	1,91	2,58	5,71
Portugal	10,89	2,04	2,73	6,12
Rumænien	9,95	1,93	2,33	5,69
Slovakiet	10,86	1,81	3,03	6,02
Slovenien	9,93	1,65	2,72	5,56
Spanien	10,21	1,56	2,61	6,04
Sverige	12,28	2,46	3,94	5,88
Storbritannien	12,66	2,11	5,12	5,44
Gennemsnit	10,81	1,87	3,09	5,85

Anm.: Priserne er aflæst pr. 27. februar 2012.

Kilde: EU-Kommissionen, Excise duty tables og http://ec.europa.eu/energy/reports/Oil_Bulletin_Prices_History.xls.

Det ses endvidere af tabel 8.16, at Danmark har den næsthøjeste dieselpri eksklusiv moms og afgifter. Årsagerne hertil kan, som tidligere anført, begrundes ud fra bl.a. højere avancer.

Derudover er det danske dieselmarked præget af ganske betydelige rabatordninger, hvorfor en direkte sammenligning ikke nødvendigvis giver et retvisende billede.

Endelig skal det pointeres, at denne sammenligning baseres på en enkelt dags observation. Billedet kan derfor variere fra dag til dag, da priserne på drivmidler generelt svinger fra dag til dag.

8.2.3 Energikoks

De danske afgifter på fossile brændsler er afstemt efter brændværdien eller energiindholdet (Joule). Ligeledes er CO₂-afgiften afstemt efter CO₂-udledningen for de enkelte energiprodukter.

Energi- og CO₂-afgifter er derfor neutrale for fossile brændsler, hvilket nedsætter incitamentet til at vælge et fossilt brændsel frem for et andet.

Priserne på fossile brændsler kan dog variere på baggrund af andre faktorer, herunder andre afgifter, leverandørens avance, verdensmarkedsprisen på råolie, pris på energianlægget mv.

I perioden 2001-2007 har den samlede afgift på energikoks været uændret, dog blev afgiften på CO₂ sænket pr. 1. januar 2005, mens energiafgiften blev forhøjet tilsvarende. Pr. 1. januar 2008 indførtes indeksering af energi- og CO₂-afgifterne, herunder energikoks. Denne indeksering blev videreført også efter 2015, nu blot med den faktiske udvikling i nettoprisindekset. Endvidere blev energiafgiften på brændsler (undtagen motorbrændstoffer) forhøjet med 15 pct. som led i *Forårspakke 2.0*.

Herudover blev CO₂-afgiften forhøjet pr. 1. januar 2010 fra ca. 90 kr. pr. tons CO₂ til 150 kr. pr. tons CO₂ (2008-niveau). Af tabel 8.17 fremgår de seneste afgiftsændringer på energikoks.

Energikoks skønnes ikke at være særligt udbredt som opvarmning i private hjem bl.a. pga. gener med støv, lugt mv. Da energiafgiften er afstemt efter energiindholdet, vil der være en tilskyndelse for husstande til at anvende fossile brændsler til opvarmning, som ikke har gener i samme grad som energikoks. Opvarmning med energikoks er derfor primært interessant pga. prisforskellen i forhold til Tyskland.

Tabel 8.17: Afgiftsændringer på energikoks 2001-2012

	Energiafgift	CO2-afgift	I alt
		Kr. pr. ton	
2001	1.625,0	323,0	1.948,0
2002	1.625,0	323,0	1.948,0
2003	1.625,0	323,0	1.948,0
2004	1.625,0	323,0	1.948,0
2005	1.707,3	290,7	1.948,0
2006	1.707,3	290,7	1.948,0
2007	1.707,3	290,7	1.948,0
2008	1.738,0	295,9	2.033,9
2009	1.769,3	301,3	2.070,6
2010	1.892,0	471,9	2.363,9
2011	1.926,0	480,4	2.406,4
2012	1.960,0	489,1	2.449,1

Kilde: Skatteministeriet.

Pr. 1. januar 2007 blev der i Tyskland indført en afgift på energikoks på 0,33 euro pr. GJ, svarende til EU's minimumsafgift. Afgiften er ikke forhøjet siden indførelsen. En afgift på 0,33 euro pr. GJ svarer til ca. 2,50 kr. pr. GJ. Til sammenligning er den danske afgift på energikoks i 2012 74,2 kr. pr. GJ dvs. knap 30 gange højere end i Tyskland. Dertil kommer, at den tyske momsats er 19 pct., mens den danske som bekendt udgør 25 pct.

Energikoks kan købes i forskellige pakkestørrelser og med forskelligt energiindhold. En direkte prissammenligning kan således være vanskelig.

Af tabel 8.18 fremgår en umiddelbar prissammenligning mellem Danmark og Tyskland i efteråret 2009 og foråret 2010. Det skal bemærkes, at der er tale om enkelte observationer, og prissammenligningen er derfor ikke nødvendigvis repræsentativ. Alligevel kan den give en indikation af besparelspotentialet.

Af tabel 8.18 ses, at der i de tyske grænsebutikker kan købes energikoks til mellem 2,80 kr. og ca. 3,50 kr. pr. kg. Til sammenligning er prisen i Danmark mellem 7,80 og 8,20 kr. pr. kg. Prisen i Danmark er således ca. 3 gange så høj som i Tyskland.

Tabel 8.18: Priser på energikoks i Tyskland og Danmark

	Forår 2012 (enkelt obs.)	Efterår 2009 (enkelt obs.)
	Kr.	
Tyske grænsebutikker:		
<i>Fleggaard</i>		
Sække à 25 kg	86,95	69,95
Pris pr. ton	3.478	2.750
Pris pr. kg	3,48	2,75
Køb over 10 ton		
Pris pr. ton	-	2.700
Pris pr. kg	-	2,70
30 sække à 25 kg	2.579	-
Pris pr. kg	3,44	-
<i>Koks.dk</i>		
Pris pr. ton	3.100/2.800 ¹	2.900
Pris pr. kg	3,10/2,80	2,90
30 sække à 25 kg	-	6.750
Pris pr. kg	-	9,00
Danske butikker:		
<i>Braendselsgården</i>		
25 kg afhentet	195	195
Pris pr. kg	7,80	7,80
½ ton (leveret Sjælland)	4.100	4.100
Pris pr. kg	8,20	8,20
1 ton og derover (leveret hele DK)	7.800	7.800
Pris pr. kg	7,80	7,80

Anm.: Se *Status over grænsehandel, maj 2010* for prissammenligning forud for efterår 2009.

1) Koks.dk prisen pr. ton afhænger af, om det afhentes i sække eller løssalg. Prisen i sække er 3.100 kr. pr. ton, imens prisen i løssalg er 2.800 kr. pr. ton.

Kilde: Tilbudsviser fra tyske grænsebutikker, koks.dk samt www.braendselsgaarden.dk

Tabel 8.19 illustrerer priselementerne for 1 ton energikoks. Der er her taget udgangspunkt i, at levering fra Tyskland udgør 0,5 kr. pr. kg. ved køb af 1 ton koks, samt at det er den gennemsnitlige tyske pris ved salg af 1 ton energikoks i sække, der sammenlignes med den danske pris.

Tabel 8.19: Preiselementer for energikoks i Danmark og Tyskland

	Priselementer ved faktisk pris i Danmark	Priselementer ved faktisk pris i Tyskland	Forskel
		kr. pr. kg	
Detailpris	7,80	3,79	4,01
Moms	1,56	0,61	0,95
Afgift	2,45	0,08	2,37
Pris ekskl. afgift og moms	3,79	3,10	0,69

Anm.: Egne beregninger.

Kilde: Tilbudsviser fra tyske grænsebutikker, koks.dk samt www.braendselsgaarden.dk

Detailprisen er i Danmark ca. 2 gange højere end den her beregnede tyske gennemsnitspris, hvis der tages højde for leveringsomkostninger. Af en prisforskel på 4,01 kr. pr. kg udgør momsforskellen 0,95 kr. pr. kg., imens

afgiftsforskellen udgør 2,37 kr. pr. kg. Moms og specielt afgiften er således højere i Danmark sammenlignet med Tyskland, men der er også forskel i priser uden moms og afgifter. Således er merbruttoavancen på energikoks solgt i Danmark ca. 0,69 kr. pr. kg. Til sammenligning var prisforskellen ekskl. afgift og moms i *Status over grænsehandel, maj 2010* ca. 1,50 kr. pr. kg.

Forhøjelsen af CO₂-afgiften pr. 1. januar 2010 fra ca. 90 kr. pr. tons CO₂ til 150 kr. pr. tons CO₂ skønnes således ikke at have ændret den danske pris på energikoks, hvorfor incitamentet til at grænsehandle energikoks ikke er vokset siden den seneste undersøgelse, jf. *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Eftersom det kun er den tyske pris, som har været stigende siden 2010, kunne det derimod tyde på, at incitamentet til at grænsehandle energikoks er faldet i den mellemliggende periode.

8.3 Grænsehandel med energiprodukter

I dette afsnit om grænsehandel med energiprodukter vil grænsehandel med benzin, diesel og energikoks særskilt blive analyseret.

Kendetegnet ved grænsehandel med motorbrændstoffer er, at det ikke er afgørende, hvilken nationalitet den grænsehandlende har, men hvor brændstoffet forbruges. Dermed adskiller grænsehandel med motorbrændstoffer sig fra andre grænsehandelsprodukter.

Grænsehandel med benzin og diesel defineres således ved det brændstof, som føres ind og ud via køretøjers brændstoftanke. Ved tankning i Danmark og efterfølgende forbrug i udlandet, vil der være tale om grænsehandel i dansk favør. Omvendt vil der ved tankning i udlandet med efterfølgende forbrug i Danmark være tale om grænsehandel i udenlandsk favør. Grænsehandel med benzin og diesel er i øvrigt kun lovlig, når indførsel sker i køretøjernes normale brændstoftanke.

Grænsehandel med benzin og diesel kan forekomme ved økonomitankninger og egentlige grænsehandelstankninger. Økonomitankninger foretages af bilister, der uanset eventuelle forskelle i brændstofpriser i alle tilfælde passerer grænsen, men som tager hensyn til prisforskellene mv. i tankningsmønsteret. Grænsehandelstankninger foretages af de bilister, for hvem grænsepassagen er betinget af mulighederne for at kunne foretage billige indkøb af benzin i udlandet.

I praksis er der en flydende overgang mellem de to tankningsmønstre, hvorfor der ikke tages særskilt stilling til om en evt. grænsehandel med

motorbrændstoffer er forårsaget af økonomi- eller grænsehandelstankninger. Der henvises i øvrigt til *Status over grænsehandel 2000* for en detaljeret beskrivelse af disse tankningsmønstre.

Grænsehandel med energikoks analyseres i lighed med rapportens andre produkter med udgangspunkt i den grænsehandlendes nationalitet.

Grænsehandel med energiprodukter er senest belyst i *Status over grænsehandel, maj 2010*.

8.3.1 Benzin

Som det fremgår af ovenstående kan omfanget af grænsehandel skønnes ved at vurdere forskellen mellem salg af benzin i Danmark og forbrug af benzin i Danmark i et pågældende år. Det danske benzinsalg med dansk afgift kan opgøres med relativ stor nøjagtighed, mens forbruget af benzin i Danmark kan beregnes med en vis usikkerhed.

Der gælder følgende bogholderiidentiteter for opgørelsen af benzinformbruget:

Benzin solgt til danske bilister og andre danskere i Danmark
+ Danske bilisters grænsehandel af benzin ind i Danmark
= Danske bilisters forbrug af benzin i Danmark
+ Andet dansk forbrug i Danmark

og

Benzin solgt til udenlandske bilister i Danmark
+ Udenlandske bilisters grænsehandel af benzin ind i Danmark
= Udenlandske bilisters forbrug af benzin i Danmark

Som angivet i *Status over grænsehandel, maj 2010* er den seneste detaljerede beregning af grænsehandel med benzin opgjort i 2001. Benzinbalancen for 2001 kan dermed opgøres, dog med en vis grad af usikkerhed, som følgende:

Salg af benzin i Danmark	2.584 mio. liter
+ Grænsehandel af benzin ind i Danmark netto	110 mio. liter
= Forbrug af benzin i Danmark	2.694 mio. liter
- heraf til plæneklipper, både, traktorer mv.	50 mio. liter
- heraf udenlandske bilister	100 mio. liter
- heraf til danske bilister i Danmark	2.544 mio. liter

Flere faktorer spiller ind i forhold til benzinförbruget for danske benzinkøretøjer i Danmark, herunder kørselsomfanget, bestanden og brændstoføkonomien for benzinkøretøjer.

For 2001 har Vejdirektoratet via de periodiske bilsyn opgjort den gennemsnitlige kørsel for danske benzinkøretøjer i Danmark. Den gennemsnitlige bestand af forskellige benzinkøretøjer i Danmark kendes, ligesom brændstoføkonomien indirekte kan beregnes.

I tabel 8.20 er vist hvilken brændstoføkonomi mv., der er konsistent med den oplyste kørsel i gennemsnit pr. køretøj og det samlede forbrug i Danmark af benzin ved danske køretøjer i 2001.

Tabel 8.20: Beregnet forbrug af benzin i Danmark ved danske køretøjer i 2001 under visse forudsætninger.

Køretøjstype	Gennemsnit af bestanden primo og ultimo 2001	Årskørsel i Danmark beregnet af Vejdirektoratet på baggrund af syn	Brændstof økonomi	Forbrug af brændstof ved danske køretøjer i Danmark
	1.000 Stk.	Km	Km pr. liter	Mio. liter
Personbiler	1.749,9	16.004	12,0	2.333
Varebiler 0-2 tons	45,4	16.175	10,8	68
Varebiler over 2 tons	54,4	16.773	8,4	109
Motorcykler	76,0	6.607	18,0	28
Knallert 45	66,3	1.395	36,0	3
Busser	1,6	15.328	9,0	3
Lastbiler	0,2	22.000	6,0	1
<i>I alt</i>				<i>2.544</i>

Anm.: I 2001 vejede personbiler med benzinmotor ca. 1.004 kg.

Kilde: Vejdirektoratet, Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Det ses af tabel 8.20, at danske benzindrevne personbiler brugte ca. 2,33 mia. liter benzin i Danmark i 2001 ved en brændstoføkonomi på i gennemsnit 12 km pr. liter. Forbruget i varebiler var ca. 0,18 mia. liter, mens motorcykler og andre motorkøretøjer brugte i alt ca. 0,03 mia. liter. Det samlede benzinförbrug ved danske køretøjer i Danmark for 2001 blev således beregnet til ca. 2,54 mia. liter.

Af tabel 8.21 fremgår udviklingen fra 2001-2011 for nogle af de faktorer, der har en effekt på benzinförbruget samt det samlede beregnede benzinförbrug af danske køretøjer i Danmark. Ligeledes fremgår det oplyste salg af benzin i Danmark.

Der er pålidelige tal om bestanden, mens den gennemsnitlige faktiske brændstoføkonomi for bestanden af benzinbiler ikke kendes. Til gengæld er der oplysninger om udvikling i vægt samt om nye personbilers brændstoføkonomi.

Tabel 8.21: Udvikling i bestand af benzindrevne personbiler, gennemsnitsvægt heraf, brændstoføkonomi og beregnet forbrug af benzin ved danske køretøjer i Danmark

	Enhed	2001	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Ændring 2001-11
Personbiler	1.000 stk.	1.750	1.750	1.734	1.753	1.730	1.701	1.674	1.647	-103
Vægt (personbiler)	Kg	1.004	1.016	1.041	1.067	1.085	1.090	1.093	1.094	+90
Brændstoføkonomi (personbiler)	Km/l	12,00	12,09	12,29	12,55	12,93	13,15	13,39	13,66	+1,66
Beregnet trafik ved danske benzinbiler i Danmark ved uændret gennemsnitskørsel	Mia. km	29,68	29,66	29,37	29,67	29,21	28,62	28,07	27,51	
Brændstofforbrug personbiler beregnet	Mio. l	2.334	2.318	2.257	2.235	2.142	2.070	2.000	1.930	-404
Do varebiler	Mio. l	176	173	169	169	150	137	122	108	-69
Do andet	Mio. l	34	36	39	45	52	54	53	52	+18
I alt beregnet benzinforbrug af danske køretøjer i Danmark	Mio. l	2.544	2.526	2.465	2.448	2.345	2.260	2.176	2.090	-455

Anm.: Oplyst salg af benzin er baseret på Energi- og olieforums opgørelser. Der er en mindre forskel i tallene opgivet hertil i forhold til *Status over grænsehandel, maj 2010*, hvorfor der er forskel i den beregnede manko for årene 2001-08.

Kilde: Skatteministeriets beregninger og Energi- og olieforum (www.cof.dk)

Ud fra forskellen mellem det beregnede benzinforbrug af danske køretøjer i Danmark og det oplyste salg af benzin i Danmark er det med en vis usikkerhed muligt at skønne et niveau for udviklingen i grænsehandlen med benzin. Dette skøn er dog betinget af nogle forudsætninger omkring udviklingen af benzinkøretøjsbestandens brændstoføkonomi og gennemsnitlig kørsel.

Brændstoføkonomi

Brændstoføkonomien for bestanden af benzinbiler er beregnet ud fra nyregistrerede benzinbilers gennemsnitlige vægt og energieffektivitet, samt under forudsætning af at brændstofforbruget stiger $\frac{2}{3}$ pct., når vægten stiger 1 pct., hvilket svarer til beregningsmetoden i *Status over grænsehandel, maj 2010*, hvor beregningerne fremgår med en højere detaljeringsgrad.

Som det endvidere fremgår af *Status over grænsehandel, maj 2010*, blev den langsigtede årlige forbedring af brændstoføkonomien for benzinbiler vurderet til ca. 2 pct. Da forbedringer i brændstoføkonomien for nye årgange ikke øjeblikkeligt slår ud i en forbedring for hele bestanden, blev der i den tidligere analyse regnet med, at brændstoføkonomien i 2002 var 1,5 pct. bedre end for 2001 givet vægt, 1,6 pct. bedre i 2003 end i 2002, 1,7 pct. bedre i 2004 end i 2003, 1,8 pct. i 2005, 1,9 pct. i 2006, 2,0 pct. i 2007 og 2,0 pct. i 2008. Da den

langsigtede årlige forbedring af brændstoføkonomien for benzinbiler vurderes til ca. 2 pct. fastholdes dette niveau for 2009-2011.

Alt andet lige vil en forbedring i bestandens brændstoføkonomi givet vægt forårsage et fald i det samlede benzinforbrug. Af tabel 8.21 ses det, at den beregnede brændstoføkonomi for bestanden af benzindrevne personbiler stiger i hele perioden, og at den i 2011 beregnes til ca. 13,66 km pr. liter.

Gennemsnitlig kørsel

I beregningerne i tabel 8.21 er der forudsat samme gennemsnitlige kørsel i hele perioden. Det viser sig dog, at væksten i bestanden af køretøjer (både benzin og dieselolie) har været større end væksten i trafikken målt ved trafikindeks, jf. tabel 8.22. Det er et tegn på, at den gennemsnitlige kørsel har været faldende.

Tabel 8.22: Udvikling i den samlede vejtrafik og køretøjsbestand

	Trafikindeks	Køretøjsbestand
2001	100,0	100,0
2002	102,2	101,2
2003	103,6	102,1
2004	105,3	103,5
2005	106,3	106,3
2006	108,8	110,2
2007	112,3	114,1
2008	112,6	116,6
2009	110,9	117,1
2010	109,5	117,3
2011	111,3	117,9

Kilde: Vejdirektoratet og Danmarks Statistik.

Indtil 2000 var statistikken over vejtrafik med danske køretøjer på danske veje efter transportmiddel overvejende baseret på trafiktællinger. I perioden 2001-2004 er trafikken opgjort ud fra kilometertælleraflæsninger ved de periodiske bilsyn. Denne opgørelse indeholdt trafikinformation ud fra drivmiddel, vægt mv. Fra 2005 skønnes trafikken indtil videre ud fra udviklingen i Vejdirektoratets trafikindeks, hvor trafikken ikke er angivet ud fra drivmiddel, vægt mv.

Det er derfor ikke muligt at opgøre udviklingen i den gennemsnitlige kørsel særskilt for benzindrevne køretøjer. Hvis skønnet for benzinforbruget af danske køretøjer i Danmark skulle korrigeres i forhold til den gennemsnitlige kørsel, ville skønnet derfor være behæftet med en betydelig usikkerhed. Derfor er der i denne analyse valgt at se bort fra udviklingen i den gennemsnitlige kørsel, men i stedet antages en konstant gennemsnitlig kørsel i hele perioden 2001-2011. Dette vil alt andet lige gøre det muligt at vurdere niveauet af grænsehandlen ud fra et relativt sammenligneligt udgangspunkt.

Af tabel 8.23 fremgår det beregnede brændstofforbrug i årene 2001-2011 under forudsætning af uændret gennemsnitlig årskørsel, samt under forudsætning af at brændstoføkonomien forbedres 1,5-2 pct. årligt ved given vægt, idet det yderligere er lagt til grund, at brændstofforbruget stiger $\frac{2}{3}$ pct., når vægten stiger 1 pct.

Det ses af tabel 8.23, at det beregnede forbrug af benzin er faldet med omkring 455 mio. liter i perioden 2001-2011 givet uændret kørsel. Stort set hele faldet kan tilskrives personbiler, som er faldet omkring 404 mio. liter i perioden, jf. tabel 8.21.

Som det fremgår af tabel 8.23, er salget af benzin faldet med ca. 510 mio. liter i perioden 2001-2011. Tilsvarende er det samlede forbrug af benzin i Danmark, herunder både danske og udenlandske køretøjers forbrug, faldet med 455 mio. liter. Det er her antaget, ligesom i *Status over grænsehandel, maj 2010*, at udenlandske køretøjers forbrug af benzin i Danmark udgør 150 mio. liter.

Tabel 8.23: Udvikling i forbrug og salg af benzin i Danmark 2001-2011

	Enhed	2001	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Ændring 2001-11
Forbrug af benzin i Danmark	Mio. l	2694	2676	2615	2598	2495	2410	2326	2240	-455
Ændring i forbrug i Danmark	Mio. l		-18	-31	-3	-70	-85	-84	-86	-455
Oplyst salg af benzin i Danmark jf. oliebranchen	Mio. l	2492	2512	2550	2440	2328	2186	2089	1982	-510
Ændring i salg	Mio. l		20	-5	-41	-104	-142	-97	-107	-510
Forskel i forbrug og salg af benzin i Danmark	Mio. l		-164	-65	-158	-167	-224	-237	-258	-56
Udviklingen i forskel i forbrug og salg af benzin i Danmark	Mio. l		38	25	-38	-34	-57	-12	-21	-56

Kilde: Skatteministeriets beregninger og Energi- og olieforum.

Ifølge tabel 8.23 har ændringen i benzinsalget i Danmark været 56 mio. liter lavere end ændringen i forbruget over hele perioden 2001-2011. Denne udvikling kan evt. forklares ved, at grænsehandlen med benzin har udviklet sig til ugunst for Danmark.

Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at opgørelsen af forbruget er under forudsætning af uændret kørsel pr. bil. Som nævnt herover er den gennemsnitlige kørsel sandsynligvis faldet. Denne udvikling vil alt andet lige medføre et fald i benzinformbruget, hvilket vil mindske, udligne eller medføre omvendt fortegn på forskellen mellem salg og forbrug af benzin i Danmark. Grænsehandlen med benzin er derfor skønnet med en betydelig usikkerhed.

En anden metode til at opgøre grænsehandlen med benzin er ved at se på prisforskellen mellem Danmark og vores nabolande.

I *Rapport om grænsehandel 2000* er der i afsnit X.18 redegjort for grænsehandelns følsomhed ved de for 1999/2000 gældende trafiktal. Resultatet af overvejelserne blev vist i rapportens tabel X.14. En tilsvarende tabel var vist i tabel X.7 i *Rapport om grænsehandel 2001*. Tabellen er gengivet herunder.

Tabel 8.24: Grænsehandel med benzin som funktion af prisforskel ifølge Rapport om grænsehandel 2000

Afgiftsforskel i dansk favør	Danskeres handel netto i Tyskland	Udlændinges nettoimport fra Tyskland	Samlet grænsehandel i tysk favør	Danskeres handel i Sverige	Udlændinges nettoimport fra Sverige	Samlet grænsehandel i svensk favør
Øre/liter	Mio. liter					
150	-64	-87	-151	-21	-39	-60
125	-56	-75	-131	-17	-31	-48
100	-48	-63	-111	-14	-26	-40
75	-36	-47	-83	-11	-20	-31
50	-24	-32	-56	-7	-13	-20
25	-12	-16	-28	-4	-7	-11
0	0	0	0	0	0	0
-25	16	12	28	4	7	11
-50	32	24	56	7	13	20
-75	47	36	83	11	20	31
-100	63	48	111	14	26	40
-125	75	56	131	17	31	48
-150	87	64	151	21	39	60

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

På baggrund af ovenstående tabel samt oplysninger om prisforskellen kan grænsehandlen i udenlandsk favør skønnes. For at tage højde for de større rabatter i Danmark og Sverige er prisforskellen reduceret med 15 øre pr. liter i forhold til Tyskland, mens der ikke er korrigeret for rabatforskelle i forhold til Sverige.

Tabel 8.25: Beregnet grænsehandel ved i 2004-2011 gældende prisforhold

År	Dansk merpris i forhold til Tyskland	Dansk merpris i forhold til Sverige	Grænsehandel i tysk favør	Grænsehandel i svensk favør	Samlet grænsehandel i udenlandsk favør
	Øre/liter		Mio. liter		
2004	-19	37	-21	13	-8
2005	-25	-4	-28	-2	-30
2006	-12	46	-13	17	3
2007	-39	26	-44	9	-34
2008	-28	56	-31	25	-7
2009	-34	118	-38	38	-0
2010	17	116	19	37	57
2011	35	38	39	14	53

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Anm.: De gennemsnitlige forbrugerpriser for 95 oktan blyfri benzin er aflæst medio januar i de enkelte år.

På baggrund af prisforskellen mellem Tyskland og Danmark skønnes det med en vis usikkerhed, at der er i perioden 2007-2009 var en grænsehandel på ca. 35-40 mio. liter i dansk favør. I de efterfølgende år skønnes, at grænsehandlen med benzin er skiftet til at være i Tysklands favør på et niveau på ca. 20 mio. liter i 2010 stigende til ca. 40 mio. liter i 2011.

Ligeledes skønnes grænsehandlen med benzin på baggrund af prisforskellen mellem Sverige og Danmark at være ca. 25-40 mio. liter i perioden 2008-2010. I 2011 skønnes grænsehandlen i Sverige at være faldet til ca. 15 mio. liter i svensk favør.

Samlet skønnes grænsehandlen i 2010 og 2011 at være ca. 55 mio. liter i udenlandsk favør.

Det skal bemærkes, at der er tale om usikre beregninger, og at grænsehandlen tager tid til at omstille sig ved ændrede priser. Det kan ikke afvises, at grænsehandelstallene er større eller mindre end skitseret herover.

De to opgørelsesmetoder til at skønne over grænsehandel med benzin konkluderer begge med en vis usikkerhed, at grænsehandlen med benzin sandsynligvis er nogenlunde i balance, dog med en begrænset grænsehandel i udenlandsk favør. Begge metoder kan indikere, at grænsehandlen med benzin ligger på et niveau omkring 50 mio. liter i udenlandsk favør.

Som det i *Status over grænsehandel, maj 2010* blev antydnet, så kan de årlige afgiftsstigninger i Danmark som følge af indekseringen have medført en begrænset øget grænsehandel i udenlandsk favør.

8.3.2 Dieselolie

I *Status over grænsehandel, maj 2010* blev grænsehandel med diesel analyseret ud fra to forskellige metoder. Den ene metode tager udgangspunkt i transportstatistik vedrørende antal ture og kørte km., hvor den anden metode skønner grænsehandlen ud fra salg af diesel.

I denne rapport opdateres skønnet for grænsehandlen med diesel udelukkende ud fra en analyse af salg af diesel. For en detaljeret analyse af grænsehandel med diesel ud fra begge metoder henvises til *Rapport om grænsehandel 2001*, ligesom der i *Status over grænsehandel, maj 2010* findes en opdateret analyse af grænsehandel med diesel baseret på transport statistik.

I modsætning til salget af benzin er der usikkerhed ved opgørelsen af salg af autodiesel eller diesel, der belastes med den fulde afgiftssats. Årsagen hertil er bl.a., at dieselolie og fyringsgasolie er teknisk næsten identisk. Autodieselolie er lidt dyrere end fyringsgasolie og de dieselkvaliteter, der kan bruges af landbrugets traktorer mv. I visse tilfælde vælger olieselskaberne dog at levere den lidt dyrere autodiesel til fyringskunder og landmænd mv. for at spare distributionsomkostninger.

Der er derfor tale om en betydelig usikkerhed ved opgørelse af dieselforbruget i Danmark. For 2001 er det dog muligt at opgøre dieselbalance og dieselforbrug med begrænset usikkerhed. 2001 anvendes i det følgende som udgangspunkt for en beregning for de efterfølgende år.

For 2001 er der via de periodiske syn opgjort den gennemsnitlige kørsel for danske dieselkøretøjer i Danmark. Ligeledes kendes den gennemsnitlige bestand (gennemsnit af bestand primo og ultimo).

Det er muligt indirekte at beregne brændstoføkonomien. I følgende tabel 9.26 er vist hvilken brændstoføkonomi mv., der er konsistent med den oplyste kørsel i gennemsnit pr. køretøj og det samlede forbrug i Danmark af benzin ved danske køretøjer.

Tabel 8.26: Beregnet forbrug af diesel i Danmark ved danske køretøjer i 2001 under visse forudsætninger

Køretøjtype	Gennemsnit af bestand primo og ultimo 2001	Årskørsel i Danmark beregnet af vejdirektoratet på baggrund af syn	Brændstof økonomi	Forbrug af brændstof ved danske køretøjer i Danmark
	1.000 Stk.	Km	Km/l	Mio. liter
Personbiler ej hyrevogne	101,0	25.774	13,0	200
Hyrevogne	6,1	95.885	8,0	73
Varevogne -2 t	16,6	23.288	11,0	35
Varevogne 2-2,5	81,9	19.841	10,0	162
Varevogne 2,5-3	39,6	20.423	9,0	90
Varevogne 3-3,5	101,6	22.004	9,0	248
Busser 0-5 t	5,0	20.612	11,0	9
Busser 5 t-	7,1	63.000	3,0	149
Lastbiler 3,6-6 t	4,4	23.059	8,0	13
Lastbiler 6-12 t	7,5	20.215	6,0	25
Lastbiler 12-18 t	11,2	34.025	4,5	85
Lastbiler 18-24 t	6,9	55.646	3,0	129
Lastbiler 24 t-	6,9	55.646	2,8	138
Trækkere	11,8	65.000	2,8	274
Reg. traktorer	11,8	3.000	2,0	18
Godkendte traktorer	106,0	500	2,0	27
I alt				1.674

Kilde: Vejdirektoratet, Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Tabel 8.26 kan sammenfattes således:

Personbiler ca.	275 mio. liter
Varebiler ca.	535 mio. liter
Busser	160 mio. liter
Lastbiler	660 mio. liter
Traktorer	45 mio. liter
I alt	1.675 mio. liter

Det ses, at ved visse skønnede forudsætninger om brændstoføkonomi kan danske køretøjers forbrug på danske veje beregnes til omkring 1.675 mio. liter i 2001. Der blev særligt brugt meget brændstof til lastbiler og varebiler, mens forbruget til personbiler var forholdsvis beskedent, jf. at hovedparten af personbilerne var benzindrevne.

Siden 2001 er køretøjbestanden ændret, brændstoføkonomien formentlig forbedret og det gennemsnitlige kørselsomfang også ændret.

Hvis der forudsættes, at brændstoføkonomien var konstant, samt at kørslen pr. bil også var konstant, ville brændstofforbruget have udviklet sig som følge af en større bestand af dieselkøretøjer. Denne udvikling fremgår af tabel 8.27.

Tabel 8.27: Beregnet forbrug af diesel i danske køretøjer på dansk vej i 2001-2011 under forudsætning af samme kørsel pr. køretøj som i 2001 samt anslået brændstoføkonomi som i 2001, mio. liter.

	2001	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Ændring 01-11
Personbiler inkl. hyrevogne	273	306	341	519	746	855	971	1.099	826
Varebiler	536	560	586	757	869	858	830	808	272
Busser	158	158	159	161	161	163	166	166	8
Lastbiler	663	665	667	705	738	699	657	642	-21
Traktorer	44	43	42	40	40	39	39	38	-6
I alt	1.674	1.732	1.794	2.182	2.554	2.615	2.663	2.753	1.079
Ændring i forhold til året før		58	97	177	165	61	48	91	1.079

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Det ses af tabellen, at det beregnede dieselforbrug ved uændret kørsel pr. køretøj og uændret brændstoføkonomi er steget med godt 60 pct. fra 2001 til 2011. Der har været særlig stor vækst for varebiler og personbiler.

Det er dog ikke realistisk at antage samme gennemsnitlig kørsel og brændstoføkonomi som i 2001, hvorfor ændringer i begge vil blive analyseret i henhold til dieselforbruget.

Brændstoføkonomi for dieselkøretøjer

Der er pålidelige tal om bestanden, mens den gennemsnitlige faktiske brændstoføkonomi for bestanden af dieselkøretøjer ikke kendes. Der er oplysninger om udviklingen i brændstoføkonomien for nye dieseldrevne personkøretøjer, men ikke for lastvogne mv. Derfor skønnes bestandens gennemsnitlige faktiske brændstoføkonomi ud fra oplysninger om udviklingen i vægten samt om nye personbilers brændstoføkonomi.

Som for benzinbiler tager det tid, før forbedringer i brændstoføkonomien for nye biler er slået igennem for hele køretøjbestanden.

I *Status over grænsehandel, maj 2010* blev der derfor regnet med, at brændstoføkonomien for bestanden af dieselpersonbiler og varevogne forbedres med 3 pct. fra 2001 til 2002, med 2,7 pct. fra 2002 til 2003, 2,4 pct. fra 2003 til 2004, 2,1 pct. fra 2004 til 2005, 1,8 pct. fra 2005 til 2006, 1,5 pct. fra 2006 til 2007, og 1,2 pct. fra 2007 til 2008.

Da det ud fra data ses, at forbedringen i brændstoføkonomien øges i perioden 2009-2011, er der regnet med, at brændstoføkonomien for bestanden af

dieselpersonbiler og varevogne forbedres med 1,2 pct. fra 2008 til 2009, 1,445 pct. fra 2009 til 2010, og 1,7 pct. fra 2010 til 2011.

Som nævnt er der ikke oplysninger om brændstoføkonomien for lastbiler mv., hvorfor der for lastbiler og andre tunge køretøjer er skønnet en forbedring i brændstoføkonomien på 1 pct. årligt.

Ved disse forudsætninger omkring udviklingen i brændstoføkonomien og under forudsætning om uændret kørsel kan udviklingen i forbruget i Danmark ved danske dieselskøretøjer ved uændret kørsel pr. køretøj beregnes som anført i tabel 8.28.

Det ses heraf, at selv hvis der korrigeres for en skønnet forbedret brændstoføkonomi, er der stadig en betydelig vækst i forbruget af diesel i danske køretøjer på danske veje ved samme gennemsnitskørsel. Hele væksten vedrører mindre dieselsbiler herunder særligt personbiler. Forbedringen i brændstoføkonomien fra 2001 til 2011 svarer til ca. 415 mio. liter i 2011.

Tabel 8.28: Beregnet forbrug af diesel i danske køretøjer på dansk vej i 2001-2011 under forudsætning af samme kørsel pr. køretøj som i 2001 samt anslået forbedring i brændstoføkonomi i forhold til 2001, mio. liter.

	2001	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Ændring 2001-11
Personbiler	273	296	354	460	643	728	815	907	634
Varebiler	536	543	574	670	749	731	696	666	130
Busser	158	157	154	152	149	149	151	150	-9
Lastbiler	663	659	648	670	688	645	600	580	-82
Traktorer	44	43	40	38	37	36	35	35	-10
<i>I alt</i>	<i>1.674</i>	<i>1.697</i>	<i>1.770</i>	<i>1.991</i>	<i>2.266</i>	<i>2.290</i>	<i>2.298</i>	<i>2.338</i>	<i>663</i>
Ændring i forhold til året før		23	45	132	118	24	8	40	663

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Ændret kørsel pr. bil

Såvel tabel 8.27 og 8.28 er beregnet ud fra en forudsætning om, at kørslen i danske biler på danske veje i alle årene 2001-2011 er den samme pr. bil som i 2001.

Det er en usikker forudsætning. For varebiler og personbiler har der tidligere været en klar tendens til, at dem, der kørte langt, i videre udstrækning foretrak dieselsbiler fremfor benzinbiler. I de senere år har dieselsbilernes andel af nyvognssalget imidlertid været så stort, at der er andre end dem, der kører særligt langt, der foretrækker diesel. Derfor er forhåndsformodningen, at den gennemsnitlige kørsel i det mindste for de mindre køretøjer har været faldende i takt med den større udbredelse af dieselsbiler.

Forhåndsformodningen lader sig bekræfte ved at sammenligne den beregnede kørsel under antagelse om samme kørsel pr. køretøj som i 2001 med udviklingen i Vejdirektoratets trafikindeks.

Hvis kørslen pr. bil var konstant som i 2001, ville biltrafikken have udviklet sig i takt med stigningen i bestanden, som i tabel 8.29.

Tabel 8.29: Udvikling i samlet trafik med biler mv. ved samme kørsel pr. bil som i 2001 sammenlignet med udviklingen i kørselsindeks, mia. km.

	2001	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Vækst
Personbiler	31,2	31,6	32,4	34,5	37,0	38,0	39,1	40,3	29,3
Varebiler	6,7	6,9	7,5	8,8	9,8	9,6	9,2	8,9	32,1
Busser	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	4,8
Lastbiler	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	-7,1
Traktorer	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-13,3
<i>I alt</i>	<i>40,7</i>	<i>41,4</i>	<i>42,7</i>	<i>46,2</i>	<i>49,8</i>	<i>50,5</i>	<i>51,0</i>	<i>51,9</i>	<i>27,4</i>
Indeks beregnet Vejdirektoratets biltrafikindeks	100,0	101,5	104,9	113,3	122,4	123,9	125,3	127,4	27,4
Forskel i indekstigning	100,0	102,2	105,3	108,8	112,6	110,9	109,5	111,3	11,3
Eventuel korrektionsfaktor pct.	0,0	-0,7	0,2	2,4	3,5	3,2	2,8	0,4	
		0,7	0,5	-4,2	-8,5	-11,1	-13,3	-13,3	

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Det ses af tabel 8.29, at omkring $\frac{3}{4}$ af trafikken i biler sker ved personbiler. Ved samme kørsel pr. bil som i 2001 ville udviklingen i bestanden føre til en vækst i trafikken med ca. 27,4 pct. fra 2001 til 2011.

Vejdirektoratets indeks for biltrafik er imidlertid alene steget med ca. 11,3 pct. i perioden. Hvis trafikindekset tillægges stor troværdighed, kan meget derfor tale for, at den gennemsnitlige kørsel med person- og varebiler skal reduceres. I tabellen ovenfor er beregnet med hvilken faktor, det bør ske for at nå det niveau, som det egentlige trafikindeks tilsiger.

For 2011 vil det svare til omkring 370 mio. liter dieselolie. For årene 2009-2011 kan det skønnes, at fald i kørsel med mindre biler har betydet et fald i det beregnede forbrug på ca. 290 mio. liter, 350 mio. liter, 370 mio. liter for dieselolie, jf. tabel 8.30.

Det beregnede forbrug for danske køretøjer på dansk vej kan således skønnes at have udviklet sig, som angivet i tabel 8.30.

Tabel 8.30: Beregnet udvikling i forbruget af diesel i Danmark mv. i årene 2001-2011, mio. liter.

	2001	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Ændring i alt
Beregnet forbrug danske køretøjer ved samme kørsel pr. bil og brændstoføkonomi som i 2001	1.674	1.732	1.876	2.182	2.554	2.615	2.663	2.753	1.079
Forbedring af brændstoføkonomi i forhold til 2001	0	-35	-106	-191	-288	-325	-365	-416	-416
Ændret kørsel pr. bil	0	10	10	-100	-210	-290	-350	-370	-370
Beregnet forbrug af danske køretøjer på dansk vej ved skønnet fald i kørsel og forbedring af brændstoføkonomi	1.674	1.707	1.780	1.891	2.056	2.000	1.948	1.968	293
Salg af autodiesel til andet formål forudsat konstant i forhold til 2001	550	550	550	550	550	550	550	550	0
Beregnet dansk salg ved visse forudsætninger	2.224	2.257	2.330	2.441	2.606	2.550	2.498	2.518	293
Ændring i beregnet forbrug i DK		33	45	72	43	-56	-52	20	20
Salg af autodiesel efter oliebranchen	2.221	2.264	2.631	3.005	3.166	3.029	3.101	3.228	1.007
Ændring i salg		43	218	229	61	-137	72	127	127
Manko vedr. ændring		10	173	157	18	-81	124	107	107

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

I perioden 2001 til 2011 er salget steget med ca. 1.007 mio. liter. Ved uændret brændstoføkonomi og kørsel pr. bil er det beregnede forbrug steget med ca. 1.079 mio. liter på grund af større dieselsbilsbestand. Brændstoføkonomien er dog forbedret med ca. 416 mio. liter, og gennemsnitskørslen er faldet svarende til ca. 370 mio. liter. Den umiddelbart uforklarlige manko er således omkring 700 mio. liter i 2011.

Der er sandsynligvis en række forklaringer, der skal til for at kunne forklare en så stor manko. I *Status over grænsehandel, maj 2010* blev mankoen skønnet til ca. 550 mio. liter. Antages tilsvarende vægtning af mankoen på ca. 700 mio. liter for 2011, vil fordelingen være som angivet i tabel 8.31.

Tabel 8.31: Fordeling af forskel mellem beregnet forbrug og salg af dieselolie i hhv. 2008 og 2011

	2008	2011
	Mio. liter	
A. Ikke vækst i brændstoføkonomi for store dieseldrøjetøjer	75	95
B. Stigning fra 2001 til 2008 i forbrug til entreprenørmaskiner	75	95
C. Trafikindeks usikkert	100	130
D. I stigende omfang autodiesel til traktorer	100	130
E. Grænsehandel og udlændinge	200	250
F. Andet	0	0
I alt	550	700

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Af tabel 8.31 fremgår det, at grænsehandel og udlændinge udgør ca. 250 mio. liter af mankoen på ca. 700 mio. liter i 2011, svarende til ca. 35 pct.

I *Status over grænsehandel 2001* blev det skønnet, at grænsehandlen i dansk favør ville stige betydeligt efter 2001 på grund af ændringer i dieselaftgifter i favør af dansk grænsehandel. I *Rapport om grænsehandel 2004* kunne denne forudsigelse dog ikke bekræftes af oplysninger om salg af diesel på udenlandske kontokort. En del af de ”udenlandske vognmænd” er dog danske virksomheder, der ejer lastbiler på udenlandske nummerplader, og det kan ikke udelukkes, at disse måske bruger et dansk kontokort eller tanker på moderselskabets hjemmetanke mv.

I *Status over grænsehandel, maj 2010* blev den sandsynlige fordeling af dansk salg af autodiesel på 3.150 mio. liter for 2008 skønnet. Antages tilsvarende vægtning af salget på 3.228 mio. liter for 2011, vil fordelingen være som angivet i tabel 8.32.

Tabel 8.32: Fordeling af salg af dieselolie i hhv. 2008 og 2011

	2008	2011
	Mio. liter	
Danske køretøjer på dansk vej	2.225	2.280
Udenlandske personbiler på dansk vej	100	102
Udenlandske lastbiler mv. på dansk vej	65	67
Entreprenørmaskiner både etc.	275	282
Grænsehandel i dansk favør	285	292
I alt med fuld afgift	2.950	3.023
Salg af autodiesel til traktorer mv.	200	205
I alt salg af autodiesel	3.150	3.228

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Heraf fremgår det, at grænsehandlen med dieselolie skønnes til ca. 292 mio. liter i dansk favør i 2011, hvor det ved en tilsvarende metode blev skønnet til ca. 285 mio. liter i 2008.

I *Status over grænsehandel, maj 2010* blev grænsehandlen med diesel vurderet ud fra to forskellige metoder. Den ene metode tog udgangspunkt i transportstatistik vedrørende antal ture og kørte km., hvor den anden metode skønnede grænsehandlen ud fra salg af diesel.

De to forskellige metoder tydede begge på en betragtelig grænsehandel med diesel, men resultaterne varierede fra henholdsvis 113 mio. liter til 285 mio. liter. De 113 mio. liter blev beregnet ud fra oplysninger om ét enkelt selskab vedrørende køb på kontokort i Danmark og udlandet, og tallet var derfor behæftet med meget stor usikkerhed.

Derfor blev det vurderet, at grænsehandlen i 2008 sandsynligvis lå tættere på de 285 mio. liter, som var baseret på salg af diesel, frem for de 113 mio. liter, som var baseret på transportstatistik.

I denne rapport er skønnet for grænsehandlen med diesel udelukkende skønnet ud fra salg af diesel. Af tabel 8.32 fremgår det, at den skønnede grænsehandel med diesel i 2011 på 292 mio. liter nogenlunde er på niveau med skønnet for 2008 på 285 mio. liter.

Ligesom skønnet i 2008 var behæftet med betydelig usikkerhed, er skønnet for 2011 ligeledes behæftet med betydelig usikkerhed.

Begge skøn peger under alle omstændigheder i retning af en grænsehandel i dansk favør. Dette understøttes til dels af prisudviklingen, som viser, at der er et incitament til at grænsehandle diesel i Danmark. Selv om niveauet af grænsehandlen er usikkert, er selve resultatet om en balanceret grænsehandel i forhold til 2008-niveauet nogenlunde sikkert.

8.3.3 Energikoks

I *Status over grænsehandel, maj 2010* blev niveauet for grænsehandel med energikoks belyst ud fra data fra analyseinstitutterne GfK og TNS Gallup samt Energistyrelsens Energistatistik 2008. Her blev grænsehandel med energikoks skønnet til ca. 25 mio. kr. på baggrund af data fra GfK og TNS Gallup. På baggrund af Energistatistik 2008 blev grænsehandlen skønnet til ca. 65 mio. kr.

Forud for udarbejdelsen af denne rapport har der ikke været et tilstrækkeligt datagrundlag for at udføre en tilsvarende undersøgelse. Derfor tages der i denne analyse af grænsehandel alene udgangspunkt i Energistyrelsens Energistatistik 2010.

Energistyrelsens Energistatistik 2010 skønner grænsehandlen med petroleumskoks (energikoks) til husholdningerne i 2010 til ca. 628 TJ svarende til 628.000 GJ. Energikoks har en brændværdi på 31,4 GJ pr. ton, jf. Energistatistik 2010. Det vil sige, at der grænsehandles ca. 20.000 tons energikoks. Med en gennemsnitlig pris i Tyskland på 3,79 kr. pr. kg (ved levering) vil det betyde, at grænsehandlen med energikoks under betydelig usikkerhed kan skønnes til ca. 75 mio. kr.

Det skal bemærkes, at Energistyrelsen i 2005-2010 har lagt skønnet for grænsehandel med energikoks til husholdninger fladt på 628 TJ. Her er forbrug sat lig med grænsehandel. Dette er ikke nødvendigvis korrekt, jf. at det er muligt for private at købe energikoks også i helt små mængder i Danmark, som f.eks. 25-30 kg sække.

Ud fra de statslige afgiftsindtægter fra energikoks i perioden 2006-2010 fremgår det, at omkring 1-2 pct. af forbruget af energikoks i Danmark (antaget konstant 628 GJ) sælges i Danmark. Det må derfor formodes, at langt hovedparten af den energikoks, der anvendes i danske husholdninger, er grænsehandlet.

8.4 Virkninger af afgiftsændringer på energiprodukter

I praksis er benzin og diesel enerådende som drivmidler. Der er et meget begrænset salg af gas og el til køretøjer.

Salg af motorbrændstoffer påvirkes af ændringer i forbrug og grænsehandel. Forbruget i Danmark påvirkes bl.a. af indekseringen af energiafgifterne, beslutning om tvungen iblanding af biobrændstoffer og højere råoliepriser.

Grænsehandlen påvirkes af ændringer i prisforholdet mellem Danmark og udlandet. På grund af højere dansk moms i forhold til f.eks. tysk moms vil internationale prisstigninger føre til en dårligere grænsehandel for Danmark.

I Danmark er energiafgifterne balanceret efter en ensartet afgift pr. GJ. Energiafgifterne eksklusive CO₂-afgift indbringer statskassen over 30 mia. kr. Dette er dog inklusiv motorbrændstoffer. Indtægtstabet ved en afgiftslempelse på energi af hensyn til grænsehandel med energikoks, som er skønnet til ca. 73 mio. kr., vil således langt overstige værdien af den eventuelle hjemvendte grænsehandel fra energikoks. Derfor vil virkninger af afgiftsændringer for energikoks ikke blive analyseret, da det vil kræve en analyse af afgiftsændringer for de samlede energiafgifter.

I dette afsnit er det derfor udelukkende de samfundsøkonomiske virkninger af højere afgifter på benzin og dieselolie, der vil blive vurderet, herunder hvorledes grænsehandlen påvirkes af stigende afgifter på motorbrændstoffer.

Virkninger på statens indtægter

Som det fremgår af afsnit 8.1 blev der i 2011 solgt ca. 1.982 mio. liter benzin og ca. 3.228 mio. liter dieselolie.

I 2011 er afgiftssatsen for blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer 388,4 øre pr. liter i energiafgift og 36,1 øre pr. liter i CO₂-afgift dvs. i alt 424,5 øre pr. liter. Tilsvarende er afgiftssatsen i 2011 for svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer 251,1 øre pr. liter i energiafgift og 39,1 øre pr. liter i CO₂-afgift altså i alt 292,3 øre pr. liter.

Ved ovenstående forbrug og afgiftssatser på benzin og diesel vil statens umiddelbare indtægter i 2011 være ca. 8.414 mio. kr. fra benzinafgift og ca. 9.435 mio. kr. fra diesel, når der ses bort fra diverse afgiftsgodtgørelser og -undtagelser, jf. tabel 8.33. Virkningen af at forhøje energiafgifterne på benzin og dieselolie kan med usikkerhed beregnes. Forhøjes afgiftssatserne med 40 øre pr. liter, vil forbrugerpriserne stige med 50 øre pr. liter. Forhøjelserne vil ved uændret adfærd give en provenugevinst på ca. 970 mio. kr. for benzin og ca. 1.050 mio. kr. for diesel altså i alt godt 2 mia. kr. på afgiftskontiene, jf. tabel 8.33.

Tabel 8.33: Virkninger på statens indtægter mv. af at forhøje afgifterne på benzin og dieselolie med 40 øre pr. liter uden moms

	Enhed	Benzin	Diesel til mindre køretøjer	Diesel til store køretøjer	Diesel i alt	Benzin + diesel
Afgiftsgrundlag	Mio. l.	1.982	1.691	1.537	3.228	5.210
Afgiftssats, sats for drivmiddel m. biobrændstof	Øre/l	424,5	292,3	292,3	292,3	-
Provenu fra brændstof	Mio. kr.	8.414	4.942	4.493	9.435	17.849
Umiddelbart provenu ved forhøjelse 40 øre pr. liter	Mio. kr.	793	676	615	1291	2.084
Fald i forbrug	Mio. l.	31,7	27,1	24,6	51,6	83,4
Do	PJ	1,04	0,97	0,88	1,85	2,89
Heraf fossil ved hhv. 4,8 og 6,8 pct. tvungen i blanding	PJ	0,99	0,90	0,82	1,73	2,72
Fald i CO2	Mio. t.	0,072	0,067	0,061	0,128	0,200
Tab brændstofafgift ved mindre forbrug	Mio. kr.	-147	-90	-82	-172	-319
Skift i grænsehandel	Mio. l.	60,3	38,6	114,0	152,6	212,8
Do	PJ	1,98	1,38	4,09	5,47	7,45
Heraf fossil	PJ	1,88	1,29	3,81	5,10	6,98
Fald i CO2	Mio. t.	0,138	0,095	0,282	0,377	0,515
Tab brændstofafgift ved grænsehandel	Mio. kr.	-280	-128	-379	-507	-787
Tab moms ved grænsehandel regnet med en pris på 11 kr.	Mio. kr.	-133	-85	-	-85	-217
Netto stat før virkning på andre bilafgifter, eksterne omk. og arbejdsudbud	Mio. kr.	233	374	154	528	761
Andre bilafgifter	Mio. kr.	-263	-143	-10	-153	-416
Arbejdsudbud	Mio. kr.	-87	-74	-61	-136	-223
Netto staten før værdi CO2	Mio. kr.	-117	156	83	239	121
Værdi CO2	Mio. kr.	31	24	51	76	107
Netto stat inkl. værdi CO2	Mio. kr.	-86	180	134	315	229

Kilde: Skatteministeriets beregninger.

Afgiftsforhøjelsen vil dog have en adfærdseffekt for forbrugerne, da de højere priser på brændstof vil medføre et mindre forbrug af benzin og diesel.

Ligesom tidligere analyser af denne adfærdseffekt forudsættes det, at en stigning i prisen på 1 øre pr. liter uden moms medfører et fald i forbruget på 0,04 pct. gældende for både benzin og diesel. Omkring $\frac{3}{4}$ skyldes færre km for den eksisterende sammensætning af bestanden, og $\frac{1}{4}$ skyldes bedre brændstoføkonomi, der efterhånden vil slå igennem.

Ved en afgiftsstigning på 40 øre pr. liter vil forbruget derfor falde med ca. 1,6 pct., som er sammensat på samme måde som i den tilsvarende analyse i *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Ændret adfærd vil dermed medføre et fald i forbruget på ca. 32 mio. liter benzin og ca. 52 mio. liter diesel. Samlet vil adfærdseffekten derfor medføre et fald i forbruget på ca. 83 mio. liter, svarende til et tab af brændstofafgift på ca. 319 mio. kr.

En isoleret dansk prisstigning vil herudover føre til mindre gunstig grænsehandel for Danmark. Her er sammenhængen, at grænsehandlen forværres med 0,076 pct. af nuværende salg, ved en forhøjelse af prisen med 1 øre pr. liter uden moms (2008-niveau) for benzinbiler og 75 pct. heraf for mindre dieslbiler, jf. at varebiler næppe grænsehandler så meget som personbiler. For de store dieslbiler er effekten på grænsehandlen 2,85 mio. liter, for hver gang prisen uden moms ændres med 1 øre pr. liter.

Dette skift i grænsehandel medfører et yderligere tab af brændstofafgift på ca. 280 mio. kr. for benzin og 507 mio. kr. for diesel, hvilket samlet giver et indtægtstab på ca. 787 mio. kr. Derudover vil ændringen i grænsehandlen resultere i tab af moms svarende til i alt ca. 217 mio. kr. ved en antaget pris på 11 kr.

En afgiftsforhøjelse på 40 øre pr. liter uden moms skønnes dermed have en netto effekt på statens indtægter på i alt ca. 761 mio. kr.

Hertil skal dog medregnes virkningen på andre bilafgifter, eksterne omkostninger og arbejdsudbud. For arbejdsudbud forudsættes de samme selvfinansieringsgrader som i *Status over grænsehandel, maj 2010*.

Som det ses af tabel 8.34, skønnes en forhøjelse af afgifterne på benzin og dieselolie med 40 øre pr. liter ved uændret salg, efter adfærd og inklusiv afledte effekter på andre bilafgifter, eksterne omkostninger og arbejdsudbud at øge skatteindtægter mv. med ca. 223 mio. kr.

Ca. 48 pct. af bruttoprovenuet på 2.084 mio. kr. tapes på grund af skift i grænsehandel, mens ca. 35 pct. mistes på grund af mindre forbrug af brændstoffer herunder færre indtægter fra andre bilafgifter. Afledte effekter via mindre arbejdsudbud beløber sig til ca. 11 pct. En selvfinansieringsgrad på 48 pct. er relativt højt sammenlignet med f.eks. slik og chokolade.

Højere afgifter på benzin og dieselolie vil føre til et mindre salg af brændstoffer med dansk afgift. Salget vil falde på grund af mindre trafik, mere brændstoføkonomiske biler og skift i grænsehandlen. Hypotetisk kan der

også ske et skift væk fra benzin og diesel til andre brændstoffer. De forudsætninger, Skatteministeriet bruger, er vist i følgende tabel illustreret ved en forhøjelse af satserne med 40 øre pr. liter uden moms svarende til en prisstigning på 50 øre pr. liter med moms.

Tabel 8.34: Virkninger på dansk salg af at forhøje danske brændstofafgifter med 40 øre pr. liter uden moms

	Benzin	Diesel mindre køretøjer	Diesel lastbiler mv.	Diesel i alt
	Mio. liter			
Grundlag	1.982	1.691	1.537	3.228
Skift i grænsehandel	-60,3	-38,6	-114,0	-153
Mindre kørsel	-23,8	-20,3	-18,4	-38,7
Bedre brændstoføkonomi brutto	-10,6	-9,0	-8,2	-17,2
Mere kørsel ved bedre brændstoføkonomi	+2,6	+2,2	+2,0	+4,3
Bedre brændstoføkonomi netto	-7,9	-6,8	-6,1	-12,9
I alt ændring	-92,0	-65,6	-138,6	-204,2
I pct.	-4,6 %	-3,9 %	-9,0 %	-6,3 %
Grænsehandlens andel	66 %	59 %	82 %	75 %

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

En isoleret forhøjelse af dansk pris på brændstof fører til et fald i salget på ca. 92 mio. liter benzin og 204 mio. liter dieselolie. Det svarer til henholdsvis ca. 4,6 pct. og ca. 6,3 pct. Mellem ca. 60 og 85 pct. af ændringen i salget skyldes skift i grænsehandlen.

Der er usikkerhed om, hvor stor effekten på salget er og om fordelingen af de tre årsager, der får salget til at falde.

Det kan derfor være hensigtsmæssigt at beregne omkostningerne ved salgsændringer af de tre årsager. Det skyldes blandt andet, at de samfundsøkonomiske omkostninger er større, når salgsnedgangen skyldes bedre brændstoføkonomi og forværring af grænsehandel, end når trafikken falder. Det skyldes, at der ved et fald i trafikken også kommer et fald i de væsentligste eksterne omkostninger ved transport.

Effekt af grænsehandel

Ændringer i grænsehandlen er drevet af ændringer i prisforskelle mellem brændstof købt i udlandet og hjemlandet. En del af besparelsen, bilisterne får ved at ændre tankningsmønster, går dog tabt, fordi det kan være mere besværligt mv. at tanke i udlandet.

Er skiftet forårsaget af en stigning i prisen på 40 øre pr. liter uden moms i Danmark, kan danske bilisters gevinst anslås til omkring 20 øre pr. liter brændstof, der skifter salgslad. Det er dog ikke kun ændret adfærd for danske bilister, der fører til ændret grænsehandel. Mere end halvdelen vil

være forårsaget af udenlandske vognmænd og bilister i det mindste ved mindre stigninger i danske afgifter.

Statskassen i det land, hvor salget falder, får derimod et tab, mens statskassen i det land, hvor salget stiger får en gevinst.

For benzin, hvor afgiftssatsen vil være 424,5 øre pr. liter (ved 4,8 pct. biobrændstof) efter en forhøjelse med 40 øre pr. liter uden moms, mister den danske stat de nævnte 424,5 øre pr. liter, der sælges mindre i Danmark.

Hertil mister staten ca. 20 pct. af den omsætning, der flytter til udlandet for de ikke-momsregistrerede.

Skift i grænsehandelen er som udgangspunkt CO₂-neutralt. EU-landene er hver for sig pålagt forpligtelser med hensyn til, hvor store mængder CO₂, der må udledes. Det er fastlagt, at brændstof tæller med i udledningerne i det land brændstoffet er solgt, uanset om brændstoffet måtte blive forbrugt i et andet land. Mindre salg af benzin og diesel i Danmark på grund af skift i grænsehandelen gør det derfor lettere for Danmark at opfylde CO₂-forpligtelser, men vanskeligere for andre lande.

Det er i forhold til kvoteprisen dyrt at løse Danmarks CO₂ udfordringer via skift i grænsehandelen. Det er dyrest for benzin, jf. at afgiften her er højest med ca. 2.955 kr. pr. ton CO₂ før finansieringsudgifter og i faktorpriser, og billigst for diesel til lastbiler med godt 1.300 kr., jf. at der ikke her mistes moms.

Værdisættes CO₂ til 150 kr. pr. ton svarede til CO₂-afgiften, vindes ca. 34 øre pr. liter benzin med 4,8 pct. biobrændstof og ca. 37 øre pr. liter diesel med 6,8 pct. biobrændstof på grund af færre danske CO₂-udledninger.

Tabel 8.35: Borgernes gevinst og statens tab pr. liter brændstof der flytter til udlandet på grund af grænsehandel

	Benzin	Diesel momsregistrerede	Diesel godstransport
		Øre pr. liter	
Borgerne	+10	+10	+10
Staten:			
Mistet punktafgift	-464,5	-332,3	-332,3
Mistet moms	-220	-220	
I alt samfund før værdi CO ₂	-675	-542	-322
CO ₂ indhold i en liter ren fossilt brændstof	2,4 kg	2,7 kg	2,7 kg
Do med hhv. 4,8 og 6,8 pct. biobrændstof	2,28 kg	2,47 kg	2,47 kg
Omkostninger pr. ton CO ₂ i faktorpriser før finansieringsudgifter mv.	2.955	2.192	1.303
Værdi CO ₂	34	37	37
Netto samfund	-640	-505	-285

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Efter modregning af værdien af mindre CO₂ taber Danmark således netto omkring 6,40 kr. pr. liter benzin, der tankes i udlandet i stedet for i Danmark. For diesel er tabet ca. 5,05 kr. for dieselpersonbiler og ca. 2,85 kr. for diesel til lastbiler.

Effekt af ændring i kørselsomfang – mindre trafik

Højere brændstofpriser vil ved konstant brændstoføkonomi føre til mindre trafik.

I forhold til uændret adfærd vil bilister vinde ved at ændre adfærd. Er adfærden forårsaget af en stigning i brændstofprisen på 40 øre pr. liter uden moms, vil gevinsten være ca. 20 øre pr. liter for danske bilister. Hvis grænsehandlen i udgangspunktet er i balance, vil omkring 95 pct. af ændringen i kørslen for benzin komme fra danske bilister. For mindre dieselkøretøjer er andelen også omkring 95 pct., hvor den for store dieselkøretøjer er omkring 90 pct.

Mindre salg af brændstof vil føre til færre indtægter fra salg af brændstof, og mindre trafik vil tilmed føre til færre indtægter fra andre bilafgifter så som registreringsafgift og grøn ejerafgift.

Mindre trafik har dog også en række positive virkninger vedrørende omkostninger ved bl.a. trængsel, vejslid og vejbyggeri samt støj og forurening. Der er særlig store eksterne omkostninger for lastbiler mv.

Tabel 8.36: Borgernes gevinst og statens tab ved mindre trafik som følge af højere priser på brændstof

	Benzin	Diesel person- og varebiler	Diesel lastbiler mv.
		Øre pr. liter	
Borgerne	+19	+19	+18
Staten:			
Mistet punktafgift	-464,5	-332,3	-332,3
Afledte virkninger andre bilafgifter forsigtigt opgjort omregnet til faktorpriser	-635	-484	-60
Staten i alt	-1.100	-816	-392
Eksterne omkostninger bortset fra klima ¹	686	904	920
<i>Heraf forurening</i>	28	123	80
<i>Heraf støj</i>	168	213	92
<i>Heraf uheld</i>	168	134	284
<i>Heraf trængsel og infrastruktur</i>	322	434	464
Netto samfund	-414	+88	+528
Fald i CO ₂ ved hhv. 4,8 og 6,8 pct. biobrændstof	2,28	2,47	2,47
Omkostninger pr. ton CO ₂ i faktorpriser før finansieringsudgifter mv.	1.811	-356	-2.133
Værdi CO ₂	34	37	37
Netto samfund	-379	+125	+565

1) Beregnet ud fra DTU's eksterne omkostninger reduceret med skønsmæssigt 20 pct. for at komme til faktorpriser og under forudsætning af, at nuværende bestand af benzinbiler i gennemsnit kører 14 km/l, diesel person og varebiler i gennemsnit 14 km/l og lastbiler i gennemsnit 4 km/l.
Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Det ses af tabel 8.36, at staten vil få betydelige tab ved fald i salget af brændstof, fordi trafikken falder. Tabet er størst for benzinbiler. Det skyldes dels, at afgiften på benzin er højere end afgiften på diesel, dels at diesel i videre udstrækning bruges til varebiler og lastbiler, hvor andre afgifter er forholdsvis lave.

Netto vil samfundet derfor tabe ved mindre kørsel med personbiler (hovedparten af benzinbilerne er personbiler), svarende til ca. 3,79 kr. pr. liter. Der vil være en begrænset netto gevinst ved mindre kørsel i mindre dieselkøretøjer (tab for personbiler og gevinst for varebiler) på ca. 1,25 kr. pr. liter, mens samfundet netto vil vinde betydeligt, hvis lastbilerne kører mindre, svarende til ca. 5,65 kr. pr. liter.

Denne konklusion er ikke overraskende, jf. at personbiler i almindelighed betaler højere afgifter end de eksterne omkostninger. Mens varebiler og især lastbiler har større eksterne omkostninger, end de afgifter de belastes af.

Samfundet kan derfor opnå en gevinst, hvis særlige instrumenter kan få brændstofforbruget til at falde gennem at trafikken bliver mindre på de områder, hvor afgifterne er mindre end de eksterne omkostninger.

Effekt af ændring i brændstoføkonomi

Højere brændstofpriser vil give en bedre brændstoføkonomi (færre liter pr. km) og dermed et mindre forbrug og salg af brændstof. Mere brændstoføkonomiske biler vil alt andet lige føre til færre omkostninger pr. km og dermed til mere trafik. Herved vil en del af faldet i forbruget blive neutraliseret.

Sættes brændstofafgifterne op med 40 øre pr. liter uden moms, vil forbrugerne få en gevinst ved ændret adfærd i forhold til uændret adfærd på ca. 20 øre pr. liter, de sparer på brændstoffet. Modsat vil staten få et tab på grund af lavere provenu fra brændstofafgifterne og andre bilafgifter, herunder grøn ejerafgift og registreringsafgift.

Som det fremgår af tabel 8.37, får staten meget betydelige tab ved bedre brændstoføkonomi forårsaget af højere brændstofpriser. Det gælder især for personbiler. Det skyldes, at den grønne ejerafgift falder ved bedre brændstoføkonomi. Ligeledes har billige biler en bedre brændstoføkonomi, og registreringsafgiften nedsættes direkte ved bedre brændstoføkonomi.

Tabel 8.37: Borgernes gevinst og statens tab ved bedre brændstoføkonomi som følge af højere priser på brændstof

	Benzin	Diesel person- og varebiler Øre pr. liter	Diesel lastbiler mv.
Borgerne	+20	+20	+20
Staten:			
Mistet punktafgift	-464,5	-332,3	-332,3
Afledte virkninger andre bilafgifter forsigtigt opgjort omregnet til faktorpriser	-1.416	-666	-
Staten i alt	-1.880	-999	-332
Netto samfund	-1.860	-979	-312
Fald i CO ₂ ved hhv. 4,8 og 6,8 pct. biobrændstof	2,28 kg	2,47 kg	2,47 kg
Omkostninger pr. ton CO ₂ i faktorpriser før finansieringsudgifter mv.	8.149	3.956	1.262
Værdi CO ₂	34	37	37
Netto samfund	-1.826	-941	-275

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Da hovedparten af benzin sælges til personbiler, er tabet ekstra stort for benzin. Staten taber her ca. 18,26 kr. pr. liter benzin, der sælges mindre på grund af bedre brændstoføkonomi. For diesel til personbiler er tabet næsten lige så stort, mens den er noget mindre for diesel til varebiler, der er lavere beskattet end personbiler. Samlet set vil tabet for diesel til person- og varebiler være ca. 9,41 kr. pr. liter. For diesel til lastbiler tabes alene brændstofafgiften, hvilket netto efter CO₂ svarer til et tab på ca. 2,75 kr. pr. liter.

Samfundsøkonomiske virkninger af afgiftsændringer på motorbrændstoffer

De samfundsøkonomiske virkninger af ændret brændstofsalg forårsaget af en afgiftsstigning på 40 øre pr. liter er vidt forskellige alt efter, hvad det er, der forårsager ændringen i brændstofsalg, jf. tabel 8.38.

I almindelighed tabes der mest, hvis ændringen i salget forårsages af bedre brændstoføkonomi, næstmest når ændringen skyldes ændret grænsehandel og mindst, hvis ændringen skyldes ændret trafikomfang.

Det ses, at staten mister mellem ca. 3,3 og 19 kr. pr. liter brændstof, salget falder som følge af en afgiftsstigning på brændstof. Tabet er mindst for diesel til lastbiler.

For samfundet er resultatet også varierende. Samfundet påføres den største omkostning ved et fald i salget af benzin på grund af bedre brændstoføkonomi. Derimod er der en gevinst for samfundet som helhed ved mindre trafik med lastbiler og varebiler.

Ændres brændstofafgifterne, vil brændstofsalg falde af alle tre årsager, men årsagerne er vægtet forskelligt. Den største effekt og særligt for lastbiler er skift i grænsehandel. Den næststørste effekt er mindre trafik, mens den mindste er bedre brændstoføkonomi. Derfor vil samfundet tabe mest ved fald i salget af benzin, næstmest ved fald i salget af diesel til lastbiler og mindst ved diesel til varebiler.

Tabel 8.38: Virkninger for stat og samfundsøkonomi ved mindre brændstofsalg ved forskellige årsager hertil

	Benzin	Diesel person- og varebiler	Diesel lastbiler mv.
	Øre/l		
<i>Staten før CO₂:</i>			
Grænsehandel	-685	-552	-332
Mindre trafik	-1.100	-816	-392
Bedre brændstoføkonomi	-1.880	-999	-332
I alt stat vægtet	-895	-680	-340
Staten CO ₂ alle tre årsager	+34	+37	+37
Eksterne omkostninger ved mindre trafik bortset fra CO ₂	+686	+904	+920
<i>Samfundsøkonomi¹⁾:</i>			
Grænsehandel	-640	-505	-285
Mindre trafik	-379	+125	+565
Bedre brændstoføkonomi	-1.826	-941	-275
I alt samfund vægtet*	-675	-355	-172

1) Samfundsøkonomi i faktorpriser er summen af virkninger for stat, eksterne omkostninger, CO₂ omkostninger samt borgernes gevinst ved adfærdsændringen, der ikke er vist i denne tabel. Desuden er der ikke inkluderet bytteforholdsgevinster via at udenlandske bilister vil betale en del af de danske afgiftsforhøjelser.

Kilde: Skatteministeriets egne beregninger.

Den store spredning i virkningerne gør det klart, at der vil kunne vindes ved at bruge andre instrumenter end brændstofafgifterne til at opnå samfundsøkonomiske gevinster. Forhøjelser af afgifterne på benzin og diesel er særligt uhensigtsmæssige, fordi højere brændstofafgifter giver grænsehandel og bedre brændstoføkonomi. Derimod er nettotabet ved mindre trafik klart mindre for benzinbiler, og der er endog gevinster for samfundet netto, hvis trafikken med varebiler og især lastbiler falder.

Som tidligere nævnt kan samfundet derfor vinde, hvis særlige instrumenter kan få brændstofforbruget til at falde gennem at trafikken bliver mindre for de køretøjer, hvor afgifterne er mindre end de eksterne omkostninger.

8.5 Andre elementer

Benzin, diesel og energikoks er alle produkter, som er omfattet af EU's energibeskatningsdirektiv. Afgifterne på energiprodukter er harmoniseret, og der er i det nuværende energibeskatningsdirektiv fastsat en række minimumsafgifter, som samtlige EU-lande skal overholde.

I det foreliggende forslag om revision af EU's energibeskatningsdirektiv foreslås bl.a. en opdeling i den gældende beskatning i en energikomponent, der beregnes efter energiindhold og i en CO₂ komponent, der beregnes efter CO₂ indholdet i de forskellige energiprodukter.

Ved den indgåede energiaftale i marts 2012, gældende for 2012-2020, blev det tilmed besluttet, at der skal sikres en iblanding af 10 pct. biobrændstoffer i 2020. Hvis dette, som tidligere, sikres ved tvungen iblanding, kan det have indflydelse på grænsehandlen.

Kapitel 9. Grænsehandel med andre varer

TNS Gallups undersøgelse indeholder udover de traditionelle grænsehandelsvarer også oplysninger om grænsehandel med andre varer og serviceydelser. I denne opgørelse indgår således både varer, der er pålagt danske punktafgifter, og varer der ikke er. De varer, der er pålagt danske afgifter, er bl.a. varer, der er afgiftspligtige i henhold til fedtafgiftsloven, forbrugsafgiftsloven eller pesticidafgiftsloven.

I 2007-2009 var der imidlertid store problemer med data, jf. *Status over grænsehandel, maj 2010* for en uddybning. Disse problemer er blevet løst fra og med 2010, men som følge af de tidligere dataproblemer foreligger der ikke oplysninger om handelen med andre varer i 2007-2009, jf. tabel 9.1.

For at kunne følge udviklingen i grænsehandlen med fødevarer, der er afgiftspligtige i henhold til fedtafgiftsloven, har TNS Gallup siden 2010 spurgt specifikt til købet af fedt, smør, olier og ost mv. Fra 2. kvartal 2011 er der også spurgt specifikt til købet af kød, så der nu spørges til de fødevarer, der er afgiftspligtige i henhold til fedtafgiftslovens § 1. Som det fremgår af tabel 9.1, har grænsehandlen med madvarer ligget rimelig stabilt mellem 400 mio. kr. og 500 mio. kr. I 2011 udgør det samlede køb af madvarer således 400 mio. kr., hvoraf de 150 mio. kr. vedrører fedtafgiftspligtige varer. Selvom fedtafgiften trådte i kraft d. 1. oktober 2011, er der altså ikke noget, som indikerer, at der er sket en stigning i grænsehandlen med madvarer generelt. Tværtimod har der været et fald fra 2010 til 2011.

Medicin og kosttilskud ligger i 2010 og 2011 lidt højere end i perioden 2004-2006 men er fortsat den mindste post i opgørelsen over grænsehandelen med andre varer, jf. tabel 9.1.

Der har været en lille stigning i grænsehandlen med kosmetik og parfume i 2011 i forhold til 2010, og den er nu på et niveau omkring 600 mio. kr., hvilket er omtrent det samme som i 2004.

Grænsehandlen med forbrugerelektronik og IT viser en faldende tendens i 2010 og 2011 i forhold til de tidligere år, og den udgjorde i 2011 400 mio. kr.

Den samme tendens gør sig gældende for tøj, der traditionelt har været en stor post i grænsehandelen. Niveaueet i 2011 ifølge TNS Gallups undersøgelse er forholdsvis lavt i forhold til de tidligere år, og den burde nok snarere udgøre godt 2 mia. kr. svarende til niveaueet i 2010.

Grænsehandlen med tilbehør til biler mv. ligger i 2011 stort set på niveau med 2006, mens grænsehandlen med boligudstyr og byggematerialer herunder ukrudtsmidler i 2010 og 2011 ligger under 2006 og udviser en faldende tendens.

Øvrige indkøb udgør i 2011 under det halve af niveauet i både 2006 og 2010. Det er muligvis for lavt og burde nok snarere være på godt 2 mia. kr. Der er tale om relativt få observationer, og usikkerheden er derfor stor.

Siden 2009 er der i TNS Gallups interviewundersøgelse blevet spurgt specifikt til serviceydelser, dvs. bilreparationer og tandlægebesøg mv. Som det fremgår af tabel 9.1, udgør danskernes grænsehandel med serviceydelser omkring 600 mio. kr. i 2010 og 2011.

Den samlede grænsehandel med andre varer udgør således i 2010 og 2011 hhv. 7.775 mio. kr. og 5.425 mio. kr. Det lave niveau i 2011 skal ses i lyset af, at niveauet for grænsehandlen med tøj og øvrige indkøb er meget lavt i 2011 sammenlignet med tidligere år. Det vil dog ikke ændre ved, at den samlede grænsehandel med andre varer er faldet i 2010 og 2011 i forhold til 2005 og 2006. Skatteministeriet har ikke andre kilder til danskernes grænsehandel med disse varer, og det kan derfor ikke afvises, at danskernes grænsehandel med andre varer rent faktisk har været, som det fremgår af tallene fra TNS Gallup.

Tabel 9.1: Grænsehandel med andre varer

Grænsehandel	2004	2005	2006	2010	2011
<i>Andre varer (værdi):</i>			Mio. kr.		
Fedt, olier, ost og kød				75	150
Øvrige madvarer	375	400	525	475	250
Medicin og kosttilskud	25	25	25	75	50
Kosmetik og parfume	650	1.025	875	550	600
Forbrugerelektronik og IT	700	750	750	650	400
Tøj	3.500	3.125	3.350	2.050	1.725
Tilbehør til biler mv.	25	900	200	150	175
Boligudstyr og byggematerialer	400	550	575	250	175
Øvrige (ofte store) indkøb	75	2900	2700	2.875	1.300
Serviceydelser				625	600
I alt andre varer	5.750	9.675	9.000	7.775	5.425

Kilde: GfK og TNS Gallup.

I tabel 9.2 fremgår værdien af danskernes grænsehandel med andre varer opgjort i faste priser.

Tabel 9.2: Grænsehandel med andre varer, 2012-niveau

Grænsehandel	2004	2005	2006	2010	2011
<i>Andre varer (værdi):</i>					
			Mio. kr.		
Fedt, olier, ost og kød				75	150
Øvrige madvarer	475	475	575	500	250
Medicin og kosttilskud	25	25	25	75	50
Kosmetik og parfume	800	1.200	975	575	600
Forbrugerelektronik og IT	875	875	825	675	400
Tøj	4.350	3.675	3.750	2.125	1.750
Tilbehør til biler mv.	25	1.050	225	150	175
Boligudstyr og byggematerialer	500	650	650	250	175
Øvrige (ofte store) indkøb	100	3.425	3.025	2.975	1.325
Serviceydelser				650	600
I alt andre varer	7.150	11.375	10.050	8.050	5.475

Kilde: GfK og TNS Gallup.

Bilagstabeller

Bilagstabel 1. Danskernes grænsehandel fordelt på lande i pct. af den samlede grænsehandel ekskl. illegal handel

	1. kv. 2010	2. kv. 2010	3. kv. 2010	4. kv. 2010	2010 i alt	1. kv. 2011	2. kv. 2011	3. kv. 2011	4. kv. 2011	2011 i alt
	pct.									
Baltikum	0,2	0,1	0,6	0,1	0,2	0,1	0,2	1,2	0,1	0,4
Belgien	0,4	0,2	0,4	1,9	0,5	0,8	1,6	0,6	0,2	0,7
England	6,7	3,1	3,3	7,0	4,3	7,4	4,9	3,5	2,8	4,3
Finland	-	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,3	0,4	0,0	0,2
Frankrig	4,7	2,3	6,2	3,4	3,7	2,6	4,4	8,9	2,9	4,6
Færøerne	-	0,1	0,4	-	0,1	-	0,2	0,1	0,2	0,1
Grækenland	0,7	0,9	3,7	1,2	1,5	0,8	2,5	4,1	0,1	1,8
Grønland	0,0	0,0	0,1	0,6	0,1	0,0	0,3	0,2	0,5	0,3
Holland	1,5	0,3	1,0	0,4	0,7	0,7	1,1	0,6	2,0	1,2
Irland	0,1	0,0	0,1	-	0,0	1,0	0,6	-	0,3	0,4
Island	0,5	1,0	1,0	-	0,8	0,2	0,5	0,9	1,2	0,8
Italien	3,1	2,0	6,4	1,8	3,1	4,6	4,4	8,5	0,6	4,1
Luxembourg	-	0,1	0,0	-	0,1	-	0,2	-	0,1	0,1
Madeira	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	-	0,2	0,0	0,1
Malta	0,1	1,1	0,3	0,1	0,6	0,1	0,0	0,4	0,4	0,2
Norge	2,0	1,4	2,4	1,4	1,7	3,6	4,8	1,6	0,5	2,4
Polen	1,6	0,4	2,9	1,6	1,3	1,7	1,9	1,5	2,0	1,8
Portugal	0,3	0,4	0,9	0,3	0,5	0,4	0,3	1,4	0,2	0,5
Rusland	-	0,2	0,2	0,2	0,2	-	0,2	0,1	0,0	0,1
Schweiz	0,5	-	0,5	0,5	0,3	0,3	0,8	0,4	0,0	0,3
Skotland	0,2	0,1	0,7	0,2	0,2	0,1	0,3	0,9	0,1	0,3
Spanien	9,2	3,2	10,5	6,4	6,2	11,7	7,8	5,6	3,1	6,4
Sverige	8,3	4,0	9,8	13,0	7,2	6,6	8,8	6,5	35,7	17,1
Tyskland	57,1	75,7	40,8	56,2	62,4	52,8	47,6	44,4	46,1	47,3
Wales	-	-	-	-	-	-	-	0,0	-	0,0
Østrig	2,0	0,5	1,4	1,1	1,1	2,2	1,3	1,8	0,1	1,2
Andre lande	0,7	3,1	6,1	2,4	3,2	2,0	5,2	6,3	0,7	3,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: 0,0 angiver en andel mindre end 0,0 pct. mens '-' angiver at der ikke er handlet fra det pågældende land.
Kilde: TNS Gallup.

Bilagstabel 2. Udvikling i danskeres forbrug af alkoholholdige drikkevarer 2001-2011

	Øl	Vin	Spiritus ²	I alt
<i>Dansk salg:</i>	Mio. liter ren alkohol			
2001	25,0	20,4	6,1	51,4
2002	24,5	19,6	6,2	50,2
2003	25,2	19,8	6,8	51,9
2004	23,0	19,3	8,1	50,5
2005	22,4	19,9	8,1	50,4
2006	21,8	20,0	8,1	49,8
2007	21,2	20,2	8,1	49,5
2008	20,2	20,8	7,8	48,8
2009	18,6	20,6	7,1	46,3
2010	17,6	20,9	6,9	45,4
2011	17,4	21,4	7,1	45,8
<i>Grænsehandel:</i>				
2001	5,2	3,3	2,6	11,1
2002	5,5	3,4	3,1	12,0
2003 ¹⁾	5,9	3,6	3,1	12,6
2004	6,1	2,9	2,9	11,9
2005	5,9	2,4	2,5	10,8
2006	5,9	2,4	2,2	10,5
2007	4,7	2,4	2,0	9,1
2008	5,0	2,4	1,8	9,2
2009	6,2	2,4	1,7	10,3
2010	6,8	2,4	1,7	11,0
2011	6,2	2,4	1,6	10,3
<i>Salg til udlændinge:</i>				
2001	1,6	1,2	0,7	3,5
2002	1,6	1,2	0,7	3,5
2003	1,9	1,5	1,2	4,6
2004	1,9	1,5	1,6	5,0
2005	1,4	1,3	1,4	4,1
2006	1,4	1,2	1,3	3,9
2007	0,9	1,0	1,2	3,1
2008	0,9	1,0	1,2	3,1
2009	0,7	0,7	1,1	2,5
2010	0,5	0,5	0,9	1,8
2011	0,5	0,5	0,9	1,8
<i>Danskeres forbrug:</i>				
2001	28,5	22,5	8,0	59,0
2002	28,4	21,8	8,5	58,7
2003	29,3	21,9	8,7	59,9
2004	27,3	20,7	9,5	57,4
2005	26,9	21,0	9,2	57,1
2006	26,3	21,2	9,0	56,4
2007	25,0	21,6	8,9	55,5
2008	24,3	22,3	8,3	54,9
2009	24,2	22,3	7,7	54,1
2010	23,9	22,8	7,7	54,5
2011	23,1	23,3	7,8	54,3

1) Fra og med 2003 omfatter grænsehandel også ulovlige indførsler.

2) Fra og med 2009 er grænsehandel med spiritus inkl. alkoholsodavand og cider. Cider og alkoholsodavand er dog ikke medregnet i det afgiftspligtige salg, da alkoholen herfra allerede indgår under henholdsvis vin eller spiritus.

Kilde: Skatteministeriets opgørelse over det afgiftspligtige salg samt skøn for grænsehandel mv., jf. kapitel 5, omregnet til ren alkohol.